

BOETAPELE BA TŠEBELETSO

Dr. Stephen Gibson

Litokelo tsohle ke tsa © 2019 Shepherds Global Classroom
E fetoletsoe puong ea Sesotho ho tsoa ho Khatiso ea Bobeli ea Senyesemane.

Lithuto tsohle tsa Shepherds Global Classroom ka puo ea Senyesemane, esita le liphetoletso tsa tsona puong tse ling, ho kenyeletsa le thuto ena, ke thepa e ikhethang ea Shepherds Global Classroom (SGC) feela. Lithuto tsena li ka atisoa esita le ho fanoa ka tsela ea khatiso le ea marang-rang, leha ho le joalo ha lia lokela ho fetoloa ka tsela efe kapa efe pele ho tumello e ngotsoeng e tsoang ho SGC. Tumello e ngotsoeng e boetse e lokela ho fumanoa pele ho phetoletso e ncha ea thuto kapa lithuto puong esele. Lebitso la Shepherds Global Classroom, 'moho le letšoao la bona la boitsebiso ha lia tšoanela ho fetoloa kapa hona ho tlosoa lithutong tsena. U ka hokahana le SGC mona:
www.shepherdsglobal.org

Mangolo ohle a sebelisitseng a qotsitsoe ho BIBELE ea Sesotho ka phetoletso ea khale

Lethathamo la Tse Kahare

Kakaretso ea Buka	5
(1) Tlhaloso ea Boetapele	7
(2) Lipehelo tsa Baetapele ho tsoa ka Bibeleng.....	15
(3) Bohlokoa ba Boetapele.....	25
(4) Ho Etsa Moetapele.....	33
(5) Boetapele ka ho ba Mohlanka	41
(6) Boetapele bo Thehiloeng Semelong	51
(7) Tse Tlang Pele ho Motho ka Mong	59
(8) Mekhahlelo ea Boetapele	69
(9) Khokahano le Tšebeliso-`moho	79
(10) Ho Aha Sehlopha	89
(11) Tšebeletso e Nang le Morero	97
(12) Ho Etella-pele Liphetohe	107
(13) Ho Ntšetsa-pele Baetapele	117
(14) Ho Tšelela Merabeng Esole.....	127
(15) Tlaleho ea Tšebetso	135
(16) Ho Bua Kapel'a Batho.....	143
(17) Litaba Tsa Botho: Chelete, Nako, le Moaparo	151
Ho Bopa Pono: Methati ea Katiso ea Tšebeletso.....	163
Lisebelisoa Tse Khothaletsoang.....	168
Tlaleho ea Tšebetso ea Moithuti	171

Kakaretso ea Thuto

Tlhaloso ea Thuto

Thuto ena e hlophisitsoe ka ho khetholoha sebakeng sa baetapele ba litšebeletso tsa Bokreste, empa e sebelisa melaoana e ka sebetsang likarolong tsohle tsa boetapele. E bontša hore na hobaneng ha kholiseho e le motheo oa boetapele. Motho ea monyetleng oa ho ba moetapele o tla ithuta hore a ka ntšetsa-pele joang bokhoni ba hae le semelo ho eketsa tšusumetso ea hae pele a lula setulong semolao. Baetapele ba tla ithuta ho tataisa mekhatlo ea bona ka tšebetso ea ho lemoha hore na litaba tsa boleng ke life, ho eelloa morero oa bona, ho kopanela pono, ho beha sepheo, ho rala maano, ho nka khato, esita le ho fihlela likatleho.

Seo Thuto e Reretsoeng ho se Fihlela

1. Ho hlalosa boetapele e le tšusumetso ea botho.
2. Ho eelloa hore kholiseho ke motheo oa boetapele.
3. Ho ithuta lipehelo tsa baetapele ho tsoa Bibeleng.
4. Ho etella-pele molemong oa balateli.
5. Ho laola hore tse tlang pele ke life ho motho molemong oa katleho.
6. Ho khanela batho ho itlama ho fihlela sepheo.
7. Ho itokisetsa ho ntšetsa-pele sehlopha le ho se etella-pele.
8. Ho rala pono, ho beha sepheo, le maano a mokhatlo.
9. Ho utloisisa mehopolo ea merabe ka boetapele.
10. Ho sebetsa ka melaoana e amang ho bua, nako, lichelete, le moaparo.

Tataiso ho Baetapele ba Lihlopha

Lintlha tse tataisang baetapele ba lihlopha li kenyelelitsoe thutong, 'moho le tataiso likarolong tse ikhethang tsa thuto. *Tsona li ngotsoe ka mongolo o sekameng.*

Lipotso tse hlohang puisano hammoho le **mesebetsi ea ka sehlopheng** li bontšitsoe ka ►. Bakeng sa lipotso tse hlohang puisano, moetapele oa sehlopha o tšoanela ho botsa potso 'me a fe baithuti nako ea ho buisana ka karabo. Ha ho na le moithuti ea atisang ho araba pele, kapa ha baithuti ba sa arabe, moetapele a ka tobisa potso ho moithuti e mong feela. Mohlala: "Thabo, u ka araba potso ena joang?"

Ho sebelisitsoe **Mangolo** haholo thutong ena. Litemana tse tšoanelang ho baloa ka lentsoe le utloahalang ka sehlopheng li bontšitsoe ka matšoao a lintlha a supang. Ka linako tse ling, litemana tse qotsitsoeng li kentsoe ka masakaneng thutong eo. Mohlala: (1 Ba-Korinthe 12:15). Mangolo ana a tšehetsa polelo e fanoeng thutong ena. Ha ho hlokahale hore litemana tsena li ka baloa ka nako tsohle.

Linako tse ling ho ka ba le mongolo o tebileng oa **qotsulo ea litaba tsa moetapele e mong nalaneng**. Ha sehlopha se fihlela qotsulo ea litaba, moetapele oa sehlopha a ka kopa moithuti e mong ho bala le ho hlalosa qotsulo e joalo. Ha se hore hakaalo re lumellana le tsohle tse neng li etsoa kapa li rutoa ke baetapele bao, empa re ka ithuta ka mehlala ea bona.

Thuto ka `ngoe e qetella ka **mosebetsi oa baithuti**. Mosebetsi oa baithuti o tšoanela o be o phethetsoe ebile o tlalehuoe pele ho nako ea thuto e hlahlamang. Haeba moithuti a sa qeta mosebetsi oa hae, a ka o etsa hamorao. Leha ho le joalo, moetapele o tšoanela ho khothaletsa baithuti ho etsa mosebetsi ka nako, ba se salle morao, e le hore ba khone ho ithuta haholo ho tsoa sehlopheng. Mosebetsi oa Baithuti oa 3 thutong ka `ngoe ke hore baithuti ba tsebe esita le ho boloka lintlha tse ikhethang tsa Thuto ena ka hlooho.

Qalong ea likopano tsohle tsa boithuto moetapele oa sehlopha o tšoanela ho batla le ho phutha mosebetsi o ngotsoeng oa baithuti oa nako e fetileng. Moetapele a ka khetha tse ling tsa lirapa tse ngotsoeng tsa Mosebetsi oa Baithuti oa 1 bakeng sa ho buisana ka tsona sehlopheng. Hape qalong ea likopano tsohle tsa sehlopha, baithuti ba tšoanela ho hopola ba be ba ngole litaba tse hlahang kahara Mosebetsi oa Baithuti oa 3 oa nako e fetileng. Kamorao ho moo sehlopha se buisane hakhutšoanyane ka lintlha tseba tseo ba li tšoereng ka hlooho ho netefatsa hore bohle ba utloisisa bohlokoa ba tsona.

Moithuti ea batlang ho **fumana lengolo la setifikeiti ho tsoa ho Shepherds Global Classroom**, o tšoanela ho ba teng likopanong tsa boithuto tsa sehlopha a be a phethele mesebetsi ea baithuti. Ho na le foromo e qetellong ea thuto e tlatsoang ho tlaleha mesebetsi ea baithuti e phethetsoeng hantle.

Le leng la mabaka a ho ba le buka ena ke ho lokisetša baithuti ho ba baruti. Moetapele oa sehlopha o tšoanela ho fa baithuti monyetla oa ho intšetsa-pele litsebong tsa ho ruta. Mohlala, moetapele a lumelle hore ka makhetlo a mang moithuti e mong a rute sehlopha karoloana e khutšoanyane ea boithuto.

Molaetsa o fuoeng sehlooho sa "Ho Bopa Pono" o latela Thuto ea 17. Molaetsa ona o buang ka boetapele o ka sebelisoa neng le neng feela nakong ea thuto ena, 'me oa fumaneha bakeng sa ho fana ka thero likerekeng kapa hona ho ruta lihlopha tsa baetapele.

Thuto ea 1

Tlhaloso ea Boetapele

Selelekela

Sehlopha sa bashanyana se ntse se bapala hammoho. John o re: "Ha re tlo bapalang bolo ea maoto." Ho bonahala ho se na ea elang hloko hore oa bua. Kamor'a moo Tim o re: "George, tsamaea u tle le lithupa tsane, re tla bapala hore re masole." George o tla le lithupa, 'me hang feela bashanyana ba se ba hlophisetsoa ho bapala hore ke masole.

► Ke mang eo e leng moetapele oa sehlopha see, John kapa Tim? Moetapele ke eng? Hobaneng re ka re boetapele ha bo bolele setulo sa matla hakaalo-kaalo?

Tlhaloso ea Boetapele

Ka linako tse ling motho ea setulong sa matla hantle-ntle ha se eena ea laolang. Ka linako tse ling motho ea seng setulong ka molao e ba eena eo batho ba mo latelang. Hona ho bolela hore boetapele ke ho fetisang setulo.

Moetapele ke motho eo batho ba mo latelang.

Boetapele ke tšusumetso.

Nako efe kapa efe ha u leka ho susumetsa mehopolo le liketso tsa batho ba bang ho fihlela sepheo sa bona bophelong ba bona ba botho kapa ba mosebetsi, u ikamahanya le boetapele.¹

Maemo a Mang a Tloaelehileng

Mookameli oa feme o phatlalatsa maano a macha. Ha a geta ho tloha, e mong oa basebetsi o bolella ba bang seo hantle ba tla se etsa.

Sehlopha sa batho se tsamaea 'moho ka bese. Bese ea robeha tseleng. Motho e mong o tsoela kantle ho hlophisa mokhoa o mong oa ho tsoela-pele leetong.

Molisa o hlalose tsa sehlopha sa kereke ea hae taba eo a hopolang hore kereke e tšoanela ho e etsa. Litho li mo mamela feela empa ha ba fane ka karabo e hlakileng. Ba ne ba emetse motho e mong ea neng a le sieo hore a tle a fihle a ba bolelle seo ba tla se etsa.

---

¹ Ken Blanchard and Phil Hodges, *The Servant Leader: Transforming Your Heart, Head, Hands, and Habits* (Nashville: Thomas Nelson, 2003), 10

Maemong aa kaofela, eo e leng moetapele ke mang? Ke eo batho ba bang ba khethang ho mo latela.

Re ntse re hlalosa boetapele. Ha re so hlalose hore na moetapele e motle ke ea joang kapa ea tla atleha boleleleng ba nako. Ketso ea moetapele e ka ba e nepahetseng kapa e fosahetseng, ea ba ea hlahisa litholoana tse ntle kapa tse mpe. Motho e ka ba moetapele eo batho ba potlakang ho mo latela, empa e be ha se motho ea tla phethisa litebello tsa bona. A ka ba le sebopelo sa ho atisa ho hohela balateli ba bacha empa a boele a phakise ho lahlehelo ke bona.

Haeba motho a etsa liqeto ebe batho ba mo latela, motho eo ke moetapele ka nako eo. Motho e ka ba moetapele ka nako e `ngoe empa e se ke ea e-ba eena ka linako tse ling. A ka laola maemong a mang empa a sitoa ho a mang ho latela bokhoni bo ikhethang.

Haeba re hlalosa boetapele e le tšusumetso, Jesu e ne e le moetapele e moholo ka ho fetisisa oa nako tsohle. Limilione tsa batho li latela lithuto tsa hae. Mekhatlo e teng lefatšeng ka bophara e thehiloeng ka sepheo sa ho utloa le ho latela litaello tsa hae.

Jesu o ile a hlalosa boetapele ka ho re ke bosebeletsi (Mattheu 20:25-28). Ho ea ka tlhaloso ena hape, Jesu e bile moetapele e moholo ka ho fetisisa oa nako tsohle, hobane o ile a fana ka bosebeletsi bo fetisisang ho batho bohle ka ho fana ka pholoho.

Boetapele Bo Fetisa Setulo

Setulo sa semolao se u fa tokelo ea ho sebelisa matla, empa ka bo-sona feela ha se u etse moetapele.

U se ke oa nahana hore u eteletse-pele hobane u fumane setulo, haholo-holo haeba ha oa behoa setulong seo ke batho bao u lekanang ho ba tsamaisa. Setulo e mpa e le monyako feela o isang boetapeleng. Setulo se u fa monyetla oa ho fetoha moetapele. Setulo ka bo-sona, ha se u etse moetapele.

► Hlalosa polelo ena: "Setulo e mpa e le feela monyako o isang boetapeleng.

Ha motho a re ho batho bao a ba tsamaisang, "Ke `na Mookameli" kapa "Ke `na moruti," o bua polelo ena hobane batho ha ba ananele matla a hae. O na le boemo ba setulo, empa batho ha ba mo latele. O leka ho peteletsa matla a setulo sa hae hobane tšusumetso ea hae ha e na matla a lekaneng.

► Polelo ee e bolelang: "Ha oa tšoanela ho hloka ho hopotsa batho hore u moetapele oa bona"?

Samuele e ne e le moprofeta le moprista ea ka sehloohong pele ho e-ba le morena Iseraeleng. E ne e le moahloli oa sechaba. Bana ba hae ha ba ka ba latela mohlala

oa hae oa ho loka; kahoo ha Samuele a se a tsofetse, sechaba se ile sa tla ho eena ho mo kopa morena (1 Samuele 8:5).

Re bona tšusumetso ea Samuele ka hore sechaba se tsebile hore ke eena feela ea ka khonang ho khetha morena. Sechaba ha sea ka sa leka ho khetha morena ka litsela tse ling. Ha a ba bolella hore Saule ke eena, ha se bohle ba neng ba thabela Saule; empa ha ho le ea mong ea bileng le tšusumetso e lekaneng hore a ka khetha morena e mong osele.

Tšusumetso ea Samuele e ne e thehiloe holima bophelo ba hae bo bontšang bohlae le semelo se setle. Sechaba se ile sa hana bara ba Samuele hobane ba ne ba se na semelo sa hae. Ha ho na bokhoni bo ka lekanang ho nka sebaka sa semelo se setle.

Boetapele Bo Fetisa Tlhahiso

Mohlahisi ke motho ea sebetsang hantle 'me a atleha ho fihlela liphelelo ka matla a hae. Mohlahisi ke motho oa bohlokoa. Mekhatlo eohle e itšetlehile ka bahlahisi ba eona.

Moetapele o nahana ka se ka etsoang 'me o susumetsa ba bang ho sebetsa hammoho. Haeba moetapele a tsepamisa maikutlo haholo ho ba mohlahisi, ha a phethise boikarabello ba hae ba ho etella-pele. Mosebetsi oa hae ha se feela ho etsa mosebetsi o motle, empa ke ho tataisa ba bang hore ba etse mosebetsi o motle hammoho.

"Moetapele ea hloahloa ka ho fetisisa ha se hakaalo hore ke eena ea etsang lintho tse kholohali. Ke ea etsang hore batho ba etse lintho tse kholohali."
- Ronald Reagan

Bahlahisi	Baetapele
Mohlahisi o ikutloa a ikarabella bakeng sa mosebetsi oa hae.	Moetapele o ikutloa a ikarabella ho seo ba bang ba se etsang, hobane a tseba hore a ka khona ho ba susumetsa.
Mohlahisi o ntša matla a hae haholo ka ho fetisisa bakeng sa mosebetsi.	Moetapele o kopanya matla a hae le a ba bang hammoho ho fihlela katleho ea mosebetsi.
Mohlahisi o tsoela pele ho ipokeletsa ka likatleho tsa hae.	Moetapele o menahanya likatleho haholo a le 'moho le sehlopha.

Haeba ke oena ea etsang bohloko ba mosebetsi o fihleloang ka katleho mokhatlong oa heno, u ntse u haelloa ke ho etella pele ka tšoanelo. Haeba u lula u le maphatha-phanthe ke mesebetsi ea mokhatlo oa heno, ho ka etsahala hore u sitoa ho laola.

► Hlahloba tšebetso ea hau mosebetsing 'moho le lipehelo tsa ho fihleloa. Ke lifeng limelo tsa mohlahisi tse teng ho uena? Ke limelo lifeng tsa moetapele tseo u nang le tsona?

Batho ba bangata ha ba utloisise hore na moetapele o lokela ho sebelisa nako ea hae joang. Haeba a etelletse-pele mokhatlo o moholo, a ka ba le mesebetsi e ikhethang e 'maloa feela.

Mohlala: nahana ka mookameli-kakaretso oa khoebo e kholo. Ha se eena ea hirang boholo ba basebetsi, hobane o fana ka boikarabello boo ho motho e mong. Ha se eena ea laolang mechine ea tšebetso. Ha a reke lisebelisoa. Ha a lokise moaho o senyehileng. Ha se eena ea rekisang lihlahisoa. Ho ba bangata o bonahala eka o ntse a tsamaea feela a bua ka mohala hape a kena likopano. Ha a ka tloha mosebetsing ona matsatsi a se makae, mosebetsi o ka itsoella pele hantle bosieong ba hae.

Empa mookameli-kakaretso ke eena ea bonang hore mesebetsi eohle e amana joang. O beha baokameli ba mafapha boemong ba bona a bile a netefatsa hore ba khona ho etsa mesebetsi ea bona. Ke eena ea hlokomelang boleng ba khoebo a bile a thusa bohle ho utloisisa lintho tseo e leng tsa bohlokoa haholo. O ntšetsa-pele mekhoha ea tšebetso e lulang e hlahisa litholoana. Ke eena ea bopang meetlo le litloaelo tsa khoebo eo. Kantle ho eena khoebo ena ka qetella e oele.

Mokhatlong o monyenyanane, moetapele o tšoanela a ikemisetse ho etsa sohle se lokelang ho etsoa. Leha ho le joalo, o tšoanela ho lula a batla batho ba ka rupelehang, batho ba boikarabello, ba bileng ba nang le boikemisetso.

Mokhatlong o kahara liphetofo, moetapele a ka lokela ho ba karolo ea mesebetsi ea mafapha ohle ho netefatsa hore batho ba utloisisa liphetofo tsena. Empa o tšoanela ho holisa batho hore ba etelle-pele mafapha ana kantle ho boteng ba hae ba ka nako tsohle.

Molisa o tšoanela a ikemisetse ho sebeletsa batho ba hae litlhokong tsa bona a sa nkele mesebetsi e meng tlaase ho boemo ba hae. Leha ho le joalo, o tšoanela ho tataisa ba bang ho amohela boikarabello ba boetapele litšebeletsong tsa kereke. Haeba molisa a sa etse sena, tšebeletso e ke ke ea hola ho fetisa mosebetsi oo a khonang ho o etsa ka boena.

► E ka ba taba e bolelang eng ho re moetapele "o phathahane haholo hoo a ke keng a etella-pele"?

Limelo Tsa Moetapele

Re hlalositse boetapele ka tsela e bobebe ka hore ke tšusumetso. Moetapele ke motho eo batho ba mo latelang. Leha ho le joalo, ha motho a ntse a etella-pele sehlopha kapa mokhatlo, ho na le bonyane limelo tse ling hape tse 'ne tse bang teng.

(1) Moetapele o na le matla.

Ka matla ho boleloa hore batho ba bang ba ikokobeletsa thato ea hae, ekaba ka boithaopo kapa kantle ho boikhethelo. Motho eo batho ba mo latelang ka boithaopo o matla a fetisang, hobane batho ba qobelletsoeng ho kokobela ba tla etsa hanyane kamoo ba khonang. Ha ba na ho sebelisa bokhoni ba bona le boinahano ho fihlela sepheo.

(2) Moetapele o na le boikarabello.

O lebeletsoe ho ba le tsebo, le bokhoni, a tsebe mekhoha e hlokoang ke sehlopha hore se atlehe. Haeba sehlopha se sa atlehe, molato o behoa holima moetapele. Moetapele e ke ke ea eba motho ea beang mabaka a ho itsireletsa ha a hlolehile, ha a behe molato ho ba bang. E ke ke ea eba motho ea batlang hore ba bang ba etse liqeto moo eena a balehang ho behoa molato oa litla-morao.

Ponse Pilato e ne e le `musisi oa Judea. O ne a khethetsoe ho busa le ho hatella boipilaetso ba sechaba se se fetohela babusi. Pusong ea hae, Pilato o entse liphoso. O ne a khathatsehile hore `muso oa Roma ha o na ho ananela tsamaiso ea hae.

Ha Jesu a ne a qosoa ka ho re ke lerabele, Pilato o ne a sa lumele hore Jesu o molato. Leha ho le joalo, baetapele ba Ba-Juda ba ile ba mo tšosa ka hore ba tla mo tlaleha ha a ka hlolela ho bolaea motho ea tsohelang `muso matla (Johanne 19:12).

Pilato o ne a tseba hore o tla ba tsietsing ha a ka tlalehoa `musong oa Roma. Kahoo, o ile a etsa qeto ea ho lumela hore motho ea se nang molato a bolaoe.

Pilato o lekile ho latola hore qeto ena e ne e le ea hae. O ile a hlapa matsoho a hae kapela baetapele ba Ba-Juda e le pontšo ea hore ha se molato oa hae.

Moetapele a ke ke a beha ba bang molato bakeng sa liqeto tse tšoanelang ho etsoa ke eena. Ha a lumella osele ho mo etsetsa liqeto, molato e ntse e tla ba oa hae.

Moetapele a ka khetha ho theolela matla a hae boikarabellong bofeng kapa bofeng ka kotloloho ho batho ba bang, empa a ke ke a bea boikarabello ba ho qetela ba katleho ea mokhatlo ho batho. A ke ke a beha molato ho ba bang ha mokhatlo o hloleha. Moetapele ke eena ea nang le boikarabello ba ho qetela mafapheng ohle a mokhatlo.

Moruti o ile a fumana litlelebo tse ngata mabapi le mofuta oa `mino kerekeng ea hae. O ile a bolela hore ha se molato oa hae kaha khetho ea `mino e le boikarabello ba motho ea tsamaisang khumamelo. O ne a fositse ka ho latola boikarabello hobane ke boikarabello ba hae ho tataisa motho ea tsamaisang khumamelo.

(3) Moetapele o na le boikarabello ho batho bao a ba etelletseng-pele.

Boetapele ba hae bo itšetlehile ka tšehetso ea batho ba bangata. Ha boetapele ba hae bo sa hlahise litholoana tse ntle, o lahlehela ke tšusumetso. Leha a ka boloka boemo ba hae, batho ba ka ba le motho e mong osele eo ba mo latetseng.

► Empa ho ka ba joang haeba moetapele a sebelisa matla a hae empa a sa leke ho ba le boikarabello ebile a se na litlaleho?

(4) Moetapele o na le mehopolo e pharallelseng.

Ha a lumelle likatleho tse nyenyane kapa ho hloleha li mo sitise ho fihlela sepheo sa mantlha. Ha a lumelle hore pherekano e mo nyahamise. O khona ho intša sehlabelo. Ha a ka ikhohomosa kapa a hloka boitšepo `me a sitoa ho intša sehlabelo, a ke ke a tsoela pele ho ba le likatleho tse fetisang.

Sechaba se seng se ne se itšireletsa khahlanong le lebotho la lira le ba futuhetseng. Morena oa bona o ne a ba busitse ka nako e telele `me o ne a ratoa ebile a tšepuo ke sechaba sa hae. Morena o ile a fumana molaetsa ho tsoa ho molaoli oa lebotho le ba futuhelang. Molaoli oa lira o ne a phephetsa morena ka hore morena a tle ka boena le bara ba hae ba bararo `me ba loane le molaoli enoa le banna ba hae ba bararo. Molaoli enoa o ne a re morena ke lekoala haeba a sa amohele phephetso ena.

Morena o ne a ikutloa a tlotlolloa ha a sa amohele phephetso ena. O ne a nahana hore o lokela ho pakahatsa sebete sa hae. Eena le bara ba hae ba kopana le sera sa bona holima borokho ho loana. Ntoeng ena morena le bara ba hae ba ile ba bolaoa. Sechaba se ile sa sala se sena moetapele `me sa hloloa ke ba se futuhetseng.

Seroki sa sechabeng se hlotsoeng sa hlonama ka tahlehelo ea morena `moho le ea bolokolohi ba bona. O itse morena o ne a fositse ho lumella boikhohomoso ho mo tsamaisa. Morena o ne a se na tokelo ea ho beha sechaba sohle kotsing ba lebaka la boikhohomoso. Mosebetsi oa morena e ne e le ho etella-pele sechaba. Ha a tsoa ho loana ka boena, o ne a tlohela boikarabello ba hae ba ho etella-pele.

► Na Seroki see se nepile ha se re morena eo o ne a fositse?

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeleletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena. Ha ho na ho hloka hore moithuti e mong le e mong a arabe potso ena. Se ke oa hatella hore moithuti a arabe lipotso tse mo tobang leha a sa phuthulohe ho etsa joalo. Mosebetsi oa Baithuti oa 2 o tla ba fa monyetla oa ho nahana haholoanyane esita le ho ngola mehopolo ea bona.

Lipolelo Tse Hlano tse Akaretsang

1. Moetapele ke motho eo ba bang ba mo latelang.
2. Boetapele ke tšusumetso.
3. Setulo ke monyako feela o isang boetapeleng.
4. Moetapele e ke ke ea eba mohlahisi feela.
5. Boetapele bo hloka matla, boikarabello, ho fana ka litlaleho, esita le ho ba le mehopolo e pharalletseng.

Mosebetsi oa Baithuti oa Thuto ea 1

1. Ngola serapa se le seng u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka boakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang Thuto ea 1. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang bala 1 Timothea 3:1-13, Tite 1:5-11, le Liketso 6:1-6. Ngola tseo u li hlokomelang malebana le se hlokoang ho ba moetapele oa tšebeletso.

Thuto ea 2

Lipehelo tsa Baetapele ho tsoa ka Bibeleng

Selelekela

Batho ba bang ba lumela hore kaha bohlokoa ba rona bo lekana mahlong a Molimo, ha hoa tšoanela ho be le motho ea nang le bolaoli holima ba bang kerekeng. Batho ba bangata ba re ba lumela ho boetapele, empa ba itšoere joalokaha eka ba lokolohile ha ba tlasa bolaoli bofeng kapa bofeng moeeng.

► Na Bibe e ruta hore ho tšoanela ho ba le bolaoli kerekeng? Etsa mehlala.

Bibe e bua ka boetapele ba kereke libakeng tse ngata.² (Mehlala e meng ke Ba-Heberu 13:7, 17; Tite 1:5; Ba-Roma 12:8; 1 Ba-Korinthe 14:40; le 1 Timothea 5:17.)

Ho hlalosa boetapele e le tšusumetso ho re thusa ho lemoha karolo ea boetapele kerekeng. Mesebetsi e meng e khethehileng e raluoe ke Molimo ka tsela ea hore boetapele ba bitsoe ba be ba matlafatsoe hore ba tle ba tataise kereke ho phethisa seo e se reretsoeng.

► Moithuti e mong a balle sehlopha Ba-Efese 4:11-12.

Ha se likarolo tsohle tsa tšebeletso tse ka bapisoang le lipitso tsena tse ikhethang tse lethathamong lena. Mohlala, sebini kapa moetapele oa khumamelo ha se e `ngoe ea tsena. Leha ho le joalo, likarolo tsohle tsa boetapele ba tšebeletso li tšoanela ho phethisa tseo li se reretsoeng.

“Ke ne ke ee ke kope Molimo hore a nthuse. Eaba ke botsa hore na nka mo thusa. Ka qetella ka ho mo kopa hore a etse mosebetsi oa hae ka `na.”
- J. Hudson Taylor

Mesebetsi ea boetapele ha e felle feela tabeng tsa ho rera, ho ruta, kapa ho phatlalatsa lentsoe. Maikarabello a kereke a pharalletse haholo ho feta mona. Batho ba kereke le bona ba sebetsa hammoho ho arabela litlhoko tse fihlelehang. Motho ea thusang batho ho kopanela lisebelisoa tsa ho hlokomela serapa o thusa kereke ho phethisa morero oa eona. Boikarabello ba kereke bo etsa hore ho lemohuoe tlhokahalo ea likarolo tse ngata tsa boetapele tse fetisang tse etsahalang feela kahara meaho ea kereke.

² Haeba ho ka ba le e mong sehlopheng ea hanyetsang ka hore boetapele kerekeng ha bo hlokahale kapa ha bo tsoe ka bibeleng, sehlopha sena se ka hlahloba mangolo a hlahang ka masakaneng. Qoba ho nka nako e ngata tabeng ena.

Qholotso ea Khetho ea Boetapele

Mangolo ao re tla ithuta oona thutong ena a ama ka kotloloho balisa le bahlanka. Leha ho le joalo, tse ngata tsa lipehelo tsena li bua ka semelo, eseng bokhoni. Bakreste bohle ba tšoanela ho ba le limelo tse hlalositsoeng mona. Baetapele ba tla sebetsa hantle ka ho fetisang ha ba na le limelo tsena. Ha u talima boleng ba semelo se seng le se seng, nahana hore se ama joang tšusumetso ea motho.

Moapostola Paulosi o ne a khetha baetapele ba likereke tse ncha hohle moo ho nang le sehlopha sa ba sokolohileng (Liketso 14:23). Ba bangata ba balisa bana ba bacha e ne e le ba sokolohileng ka nakoana e khutšoanyane. Ho totobetse hore ba ne ba sa fihlele lipehelo tsena ka ho feletseng kaofela, empa Paulosi o khethile baetapele ba hloahloa ka ho fetisisa ho bana ba neng ba fumaneha. E ne e le batho ba monyetleng oa ho ka matlafatsoa. Molimo a ka sebelisa motho ea inehetseng ho Krete le tšebeletsong, leha eba makhabane a eso hole ka ho feletseng.

Re na le mangolo a mabeli a buang ka lipehelo tsa balisa le bahlanka. Li ngoletsoe Timothea le Tite ke Moapostola Paulosi. Timothea o ne a okametse likereke tse Efese, ha Tite a ne a le likerekeng tse Kreta. Ba ne ba na le mosebetsi oa ho khetha balisa ba liphutheho tsohle tsa lehae.

► Moithuti e mong a balle sehlopha 1 Timothea 3:1-7.

Lipehelo tsa Balisa

(1) Ba hloke sekoli

Molisa a se ke a ba le molato oa ho etsa bobbe. Molisa a ke ke a tseba ho tataisa ba bang ho etsa hantle empa eena a sa etse hantle. Molisa o tšoanela ho bontša botsitso bophelong ba Bokreste ka nako e telele. Hona ho bohlokoa hore kereke e ka mo tšepela ho ba le bopaki bo botle sechabeng.

Sebakeng seo kereke e seng khale e thehuae, molisa e ka ba ha se Mokreste oa nako e telele. A ka haelloa ho a mang a matšoao a kholo, empa o tšoanela ho bontša bophelo ba boinehelo ho Molimo. O tšoanela a be a ikemiselitse ho amohela liphoso a be a lokise boitšoaro ba hae.

Ka lilemo-lemo, molisa e mong lefatšeng la Asia o ne a sebelisoa ka matla haholo ke Morena motseng o mong. Katleho ea hae ea mo bea molekong oa boikhohomoso le ho phela ka bohlasoa moeeng. Bosiu bo bong mosali ea mocha lilemong a kopa ho palama le eena sethuthuthu sa hae. Ka boaatla o ile a lumela, leha a ne a tseba hore hona ho tla mo hlalsetsa moleko hape ho ka thunthetsa seriti sa hae sechabeng. Ha litho tsa hae li tseba ka ketso ena ea hae, ba lahlehela ke tšepo tabeng ea botšepahi ba hae. Qetellong a lokela hore a itokolle tšebeletsong ea hae. Ka mohau oa Molimo, molisa enoa o ile a ikokobetsa pela Molimo esita le ho bao a ba utloisitseng bohloko.

O amohetse khalemelo ho tsoa ho moetapele oa hae moeeng. Butle-butle tšepo ea boela ea khutla, katleho ea bosebeletsi ba hae ea matlafala.

► Ho etsahala eng ha moetapele a sa tšepuoe?

(2) Monna oa mosali a le mong

Likarolong tse ngata tsa lefatše, sethepu se fetohile moetlo o tloaelehileng. Moralo oa Molimo ke hore monna a be le mosali a le mong. Balisa ba tšoanela ho bea mohlala. Lipehelo tsena li bolela hore molisa o tšoanetse a etse sohle hore ebe monna e motle. O tšoanela ho tšepahalla le ho rata mosali oa hae.

(3) A falimehe

Molisa a ka bapisoa le molisana ea lebelang linku tsa hae. Ke eena ea sireletsang phutheho ea hae. O tšoanela ho lebelo khahlanong le lithuto tse khelohileng esita le tšusumetso e fosahetseng. O tšoanela ho ruta batho ba hae hore ba tšireletsehe thutong tsa bona. A itokisetse ho hlokomelisa batho ka bo-mong likotsi tsa semoea. Ha a tšoanela ho lumella hore lithuto tse senyang li ka rutoa kerekeng.

(4) Ho ba hlokolosi

Molisa o tšoanela ho ba hlokolosi ka tšebeletso ea hae. Ha a tšoanela ho ba sekhahla ho etsa liqeto ka potlako kapa a nkuoe ke maikutlo. O lokela a tsebe ho nahanisisa litaba tsa bohlokoa hantle ka khutso. A se ke a lumella mehopollo ea hae ho sutha tšebeletsong ea hae ka ho ngongoreha ka tsa botho, le menyaka, kapa meleko.

“Mphe bareri ba lekholo ba sa tšabeng letho haese sebe `me ba sa lakatse letho haese Molimo feela... ke bona feela ba tla sisinya likhoro tsa lihele `me ba tla hloma `muso oa maholimo lefatšeng.”
- John Wesley

(5) A itšoare hantle

Molisa o tšoanela ho hlophiseha boitšoaronng. Ha a tšoanela ho itšoara ka mokhoa o sa lokelang. Boitšoaro ba hae bo tsamaellane le melaoana ea bo-molimo eo a e rutang.

Molisa a ithute ho bontša hlompheo ea meetlo ea sebaka seo a sebetsang ho sona. Ha a lemoha hore o entse phoso `me o sitetsoe motho e mong, o tšoanela ho ikokobetsa a kope tšoarelo.

(6) A amohele baeti

Ho amohela baeti ho bolela ho arabela bohloki ba motho ea leetong `me a hloka lijo le sebaka sa ho robala. Molisa o lokela e be motho ea arabang bohloki ba batho ba bang. A thabele ho arolelana le bona. A be mosa hape a be molemo ho batho esita le bao a kopanang le bona lekhetlo la pele.

► Hobaneng ha semelo see se le bohlokoa ho moetapele?

(7) Bokhoni ba ho ruta

Molisa o tšoanela ho ba le bokhoni ba ho hlalosa 'nete hore batho ba tle ba e utloisise. O lokela ho nka boikarabello ba ho bala le ho ithuta boeena.

(8) A se ke a tahoa

Molisa ha a tšoanela ho itumella ho ba tlasa tšusumetso ea veine. Boitšoaro ba hae ha bo lokele ho tšoana le ba motho ea tahiloeng ke joala. Molaoana ona o tla sebetsa esita le ho ntho efeng kapa efeng e hlahisang litla-morao tse tšoanang.

(9) E se be motho oa lintoa

Molisa ha a tšoanela ho leka ho fumana seo a se batlang ka litšoso kapa likhoka. Ha a tšoanela ho itokisetsa ho hloko-fatsa motho ea mo khopisang. (Talima hape 2 Timothea 2:24-25.)

► Ke litsela life tse nepahetseng hore molisa a ka bontša mofuta o lokileng oa khalefo?

(10) A se be meharo

Batho ba lefatše ba fetola seo ba se buang molemong oa liphaello. Batho mesebetsing e meng joalo ka bo-ramolao, barekisi, kapa bo-ralipolotiki ba lekoa hore ba fetole 'nete ho khotsofatsa batho. Molisa le eena o ba molekong, kahobane 'nete ea Lentsoe la Molimo ha e thabise batho bohle. Molisa o tšoanela ho tšepahalla 'nete ho sa tsotellehe hore e ka mo hlahisetsa molemo oa lichelete kapa che.

Molisa o lokela ho lakatsa a bone tšebeletso ea kereke e tšehetsoa ka lichelete. O tšoanela ho tataisa kereke ho sebetsa joaloka lelapa e hlokomele litho tsa eona, ho e-na le hore kamehla a nahane hore ba lokela ho mo nea eng.

(11) A buse lelapa la hae hantle

Bokhoni ba molisa ba ho etella-pele bo tšoanela ho bonahala lapeng ha hae. O lokela a behe bana ba hae tlasa taolo. Haeba a ka sitoa ho tsamaisa lelapa la hae, a ka sitoa ho tsamaisa kereke. Hona ha ho bolele hore bana ba hae ba tšoanela ba be ba phethehile semelong sa bona, empa hore molisa o ba tataisa ka botšepahi a ntse a ba fa le khalemelo. Mona ha ho kenyeletsoe bana ba seng ba le lilemong tsa batho ba baholo 'me ba se ba tsoile tlasa puso ea hae, hobane ha a sa tsoela pele ho ba le boikarabello ho bona.

(12) E se be molumeli e mocha

Haeba motho a ka beoa boemong ba tsamaiso ka potlako haholo, a ka oela molekong oa boikhohomoso. Boikhohomoso ke sebe se entseng hore Satane a oele. Phahamiso e tšoanela ho tla butle-butle e tsamaea le boiphihlelo.

► Ke tšenyeho efeng e etsahalang ha motho a beoa boemong ka potlako joale ebe ha a sebetse hantle?

(13) Ho ba le botumo bo botle

Pele motho a ka khetheloa ho ba molisa, o tšoanela ho ba le botumo bo botle ho tsoa ho batho ba kathoko ho kereke. Ba lokela ba mo tsebe ka botšepahi ho tsohle tseo a li etsang. Haeba a ne a le botumo bo bobele pele a sokoloha, o hloka nako ea ho haha botumo bo botle pele eba molisa.

Molisa e mong naheng ea Afrika o ile a rera molaetsa oa hae hoseng hoa Sontaha, ha a qetile a palama bese ho ea hae. Ha a qeta ho lefa chelete ea leeto, o ile a lemoha hore molefisi o mo buselitse chelete e ngata ho feta e lokelang. Ka lebaka la hore e ne e le motho ea tšepahalang o ile a khutlisetsa chelete eo e kaholimo ho molefisi a 'molella, "Tšoarelo, ntate, u entse phoso u mphile chelete e fetisang e lokelang!" Molefisi a araba a re, "Che, ha kea etsa taba ena ka phoso. Ke ne ke eme kantle ho kereke ea hau ke utloile thuto ea hau ka taba ea botšepahi. Ke entse qeto ea ho bona hore na oa e phela taba eo!" Bibe e bolela hore botumo bo botle ke leruo le fetisisang la motho (Liproverbia 22:1). Ka lebaka lena, bofutsana bo tebileng ka ho fetisisa boo motho a ka bang le bona ke bofutsana ba hoba le lebitso le belaelloang. Ke eng se tlang likelellong tsa batho ha ba utloa ho bitsoa lebitso la hao?

► Moithuti e mong a balle sehlopha Tite 1:5-11.

Boholo ba lipehelo tsa molisa tse hlahang ho Tite li boela li hlaha hape le ho 1 Timothea.

► Ke limelo lifeng tsa molisa tse ekeletsang tse hlahang ho 1 Timothea tse hlahang ho Tite?

Lengolo lena le toboketsa bokhoni ba molisa ho sebetsana le lithuto tse khelohileng. Molisa o tšoanela a rupeloe ka tsela e hloahloa haholo thutong ea 'nete a be a tsebe ho e hlalosa ka tsela e kholisang. Morero ke hore a khutlise ba lumetseng lithutong tse khelohileng, empa taba ea bohlokoa le ho feta, ke hore a sireletse phutheho khahlanong le ho huleloa bokhelohing. Molisa ea sa kang a kena sekolo hakaalo o lokela ho lula a eketsa tsebo ea hae ka ho ithuta.

Lipehelo tsa Basebeletsi ba Kereke

► Moithuti e mong a balle sehlopha Liketso 6:1-6. Ke bothata bofeng bo boleloang lengolong lee?

Basebeletsi ba pele ba kereke ba khethuoe hang kamora Pentekonta. Baapostola ba ne ba lokela ho tsepamisa maikutlo thapelong le thutong ea Lentsoe. Banna ba supileng ba ile ba khethoa ho thusa lintlheng tse kahare tsa tsamaiso ea kereke.

Mosebeletsi oa kereke o thusa molisa lintlheng tse kahare tsa tšebeletso. Mosebeletsi e ka ba moreri oa Lentsoe, empa hona ha ho bohlokoa.

► Lipehelo tsa basebeletsi ba kereke ba pele e ne e le lifeng?

Lipehelo tsa basebeletsi ba kereke ba pele e ne e le: botumo ba ho tšepaha, ho tlatsoa ka Moea o Halalelang, esita le bohlae. Ba ne ba tla laola lichelete tsa kereke, kahoo botumo ba ho tšepahala bo ne bo hlokeha. Mosebetsi oa bona o ne o tla ama kereke se-moeeng, kahoo ho ne ho le bohlokoa hore ba be ba tlatsitsoe ka Moea o Halalelang hore ba be le tataiso ea hae, tlotso le bohloeki. Ba ne ba tla sebetsana le maemo a thata hangata, kahoo bohlae e ne e le ntho ea bohlokoa.

Moapostola Paulose o boletse tse ling tsa lipehelo tsa basebeletsi ba kereke.

► Moithuti e mong a balle sehlopha 1 Timothea 3:8-13.

(1) A hlomphehe

Mosebeletsi oa kereke o tšoanela ho ba motho ea hlomphehang likamanong tsa hae le lelapa, metsoalle, esita le sechabeng.

(2) A tšepahale

Mosebeletsi oa kereke e be motho ea tšepahalang ho tsohle tseo a li bolelang. O tla utloa linyefolo ka batho ba bang ba kereke hape o tla utloa maikutlo a mangata ka mathata a ka kerekeng. O lokela a be le botšepahi.

(3) A se ke a taho

Mosebeletsi oa kereke e se ke ea eba motho ea susumetsoang ke tai. Boitšoarō ba hae bo hlomphehe hape bo tsitse.

(4) A se be meharo

Mosebeletsi oa kereke o na le boikarabello ba ho laola lichelete tsa kereke le ho ela hloko bohloki ba batho ba kereke. Ha a tšoanela ho leka ho iphumantšha molemo boeena ho tsoa tšebeletsong eo.

(5) Ho tšoara thuto ea `nete ka Letsoalo le letle

Ha motho a oela sebeng, hangata o qala ho lumela thuto e fosahetseng. Haeba motho a phela bophelo ba tlhoho semoeeng, o tla sekamela ho tšoara thuto ea `nete.

(6) Boiphihlelo

Pele motho a ka fuoa boemo ba ho ba mosebeletsi oa kereke, o tšoanela hore a be a fumane monyetla oa ho ipakahatsa bohlae le botšepahi tšebeletsong. Baetapele ba bohlae ba nea batho monyetla oa ho sebeletsa pele ba ka ba nea boemo ba tsamaiso.

► Ke mehlala efeng ea litsela tseo motho a ka thusang tšebeletso ea kereke pele a ka ba le boemo ba tsamaiso?

(7) A be le molekane ea tšepahalang

Tšebeletso ea mosebeletsi oa kereke e ka beoa kotsing ke haeba mosali oa hae e le mosebi ebile e se mohlala o motle oa Mokreste.

(8) A buse ntlo ea hae hantle

Ka ho tšoana le molisa, mosebeletsi oa kereke o loketse a be a tseba ho laola ntlo ea hae hantle.

Limelo tsa Molisa ea Etellang-pele Hantle

► Buisanang ka bohlokoa ba ntlha ka `ngoe ea tse latelang, le qale ka potso ena, "Hobaneng ha semelo see se le bohlokoa?"

1. Botšepahi ba hae ha a bo arolele mekhatlo e meng e kathoko.
2. O ikemiselitse ho aha sehlopha sa tšebeletso `me o sebelisa bokhoni ba batho ba bang.
3. O tataisa phutheho ea hae ho arolelana bophelo joaloka lelapa la se-moea, a ntse a tsotella litlhoko tsohle.
4. O sebeletsa phutheho ea hae ka lebaka la ho rata Molimo le batho bao, eseng ka lebaka la ho ipatlela molemo.
5. Lintlha-kholo tsa semoea tsa bohlokoa joaloka khumamelo, polelo ea Lentsoe, le kholo moeeng ke tsona khubu ea tšebeletso ea hae.
6. Batho ba hae ba mo tšepa ba bile ba itšetlehile ka eena.
7. O ikemiselitse ho aha kereke e le setsi sa nako tsohle seo e seng thepa ea hae.
8. O tataisetsa kereke kholong, o ruta ka boshome le kopanelo e arabang bohloki.
9. Oa tšepahala linthong tsohle, ho kenyeletsa le tšebeliso ea lichelete.

10. O bontša bokhoni ba ho laola lichelete `moho le basebetsi hantle.

Limelo tsa Moetapele ea Hloahloa oa Morero

Motho ea khetheloang ho etella-pele khoebo e laoloang ke kereke o tšoanela ho ba le makhabane ana. Baetapele ba kereke ba tšoanela ba sebeletse ho matlafatsa makhabane ana ho litho tse ka tsebang ho thusa ka maikarabello a kereke `me ba kenyeletsoe sehlopheng sa boetapele.

► Buisanang ka bohlokoa ba ntlha ka `ngoe ea tse latelang, le qale ka potso ena, "Hobaneng semelo see se le bohlokoa?"

1. Oa tšepahala kerekeng ea lehae – ka ho ba teng likopanong, ho ntša boshome, ho nka karolo – hape a be le bopaki ba ho ba Mokreste ea hlomphehang.
2. A be a se ntse a tsetetse matla a hae le takatso ea ho sebeletsa kereke ea lehae.
3. A tšepahale ka ho feletseng hape a ikobele melao ea boitšoarō haholo.
4. A be a se ntse a bontša bokhoni ba ho nka likhato le ho ba le thahasello ea ho ikhannela ho phethisisa mosebetsi hantle.
5. Ke motho ea nang le boitšoarō, ea ikhannang, hape o lula a intlafatsa.
6. O bontša bokhoni ba ho hlophisa le ho tataisa ba bang, a se ke a khona ho sebetsa ha feela a laola ke motho e mong osele.
7. O na le boiphihlelo bo hlokoang bakeng sa karolo eo a e bapalang morerong.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Molimo o ralile hore kereke e sebetse tlasa baetapele ba se-moea.
2. Ho hlokahala likarolo tse ngata tsa boetapele bakeng sa maikarabello a kereke.
3. Boholo ba lipehelo tsa boetapele li amana le semelo se setle.
4. Molisa kapa moetapele e mong oa tšebeletso o tšoanela ho lula a imatlafatsa ho ba motho oa boleng bo botle.
5. Moetapele oa tšebeletso o lokela ho ba motho eo ba bang ba ka itšetlehang ka ena, ea nang le tšusumetso, hape a tšepahala.

Mosebetsi oa Baithuti oa Thuto ea 2

1. Ngola serapa se le seng u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hao. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang Thuto ea 2. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala 1 Samuele 2:12-36. Ngola tseo u li hlokomelang malebana le boetapele ba Eli.

Thuto ea 3

Bohlokoa ba Boetapele

Selelekela

John Maxwell o ne a bua le mohoebi eo khoebo ea habo e neng e reka lihotele tse hlotsoeng ke mosebetsi ebe o li hlophisa bocha hore li tle li qallele ho etsa liphaello. Maxwell o ile a botsa hore na ho na le khato e le 'ngoe eo khoebo ena e neng e e etsa kamehla ha ba ne ba reka hotele e hlolehang. Mohoebi eo a re, "Kamehla re leleka mookameli tšebetsong. Ha re emele ho bona hore na ke mookameli ea hloahloa kapa che. Re se re ntse re tseba hore ha se mookameli ea hloahloa hobane hotele eo e hloloa ke mosebetsi."

Boetapele bo Laola Katleho ea Sehlopha

Haeba sehlopha sa lipapali boemong ba boiphihlelo se hloleha, beng ba sehlopha ha ba ke be ba batle libapali tse ncha feela; ba ee ba batle hape le mokoetlisi e mocha. Mokhatlo o sitoa ho atleha empa moetapele a se hloahloa.

Moetapele ea nang le 'nete a ke ke a bea mabaka a boitšireletso ha mokhatlo oa hae o hloleha. Ha mokhatlo o hloleha, le eena oa hloleha.

► Ke hobaneng ha boetapele bo le bohlokoa?

Eli e ne e le moprista e moholo oa Iseraele. Ka lebaka la hore ho ne ho se na morena, meloko ea bona e ne e sa kopana 'moho tlasa puso e bohareng. Moprista e moholo o ne a le monyetleng oa hore e be ke eena moetapele ea nang le tšusumetso e matla ka ho fetisisa sechabeng seo.

Ka bomalimabe, Eli e ne e le moetapele ea nang le bofokoli. O ne a na le limelo tse ntle tsa botho, empa o ne a sitoa ho laola le bara ba hae feela ho etsa se nepahetseng. Bara ba hae ba ne ba le bohlola, ba sa tsotelle mekhoha ea khumamelo, ba bile ba le meharo ba ipatlela phaello. Ka lebaka la bona, batho ba bangata ba ne ba nyelisa khumamelo tempeleng (1 Samuele 2:12-17, 22, 29).

Eli o ne a tšoanela hore ebe o ile a tlosa bara ba hae boemong ba bona, empa lithahasello tsa bona li ne li le bohlokoa ka ho fetisang ho eena ho feta boikarabello boo a bo tlotselitsoeng.

Eli o ne a tšoanela hore ebe o ile a etella-pele sechaba khumamelong ea se-moea le ho phela khalalelo; empa tšusumetso ea hae e ile ea emisa ha a fihla ho bara ba hae, ho e-na le ho fetela le ho namela ho sechaba ka bara ba hae.

Mabaka ao ka Oona Batho ba sa Etseng Seo ba Tšoanelang ho se Etsa

(1) Ha ba tsebe hore ba tšoanela ho etsa eng.

Hona ke khaello ea ho beoa leseling. Moetapele o tšoanela ho fana ka tlhahiso-leseling. Ha a haelloa ke litsebo tse hlokahalang, o lokela ho fumana motho e mong osele ho mo thusa.

(2) Ha ba tsebe mokhoa oa ho etsa.

Mona ke khaello ea lithupelo. Moetapele a ka se be le litsebo tsohle tse hlokoang ke mokhatlo, empa o tšoanela ho hlophisa lithupelo.

(3) Ha ba tsebe hore ba lokela ho etsa seo hobaneng.

Hona ke khaello ea ho kenya thahasello. Ka nako tse ling batho ba teng mokhatlong ha ba utloisise sepheo sa mokhatlo. Kapa leha ekaba ba utloisisa, ha ba tsotelle. Moetapele o lokela ho tataisa batho bana ho kopanela sepheo.

(4) Ho na le mathata a ba sitisang ho etsa sena.

Hona ke khaello ea lisebelisoa le bohlophisi. Moetapele o tšoanela ho thusa batho ho tla ka litharollo mathateng a ba sitisang ho atleha.

Lethathamo lena le hlahisa mabaka a tloaelehileng a mane ao batho ba mekhatlo ba sa etseng seo ba tšoanelang ho se etsa ka oona. Kaofela ha mabaka ana a supa ho hloleha hoa boetapele.

Ha moetapele a tletleba ka batho ba hae hore ha ba etse se tšoanelang, o ipolela hore eena o hloleha ho etella-pele. Mohlala, molisa ea tletlebang ka kereke ea hae hore ha e bolele evangeli o lokela ho inahana ka lipotso tsena:

- Na ke ba hlalositse hore ba lokela ho bolela evangeli?
- Na ke ba ratile hore ba ka bolela evangeli joang (haholo-holo ka ho ba bontša)?
- Na ke ba entse hore ba thahaselle haholo taba ee?
- Na ke ba thusitse ho tobana le mathata a ba sitisang ho bolela evangeli?

Haeba mabotho a mabeli a lekana hantle ka boholo le ka lisebelisoa, ke lebotho lefeng le tla hlola? Lebotho le nang le molaoli ea hloahloa ka ho fetisisa ke lona le tla hlola.

Lihlopha tse peli tsa lipapali li na le libapali tsa litalenta ka ho lekana. Ke sehlopha sefeng se tla hlola? Sehlopha se nang le mokoetlisi ea hloahloa ka ho fetisisa ke sona se tla hlola.

Qholotso ea ho Thusa Batho ho Thahasella

► Maele a khale a re, "Pene e matla a fetisang a sabole." U nahana hore taba eo e bolela'ng?

E bolela hore ho na le matla mohopolong, le ho kholiseng, le phetisetsanong ea litaba. Mohopolo o na le matla a tšusumetso a fetisang a sebetsa. "Pene" e bolela phetisetsano ea litaba ka mongolo, empa ho fetisa litaba ka ho kholisa batho ka tsela efeng kapa efeng ho na le matla ho fetisa ho ba qobella khahlanong le thato ea bona.

Haeba u ka leka ho qobella batho, ho tla ba thata ho etsa hore tšusumetso ea hau e sebetse le ha u le sieo ka boena. Batho ba qobelletsoeng ha ba sebetse hantle ka ho fetisisang. Ha ba na ho itolobetsa le ho ba le boinahano bo matla ba bona mosebetsing oo. U ka fihlela ho hotle ho feta moo ka ho thusa batho ho thahasella, ho feta ka ho ba qobella. Mohopolo o ka khona ho hasana hore o ka susumetsa limilione tsa batho.

Ntoa ea Lefatše ea II ke mohlala oa matla a lipolelo. Ntoa ea Lefatše ea II e bile ntoa ea mantsoe, ntoa ea mehopolo.

Hobaneng e ne e le ntoa ea lipolelo? Adolf Hitler e ne e le sebui se matla. O ile a tsebisa batho ba Germany pono ea hae ka naha eo, 'me batho bao ba ile ba mo etsa moetapele oa bona. O ile a ba kholisa hore ke bona moloko oa balaoli ba kapele-pele ba lokelang ho busa lefatše. Esita le likereke tse ling li ile tsa qala ho mo bolela ka hore ke eena mopholosi, le ho re naha ea Germany e ne e le 'muso oa Molimo. Hitler o ile a khanela Germany ho etsa liketso tse sehloho ka ho fetisisa nalaneng. O ile a etsa sena ka matla a lipolelo. Ka nako tse ling batho ba nahana hore lipolelo li ke ke tsa senya letho, empa lipolelo tsa Hitler li ile tsa timetsa limilione tsa batho.

Nakong eo Hitler a ntseng a eketsa ho ba matla, batho ba bang ba England ba ne ba nahana hore ha ho kotsi ea letho e tlang ho bona. Ha nako ea hore naha eo e khethe tona-khoho e ncha, baiketi ba bang ba ne ba tšepisa sechaba hore se tla ba le khotso. Empa Winston Churchill eena o ile a bolella sechaba 'nete. O ile a re, "Ke le tšepisa mali, mofufutso, le meokho." O ile a khethoa hobane o ile a talimana ka kotloloho le mathata a bona.

Lipuo tsa Churchill li ile tsa kopanya naha ea England ho itšireletsa khahlanong le Germany. O ile a re, "Re tla loana maoatleng esita le sebakeng sa leholimo. Re tla loana mabopong haeba ba ka fihla mesikong ea maoatle a rona. Re tla ba loantša mebileng eohle kahar'a metse eohle. Ha re na ho emisa. Ha re na ho inehela."

Ka tšusumetso ea lipuo tsena tsa Hitler le Churchill, re bona matla a lipolelo. Ka kutloisiso ena, ntoa e 'ngoe le e 'ngoe ke ntoa ea lipolelo.

► Hlalosa polelo ena e reng ntoa e 'ngoe le e 'ngoe ke ntoa ea lipolelo. Taba ee e re bolella eng mabapi le boetapele?

Ka linako tse ling moetapele o nahana hore o tla fumana thuso ha feela a e lefella. O nahana hore batho ba hae ba tla sebetsa ka ho fetisang haeba a ba lefa haholo. Taba

ena ha se kamehla e leng joalo. Batho ba thusa mokhatlo hobane ba lumela ho mokhatlo o joalo. Ba sebetse ka thata hobane ba kopanela sepheo se tšoanang.

U ke ke oa ba le mosebetsi o tšoarellang ka ho fetisisa kante ho hore ebe bohle ba sebeletsa sepheo se tšoanang 'me ba se utloisisa hantle. Empa hoo feela ha hoa lekana. Ho bohlokoa hore u tla fihlela sepheo seo joang. U tšoanela ho tataisoa ke hore ke ntho lifeng tseo e leng tsa bohlokoa. U lokela ho ba motlotlo ka ho fihlela sepheo 'moho le ka tsela eo u fihlang moo ka eona.³

► Ho bolela'ng ho ba motlotlo ka ho fihlela sepheo le ho ba motlotlo ka hore u se fihletse joang?

Mohoebi a ke ke a aha khoebo e atlehang ka feela ho lefa basebetsi. O tšoanela ho ba etella-pele ka sepheo sa khoebo esita le seo khoebo e se emelang. Haeba ntho ea bohlokoa e eba chelete feela, batho ha ba na ho sebeletsa ho fihlela sepheo sa khoebo eo. Ha ba na ho tsotella boleng hape ha ba motlotlo ka mosebetsi oa bona.

Lintho tsa bohlokoa ka ho fetisisa ha li etsoe molemong oa chelete. Nahana ka lintho tseo batho ba li etsetsang ba lelapa esita le bana ba bona. Ha ba etse lintho tsena ka lebaka la chelete, empa e le ka lebaka la seo ba se emelang se leng bohlokoa ho feta chelete. Batho ba khanneloa ho thahasella lintho ho ea ka hore ke sefeng seo ba se emelang.

“Ho ba maphatha-phathe ha se kamehla ho bolelang mosebetsi oa sebele. Sepheo sa mosebetsi ohle ke tlhahiso le katleho, 'me ho fihlela e 'ngoe ea tsena ho tšoanela ho be le boinahano esale pele, tsamaiso e hlakileng, ho etsoa hoa meralo, bohlale, sepheo sa 'nete, esita le mofufutso.”
- Thomas Edison

Tšebeletsong, boiphihlelo ba boetapele bo bohlokoa haholo le ho feta selika-likoeng sa khoebo, hobane basebetsi ba kereke ba atisa ho ba baithaopi. Moetapele a ka 'na a sitoa ho ba khotaletsa mosebetsi ka ho ba lefa boholo ba bona. Batho ba thusang kereke ba etsa sena hobane ba lumela kerekeng eo. Haeba kereke e joalo e ke ke ea tšehetsoa ka lichelete le ho etsa mesebetsi ke batho ba lehae, moetapele o hlolehile.

► Ke bo-mang batho ba thusang kerekeng ea heno? Ba etsa seo hobane'ng?

Mosebetsi oa moetapele o akarelitsoe tjena:

Etsa hore batho ba tsebe hore na ke hobaneng ha mosebetsi oo e le oa bohlokoa. Etsa qeto ea hore na le habile hokae. Thusa ho hlakisa hantle seo le se emelang. Atametsa lisebelisoa tse hlokehang. Hlahloba melaoana ea tsamaiso khafetsa. Netefatsa hore u fumana tšehetso eohle eo u e hlokanang ho

³ Ken Blanchard and Sheldon Bowles, *Gung Ho: Turn on the People in Any Organization* (New York: William Morrow, 1997), 38

hlaha kahare esita le kante ho mokhatlo. Tsepamisa mahlo ho bokamoso e le ho thibela mathata hape u be u itokisetse hore u ka fetola maoa.⁴

Boetapele le Makhabane a Mang

Haeba motho a e-na le botsebi ba mosebetsi o mong empa a se na tsebo ea boetapele, o tla sebetsa a le mong kapa a le tlasa tataiso ea motho e mong. Empa motho ea nang le tsebo ea boemo bo holimo a bile a na le bokhoni ba ho etella-pele o tla atleha ho tsamaisa ba bang 'me ba tla phethisa mosebetsi ka ho fetisang.

Moapostola Paulosi o ile a qala khokahano ea likereke metseng e meholo. O ne a khetha baetapele sebakeng se seng le se seng, hobane o ne a tseba hore baetapele ba bangata ba hloka hlahla molemong oa hore libakeng tsohle kereke e hole.

Paulosi o ile fa banna ba bang likoetliso tse ikhethang ka ho tsamaea le bona maetong a hae a boromuoa (Liketso 16:3, Liketso 19:22). Paulosi o ne a toboketsa bohlokoa ba ho lula ho matlafatsoa baetapele. O ile a bolella Timothea ho batla banna ba tšepahalang ba neng ba tla tseba ho ruta ba bang (2 Timothea 2:2).

Molokisi oa likoloi ea nang le litsebo tsa boetapele a ka atleha ho etsa khoebo le balokisi ba bang ba mo sebeletsang. Haeba ha se moetapele, o tla sebetsa a le mong kapa o tla sebeletsa motho e mong.

Alex o tseba ho etsa mesebetsi eohle ea ho haha matlo. O etsa mosebetsi o motle haholo ebile oa tšepahala. Bareki ba litšebeliso tsa hae ba khothaletsa ba bang ho tla ho eena, kahoo o lula a e-na le mosebetsi o mongata o mo emetseng hore a tle a o etse. Alex ha a na basebetsi hobane o tseba ho etsa lintho tsohle joale ha a batle ho sebetsa ka motho e mong ea ke keng a tseba ho etsa mesebetsi ka bokhabane joaloka eena. Ka lebaka la hobane Alex ha se moetapele, mesebetsi oa hae o ke ke oa hola haholo ho feta kamoo a ka khonang ho sebetsa a le mong.

Boiphihlelo ho tsa boetapele bo menahanya boleng ba litsebo tse ling tsa motho eo. Motho ea nang le boiphihlelo bo phahameng karolong efeng kapa efeng a ka eketsa bohlokoa ba hae ka ho ikekeletsa litsebo tsa boetapele.

Botšepahi ba Moetapele

Moetapele ea tšepahalang o nea batho seo ba se hloka hore ba atlehe. Moetapele o lokisa mabala ho sebeletsa hore ba atlehe. Ba lokela ho tseba hore o tla phethahatsa boikarabello ba hae hore ba tle ba tsebe ho phethahatsa maikarabello a bona.

---

⁴ Ken Blanchard and Sheldon Bowles, *Gung Ho: Turn on the People in Any Organization* (New York: William Morrow, 1997), 79

Haeba moetapele a sa tšepahale, batho bao ba tla sitoa ho fihlela sepheo sa mokhatlo, kahoo ba ipha botsitso ka ho lahla sepheo seo e leng sona. Moetapele ea sa tšepahaleng o atisa ho lula a hlalose tsa batho hore na ke ka mabaka afeng a sa ka a etsa seo ba neng ba se lebeletse.

Moetapele ha a tšoanela ho lula a sa itokisetsa bothata. O lokela a itokisetse ho khahlana le maemo a ka kena-kenanang le tšebetso 'moho le tsona litšitiso. Moetapele oa tseba hore lintho li lula li fetoha. O ela hloko hore lipheto ho li ka hlahisa mathata a macha, kahoo o itokisa e sa le pele. Batho ba bang ba sebetsa taba ha e se e hlahile, empa moetapele o tšoanela ho hlophiseha hore a tle a tsamaisa batho.

Allan e ne e le molaoli oa basebetsi ba mehaho. Mookameli oa hae o ile a 'molella hore marako a mang a ne a lokela a be a hahuo pele letsatsi leo le fela, kahoo Allan o ile a bolella basebetsi-'moho le eena. Leha ho le joalo, thepa ea ho aha ha ea ka ea fihla hobane mookameli oa hae o ile a lebala ho ba romela eona. Allan o ile a hlalose tsa basebetsi-'moho hore ba tla sitoa ho fihlela sepheo sa bona. Kamora hore ketsahalo e tšoanang e iphete makhetlo, ho ile hoa ba thata ho Allan hore a ka bolella basebetsi-'moho le eena hore ba tšoanela ho etsa mosebetsi ofeng kapa ofeng ka potlako.

Joan e ne e le mosuoetsana sekolong. Ka letsatsi le leng ha a fihla sekolong mookameli o ile a 'molella hore phaposi ea sehlopha sa hae e tla sebelisoa ke sehlopha se seng letsatsing leo. O ne a sa itokisetsa hore a ka rutela sebakeng sesele hape ho se na nako ea ho tsamaisa lithepa tseo a neng a tla li hloka ho tsoa ka phaposing eo.

Boetapele Tšebeletsong

Bibele e re bolella hore Molimo o bitsitse baapostola, baporofeta, baboleli ba Evangeli, balisa, le baruti (Ba-Efese 4:11-12). Molimo o boela a ba nea bokhoni bo hlokalang.

Pitso ea Molimo e nea motho monyetla oa ho etella-pele, empa ha e fane ka tiisetso ea kotleho. Haeba boitšoarō ba motho bo ka fokolisa tšusumetso ea hae ho e-na le ho e ekeletsa, motho ea joalo a ke ke a atleha.

Talima mesebetsi ea tšebeletso e hlahang ho Ba-Efese 4:11. 'Moleli oa Evangeli a ka atleha joang haeba batho ba ne ba ke ke ba lumela litaba tsa hae? Moruti a ka atleha joang haeba batho ba ka fumana hore thuto ea hae e tletse ka liphoso? Molisa a ka atleha joang haeba batho ba ka lemoha hore o mpa a ipatlela molemo feela ho tsoa ho bona?

Kantle ho tšusumetso, motho o sitoa ho atleha tšebeletsong. Mesebetsi ena ea tšebeletsong ke mesebetsi ea boetapele, hobane e itšetlehile ka tšusumetso.

E Meng ea Mehopolo e Fosahetseng ka Boetapele

Kamora ho bala ntlha e 'ngoe le e 'ngoe hape pele u fana ka tlhaloso ea eona, botsa potso ena, "Ke eng e fosahetseng ka mohopolo oo?"

(1) Moetapele ke motho ea sebeletsoang ke ba bang.

Moetapele ke motho ea fumanang tsela ea ho araba litlhoko tsa sehlopha. Ke kahoo ba mo amohelang e le moetapele. Jesu o itse moetapele ke eena mosebeletsi. O itse motho e moholo ka ho fetisisa ke mohlanka oa bohle. Moetapele o intša sehlabelo lithahasellong tsa hae molemong oa ba bang.

(2) Moetapele oa tšebeletso o lumetse haholo ho fetisa, hape o halalela ho feta balateli ba hae.

Taba ea `nete ke hore likereke tse ngata li na le litho tse halalelang le ho feta molisa. Neo ea boetapele ha e netefatse boemo ba motho ba se-moea.

(3) Phahamiso boetapeleng ba tšebeletso e itšetleha ka boiteko ba motho.

Boiteko ba botho ho fumana phahamiso hangata ha bo mo sebeletse hantle. Re tšoanela ho etsa ho hotle ka ho fetisisa moo re fuoeng boikarabello joale re tšepele Molimo ho re o tla re bea boemong bo re lokelang. U se ke be oa etsa letho le sa tlotliseng Molimo moo u lehang ho fihlela boemo ba boetapele. Haeba u sitoa ho fihla moo ka ho tlotlisa Molimo, ha oa lokela ho ba boemong bo joalo.

Baetapele ba khethuoeng ke Molimo ke batho bao hangata ba neng ba ntse ba sa ipatlele maemo. John Chrysostom o ne a khetheloe ho ba Moareka-bishopo oa Constantinople ka selemo sa A.D. 397. Qalong o ne a hana boemo bona hobane a ne a lekanya hore ha a na boiphihlelo bo tšoanelang. Hamorao, o ile a ngola mabapi le boikutlo bo nepahetseng tabeng ea maemo tšebeletsong. O ile a re haeba motho a ka hana ho alosa lipholo, hona ho ke ke hoa makatsa hobane boemo boo ke bo tlaase. Haeba motho a ka hana ho ba morena, ekaba o lekanya hore boemo boo bo mo phahametse haholo. Haeba motho a ka hana boemo tšebeletsong, ekaba ka le leng la mabaka ana, ho itšetleha ka hore na o lekanya hore tšebeletso ke boemo bo phahameng kapa ke boemo bo tlaase na.⁵

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Haeba mokhatlo oa hloleha, moetapele oa hloleha.
2. Lithupelo le ho kenya thahasello ho batho ke mesebetsi ea boetapele.

---

⁵ John Chrysostom, *On the Priesthood, Book III*

3. Batho ba batla ho ba motlotlo ka ho fihlela sepheo esita le ka tsela eo ba fihlelang sepheo ka eona.
4. Tsebo ea boetapele e menahanya boleng ba bokhoni bo bong ba motho.
5. Ho tšepahala hoa moetapele ho susumetsa ho tšepahala hoa mokhatlo.

Mosebetsi oa Baithuti oa Thuto ea 3

1. Ngola serapa se le seng o akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hao. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang Thuto ea 3. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala 1 Marena 19:19-21 le 2 Marena 2:1-15 u be u ngole ka taba ea phetisetso ea boetapele ho fetela ho moprofeta e mocha.

Thuto ea 4

Ho Etsa Moetapele

Selelekela

Motho e mong le e mong o tšoanela ho ba moetapele ka ho re ho na le batho bao a ba susumetsang. Mohlala, motsoali e mong le e mong o tšoanela ho etella-pele bana ba hae. Melaoana eo re ithutang eona thutong ena e tla thusa motho ea boemong boo ba ho ba moetapele ka tlholeho. Leha ho le joalo, thuto ena e tsepamisa maikutlo haholo-holo melaoaneng ea boetapele e fetisang feela maemo a tlholeho ao motho e mong le e mong a tlamehileng ho kena ho oona.

Kotsi ea ho Rupeloa

Motho a ka ba le mabaka a mangata a ho lakatsa ho ba moetapele. Mabaka a nepahetseng ke takatso ea ho sebeletsa.

Lithupelo li ka etsa hore motho a phahamele ba bang ka tsebo le ka bokhoni. A ka qalella ho ikutloa a hlile a le holimo ho ba bang ka boleng. A ka 'na a qala ho ba le tebello ea ho tsoaroa ka tsela e khethehileng ke ba bang eseng feela ka ho hlompha boemo ba hae, empa hobane a ikutloa e le mojalefa oa boemo bo phahametseng ba bang.

“Motho a le mong ea batlang khanya ha a phethisise haholo.”
- Sam Walton

Moapostola Paulosi o ile a lemosa, “Tsebo empa e na le boikhohomoso” (1 Ba-Korinthe 8:1). O ne a sa bolele hore tsebo ke ntho e mpe kapa hona ho re ka boeona feela e se e le kotsi. Boemong boo a buang ho bona, o ne a bua ka motho eo ho nang le lintho tseo a li tsebang empa a ne a sa susumetsoe ke lerato mokhoeng oo a sebelisang tsebo eo ea hae ka oona.

Lithupelo li ka chorisa motho hore a sebetse hantle bakeng sa 'muso oa Molimo, empa ha feela takatso ea hae e le ho sebeletsa ka boikokobetso.

Ho ba Moetapele

Motho e ba moetapele ka tsela efe? Hopola, ha re bue feela ka boemo ba semolao. Moetapele ke motho ea nang le tšusumetso, motho eo batho ba mo latelang.

Batho ba bang ba tsoetsoe ba e-na le bokhoni ba tlhaho ba ho susumetsa ba bang. Ba bonahala ba na le boitšepo, ba mahlaha-hlaha ho fumana litharollo, 'me batho ba ba latela ka boithaopo. Ka lebaka la boteng ba limelo tsena, u ka lekanya hore batho

ba bang ba tsoaletsoe ho ba baetapele ha ba bang ho se joalo. Leha ho le joalo, baetapele ba hlahisoa ke lintho tse ngata tse fapakaneng.

Ho latela pale ea khale ea naheng ea Ukraine, mohlankana e mong o ile a atamela moprista `me a re, "Ntate, ke lorile ke le moetapele oa banna ba 10,000. Na see se tla phethahala? Moprasta a re, "Sohle se haellang haajoale ke hore banna ba 10,000 ba lore u le moetapele oa bona."

Lintlha-kholo Tse Ahang Moetapele

Motho a ka fetoha moetapele ka lebaka la e `ngoe ea lintlha tsena kapa ka tse ling tsa tsona li kopane hammoho. Leha ho le joalo, ha ho le e `ngoe ea tsona e lekaneng ho etsa motho e be moetapele oa nako e telele, ea bileng a atlehang haeba a na le likhaello tse kholo haholo likarolong tse ling.

(1) Bokhoni bo iponahatsang ba tlholeho

Motho ea bonahalang a na le boitšepo e ka ba moetapele oa hang-hang hohle moo a eang. Leha ho le joalo, ha a ka hloleha ho phethahatsa litebello tseo a fanang ka tsona, a ke ke a tsoela pele ho laola. Esita le motho ea nang le bokhoni ba tsoalo o tšoanela ho latela melaoana e tsamaisang boetapele hore a tle a tsoele pele ho atleha.

(2) Ho nka likhato maemong a tlokotsi

Baetapele ba bangata ba hlahisitsoe ke ha ba ne ba nka likhato khahlanong le bothata. Tlokotsi e kholo e ka senola moetapele. Ho araba maemo a tlokotsi ho tsoaloe ke boikutlo ba pitso kapa boikutlo ba ho ba le boikarabello bo fapaneng haholo le ba motho ea shebellang a bile a ntse a tletleba feela.

Tlokotsi e hlahisetsa motho ea nang le bokhoni ba ho ba moetapele monyetla, empa makhabane a mang a hloka hloka bakeng sa ho etella-pele ha tlokotsi e se e fetile. Ka linako tse ling motho ea khonang ho etella-pele ka bokhabane nakong ea tlokotsi o sitoa ho etella-pele hantle maemong a mang.

(3) Botšepahi ba nako e telele

Ka linako tse ling motho e ba moetapele hobane e sa le e le eo batho ba ka itšetlehang ka eena hape ea tšepahalang ka lilemo-lemo. Batho ba mo tšepa hobane ba tseba hore o ikitlaetsa haholo tabeng tsa mokhatlo oo.

(4) Botsebi bo fumanoeng ka boikoetliso

Motho e ka ba moetapele hobane a ile a fumana tsebo le boiphihlelo karolong e itseng ea mosebetsi oo a o entseng. A ka etella-pele maemong a mang feela le hona ho ba le bokhoni ba ho rarolla mathata a itseng feela.

(5) Melaoana ea boetapele e ikoetlisetsoang

Motho a ka ithuta ho etella-pele ka ho ithuta melaoana ea boetapele e fumanoang thutong ena. Leha ho le joalo, thupelo e ke ke ea etsa moetapele ea atlehang haholo kantle le hore ebe o na le bokhoni ka tlhaho.

(6) Pitso e tsoang ho Molimo

Molimo o bitsitse baapostola, baprofeta, baboleli ba Evangeli, balisa, le baruti (Ba-Efese 4:11). Lichabeng tsa lefatše, Molimo o na le borena holima phahamiso ea batho ho ea boemong bo holimo (Pesaleme 75:7, Daniele 2:21). Ka linako tse ling batho ba makala ha Molimo a bitsa motho ea bonahalang a se na bokhoni ka tlhaho, empa kamehla Molimo o lula a nea motho bokhoni bo hloka hore a ka phethahatsa thomo ea Molimo.

Haeba batho ba bona hore motho o inehetse tšebetsong e itseng 'me Molimo oa mo thusa, ba ka mo latela ka lebaka la tšebetso eo e ba lumelang ho eona. Hore a tle a ba boloke ba ntse ba mo tšepahalla, ho bohlokoa hore a bontše boiphihlelo, botšepahi le semelo se setle.

Mabaka a Boetapele ho Tsoa Mangolong

Ha re talime hore na ka ho fapakana banna ba hlahang ka Bibeleng ba ile ba qala boetapele ba bona joang.

Elisha: Ho Etella-pele Nakong ea Phetoho

Elisha o ile a khethoa ke Molimo ho ba moprofeta ea ka sehloohong oa Iseraele ea hlahlamang Elia. Phetoho ena e hlalositsoe ho 1 Marena 19:19-21 le 2 Marena 2:1-15.

Pitso ea Molimo e bile eona lebaka le hlahelletseng le mo entseng moetapele. Leha ho le joalo, ho na le lintlha tse ling tsa bohlokoa. Elisha o ne a ikemiselitse ho tlohela polasi e kholo a inehela tšebeletsong. Pitso ea Molimo e ne e le bohlokoa ka ho fetisang ho Elisha ho feta leruo. Gehazi, eo hamorao e bileng mothusi oa Elisha, o ile a lahlehela ke monyetla oa hae oa tšebeletso ka lebaka la ho rata chelete (2 Marena 5:20-27).

Elisha o ne a ikemiselitse ho ba mohlanka e le karolo ea koetliso ea hae. Kantle ho boikemisetso boo, o ne a se na ho atleha tšebeletsong.

Elisha o ne a tseba hore moprofeta ea holileng, Elia, o ne a entse lintho tse makatsang ka matla a Molimo. O ne a ile a emisa pula nako ea lilemo tse tharo. O ne a ile a bolela e sa le pele mafu a morena le mofumahali ba khopo. O ne a ile a

“Motsamao oa ka ke oa pepeneneng. Mosebetsi oa ka o lefatšeng, 'me ke tšoanela ho kenella kahara liphutheho tsa batho kapa ke lese mosebetsi ona oo ho bonahalang tlholeho e nkabetse ona.”
- William Wilberforce

rapella mollo o theohang leholimong. Elisha o ne a tseba hore boikarabello boo a tla ba le bona bo ne bo ke ke ba fihleloa ka ho rupelloa ka mekhoa ea botho. O ne a tseba hore o lokela ho fumana tlotso ea Moea oa Molimo.

Kamora hore Elia a nkeloe holimo ke Molimo, Elisha o ile a nka kobo ea Elia a phutla metsi ka eona, a re, "O kae Jehova, Molimo oa Elia?" Baprofeta ba banyenyane ba ne ba shebile ho bona hore na bosebeletsi ba moetapele enoa e mocha bo tla ba le matla a Molimo. Ha ba bona mohlolo oo, ba ile ba re, "Moea oa Elia o lutse holima Elisha" (2 Marena 2:15). Ba ile ba bona phetsetsano ea matla a Molimo ho tloha ho Elia ho ea ho Elisha.

Ke taba e ke keng ea qojoa hore boikarabello ba moetapele bo tla feta ho tloha ho ba holileng ho ea ho ba banyenyane. Leha ho le joalo, matla a Molimo ha a fete ka ho iketsa joalo feela. Moloko o mocha oa baetapele ha ba se na tumelo ba tla lahlehela ke matla a Molimo ebe ba itšetleha ka mekhoa ea botho.

Gideone: Ho Etella-pele Nakong ea Tlokotsi

Gideone e ne e se moetapele sechabeng esita le lelokong la habo. Sechaba sa habo se ne se tlatlapuoa kotulo ea sona selemo le selemo. Gideone o ne a se na mohopolo oa ho fetola maemo ana; o ne a leka ho pata lijo ha moromuoa oa Molimo a tla mo fihlela. O ne a mpa a ipatlela tsela ea ho phela le ho laola maemo ao a leng ho oona. Hona ha se tsela ea boitšoarō ea moetapele.

Molimo o ile a bitsa Gideone "monna oa senatla"⁶ hobane Molimo o ne a tseba seo a ka khonang ho se etsa. Gideone o ne a makalitsoe ke hore Molimo a ka mo khetha, 'me o ile a kopa lipontšo tse 'maloa e le ho tiisa taba ena.

Gideone o ile a mamela Molimo ha a ne a heletsa sebaka sa khumamelo ea molimongoana oa bohata 'me a etsetsa Molimo sehlabelo. Ketso ena ea hae ha ea ka ea tlisa phetoho ea bolumeli ka nako eo, empa e ile ea etsa hore batho ba be le khoao ka matla a melimo eo ea bohata.

Gideone o ile a itšetleha ka Molimo ka ho feletseng. O ile a ba a mamela taelo ea Molimo ea hore a fokotse boholo ba bahlabani a ba khutlise. Gideone o ile a qapa moralo o sa tloaelehang oa ho futuha, 'me Molimo o ile a mo nea tlhoho e kholo.

Ka bomalimabe, kamora hore Gideone a hlole ha a ka a tataisa sechaba ho sebeletsa Molimo empa o ile a fetohela ho ea ho melimo esele. Haeba moetapele a sa itšoare ka tsela e tšoanang ka nako e telele, o tla hloleha ho fihlela bokhoni ba hae ka ho feletseng tšebeletsong ea Molimo.

---

⁶ Baahloli 6:12

Nehemia: Ho Etella-pele ka Pono

Nehemia e bile monna oa Mo-Juda ea neng a sebeletsa morena oa Babilona, hole le lehae la habo. O ile a utloela ka maemo ao Jerusalema e leng ho ona. Motse ona o ne o ile oa hapuo ka nako e telele e fetileng; marako a oona a ne a helelitsoe, 'me taba ena e ne e bolela hore motse o ne o bulehile hore bahlaseli ba ka o kena.

Nehemia o ile a ikutloela e le boikarabello ba hae ho nka khato. Batho ba bangata ba ne ba ka sareloa ha ba utloa litaba tsena ba sa ikutloe ba tlameha ho arabela maemo ana. Ba ne ba ke ke ba lebella hore ba ka ba le bokhoni ba ho fetola maemo. Moetapele o ikutloa a ikarabella hobane o nahana hore ho na le khonahalo ea hore ho ka fetoloa maemo. Hobane oa khona, o tseba hore o tšoanela ho etsa joalo.

Nehemia o ile a rapela hore Molimo a thusetse. Nehemia o ne a tseba hore ho tsosa marako ho ke ke hoa etsahala kantle ho thuso ea Molimo. Moetapele oa Mokreste ha a leke ho fetola lefatše hore le lumellane le pono ea hae, empa e le pono ea Molimo. Tšepo ea hae e itšetlehile ka Molimo, eseng ka batho.

Molimo o ile a hlahisa monyetla o ikhethang. Morena o ile a bontša thahasello bothateng ba Nehemia. 'Nete eo re ithutang eona tabeng ena ha se hore re hloka batho ba matla ho re thusa. 'Nete eo ke ea hore haeba sepheo seo sa rona ke moralo oa Molimo, Molimo o tla hlahisa menyetla e ikhethang hore sepheo seo se fihleloe.

Nehemia o ile a fihla Jerusalema 'me a hlaloesetsa baetapele ba teng pono ea hae. Pono ena e ne e qalile ka monna a le mong, empa ba bang ba phakisa ho e kopanela le eena. Moetapele a ke ke a lebella hore bohle ba tla utloisisa pono eo hang-hang. Tšehetso e qala ka ba seng bakae.

Ho bohlokoa hore ho be le batho ba seng bakae ba kopanelang pono; ho seng joalo moetapele ha a na eo a mo tsamaisang. Pono e tlameha ho bouleloa ke sehlopha se ikitlaelitseng. Ho etsa pono e be ea hau ho fetisa ho lumellana le eona feela le ho e lakaletsa hore e ka 'na ea phethahala. Ba kopanelang pono ba tšoanela ho ikutloela e le ea bona.

Boinehelo ponong ena bo ile ba hlahisa phelisano-'moho ea sechaba. Ba ile ba ithuta ho phela hammoho, ho tšehetsana, le ho lula ba tšepahalla pono eo.

Nehemia ke mohlala oa motho eo e bileng moetapele leha pele ho moo mathata ana e ne e se boikarabello ba hae. Ha a ka qala ka ho ba le boemo, empa e ile eaba ka ho ba le takatso ea ho fetola maemo. E bile moetapele ka lebaka la pono ea hae.

Morena Saule: Ho Etella-pele ka Boemo

Saule e bile morena oa pele oa Iseraele. O ne a sitoa hore a ka latela mohlala oa morena oa pele ho eena. E ne e le sehoai 'me a se na boiphihlelo ba ho busa ba mofuta ofeng kapa ofeng.

Ha a ne a khethoa, ho ne ho se na mabotho hape ho se basebeletsi ba puso. Ho ne ho se na baahloli ba semolao, ho se liofisi tsa 'muso, ho se na makhetho ao 'muso o ka sebetsang ka ona. Kamora ho khethoa e le morena, mosebetsi oa Saule o ne o sa hlaka hoo a ileng a itsoella pele ho sebetsa masimong e le sehoai.

Eaba tlokotsi ea hlaha (1 Samuele 11). Sechaba se senyenyanane se neng se na le selekane le Iseraele se ile sa futuheloa ke lira tsa Iseraele. Ha ho na motho ea ileng ho bolella morena e mocha taba tsena masimong hobane ba ne ba sa mo lebella hore a ka etsa letho. Saule o tsebile litaba tsena mantsiboea ha a fihla hae ho tsoa mosebetsing oa masimong.

Saule o ile a sebetsana le taba ena ka matla le ho etsa geto. O ile a romela molaetsa ka mokhoa o tšosang: ka likarolo tse lutlang mali tsa lipholo tseo a neng a lema ka tsona (1 Samuele 11:7). Iketsetse setšoantšo sa lengosa le mathang le fihla lapeng ha morena oa leloko le itseng. O lahlela sephaka sa pholo se mali faatše ebe oa bolela o re, "Morena Saule o re e mong le e mong ea sa tsoeng hae ho latela Saule le Samuele, ho tla etsoa joalo ka khomo tsa hae."

Likete-kete tsa banna li ile tsa tla hammoho 'me ba fumana tlhoho e kholo. Tlhoho ena e ile ea sebetsa ho hlomamisa Saule e le moetapele ea matla.

Saule ke mohlala oa moetapele ea qalileng ka boemo. Ha a ka a qala a batla ho ba moetapele; empa kahobane o ne a na le boemo boo, o ile a utloa a ikarabella.

► Mokhoa oo Saule a ileng a arabela maemo a tlokotsi ka ona o fapana joang le mokhoa o sebelisitsoeng ke Gideone?

Libopeho tsa Motho ea Nang le Bokhoni ba ho ba Moetapele

U ka ahlola joang hore na u na le bokhoni ba ho ba moetapele? Ithute lethathamo lena la libopeho tsa motho eo e ka bang moetapele. Haeba u fokola ho tse ling tsa tsona, u ka imatlafatsa ho tsona ka thuso ea Molimo. Ha u ntse u matlafala likarolong tsena, u tla matlafatsa boetapele ba hao.

Moetapele ea atlehang...

1. O na le tšusumetso ho batho ba mo tsebang.
2. O na le boitšoarō.
3. O atlehile ho phethisa maikarabello a fetileng.
4. O ikemiselitse ho nka boikarabello bo bocha.

5. O na le likamano tse ntle le batho.
6. O ikemiselitse ho sebeletsa ba bang.
7. O nka khato ea ho qala lintho.
8. Oa tšepahala.
9. O khona ho sebetsana le khatello.
10. Ha a nkoa ke khalefo.
11. O sheba lintho ka tsela ea moea o nepahetseng.
12. Oa hlaphoheloa kamor'a linyahamiso.
13. O na le boitšepo.
14. O na le tlhompheho.
15. Oa hola katamelanong ea hae le Molimo.
16. Ha a holofatsoe ke mathata a botho.
17. O na le bokhoni ba ho ithuta le takatso ea ho tsoela pele ho ithuta.
18. O khona ho rarolla mathata.
19. Ha a khotsofalle maemo ao a teng haajoale.
20. O ikemiselitse ho etsa liphetofo.
21. O bona setšoantšo se seholo sa lintho.
22. O khona ho elelloa se hlahlamang se lokelang ho etsoa.

Tsela ea ho Qala

Joale ha ekaba u sebetsa mokhatlong oo e seng uena moetapele oa mantlha?

Mohlomong haeba moetapele oa mokhatlo oa heno o na le likhaello tse mo sitisang ho latela lintlha tsa bohlokoa tseo u ntseng u ithuta tsona thutong ee?

Ka nako tse ling moetapele e monyenyanane eo e leng hona a ntseng a imatlafatsa, oa ferekana ka lebaka la ho ikutloa a sitoa ho kenya tšebetsong melaoana ea tsamaiso eo a e tsebang. O utloa bokhoni ba hae bo sitiseha hobane a se na boemo ba matla.

Motho ea lebeleletseng ho ba moetapele ha a lokela ho emela hore a tle a beoe boemong ba matla hore a tle a qale ho kenya melaoana ea boetapele tšebetsong. A ka sebelisa melaoana e amanang le ho phethahatsa boikarabello, ho haha tšepo, ho eketsa tsebo ea hae, ho chorisa boiphihlelo, ho ikhaha botšepeling, le ho bontša boinehelo bakeng sa katleho ea mokhatlo ho fapana le ho ipatlela molemo boena. Lintho tsena li eketsa tšusumetso ea hae ho bohle, ho kenyeletsa le baetapele ba kaholimo ho eena.

Hopola hore moetapele ka bobebe feela ke motho ea nang le tšusumetso. Ke lintho tse ngata tse matlafatsang tšusumetso ea hau, leha ekaba u se na boemo ba semolao.

Se ke oa potlaka ho nahana hore u tšoanela ho qala mokhatlo o mocha hore u tle u be moetapele. Ho na le mosebetsi o mongata oo u ka o etsang hona moo u leng teng.

Ho sa tsotellehe boemo ba hau, u ka khothatsa oa ba oa behela baetapele ba bacha mehlala esita le litho tsa sehlopha. Mohlomong sena se ka etsoa e le karolo ea mosebetsi oa hau semolao mokhatlong oo, kapa ea etsoa ka tsela e seng ea semolao ho batho ba ananelang thuso ea hau.

Batla ho koetlisoa ke ba bang ekaba kahara mokhatlo oa heno kapa kantle. Baetapele ba bangata ba thabela ho arolelana bohlae ba bona le ba bang. U ka eletsoa likarolong tse ikhethang tsa boetapele; moeletsisi ha tlameha hore e be e le mohlala o phethahetseng likarolong tsohle. Moeletsisi a ka ba a ba katlaase ho oena le ka lilemo ha feela a na le litsebo likarolong tse itseng.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeleletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Mosebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 4

1. Ngola serapa se le seng o akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hao. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Ithute "Lintlha-kholo Tse Ahang Moetapele" le "Libopeho tsa Motho ea Nang le Bokhoni ba ho ba Moetapele" tse hlahang thutong ena. Itokisetse ho ngola tse ngata tsa lintlha-kholo 'moho le libopeho tsena ka ho li hopola ka hlooho ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala Johanne 13:1-17. Ngola seo serapa sena se re bolellang sona mabapi le boetapele.

Thuto ea 5

Boetapele ka ho ba Mohlanka

Mohlala oa Boetapele bo Hloahloa

Lijo tsa ho qetela tseo Jesu a bileng ho tsona le barutuo ba hae e bile tsa mokete oa Paseka. E ne e le moetlo hore lijong tse khethehileng mohlanka o ne a tla hlatsoa bamemuo maoto. Mosebetsi oo ho ne ho tloaelehile hore o fuoa mohlanka ea tlaase ka ho fetisisa ka boemo.

Lijong tsena, ho ne ho le teng Jesu le barutuo ba hae feela. Qalong ho ne ho se motho ea etsang mosebetsi oo oa ho hlatsoa maoto. Ho ne ho se morutuo ea ithaopelang ho etsa mosebetsi oo hobane ba ne ba sa batle boemo ba ho ba mohlanka. E mong le e mong oa bona o ne a ntse a laba-labela boemo bo phahameng `musong ona o mocha.

Re ka iketsetsa setšoantšo sa hore Petrose o ile a re ho Johanne ka lentsoe le tlaase, "Motho e mong o lokela ho hlatsoa batho maoto; u tšoanela ho etsa sena." Mohlomong Johanne o ile a mo araba a re, "Che, ha ke na ho etsa mosebetsi ona; Jakobo ke eena ea tšoanelang ho o etsa." Ho ne ho se na le ea mong oa bona ea neng a ikemiselitse ho etsa mosebetsi oa mohlanka. Qetellong ea lijo, Jesu o ile a ema, a nka metsi le lesela la ho hlakola, a qala ho etsa mosebetsi oo. Ka `nete barutuo ba ile ba ikutloa ba soabile ka nako eo.

Petrose o ne a hana ho lumella Jesu ho mo hlatsoa maoto qalong, a re o hlompha Jesu haholo hore a ka mo lumella ho etsa mosebetsi o eisehang hakaalo. Jesu o ile a re ho Petrose, "Ekare, ha ke sa u hlatsoe, ha u na kabelo ho `na." O ne a sebelisa mosebetsi o monyenyanane ona ho ema seabakeng sa lebaka le leholo la ho ba nameng ea botho hoa hae. Ka nako e `ngoe o ile a re, "Joalo ka Mor'a motho, ea sa kang a tlela ho sebeletsoa, empa e le ho sebeletsa le ho neela bophelo ba hae ho ba topollo ea ba bangata" (Mattheu 20:28). Bosebeletsi boo a bo faneng ka lefu la hae bo bonahalitsoe ke liketso tse ling tsa hae tse ngata tsa besebeletsi, tse kenyeletsang ho hlatsoa maoto hoo lekhetlong lena. Haeba motho a ke ke a amohela besebeletsi ba Jesu, ha se karolo ea `muso oa Jesu.

Kamorao ho moo, Jesu o ile a re, "Ntumelleng ke le hlalositse seo ke se entseng ho lona." O ile a hlalosa hore tsamaisong ea lefatše, moetapele o lebeletse hore a sebeletsoe. Empa `Musong oa Molimo, boetapele ke besebeletsi.

Ho talima boetapele ka mokhoa o nepahetseng ke besebeletsi ho batho bohle. Motho ea hlokomelang litlhoko tsa batho a bile a fumana litsela tsa ho fihlela litlhoko tseo o

tla fetoha moetapele. Batho ba batla moetapele ea ba tsotellang ebile a khona ho araba litlhoko tsa bona. Batho ba ikemiselitse ho nea matla ho motho ea tla sebelisa matla ao molemong oa bona.

Sehlopha sa masole se ne se aha matlo ka lifate. Ba ne ba imeloa ke ho phahamisa sefate se boima haholo, joale mookameli oa bona o ne a ba omanya ka lentsoe le phahameng. Monna e mong o ne a feta haufi le moo 'me o ile a ema ho shebella. O ile a botsa mookameli eo a re, "Hobaneng u sa ba thuse?" Eo o ile a mo araba ka khalefo a re, "Na ke mookameli."

Monna eo o ile a kena hara masole 'me a ba thusa ho phahamisa sefate seo, kamorao ho moo a qhoaolla baki ea hae ho bontša seaparo sa hae sa sesole. "Ke mookameli," a rialo. E ne e le Ramabotho George Washington, eo hamorao e ileng ea e-ba Mopresidente oa United States.

Esita le hona tsamaisong ea lefatše, takatso ea ho sebeletsa e hlahisa phahamiso. Sena se ka lemohua ka mabitso a fuoang maemo a mang a itseng: mohlala, boemo bo kaholimo-limo 'musong oa Great Britain ke Tona-Kholo, eo ka ho toba e bolelang "mohlanka oa pele." Baetapele ba bileng baholo ka ho fetisisa nalaneng e bile ba neng ba sebeletsa sechaba litlhokong tsa sona. Baetapele lefatšeng ha se ka nako tsohle ba sebeletsang ka lebaka la merero e lokileng, empa molateli oa Jesu o tšoanela ka ho khetholoha a be le pelo e lakatsang ho sebeletsa.

Mopresidente oa sekolo se seng se phahameng o ile a fihla ofising ea hae a le mekotla e 'maloa. E ile eare ha a kopa moithuti e mong ho mo thusa, eo a araba a re: "Ha ke mohlanka." Hang-hang moithuti e mong o ile a re, "Nka u thusa. 'Na ke mohlanka." Lilemo tse ngata kamorao ho moo, moithuti eo oa bobeli e ile ea e-ba mopresidente oa sekolo seo se phahameng..

Boetapele ka ho ba Mohlanka

Boetapele ka ho ba mosebeletsi ke eng? Mona re fana ka tlhaloso e bobebe:

Boetapele ka ho ba mohlanka ke ho etella-pele molemong oa ba etelletsoeng-pele.

► Talimang 1 Petrose 5:1-4 hammoho. Lengolo lee le bolela eng ka boetapele ba tšebeletso?

Ho etella-pele ha ho bolele hore batho ba sebeletsa oena; ho bolela hore ke oena ea sebeletsang batho.

Robert Greenleaf o ngolile joana,

Seo ke se fihletseng ka kakaretso e bile hore batho ba ka holimo-limo mekhatlong e hloahloa ka ho fetisisa ke baetapele ka bohanka. Ba na le

boikokobetso ka ho fetisisa, ba na le hlompheho ka ho fetisisa, ba phuthulohile ka ho fetisisa, ke ba lumelang ho rupeloa ka ho fetisisa, ba hlompha ka ho fetisisa, ba tsotella ka ho fetisisa, hape ke ba ikemiselitseng ka ho fetisisa. Ha batho ba boemong semolao ba sa itumelle ho sebelisa maemo ao le matla ao ntle le ha ba se ba lekile tsohle li hlotsoe, matla a bona a boitšoaro a eketseha hobane ke ntho e bonahalang hore ba kokobelitse boikutlo ba bona ba ho ba bohlokoa le boemo ba bona ba matla, 'me ba sebelisa kelello, ho qekisa, mohau, kutloelo-bohloko, hape ka bokhutšoanyane, ba khetha ho sebelisa ho tšepahala.⁷

Motho e mong oa Alaska o ile a hlalosa mosebetsi oa lintja tse hulang selei sa lehloeng. Lintja tse ling e e-ba tse etellang-pele. Li beoa kapele sepaneng hobane li matla, li matjato, hape li bohlae. Kamora hore ntja e be e etellang-pele, ha e sa tla batla ho beoa sebakeng se seng sesele sepaneng. Bothata bo eeng bo hlahe ke ba hore ntja eo ha e se e tsofetse, ha e sa khona ho etella-pele. E ne e ka sebetsa sebakeng se seng sesele, empa e tla hana. Ka linako tse ling monga lintja o tla tlameha ho bolaea lintja tse tsofetseng hobane ho tla ba boima ho li hlokomela empa li hana ho sebetsa boemong bosele.

Mohlala oa Ba-Filipi

Moapostola Paulosi o ne a tsepamisitse maikutlo haholo tlhokong ea ho matlafatsa baetapele. O ne a qalile litšebeliso libakeng tse ngata, empa o ne a tseba hore mosebetsi o ke ke oa ntšetsoa-pele le ho atolosoa kante ho baetapele ba bangata.

► Talimang Ba-Filipi 2:19-21 hammoho. Hobaneng ka linako tse ling Paulosi a ne a hloka motho eo a ka mo romang boikarabellong bo bong ba tšebeletso?

Ka linako tse ling Paulosi o ne a hloka motho eo a ka mo romang boikarabellong bo bong ba tšebeletso hobane batho ba neng ba fumaneha ba ne ba thahasella tse molemo ho bona feela. Batho ba ne ba nka karolo kerekeng ba bile a thusa ka litsela tse ling, empa ba ne ba ke ke ba tšepeloa ho sebeletsa ka pelo ea bohlinka. Bothata bona bo ile ba etsa hore ba hloke molemo maikarabellong a tebileng.

Lengolo le ngoletsoeng Ba-Filipi le hlalositse batho ba 'maloa ba sebelelitseng kante ho ho iphumanela molemo.

Epafrodite (2:25-30) o ile a sebetsa ka matla haholo tšebeletsong hoo bophelo ba hae bo ileng ba ameha, 'me a batla a shoa. Paulosi o ile a re re tšoanela ho khahloa ke batho ba boinehelo bo joalo. Hona ha ho

"Tsela e ntle ka ho fetisisa ea ho iphumana ke ho itahlela tšebeletsong ea batho ba bang."
- Mahatma Gandhi

⁷ Robert Greenleaf, *Servant Leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power & Greatness* (Mahwah, NJ: Paulist Press), 12

bolele hore re se tsotelle bophelo ba rona, empa boinehelo ba Epafrodite mosebetsing oa Molimo bo ile ba mo etsa mohale kerekeng eo.

Paulosi o ile a re le eena ka boena o ne a inehetse joalo `me o ne a sa ipatlele molemo ho bao a ba sebeletsang (2:19-22). O itse le Timothea o ne a latela lintho tsena tseo e leng tsa bohlokoa ka ho tšoana.

Mohlala o phahameng ka ho fetisisa o hlalosoang lengolong lena ke Jesu (2:5-8). Ha a ka a itšoarella ka hlompheho e neng e mo lokela empa o ne a ikemiselitse ho behella boemo ba hae kathoko a fetohle mohlanka. O nehelane ka boena ka ho feletseng, esita le ho isa le lefung.

Mohlala o seng motle...

Gehazi e ne e le mohlanka oa Elisha, moprofeta ea ka sehloohong oa Iseraele. Mohlomong o ne a khethetsoe hore e tla ba eena ea neng a tla hlahlama Elisha ka letsatsi le leng, hobane o ne a sebeletsa Elisha ka mokhoa oo Elisha le eena a neng a ile a sebeletsa Elia pele a ka kena lieteng tsa hae.

Ha Naamane a tlile hore a folisoe `me a neelana ka tefo e holimo, Elisha o ile a e hana. Gehazi o ile a ferekana kahobane ba ne ba sa atise ho fumana limpho tse kholo. O ile a latela Naamane ka sekhekhu `me a inkela karolo ea tefo eo.

Elisha o ile a bolella Gehazi hore o ne a entse phoso ka ho ipatlela leruo ho e-na le ho tsepamisa maikutlo bosebeletsing (2 Marena 5:26). Gehazi o ile a fumana lepera la Naamane a ba a sitoa hore e ka ba moprofeta.

Batho ba bang ba ea tšebeletsong hobane ba lakatsa likatleho tsa botho. Ba lekanya hore tšebeletso ke monyetla oa ho fumana boemo ba boetapele. Ha ba nehelane ka boikhabo ba bona ebe ba latela ho rata Molimo; ba mpa ba latela boikhabo bosebeletsing ba bona.

Takatso ea bosebeletsi e tšoanela ho tsoaloha ke takatso ea ho sebeletsa Molimo ka ho sebeletsa batho. Motho ea nang le sepheo sena o tla lakatsa boemo e le monyetla feela oa ho sebeletsa (1 Timothea 3:1). O tla batla ho netefatsa hore Molimo o tsamaisa phahamiso ea hae. Takatso ea hae ea ho atleha e itšetlehile ka takatso ea hae ea ho tšepahalla Molimo.

“Batho ba fihlela ho ba le semelo se itseng ka ho lula ba etsa lintho ka tsela e itseng.”
- Aristotle

Ho inehela ka ho feletseng ho Molimo ho atisa ho hlaloso e le boikokobetso. Re ke ra hlompheha Molimo ka tsela e nepahetseng ha feela re sa nke boemo ba boikokobetso likamanong le Molimo.

Kahobane boinehelo ho Molimo bo ikokobelitse, boinehelo bo bolela hore...

- Ke itšetlehile ka matla a Molimo hore a tle a tlotlisoe.
- Ha ke thabe haeba bokhoni ba ka bo ka phahamisa `na eseng Molimo.
- Ke ikemiselitse ho etsa mesebetsi e eisehang esita le ho sebetsa libakeng tse sa hlahellang.
- Ke mamella nyeliso tsa batho ba sa utloisiseng pelo ea ka.
- Ha ke thahaselle matšoao a maemo a bo-lefatše.
- Ke tšepela Molimo ho ketha hore na kea phahamisoa kapa che.

U ke ke oa etsa mosebetsi oa `mele oa Krete kante ho moea oa Krete. Hona ho bolela hore kereke e tšoanela ho tsamaisoa ke baetapele ba bontšang moea oa Krete. U ke ke oa buella Molimo ho fihlela u mo mamela, eseng molemong feela oa ho khothatsoa le ho tataisoa, empa le ho boptjoa. U mamella hore u tle u fetoloe.

Pehelo ea Pele Bakeng sa Boetapele ba Tšebeletso

► Ke efeng pehelo ea pele ea boetapele ba tšebeletso?

Lerato la Krete ke lona le re susumetsang (2 Ba-Korinthe 5:14-15).

Batho ba etsa lintho tse ntle ka mabaka a mangata. Ka linako tse ling ke batho ba lokileng ba nang le mabaka a lokileng, empa e se mabaka a matle ka ho fetisisa.

Molimo o ne a rerile hore Petrose e tla ba moetapele ea hloahloa kerekeng. Kamora hore Petrose a latole Jesu, Jesu o ile a ba le puisano le eena e le ho mo busetsa boemong ba pele a bile a `mitsa bocha hape hore a sebeletse.

Ka makhetlo a mararo Jesu o ile a botsa Petrose, "A oa nthata na?" Hona e ne e le ho tiisa hore lerato ho Jesu ke pehelo ea bohlokoa ka ho fetisisa bakeng sa tšebeletso (Johanne 21:15-17). Bokhoni ba motho ha se bona ntho ea bohlokoahali. Lerato ho batho le bohlokoa haholo, empa ha se eona ntho ea bohlokoa ka ho fetisisa. Pehelo ea bohlokoa ka ho fetisisa bakeng sa boetapele ba tšebeletso ke lerato ho Jesu.

Haeba u rata Jesu, u tla mo etsisa `me u tla tšoana le eena. Haeba oa mo rata, u batla ba bang ba mo tsebe ba be ba mo rate. Tšusumetso e fetisisang ea bosebeletsi ke takatso ea ho tliša ba bang likamanong le Jesu.

Pehelo ea pele ea bosebeletsi ke lerato ho Molimo. Lerato ho Molimo le bonahatsoa ka lerato le bosebeletsi ho batho. Molimo ha a na litlhoko tse tšoarehang; o na le lintho tsohle esita le matla. Empa Jesu o itse ha re araba litlhoko tsa batho ba hae, re sebeletsa eena (Mattheu 25:40).

Moralo oa Bohlokomeli

► Eo u mo sebeletsang ke mang?

Molisa e mong le e mong o tšoanela ho utloisisa hore o sebeletsa Molimo 'me getellong o tla fana ka tlaleho ho Molimo (1 Ba-Korinthe 4:1-5). Re sebeletsa Molimo ka ho sebeletsa batho, hobane hona ke boikarabello boo re bo neuoeng ke Molimo.

Bibele e sebelisa lentsoe *seabi* bakeng sa motho ea boetapeleng ba tšebeletso (1 Ba-Korinthe 4:2). Lentsoe lena *seabi* ha le fetoleloe ha bobebe ha le isoa lipuong tse ling. Seabi ke motho ea hlokomelang batho le lithepa tsa e mong. Batho bao a ba hlokometseng oa ba sebeletsa, o araba litlhoko tsa bona; empa o tla ikarabella kapela ea mo beileng mohlokomeli.

Albert Mohler o hlalositse mosebetsi oa baetapele ba tšebeletso joana:

- Re bahlokomeli ba bophelo ba batho le boiketlo ba bona.
- Re bahlokomeli ba nako esita le menyetla.
- Re bahlokomeli ba matlotlo le lithepa.
- Re bahlokomeli ba matla le tsotello.
- Re bahlokomeli ba botumo esita le lefa leo re le sieang.
- Re bahlokomeli ba 'nete le thuto.⁸

Semelo se Leng Bohlokoa ka ho Fetisisa sa Moetapele ea Hloahloa

Jim Collins o ithutile likhoebo ho fumana hore na ke hobaneng tse ling li ba boemong bo phahameng 'me li lule li le joalo ka lilemo-lemo. O ile a fumana melaoana e sebetsang mokhatlong ofeng kapa ofeng. Se seng sa limelo tsa mantlha tsa likhoebo tse boemong bo phahameng ke hore li na le seo Collins a se bitsang Moetapele oa Mokhahlelo oa 5.⁹

Ho ea ka tthaloso ea Collins, mokhahlelo oa pele oa boetapele ke motho ea nang le bokhoni ba ho etsa mosebetsi o motle haholo. Sena se mo nea tšusumetso.

Ho ba karolo ea sehlopha e sebetsang hantle ea sehlopha ke mokhahlelo oa bobeli oa boetapele, hobane motho eo o sebetsa hantle le sehlopha seo.

Mookameli ea nang le bokhoni ke mokhahlelo oa boraro. O laola batho le lisebelisoa hore ba ka fihlela liphelelo tse lebeletsoeng tseo a li fuoeng.

Moetapele oa Mokhahlelo oa 4 o kenya batho ba mokhatlo oo tšusumetso ea ho inehela esita le ho ntša matla a bona ka sepheo sa ho fihlela pono e hlakileng.

Moetapele oa Mokhahlelo oa 5 o aha mokhatlo ho fihlela boemo bo phahameng ba nako e telele ka ho kopanya boikokobetso ba botho esita le boikemisetso 'moho.

---

⁸ Albert Mohler, *The Conviction to Lead: 25 Principles for Leadership that Matters* (Bloomington: Bethany House Publishers, 2012)

⁹ Jim Collins, *Good to Great: Why Some Companies Make the Leap... and Others Don't* (New York: HarperBusiness, 2001)

Batho ba leng mekhahlelong ena kaofela ba bohlokoa, 'me mekhatlo eohle e ka thabela ho ba le bona.

Moetapele oa Mokhahlelo oa 4 o na le makhabane 'ohle ao batho ba lebellang hore moetapele ea hloahloa a be le ona. Ha se mookameli feela ea hlophisang le ho tsamaisa ho seng ho ntse ho le teng. Moetapele oa Mokhahlelo oa 4 o khona ho kenya ba bang thahasello, o arolelana pono e hlakileng le bona, a be a etelle-pele batho ho ba le sepheo se tšoanang.

Moetapele oa Mokhahlelo oa 5 o na le semelo se seng se sa fumaneheng ho Mokhahlelo oa 4. Moetapele oa Mokhahlelo oa 5 o fana ka boeena ho etsa hore mokhatlo oa habo o be hloahloa. O ikokobelitse; o talima mokhatlo o le bohlokoa ho feta eena. Ha a sebelise mokhatlo ho ikaha boeena, empa o fana ka boeena bakeng sa mokhatlo. Haeba tabatabelo ea mantlha ea moetapele e le ho iphumanela tlotla le thoriso ka likatleho tsa mokhatlo, ha se Moetapele oa Mokhahlelo oa 5.

Boikokobetso ha bo bolele hore o lihlong kapa ha a tsitsa. Boikokobetso bo mo etsa hore e be motho ea sebetse hape ea nang le boikemisetso hobane o thahasella tsa mokhatlo ho feta kamoo a thahasellang boeena.

Ho se ho bile le baetapele ba bangata ba neng ba shebahala ba le hloahloa ka lebaka la lineo tsa bona. Ba ile ba etsa hore mekhatlo e hole. Ba ile ba etsa liphetofo tse ngata tse molemo. Leha ho le joalo, ba ile ba sebelisa mokhatlo e le sethala bakeng sa ho tumisa mabitso a bona. Kamora nako ea bona ea boetapele, mokhatlo ha oa ka oa tsoela pele ho ba hloahloa hobane ba ne ba sa o aha hore o tsoele pele ho ba hloahloa leha bona ba se ba le sieo bobona.

Ha re talime hore taba ena e amana joang le bohlokoa. Moetapele oa Mokhahlelo oa 5 o kholisehile hore o sebeletsa mokhatlo o fihlelang tse molemo bakeng sa batho. O fana ka boeena bakeng sa ho ntšetsa mokhatlo oo pele ka lebaka la molemo oo mokhatlo o o etsang. Ka tsela ena ke ha a sebeletsa batho.

Jim Collins o ne a sa leke ho ruta melaoana ea Bokreste, empa liphuputso tsa hae li lumellana le lithuto tsa Jesu. Moetapele eo e leng oa sebele ka 'nete ke ea fanang ka eena bosebeletsing.

Ho ile hoa ba le lekhetlo leo baeti ba tsoang naheng e 'ngoe ba ileng ba tla ho bona Jesu. Barutuo ba ne ba nyakalletse, mohlomong ba ne ba nahana hore tšebeletso ea bona e se e tla namela mafatšeng a mang. Empa Jesu o ile a tsepamisa maikutlo a hae ho lebaka leo a tlileng ka lona.

Jesu o ile a re, "Ekare ha hlaku ea mabele, e oetseng mobung, e sa shoe, e tla lula e 'notši; empa ha e e-shoa, e hlahisa lijo tse ngata" (Johanne 12:24). Jesu o ne a se

na thahasello ea ho tuma e le moetapele oa bolumeli. O ne a tlile ho phethisa se neng se tla sebeletsa batho bohle.

Ho Fetoha Hoa Pelo

Boetapele ka ho ba mohlanka bo qala ka pelong. Bothata ke hore kaofela re qala bophelo re na le lipelo tse ikhahileng. Ka lebaka lena, re na le tloaelo ea ho batla se tla ba molemo ho rona kaholimo ho tsohle.

Moetapele oa tšebeletso ea batlang ho thabisa Molimo ka ho sebeletsa ba bang hangata o hloka ho tsamaea leeto la semoea le mo fihlisang mofuteng o mong oa ho shoa ka ngeng ea lithahasello tsa botho. Haeba a ka hanela ho inehela ka mokhoa o feletseng joalo ho Molimo, o tla hola e le moetapele ea sebeletsang kateleho ea hae.

► Moithuti e mong a balle sehlopha 1 Ba-Korinthe 13:1-8. Sehlopha se lokela ho shebisana litemana tsena hammoho 'me ba buisane ka hore boetapele bo joang ha bo ahiloe holima lerato.

Hore o tle o be moetapele eo Molimo a batlang o be eena, u tšoanela ho ba le ho fetoha hoa pelo. Elelloa hore boetapele ba hau ho fihlela haajoale bo ntse bo tsamaea ka lithahasello tsa botho. Ela hloko ka kotloloho litebello tse neng li sa nepahala ka lebaka la ho ikhaba. Ela hloko boikutlo bo neng bo sa nepahala ka lebaka la hore booena bo ne bo le kapele-pele.

Na u kile oa hlonama ka lebaka la kateleho ea ba bang? Ha u lora ka kateleho, na u nahana haholo-holo ka tlotla e ka tlang ho oena, kapa u nahana ka thuso eo u ka e fetohelang ba bang?

Ela hloko ka ho khetholoha liketso tseo u neng u tšoanela ho etsa tse fapaneng. Ikemisetse ho kopa tšoarello le ho lokisa lipolelo le liketso tse fosahetseng – u hle u li bolele ka ho khetholoha.

Hlalosetsa batho bao u ba etellang-pele mokhoa oa hau o mocha oa ho talima litaba. Ho hlalosa phatlalatsa ho fetoha hoa hau hoa pelo ho tla matlafatsa tšusumetso ea hau ho e-na le ho e nyenyefatsa haeba u phehella. U se ke oa halefa haeba batho ba bang ba na le pelaelo ka maikemisetso a hau a macha. Ho tsoela pele u sa fetofetohe ho tla ba kholisa. Rapela hore Molimo a u thuse ha u tleloa ke moleko oa hore u ka ipatlela tlotla le matla.

U tšoanela ho tšepela Molimo ho fetola pelo e hao, ho e-na le ho nahana hore ho fetola kelello ea hau ho lekane. Semelo sa hau se ke keng sa fetoloa ke hore feela u lemohile hore se fosahetse. Ke Molimo feela ea ka fetolang semelo sa hao.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Boetapele ka ho ba mohlanka ke ho etella-pele molemong oa ba etelletsoeng-pele.
2. Batho ba ikemiselitse ho nea matla ho motho ea tla sebelisa matla ao molemong oa bona.
3. Lerato ho Molimo le bonahatsoa ka lerato le bosebeletsi ho batho.
4. Moetapele oa Mokhahlelo oa 5 o fana ka boena ho sebeletsa hore mokhatlo oa hae o be hloahloa.
5. Ke Molimo feela ea ka fetolang semelo sa hau hore u ka sebeletsa ka botšepahi.

Mosebetsi oa Baithuti oa Thuto ea 5

1. Ngola serapa se le seng o akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hao. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tseba ka hlooho Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang Thuto ea 5. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala Daniele 1:8-15. Ngola limelo tseo u li bonang ho Daniele tse ileng tsa susumetsa boetapele ba hae ba nako e hlahlamang.

Thuto ea 6

Boetapele bo Thehiloeng Semelong

Matla a Kholiseho

Kholiseho ke ho ba le netefatso e sa thekeseleng ka `nete. Kholiseho ke litumelo tse tiileng tabeng tseo e leng tsa sebele. Kholiseho e tataisa liqeto tsa rona, hobane motho o etsa ketso e le karabelo ea seo a se lumelang hore ke `nete

Kholiseho ha e amahangoe feela le linnete tsa bolumeli. Haeba morekisi a lumela hore sehlahisoa sa hae se molemo ka ho fetisisa le hore batho bohle ba se hloka, o na le kholiseho. Kholiseho eo e tla mo etsa hore haholo mohlomong a ka susumetsa batho ba bang.

Sehlopha sa batho se ne se lahlehile lefelleng. Ba ne ba buisana ka maemo ana le ka seo ba ka se etsang. E mong oa bona o ne a khona ho ba kholisa haholo ha a hlalosa maemo a bona. Hape o ile a ba susumetsa ka hore o tseba seo ba lokelang ho se etsa. O fetoha moetapele oa bona.

Kholiseho e ka `na ea fosahala. Motho a ka lumela lintho tseo e seng `nete. Esita le kholiseho e sa nepahalang e fana ka matla ho boetapele ka nako e itseng. Mohlala, haeba ka phoso motho a lumela hore o tseba tsela e eang sebakeng se seng, batho ba ka mo latela ka lebaka la kholiseho ea hae. Empa qetellong ba tla soetseha, `me tšusumetso ea hae e tla fokola haholo. Ho se ho se na ho hlola ho ba bobebe hore ba ka mo latela hape.

Boetapele bo itšetlehile ka kholiseho, hobane moetapele o tsamaisa ba bang ka ho ba bontša `nete a bile a ba supisa tsela e nepahetseng ea ho arabela `nete eo. O re, "Taba ena e tjena, `me sena ke seo re lokelang ho se etsa."

Haeba motho e mong ka moahong o nang le batho ba bangata a eelloa hore moaho oa cha, o tseba hore bohle ba lokela ho utloa `nete ena hape ba etse ho hong ka taba ena. O ba le kholiseho hore a ba tsebise taba ena. Molaetsa ona o susumelletsa bohle ba o lumelang ho nka khato. Ka metsotsoana e fokolang, motho eo ke moetapele hobane oa ba susumetsa ka ho ba tsebisa kholiseho ea hae. Ha a na ho tsoela pele ho ba moetapele ntle le hore ebe ba boela ba lumela hore o tseba seo ba lokelang ho se etsa. Boetapele ba hae bo emisa motsotsong oo kholiseho ea hae e emisang.

Ho Mokreste, `nete ea Lentsoe la Molimo le thato ea hae bakeng sa rona e lokela ho ba motheo oa mekhatlo eohle, e seng feela mekhatlo ea tšebeletso. Mokreste ha a tšoanela ho sebetsa mofuta oa khoebo o khahlanong le Lentsoe la Molimo.

Kholiseho e matla e bohlokoa bakeng sa boetapele bo matla. Nahana ka moetapele ea hloahloa, ekaba ho hlaha Mangolong kapa nalaneng ea kamora moo. Leka ho mo nahana a se na kholiseho e matla, leha ekaba a e-na le bokhoni bo fetisisang. Esita leha ekaba motho e le mohlophisi ea motle a bile a le kheleke, ha a na ho khona ho etella-pele ka nako e telele ha a se na kholiseho.

Ka e mong le e mong oa baetapele bana ba hlahang nalaneng, ha ho ke ho be le e mong oa sehlopha ea boeleng se seng ka eena, ha a qeta, kopa sehlopha ho iketsetsa setšoantšo sa hae ha a ne a se na kholiseho e matla: Moshe, Joshua, Paulosi, Martin Luther, Abraham Lincoln, Mahatma Gandhi, Winston Churchill, le Billy Graham. (E mong le e mong oa bana o bile le tšusumetso e kholo, empa ha se kaofela e neng e le baetapele ba Bakreste.)

Kholiseho, eseng katleho, e lokela ho ba eona e ka sehloohong ho tsamaisa moetapele. O qobelleha ho atleha ka lebaka la kholiseho. Ka lebaka lena, a ke ke a sekisetša kholiseho ka lebaka la ho batla katleho.

Kholiseho ha e ea lokela ho ba ea nakoana kapa ea boikhakanyo. Haeba motho a ka ikemisetsa ho fetola kholiseho ea hae hobane a fuoe mosebetsi oa ho emela litumelo tse fapaneng, ha a na khona ho ba moetapele ea matla.

Moetapele o tšoanela a tsejoe ka takatso ea ho ba 'neteng. Kahobane a khannoa ke kholiseho, kamehla o lula a batla ho tseba seo e leng 'nete. A ka mpa a tšoaoua phoso ho e-na le hore a tsoele pele ho lumela ntho e fosahetseng.

Kholiseho e etsa hore motho a ka ba le matla a fetisang a botho ba hae feela. Esita le motho ea hloileng ho tojoa, likhang, le ho nyefoloa e ka ba moetapele hobane a le matla kholisehong.

Kholiseho e boetse e etsa hore motho a ka sebetsa boemong bo holimo ba hlalefo ho feta kamoo a neng a ka khona. Ka "bohlale ba kholiseho,"¹⁰ liqeto tse ngata li na le ho fihleloa ka ho iketsa feela hobane mekhoha e meng e le e ke keng ea sebelisoa. Hona ho etsa hore motho a phakise ho tseba se nepahetseng. Joaloka tsebo kapa bohlale, motho ea hlokang kholiseho ke leoa.

► Ke mang moetapele ea hloahloa ka ho fetisisa eo u mo tsebang hantle? Kholiseho e fa boetapele ba hae matla ka tsela efe?

Daniele le ba bang ba fokolang ba Ba-Juda ba ne ba le koetlisong ea boetapele 'musong oa balichaba. Ho ne ho le bohlokoa ho eena ho sebetsa hantle le ho thabisa motsamaisi oa koetliso eo, empa kholiseho ea hae e ile ea beoa tekong ha a lemoha hore lijo tseo ba li fuoang ke tse sa lokelang hore Mo-Juda a ka li ja. Batho ba bangata

---

¹⁰ Mantsoe ana a sebelisitsoe ke Albert Mohler bukeng ea *The Conviction to Lead: 25 Principles for Leadership that Matters* (Bloomington: Bethany House Publishers, 2012).

ha ba le maamong a tšoanang ba sekisetsa kholiseho ea bona haeba kholiseho eo e tla ba theola maamong.

Motsamaisi oa koetliso ena o ne a se a lemohile hore Daniele o ne a na le moea o babatsehang. Daniele o ile a mo atamela ka masene, a bea kopo ea hae ka boikokobetso, a ba a hlahisa se neng se fapane seo ba neng ba tla se leka molemong oa ho se behe motsamaisi tsietsing. Molimo o ile a tlotlisa botšepahi bona ba Daniele `me a mo nea katleho e kholo (Daniele 1:8-15).

Botšepahi

Kholiseho e sebelisoang kamehla liketsong le boitšoarong ke botšepahi. Ho tšepahala ha botho ke ho se itoantše, u etsa liketso tse lumellanang le seo u bolelang hore oa se lumela le seo u bolelang hore ke seo u se emelang.

Kantle ho botšepahi u aha litebello tseo u tla sitoa ho li phethisa. Ha u sa tšepahale u ka `na oa phakisa ho hapa kamohelo ea hang-hang haeba batho ba lumela hore oa tšepahala. Moetapele o tobana le moleko oa ho hlahisa setšoantšo seo e seng sa `nete, a lumelle ho se nyallane pakeng tsa seo a leng sona khahlanong le seo batho ba hopolang hore o sona. Empa u lokela ho ba le botšepahi hore batho ba tle ba u latele ka nako e telele.

“Monyaka ke ha seo u se nahanang, seo u se buang, le seo u se etsang li lumellana.”
- Mahatma Gandhi

Tlhokahalo ea botšepahi e hlahella tlhokahalang ea nyallano. Haeba liketso le boitšoarong tsa moetapele ha li nyallane le seo a se emelang a bile a se bolela, botšepahi ba hae boa fokola. Moetapele o fokola botšepehing haeba a sa tšepahale, a eteletsatsa boena pele, a bontša setsoalle ho batho ba ka khonang ho mo thusa feela, a latela litakatso tse sa hloekang, kapa a e-na le libe tse etsoang ka sekhukhu.

Akane o ne a nahana hore sebe sa hae ke sephiri ebile ke ntho ea hae. O ne a sa lebella hore se ka ama motho e mong osele. Leha ho le joalo, sebe sa hae se ile sa tsoala ho shoa hoa banna ba Iseraele ba 36, qetellong sa tsoala ho shoa hoa lelapa la hae lohle (Joshua 7:24-26).

Ha ho na libe tse nyenyane ho moetapele. Sebe se seng le se seng se etsoang ke moetapele se ama batho ba bang. Hobaneng? Ha moetapele a etsa sebe:

- O lahlehela ke bohloeki ba semoea esita le matla ao a a hloekang.
- O fokolloa ke litlhohonolofatso tsa Molimo boetapeleng ba hae.
- Temoho ea hae ea khopama.
- Tse bang bohlokoa ho eena ke tse fosahetseng.

Mabaka ana a sitisa boetapele ba hae hape a ama batho bao a ba etelletseng-pele.

Semelo

Sebopeho sa 'nete se kahare ho motho ke semelo sa hae. John Maxwell o hlalositse bohlokoa ba semelo ka hore motho o hloka ho ba "moholo kahare ho feta kantle." Semelo sa motho se tšoanela ho ba sehloho ho fetisa botumo ba hae.¹¹

Martin Luther King Jr. o ile a re, "Batho ba atisa ho tataisetsoa mererong hape ba inehela mehopolong e hloahloa ka lebaka la batho bao e leng bona mothofatso ea merero e joalo. Ba lokela ho fumana botho bo phuthetseng morero ona ka nama le mali hore ba tle ba inehela ho ona." Polelo ena e bontša bohlokoa ba semelo. Moetapele o tšoanela ho lumela ho morero oa hae ho fihlela boemong boo sebopeho sa hae kaofela se nyallanang hantle le morero oo. Enoa ke mofuta oa moetapele ea susumelletsang ba bang boitolobetsong bo boholo.

"Boitlamo ke bona bo fetolang tšepiso hore e be 'nete."
- Abraham Lincoln

Ka linako tse ling moetapele ea semelo se fokolang o batla batho ba latele boetapele ba hae empa ba iphapanyetse boitšoaro ba hae ba sephiring. O hopola hore a ka hloka boitšoaro empa a 'ne a tsoele pele ho sebetsa hantle e le moetapele. Leha ho le joalo, batho ba susumetsoa ka ho fetisang ke mohlala oa moetapele ho e-na le lipolelo tsa hae. Haeba lipolelo tsa hae li hanyetsana le mohlala oa hae, ba mo utloang ba tla ferekana.

Semelo sa botho sa moetapele ke sona sesosa sa mantlha se khannelang batho ho inehela ponong ea hae. Ba ka 'na ba sitoa ho utloisisa mabaka a hae kaofela, empa haeba ba tšepa semelo sa hae, ba tla mo latela.

► Ho tšepahala hoa motho ho bolela hore batho ba mo lumela. Ke eng e ka etsang hore batho ba lumele ho motho?

Ka linako tse ling moetapele o bua ka seo a se lumelang le seo a se emelang seo a batlang hore batho ba ka se latela, empa boena ha a bonahatse litumelo tse joalo bothong. Ho ka mo tsoela molemo ha batho ba hae ba ka inehela ho tse itseng tsa litumelo tsena, joaloka bosebeletsi le botšepahi. Empa joale, o sitoa ho ba ruta tsona ka katleho ha a sa ba bontše tsona. Haeba moetapele a bonahatsa tseo a li lumelang, o tla hohela batho ba kopanelang litumelo tseo 'moho le eena.

Semelo se itšetlehileng ka kholiseho e matla se bohlokoa hoo se hlahisang moetapele ea matla esita leha ekaba motho ea haelloang ke bokhoni ba tlholeho. Mohlala, Moshe o ne a sa bonahale a ka ba le sebete se matla ka tlholeho leha e le bona bokhoni ba boetapele, empa likamano tsa hae le Molimo esita le lerato la hae ho batho e bile

---

¹¹ John Maxwell, *Learning from the Giants* (New York: Little, Brown & Company, 2014), 40

tsona matla a tlišang phetoho. Semelo sa hae se ne se tsoaloe ke hore ke lifeng tse leng bohlokoa ho eena.

Aarone

Aarone e ne e le moprista oa pele e moholo oa Iseraele, ha moena oa hae Moshe e ne e le moetapele. Ha Moshe a ne a ile Thabeng ea Sinai ho fumana melao ea Molimo, sechaba se ile sa tla ho Aarone sa kopa tataiso ea bolumeli.

Aarone o ile a tseba hore ba batla molingoana o bonoang ka mahlo, kahoo a ba lumella ka seo ba se kopang `me a ba etsetsa namane ea khauta (Exoda 32:4). Ka lebaka la mofokolo oa hae, sechaba se ile sa khumamela molingoana oo oa bohata, ba o nea tlotla ea ho re ke oona o ba ntšitseng Egepeta. Likete tsa batho li ile tsa timetsoa ke kahlolo ea Molimo.

Aarone o ne a sa lokela ho ba moetapele hobane kholiseho ea hae e ne e fokola. O ne a latela maikutlo a bongata hore a tle a boloke tšusumetso ea hae, leha a ne a tseba hore ho fosahetse.

Adama

Ha Eva a ne a inehela molekong o tlišitsoeng ke noha, o ile a nka tholoana `me a e ja, `me a nea le eena monna oa hae ea neng a e-na le eena (Genese 3:6). Ho Genese ho hlalositsoe puisano e neng e le lipakeng tsa Eva le noha. Ke hobaneng Adama a sa ka a bua le lentsoe feela?

Bibele e re bolella hore o ile a khetha ho etsa sebe leha a ne a tseba hore ho fosahetse. O ne a sa thetsoa joaloka Eva (1 Timothea 2:14). Adama o ile a mamela moleko, empa a tlohela Eva ho etsa qeto. Leha a ne a ikarabella tabeng ea ho etella-pele, o ile a khetha ho se tataise a mpa a lumella se fosahetseng.

Moetapele ea semelo se fokolang o lumella ba bang hore e be bona ba etsang qeto hobane ha a batle ho pheella seo a se tsebang hore se nepahetse. O rata hore bobo bo ka etsoa, empa ha a batle hore a tle a beoe molato.

Leqhoa boholo ba lona le koahetsoe katlaase ho metsi `me ke karolo e nyenyane feela e bonahalang. Karolo eo e bonahalang e ka bapisoa le tšebetso ea moetapele. Karolo e sa bonahalang e ka bapisoa le semelo sa hae. Semelo ke ntho ea bohlokoa ka ho fetisisa hape ke karolo ea motho e kholo ka ho fetisisa. Ka tsela e makatsang, batho ba bangata ba leka ho ntlafatsa tšebetso ea bona feela ba sa tsotelle semelo. Ba ka ba ba sekisetša semelo sa bona molemong oa hore tšebetso ea bona e shebahale hantle ho feta.

Boholo ba baetapele ba ba le mekhahlelo e qalang ea ho se tsebahale. Moetapele a ka nahana hore lilemo tseo ha li bohlokoa hobane likatleho li shebahala li fokola. Leha

ho le joalo, lilemo tseo li bopa bokamoso hobane moetapele o ntse a fetoha mofuta oa motho eo e tla ba eena. Moetapele e monyenyanane o tšoanela ho sebelisa linako tsa bothata le pherekano ho imatlafatsa semelong.

Ka linako tse ling motho ea boemong bo holimo o na le mathata a semelo, empa o iphapanyetsa oona. Basebetsi ba hae ba ka 'na ba etsa eka ha ba bone mathata ao.

Mefokolo ea semelo e ama boetapele ka litsela tse peli. Ea pele, haeba motho a e-na le semelo se fosahetseng empa a na le bokhoni bo matla, o tla etella-pele 'me batho ba tla mo latela; empa o tla ba lebisa pheletsong e fosahetseng. Baetapele ba matla empa ba se na mohau, joaloka Joseph Stalin, ba bontša molaoana ona.

Tsela ea bobeli eo semelo se sebe se amang boetapele ka eona ke hore se hatella bokhoni ba moetapele. Haeba motho a hloka boitšoaro, a sa boloke boitlamo, a lula a feto-fetoha, a le moea o mobe, a le bohale bo senyang, j.j., ha a khone ho boloka balateli ba hloahloa nako e telele hape ha a khone ho susumelletsa boiteko bo matla ho mang kapa mang.

Robert Greenleaf o ngolile hore

Gandhi o rutile hore ho na le lintho tse supileng tse tla re timetsa. Ha re ntse re ithuta tsona butle-butle hape ka hloko, re bona ka mokhoa o matla hore ke joang e 'ngoe le e 'ngoe e emelang qetello e fihletsoeng ka mekhoha e hlohang boitšoaro kapa e sa tšoanelang.¹²

Tsena ke tsona lintho tseo tse supileng:

- Ho rua kante ho mosebetsi
- Monyaka kante ho letsoalo
- Tsebo ntle ho semelo
- Khoebo kante ho boitšoaro
- Mahlale ntle ho botho
- Khumamelo e se nang sehlabelo
- Lipolotiki kante ho molaoana ea tsamaiso

► Buisanang hammoho ka litla-morao tsa o mong le o mong oa mefokolo ena.

Moetapele ea semelo se fokolang a ka fetoha moikaketsi likopanong tsa hae le sechaba (ho iketsa eka o na le setsoalle kapa o amehile), ea e-ba moikaketsi boetapeleng ba hae ba semoea (ho iketsa eka o na le cheseho ea moea le maikutlo), ke setsebi ka mokhoa oa lefatše (ho ipatlela boemo ho tsa lefatše), oa qhekella (ho susumelletsa batho ho etsa lintho tseo ba neng ba se na ho li etsa ha ba ne ba tseba

---

¹² Robert Greenleaf, *Servant Leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power & Greatness* (Mahwah, NJ: Paulist Press), 8

`nete), hape o botsoa karolong ea hae ea tšebeletso (o hloleha ho imatlafatsa litsebong).

Botumo

► Na u tsotella botumo ba hao? Hobaneng?

Botumo ba motho ke seo batho ba nahanang hore o sona. Semelo sa motho ke seo a hlileng a leng sona ka `nete. Ka linako tse ling botumo ba motho bo botle ho fetisa kapa bo bobele ho fetisa semelo sa hae sa `nete.

Batho ba bang ba re botumo ha bo na molemo, kaha ba re semelo ke sona feela sa bohlokoa. Leha ho le joalo, botumo ke maikutlo a batho ka semelo sa moetapele. Haeba batho ba nahana hore semelo sa hae se sebe, ha a na khona ho etella-pele, leha ekaba ba fositse ka maikutlo ao a bona.

Moetapele o tšoanela ho ba hlokolosi ka botumo ba hae. Ha a tšoanela ho nea batho mabaka a ho belaela semelo sa hae. A ka `na a nahana hore kaha bohle ba mo tšepa, ha ho motho ea tla nahana hampe ka eena; empa sena ha se `nete. Batho ba bangata ba phakisa ho lumela liqoso hobane ba se ba ile ba `na ba utloela ka baetapele ba bangata ba entseng liphoso.

Likarolo tse peli tseo moetapele a tšoanelang ho ba hlokolosi ho tsona ke: (1) tsamaiso ea lichelete tseo e seng tsa hae, le (2) likamano tsa hae le batho ba boleng bo fapaneng. Liqoso mabapi le likarolo tsena li ata ka potlako, li kholoeha kapele, hape li senya tlhompheho ea moetapele.

Nakong eo Moapostola Paulose a neng a rera ho tsamaisa chelete ho tloha kerekeng e `ngoe ho ea ho e `ngoe, o ne a batla baemeli ba kereke e fanang ba tsamaeang le eena. Lebaka e ne e le ho bonahatsa botšepahi. Ha hoa lekana hore re ka tseba feela hore rea tšepahala kapela Molimo. Re hloka ho ba le maano a tla bontša bohle hore rea tšepahala.

► Ke lifeng tse ling tsa lintho tse ka sebetsang tseo u ka li etsang ho ba hlokolosi ka botumo ba hao?

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Kholiseho ke ho tsebisisa hantle ka taba ea 'nete.
2. Kholiseho e matla e bohlokoa bakeng sa boetapele bo matla.
3. Botšepahi ke kholiseho e sebelisoang ka linako tsohle liketsong le maikutlong.
4. Moetapele o lokela ho ba ponahatso ea litumelo le lintlha tsa bohlokoa tseo a batlang batho ba li latele.
5. Botumo ke seo batho ba se nahanang ka semelo sa hao.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 6

1. Ngola serapa se le seng u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang Thuto ea 6. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

Thuto ea 7

Tse Tlang Pele ho Motho ka Mong

Selelekela

Batho ba bangata ba maphatha-phathe empa ha ba nahane hakaalo ka seo ba se etsang. Ba nahana hore ha ho na bohlokoa ba ho nahana ka seo ba lokelang ho se etsa.

► Se etsahalang ke sefe ha motho a sa nahane ka botebo hore tse tlang pele ke life?

Talima lipolelo tse latelang:

- Ho na le lintho tseo re ka li etsang tse molemo ho fetisa tseo re ntseng re li etsa.
- Ho na le mekhoa e metle ka ho fetisa ea ho etsa lintho ho e-na le mekhoa eo re ntseng re e sebelisa.
- Re ka fumana litholoana tse ntle ho feta tseo re ntseng re li fumana.

► Haeba lipolelo tsena ke 'nete, re tla ithuta joang ho etsa hantle ka ho fetisang?

Ho ea ka John Maxwell, boemo bo tloaelehileng ba ho nahana ke

- Ho ba botsoa haholo tabeng ea ho batla ho nepisisa tšebetso ea ho nahana ho reriloeng
- Ho hloka boitšoarō ho sitisang ho ba le matla a ho nahana ka kelo-hloko
- Ho se tebe ho lekana ho ka belaela kamohelo ea menahano e tloaelehileng
- Boikhohomoso bo ke keng ba khothaletsa kamohelo ea menahano e kopanetsoeng
- Boikhabo bo sitisang ho fumana khotsofalo ea boinahano bo se nang boithati
- Ho se inehele ho fihlela hore u ka natefelo ke litholoana tsa menahano e tebileng haholo¹³

Ha u tseba lintho tse tlang pele, liqeto tse ngata li tla ba bonolo. Lintho tse tlang pele li tsoala sepheo sa hau esita le mokhoa oa ho se fihlela. Lintho tse tlang pele li u thusa ho lemoha le ho khetha menyetla. Motho ea se nang tlhahlamano ea lintho e hlakileng o tla sitisoa ke menyetla e sa amaneng le sepheo se nepahetseng.

“Ha seo u se emelang se u hlaketse hantle, ho etsa liqeto ho ba bobebe.”
- Roy Disney

¹³ John Maxwell, *How Successful People Think* (New York: Center Street, 2009), 82-83.

Lintho tse Tlang Pele tsa Bakreste tseo e Leng tsa Motheo

► Ke lifeng tse ling tsa lintho tse tlang pele tseo Mokreste e mong le e mong a lokelang ho ba le tsona?

Ho Mokreste, ho na le lintho tse itseng tsa bohlokoa tse lokelang ho mo tataisetsa ho lintho tseo e leng tsa pele bophelong ba motho.

Ea pele, pholoho ea hau bo-uena esita le likamano tsa hau le Molimo ke tsona lintho tsa bohlokoa ka ho fetisisa. Ha oa lokela ho nahana ntho efe kapa efe e ka sekisetsang sena seo u se emelang. Sena se bolela ho mamela Molimo ka ho feletseng.

John Wesley o ratile hore re tseba lintho tse itseng mabapi le thato ea Molimo ka maphelo a rona. Re tseba hore Molimo o batla re loke re be re etse tse lokileng. Ka lebaka leo, ha re nahana ka qeto efe kapa efe, re lokela ho khetha ketso e lumellanang le ho loka esita le ho etsa tse lokileng. Ha rea lokela ho ipea maemong ao ho seng bobebe ho lula re ntse re halalela ka lipelong tsa rona le liketsong, kapa moo re sa khoneng ho fihlela se lokileng.

Molaoana ona o sebetsa liqetong tse kang hore re tla phela hokae, re tla sebetsa hokae, re tla nyalana le mang, re batla thuto ea mofuta ofe, re kena khoebong efeng, re ba litho tsa kereke e joang, re khetha mofuta ofe oa boithabiso, hape re ba le metsoalle ea mofuta ofe. Ho Mokreste, `nete ea Lentsoe la Molimo esita le thato ea hae bakeng sa rona li lokela ho ba motheo bakeng sa mokhatlo o mong le o mong, eseng mekhatlong ea tšebeletso feela. Mokreste ha a tšoanela ho sebetsa khoebo e khahlanong le Lentsoe la Molimo.

Ea bobeli, pitso ea Molimo ea ho phela bophelo ba besebeletsi e na le matla holim'a hau. Sena se bolela hore Molimo ke eena ea tsamaisang tsela ea bophelo ba hau. A ka `na a u faposa ho seo u lakatsang ho se fihlela a u isa ho seo a lakatsang ho se fihlela molemong oa hao. U lokela ho hopola hore u tla fumana khotsofalo thatong ea Molimo feela. Ha oa tšoanela ho leka ho etsa thato ea Molimo taba ea nakoana feela bophelong ba hau, eba u tsepamisa maikutlo mererong ea hao.

Monna e mong o ile a ikutloa a bitsitsoe ho ba molisa, empa o ne a sa tsebe hantle hore na o tla hlokomela lelapa la hae joang. O ile a fumana mosebetsi o motle boema-fofane, eaba o etsa qeto ea ho o nka. O ne a lebeletsoe ho sebetsa ka Sontaha `me a sitoa ho kena kereke, empa a re, "[Mosebetsi ona oa boema-fofane] ke eona kereke ea ka." O ne a tseba hore ha a latele pitso ea Molimo ea ho ba molisa, empa o ne a se na tumelo hore Molimo o tla mo hlokomela ha a ne a ka tlohela mosebetsi oo. O ile a sebetsa boema-fofane moo ka lilemo tse mashome a mararo. Qetellong, o ile a ea phomolong eo a fumanang litsieane khoeli le khoeli eaba o rera ho etsetsa Molimo ho hong boqhekung ba hae. Na o ne a beile tse tlang pele hantle?

Jesu o itse, "Sejo sa ka ke ho etsa thato ea ea nthomileng, le ho phetha mosebetsi oa hae" (Johanne 4:34). Ho bolela eng ho re thato ea Molimo ke lijo tsa hao? Lijo ke tsona tse u khorisang. Kahoo, lijo tsa hau ke tsona tse u fang morolo.

Lintho tse tlang pele tse hlalositsoeng karolong ena ha lia thathamisoa ho ea ka bohlokoa ba tsona.

E `ngoe e tlang pele bakeng sa Mokreste ke lelapa. Bibe e re bolella hore motho ea sa hlokomeleng lelapa la hae oa nyatsuo (1 Timothea 5:8). Boikarabello ba moetapele lelapeng la hae ha se feela tlhokomelo ka chelete, empa hape le kholiso ea meea ea bona, esita le litlhoko tse ling.

Mosebetsi oa tšebeletso o lokela ho leka-lekana le litlhoko tsa lelapa. Thato ea Molimo ka uena ha e loantšane le boikarabello ba lelapa, hobane boikarabello boo ke karolo ea thato ea Molimo bakeng sa hau. Ka linako tse ling batho ba fihletseng tse kholo ka ho fetisisa tšebeletsong ha ba ka ba e-ba mohlala o motle tlhokomelong ea malapa a bona. Motho ea nahanang hore o tšoanela ho se tsotelle lelapa la hae ka lebaka la tšebeletso o fositse.

Joshua e ne e le moetapele oa sechaba se neng se le leetong la phallo se neng se hahlametsoe ke litumelo tse fapakaneng. Ha ba fihla lefatšeng leo Molimo a neng a ba ts'episitse lona, e bile nako ea ho etsa boitlamo bo bocha seleaneng sa Molimo. Joshua o ile a ba bolella ho khetha hore ba tla sebeletsa Molimo kapa che, empa ha a ka a emela hore ba etse khetho pele a ka etsa boitlamo ba hae. O ile a re eng kapa eng eo ba neng ba tla e khetha, eena le lelapa ha hae ba ne ba tla sebeletsa Jehova (Joshua 24:15). Hona e ne e le boetapele bo matla bo itšetlehileng ka kholiseho. Haeba sechaba se ne se khetha ho sebeletsa molimo osele, Joshua o ne a se na ho tsoela pele ho ba moetapele oa bona; o ne a sa ikemisetsa ho sekisetsa botšephehi ba hae ho Molimo. Sebete sa hae le kholiseho li ile tsa susumetsa hore sechaba se etse khetho e nepahetseng.

Ea bone e tlang pele ke kereke ea lehae. Kereke ea lehae ke `mele oa Krete le phetheho ea Molimo lefatšeng (Ba-Efese 1:23). Molimo o hlomella kereke ho phethahatsa merero ea hae (Ba-Efese 4:11-13). Ka kereke Molimo o tla tlotlisoa ka ho sa feleng (Ba-Efese 3:21). Kahoo, Mokreste ha a lokela ho nahana hore litalenta tsa hae le pitso ea hae ea bosebeletsi li ikemetse kante ho kereke. Haeba ha se setho se inehetseng sa kereke, ha a phethahatse thato e phethehileng ea Molimo bakeng sa bophelo ba hae.

Lintho tsena tsa bohlokoa tse kaholimo li bobebe ho boleloa, empa li thata ho phethoa le ho li leka-lekanya litlhokong tsa bophelo. Ka nako tse ling re phathahana ka lintlha tsa lelapa, tšebeletso, khoebo, re potlaka re sa eme hanyane hore re nahane na ke lifeng lintho tsa bohlokoa bophelong ba rona. Ketso e lokela ho hlalisoa ke

monahano. Haeba u phathahane hoo u sitoang ho emisa u nahane, ho ka etsahala ebe u etsa lintho tse fosahetseng. Mohlomong ekaba ha u sebetse ho latela tse tlang pele tseo u li bolelang.

► Ke hobaneng ho le thata ho latela lintho tse tlang pele bophelong ba hau ka tsela e tsitsitseng?

Molaoana oa Pareto

Molaoana oa Pareto o fumane lebitso lena ho latela Vilfrido Pareto, eo e leng setsebi sa moruo sa Italy, ea ileng a lemoha hore 80% ea lefatše le ikarabella ho 20% ea batho. O ile a lemoha hore 80% ea kotulo ea lierekisi tse hlahisitsoeng serapeng sa hae e ne e tsoa makhapetleng a etsang 20%. O ile a bona hore litekanyo tse tsa karolo tse na lekholong li sebetse ka ho tšoana linthong tse ngata. Batho ba bang ba sebelisitse molaoana ona tabeng tsa boetapele, nako, esita le khoebo.

- 20% ea barekisi khoebong ba etsa 80% ea lithekiso.
- 20% ea bareki e etsa 80% ea litheko.
- 20% ea bareki e hlahisa 80% ea litletlebo.
- 20% ea bakuli ba sebelisa 80% ea lisebelisoa tsa bophelo.
- 20% ea baithuti ke bona ka nkang 80% ea nako ea morupeli.
- 20% ea litho tsa kereke ke eona e etsang 80% ea mosebetsi oa kereke.
- 20% ea litho tsa kereke ke eona e ntšang 80% ea tšhetso ea lichelete.

Ho batho ba bangata, 20% ea boiteko ba bona e hlahisa 80% ea katleho ea bona. Batho ba bangata ba hloka ho tsepamisa boiteko ba bona ka tsela e molemo ho feta. Ba lokela ho nka nako e ngata ba etsa liketso tse sebetsang ka ho fetisisa 'me ba nke nako e nyane liketsong tse hlahisang hanyane.

Etsa setšoantšo se bonoang ho etsa netefatso ea hore mohopolo ona oa utloisiseha. Taka lebokose le mahlakore a lekanang le leholo pampiring. Le arole likarolo tsa 20% le 80%. Etsa se tšoanang pampiring e 'ngoe. Joale etsa pontšo ka ho supa ho tloha pampiring e 'ngoe ho ea ho e 'ngoe. Karolo ea mashome a robeli lekholong ea batho (supa karolo e kholo) ba khoebo e 'ngoe ba etsa karolo ea mashome a mabeli lekholong (supa karolo e nyane pampiring e 'ngoe) ea mosebetsi. Karolo ea mashome a mabeli lekholong ea batho (supa karolo e nyane pampiring ea pele) ba etsa karolo ea mashome a robeli lekholong (supa karolo e kholo pampiring ea bobeli) ea mosebetsi.

Moetapele ea phathahaneng haholo mohlomong o hloka ho emisa ho etsa lintho tse ling. U ka tlohela ntho efeng ka tahlehelo e nyenyane?

Balisa ba bangata ba nka 20% ea nako ea bona holima 80% ea batho, le 80% ea nako ea bona holima 20% ea batho. Potso ke hore, na ba tsepamisa maikutlo ho batho ba nepahetseng? Hangata re nka nako ea rona e ngata holima batho ba nang le mathata a mangata. Re fana ka nako e nyane ka ho fetisisa ho batho ba nang le bokhoni bo boholo, hobane ba se ntse ba sebetsa hantle. Re lokela ho tsetela nako ea rona ho batho ba arabelang haholo.

► Talima lipampiri tse takiloeng mabokose hape. 80% ea mesebetsi ea hau e hlahisa 20% ea litholoana. 20% ea mesebetsi ea hau e hlahisa 80% ea litholoana. Etsa lethathamo la maikarabello a hau esita le mesebetsi. Na e meng ea mesebetsi ea hau e hlahisa litholoana tse fokolang? Ke mesebetsi efeng eo u tla lokela ho e etsa haholo?

Teka-tekanyo ea Potlako le Bohlokoa

Batho ba bang ba phathahane hoo ba ikutloang hore ha ba na ho khona ho etsa mesebetsi oa bona oohle. Ba etsa mesebetsi o mong le o mong oo ba o bonang, hape ba utloa eka mesebetsi eohle ea hlokahala. Ba ngongoreha ka hore ba tla soabisa batho ba itšetlehileng ka bona, empa ba sitoa ho geta tsohle ka nako. Hangata ba khathetse hape ba tlasa khatello. Ba sitoa ho ba le nako ea ho etsa meralo, lithupelo, le ho imatlafatsa hobane ba lula ba na le ntho tse potlakileng tseo ba lokelang ho li etsa.

E POTLAKILE hape E BOHLOKOA	ha ea potlaka empa E BOHLOKOA
E POTLAKILE empa ha e bohlokoa	ha ea potlaka hape ha e bohlokoa

Re hloka ho leka-lekanya pakeng tsa ho potlaka le bohlokoa. Mesebetsi ea motho e ka aroloa ka mekhahlelo e mene.¹⁴

Lintho tse potlakileng hape li le bohlokoa li hapa maikutlo a rona ha bobebe. Mokhahlelo ona o kenyeletsa ho hlophisa molaetsa, ho thusa motho ka maemo a tšohanyetso a tsa bophelo, ho bokella chelete bakeng sa lithoko tsa hang-hang.

Mesebetsi e potlakileng empa e se bohlokoa hangata ke maikarabello ao re a nkileng empa re ne re sa lokela ho a etsa. Linako tse ling ke merero ea rona ea botho e sa amaneng le tšebeletso. E ka ba mesebetsi ea khoebo e sa hlahiseng le litholoana tse kaalo kapa e nkang nako e ngata haholo re tlohetse tse tlang pele tsa bohlokoa ho fetisa. Mesebetsi ena e ka potlaka hobane e lokela ho etsoa ka nako, empa e se bohlokoa ho latela tseo e se hlahisang.

¹⁴ Khopolo ena e amahantsoe le maemo e tsoa ho Stephen Covey, *7 Habits of Highly Effective People: The Ultimate Revelations of Steven Covey*, (New York: KMS Publishing, 2011).

Mesebetsi e sa potlakang hape e se bohlokoa ke e sa arabeng litlhoko tse kholo. Haeba e ke keng ea etsoa, ha ho na ho ba le tahlehelo e kholo. Ka nako tse ling ke mesebetsi e amanang le merero e seng e sa phethise seo e neng e se fihlela pele.

Mesebetsi e sa potlakang empa e le bohlokoa e atisa ho sekisetsoa. Tsena ke lintho tse ke keng tsa phethoa kapele empa li tla lula li na le boleng ka nako e telele. Mehlala ke thuto ea sekolo (joaloka morupeli kapa moithuti), lithupelo ka mefuta ea tsona, kaho ea meaho, ho hlahisa lingoliloeng. Kahobane ha li na ho phetheloa kajeno hape le molemo oa tsona ha se oa kajeno, re ba le tšekamelo ea ho tsepamisa maikutlo linthong tse potlakileng. Moetapele o lokela ho tsetela nako le lisebelisoa linthong tse tla ba le boleng kamoso. Kahohle kamoo ho ka khonehang, letsete lena le lokela ho etsahala letsatsi le leng le le leng.

Likhato tseo ho hlokahalang hore mokhatlo o li nke li ka aroloa ka lihlopha tse peli.

- **Ntšetso-pele** e isa mokhatlo pele ho ea menyetleng le kholong.
- **Tsamaiso** e hlokomela tsebetso e etsahalang matsatsing a kajeno.

Haeba moetapele a sa etse ka boomo ho tsepamisa maikutlo ho ntšetso-pele, o tla sekamela ho fana ka nako le tsotello eohle ho tsamaiso. Ho na le polelo ea bohlae e reng: "Lebili le etsang lerata ke lona le fumanang mafura." E bua ka tšekamelo ea rona ea ho tsotella mathata a re tšoenyang hona joale.

Baetapele ba bang ba tloha bothateng bo bong ho kena ho bo bong, empa ha ba tsetele ho bokamoso. Mekhatlo e atlehang ka nako e telele hangata ke e tsetelang nako le lisebelisoa liphuputsong, le ntšetso-pele, le lithupelo. Mokhatlo o sa tseteleng bokamosong o tla lahlehelo ke katleho ea ona ha maemo a fetoha.

► Moithuti e mong le e mong o tšoanela ho etsa lethathamo la mesebetsi le maikarabello a hae ohle. Joale a take mabokose a mane joaloka litšoantšo tse kaholimo, 'me a arole mesebetsi ka ho e kenya ka mabokoseng. Nahana: Ke lifeng lintho tseo u li sekisetsang tse leng bohlokoa empa li sa potlaka? Na u senya nako ka lintho tse seng bohlokoa hape li sa potlaka?

Ho Aba Mosebetsi

Moetapele o ikarabella ho etsa bonnete hore tsohle li tla phethoa, empa ha ho hlokahale hore a etse tsohle ka boeena. O tšoanela ho abela maikarabello ho ba bang. E ntse e le mosebetsi oa hae ho netefatsa hore mosebetsi o phethoa hantle. O lokela a lule a hlophisa lithupelo le ntšetso-pele ea litho tsa sehlopha le ho litho tse nang le monyetla hore li etse ka ho fetisa kamoso.

Mosebetsi ha o ajoe hobane o se bohlokoa. O ajoe hobane motho e mong osele a ka khona ho o etsa kapa a ka rupelloa ho o etsa, hape hobane ha se ntho e tšoanelang ho behelloa kathoko hore ke mosebetsi oa moetapele.

Mosebetsi e meng e ke ke ea ajoe, hobane ke moetapele feela ea ka e etsang. O emela mokhatlo 'me oa o buella kamoo ho seng e mong osele ea ka etsang. O lokela hore hape a khathatsehe ka bokamoso. O tšoanela ho bona menyetla, likotsi, esita le liphetohe tse tlang haholo ho feta kamoo batho ba bang ba ka bonang kateng.

Ho ka ba le mosebetsi e ikhethang eo moetapele a nang le bokhoni bo khethahileng ba ho e phetha; kahoo ha a atise ho e aba. Leha ho le joalo, moetapele ha a lokela ho boloka mosebetsi e ka ajoang. Baetapele ba bang ha ba khotsofatsoe ke mosebetsi oa batho ba bang, 'me ba batla ho etsa mosebetsi oohle hore o tle o etsoe hantle.

Baetapele ba bang a leka ho etsa sohle 'me ha ba rate ho aba mosebetsi. Nakong eo ba o abang, ba shebisisa mosebetsi oo haholo ebe ke bona ba etsang liqeto tsohle. Hona ha se boetapele bo botle. Moetapele ea hloahloa o aha sehlopha sa batho ba tsetelang matla le mehopolo ea bona, ba behe sepheo se lokelang ho fihleloa, ba hlahe ka maqheka, 'me ba nka karolo ea ho etsa liqeto.

Moetapele ea hloahloa ha a abe mosebetsi feela; o aba le bona boetapele. O lumella ba bang ho etella-pele mosebetsi. Haeba o ba bolella hantle seo ba lokelang ho se etsa le hore ba se etse joang, ha a ba lumelle ho etella-pele.

Ha moetapele a hlophisa hore na ke lifeng tsa bohlokoa tse tlang pele, o lokela ho ipotsa lipotso tsena:

1. **"Ke mang ea ka khonang ho nthusa?"** Haeba ho na le mosebetsi e mengata eo ba bang ba ka e etsang empa ba sa e etse, ha u etelle pele hantle ho lekana.
2. **"Ke efeng mosebetsi e ke keng ea etsoa kantle ho 'na?"** Moetapele o lokela ho tsepamisa maikutlo mosebetsing ena. Mehlala ke ntšetso-pele ea sehlopha, ho aha pono, le meralo ea nako e telele. Mosebetsi ena ha ea tlameha ho etsoa ke moetapele a le mong, empa hangata e ke keng e etsoe a le sieo.

Sehlabelo

Batho ba bang ba hopola hore moetapele o na le menyetla e mengata. Ba nahana hore matla a hae a mo lumella ho etsa eng kapa eng feela eo a e ratang. 'Nete ke hore moetapele o intša sehlabelo litokelong tsa hae hore sehlopha se atlehe. Moetapele ha a atlehe ntle le hore sehlopha se atlehe.

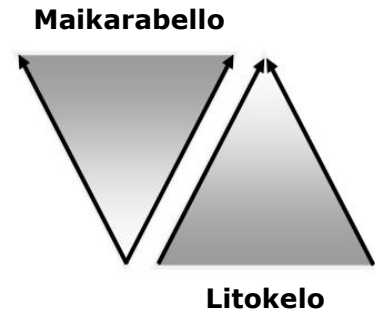
Ha moetapele a phahama boemong, litokelo tsa hae lia fokotseha 'me boikarabello boa eketseha. Mohlala,

"Theko ea ho ba
moholo ke
boikarabello."
- Winston Churchill

boemong bo tlaase-tlaase khoebong, motho o sebetsa lihora tse itseng, o etsa mesebetsi e itseng, 'me ha a na beoa molato oa lintho tse kaholimo ho boikarabello ba hae.

Maemong a holimo a mokhatlo, moetapele o sebetsa lihora tse se nang moeli 'me o tšoanela ho fana ka tsohle tse hlokoang. A ka tlameha ho tlohela menyetla ea hae ea botho e mengata. Ho na le linako tseo a batlang ho phomola, empa o intša sehlabelo ho sebeletsa mokhatlo. Baetapele ba bangata ba bitsoa mabapi le mathata ka nako efe kapa efe ea motšoare kapa ea bosiu.

Ha maikarabello a motho a eketseha, o se a khona ho nka liqeto tse kholo ho feta mokhatlong oo; empa o lahlehela ke menyetla ea hae ea botho. Tšebetso ena e bontšoa ka mekolokotoane (pyramids). Ka tlaase motho o na le boikarabello bo fokolang empa litokelo li ngata, hobane a ka khetha hore o inehela hakae. Ha boikarabello ba hae bo eketseha, litokelo tsa hae tsa botho lia fokotseha.

Nahana ka mohlala oa semathi. Semathi se atlehileng haholo se ka natefelo ke botumo le leruo. Leha ho le joalo, o latela lipehelo tse thata tsa lijo, oa ikoetlisa, le ho chorisa litsebo tsa hae ka lihora tse ngata tsa letsatsi le letsatsi. Bophelo ba sebini se hloahloa le bona bo ntse bo tšoana.

Motho ea itokisetsang mesebetsi e kang ea bongaka kapa borupeli ba boemong bo holimo o tšoanela ho nka lilemo tse ngata a ithuta. Ha a khone ho sebelisa nako ea hae le chelete joaloka ba bang. O lahlehela ke liketsahalo tse ngata tsa boithabiso le boikhathollo. A ka boela a itima lithoko tsa mantlha hore a latelle sepheo sa hae.

Motho ea lehang ho qala khoebo o tlameha ho neelana ka matlotlo a hae morerong oo. O sitoa ho sebelisa chelete eohle eo a e fumanang. O tsetela bakeng sa phaello ea kamoso. Ha a sebelise chelete linthong ka ho tšoana le metsoalle ea hae. Metsoalle ea hae e ka mo nyefola ka lebaka la ho ba hlokolosi hoa hae, empa kamoso o tla ba le se fetang sa bona.

Motho ea tlang ho ba moetapele kamoso o lokela ho tsetela bakeng sa bokamoso hona joale. Sehlabelo se qala mokhahlelong oa qalong. Khetha ho ntšetsa-pele le ho tsetela bokamosong ba hau. Etsa hore lithupelo, koetliso ea bosebeletsi, le ho ba le nako 'moho le baetapele e be lintho tsa bohlokoa ho uena.

Boikarabello ba hau bo ka shebahala bo se na bohlokoa, empa bo aha bokhoni ba hau ba ho sebetsa le batho hape bo u fa monyetla oa hore u ka ikahela botumo ba ho tšepahala.

► Buisanang ka liratsoana tse latelang. Lipolelo tseo li bolelang? Li ka kenngoa tšebetsong joang?

Boitlamo ba ho tsoa sehlabelo bakeng sa katleho, tšireletseho bakeng sa ho ba bohlokoa, phaello ea lichelete bakeng sa bokhoni ba kamoso, menate ea kapele bakeng sa kholo ea motho, ho batlisisa bakeng sa ho tsepamisa maikutlo, le se amohelehang bakeng sa bokhabane.¹⁵

Itloaetse ho etsa lintho tsa hau tseo e leng tsa bohlokoa ka sepheo. "Pele ntho e ka fetoha tloaelo, e tlameha ho kenngoa tšebetsong ka mokhoa oa boitaeo"¹⁶

Moapostola Paulosi o hlalositse boitolobetso ba semathi. Limathi li intša sehlabelo hobane ba thahasella haholo ho atleha (1 Ba-Korinthe 9:25-27). Paulosi o hlalosa hore sena ba se etsa ka lebaka la tlotla ea lefatše, ea nakoana; rona re tšoanela ho sebeletsa moputso oa ka ho sa feleng. Se re susumetsang se fapana le se ba susumetsang, empa ha se lokele hore se ka ba katlaase ho seo.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ea bona.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Tse tlang pele bophelong ba hau li laola tseo u lakatsang ho li fihlela le mokhoa oo o tla li fihlela ka oona.
2. Tse tlang pele bophelong ba hau li u thusa ho lemoha menyetla le ho etsa khetho ho eona.
3. U tla fumana phethahatso thatong ea Molimo feela.
4. Moetapele ea hloahloa ha a abe mesebetsi feela; o aba le bona boikarabello.
5. Ha moetapele a phahama boemong, litokelo tsa hae lia fokotseha 'me boikarabello ba hae boa eketseha.

---

¹⁵ John Maxwell, *For Everything You Gain, You Give Up Something: Lesson #22 from Leadership Gold* (Nashville: Thomas Nelson, 2012)

¹⁶ Ken Blanchard and Phil Hodges, *The Servant Leader: Transforming Your Heart, Head, Hands, and Habits* (Nashville: Thomas Nelson, 2003), 85

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 7

1. Ngola serapa se le seng u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang Thuto ea 7. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala 1 Samuele 13-15. Mathata ke afeng ka boetapele ba Saule?

Thuto ea 8

Mekhahlelo ea Boetapele

Selelekela

Thuto ena ha se ea mekhahlelo ea boemo ba semolao. Ke ea mekhahlelo ea tšusumetso.

Moetapele ea Nang le Meeli

Baetapele ba bang ba na le meeli e ba sitisang ho fetela pele ntlafalong ea bona. Meeli ena e ka etsa hore moetapele a se ke a phahamisetsoa maemong a kaholimo, kapa e mo sitise ho sebetsa hantle boemong boo a leng ho bona.

Katlaase mona ke mehlala ea baetapele ba boinahanelo feela 'moho le meeli ea bona boetapeleng.

Carl o na le mathata a botho (joaloka lichelete kapa likamano ka lapeng) ao a sitoang ho a rarolla. O sitoa ho tsepamisa maikutlo mokhatlong ka lebaka la mathata ana. Mosebetsi oa hae o atisa ho kenelloa ke litsietsi tsa lapeng.

Ho e-na le ho etella-pele, William o bea ba bang molato ka ho hloleha hoa mokhatlo oa hae, o emela ba bang hore ba etse liqeto tse lokelang ho etsoa ke eena, ebe o nahana hore ha a na boikarabello ba ho etsa hore mokhatlo o atlehe. O hlalosa hore ho hloleha hoo hoa mokhatlo oa hae ho bakoa ke maemo a sa laoloeng ke eena.

Sally ha a ikemisetsa ho intšetsa-pele, o hana liphoso tsa hae, hape o halefisoa ke taba efe kapa efe e belaelang bokhoni ba hae.

Martin o khotsofetse ke mokhatlo oa hae, ha a bone bohlokoa ba ho intlafatsa, hape o hana ho nahana ka liphetohe life kapa life. Mokhatlo oa habo ha o na ho sebetsa hantle ha lefatše le ntse le fetoha.

Ronald o nahana hore ke eena feela moetapele eo mokhatlo o mo hlokanang. O lebella hore bohle kaofela ba latele litaello tsa hae ha bobebe feela. Ha a batle sehlopha se sebetsang hammoho; o batla bathusi feela. Ha a utloisise hore na ke hobaneng batho ba sa tsoele pele ho mo thusa haholo.

“Ha ke tšabe leboho la litau le etelletsoeng-pele ke nku; ke tšaba leboho la linku le etelletsoeng-pele ke tau.”
- Alexander the Great

Elvis o qalile mokhatlo e le tsela ea hore a tle a fumane molemo esita le ho bontša boholo ba hae. Ha a na moralo oa hore mokhatlo ona o ka ba hloahloa kantie ho eena.

Paul o na le semelo se fokolang. Ha a le tlasa khatello, o etsa litšepiso tseo a sitoang ho li phethahatsa, o sebelisa chelete e neng e abetsoe motho e mong osele, o fosa likopano, hape oa thetsa. Sehlopha sa hae se na le ho hlajoa ke lihlong ka botumo ba hae.

Baetapele bana neng-neng ba tla fihlela meeli ea bokhoni ba bona. Ba tla sitoa ho etella-pele hantle ho fihlela ba ka tobana le meeli ena ea bona ba bile ba e tlosa. Haeba ba sa ikemisetsa ho fetoha, mekhatlo ea bona e ke ke ea ntlafala kantle le hore baetapele bao ba tlosoe.

► U ipapisitse le e mong le e mong oa baetapele bana ba boinahanelo ba kaholimo, botsa potso ena, “Ke ka tsela efe _____ a lokelang ho fetoha pele mokhatlo oa hae o ka ntlafala?”

Saule – Moetapele ea Nang le Meeli e Mo Sitisang

Saule o qalile hantle e le morena oa Iseraele. O ne a ikokobelitse ebile a inka a sa tšoanelehe bakeng sa boemo boo. Batho ba bang ba ne ba bile ba hana ho mo ananela e le morena.

Kamor’a tlhoho ea pele ea Saule ea sesole, batho ba bang ba ne ba batla ho bolaea batho ba neng sa ananele Saule pele. Saule o ile a re ke Molimo ea neng a ba neile tlhoho, ‘me e ne e se nako ea boiphetetso. Ke taba e utloisang bohloko hore ebe ha a ka a boloka boikutlo bo joalo ka nako e telele.

Saule o ile a phakisa a se ke a mamela Molimo. Ha moprofeta a mo botsa, Saule o ile a bea molato ho sechaba, ho e-na le ho nka boikarabello joaloka moetapele (1 Samuele 15:21). Moprofeta o ile a bolella Saule hore Molimo o tla fana ka ‘muso ho motho e mong osele ea neng a tla mamela.

Nakong eohle ea puso ea hae, Saule o ne a le tsietsing ea ho itšoarella matleng. Ha a ka a baka le ho leka ho fumana kamohelo hape ho Molimo. Ha a ka a amohela ‘nete ea hore Molimo o ne a tla fana ka sebaka sa hae. Hoja o bakile, moea oa hae o ne o tla pholoso. A ka be a sebelelitse e le morena ho fihlela Molimo a hlahisa ea neng a tla nka sebaka sa hae, ‘me o ne a tla phethela ka tlhompho. Baetapele ba bang ba holileng, ba sebelitseng nako e telele, ha ba phethele ka tlhompho ka lebaka la boikutlo boo ba bang le bona lilemong tsa ho qetela, ba loanela maemo a bona leha ba se ba sa khone ho etella-pele hantle.

Ka letsatsi le leng la nto, Saule o ile a re, “ho rohakoe motho ea jang lijo ho isa mantsiboea, ke be ke iphetetse ho lira tsa ka” (1 Samuele 14:24). Taelo eo e ne e se na bohlae, hobane kamora lihora tsa ho loana batho bohle ba ne ba khathetse. Taelo ena e boela e bontša ho tsepamisa maikutlo a hae ho boena. Kelellong ea hae, nto ena e ne e le ea hae e le motho.

Saule o ne a hloka boitšepo hona hoo a neng a sitoa ho amohela phoso. O ne a batle a bolaea mora hae Jonathane kahobane a ne a tlotse taelo eo a sa e tsebe, leha liketso tsa Jonathane li ne li tlisitse tlhoho e kholo.

Ntoeng e `ngoe, Saule o ne a emetse Samuele hore a tle a etsetse sechaba sehlabelo a be a se kopele thuso ea Molimo. Matsatsi a ile a feta, `me ba bang ba banna ba ne ba siea Saule ka lebaka la tšabo. Saule o ile a etsa qeto ea ho etsa sehlabelo e le eena, leha e ne e le moprista e moholo feela ea neuoeng matla a joalo ke Molimo. Nakong ea sehlabelo seo, Samuele o ile a fihla. O ile a khalemela Saule ka matla, empa Saule a mo phehella hore a qetele tšebeletso eo e le hore sechaba se se ke sa lemoha hore ho etsahetse phoso (1 Samuel 15:30). Saule o ne a tšoenyehile haholo ka maikutlo a sechaba ho e-na le ho ananeloa ke Molimo.

Saule o ne a le mona ha ba bang ba atleha, haholo-holo Davida. O ile a nka nako e ngata le lisebelisoa tse ngata a ntse a tsoma Davida, leha Davida a ne a sa ka a mo etsa hampe.

O ne a belaella a bile a tletleba ka batho ba hae hore ha ba mo tšepahalle. Ka lebaka la pelaelo ea hae, o ne a lumela litaba tsa leshano ka batho ba bang (1 Samuele 24:9). O ile a mamela baeletsi ba babe. O ne a tletleba ka hore e mong le e mong o ne a le khahlanong le eena `me ho ne ho se ea mo bolellang litaba tseo a neng a hloka ho li tseba (1 Samuel 22:8).

Jonathane, mora Saule, o ne a fapane haholo le ntata'e. O ile a lemoha hore Davida e ne e tla ba mohlahlami boreneng `me a amohetse `nete ena. Saule o ne a sitoa ho utloisisa hore ke hobaneng Jonathane a ne a sa hloee Davida. Jonathane le Davida e ne e le metsoalle e meholo. Jonathane o ne a na le tumelo ho Molimo e ileng ea mo nea sebete sa ho fihlela tlhoho e kholo esita leha Saule a ne a se a lahlile tšepo. Ka masoabi, Jonathane o ile a bolaeloa ntoeng ka lebaka la liphoso tsa ntat'ae.

Saule o bile ntoeng bophelo bohle ba hae. Ka nako tsohle ha a ne a bona monna ea bonahalang a le matla, o ne a mo qobella ho kenella mabothong a hae (1 Samuele 14:52). Sena se bolela hore o ne a lula a hatella batho ho etsa thato ea hae a sa tsotelle litlhoko tsa bona. O ne a sa lumele hore o se a na le thuso e lekaneng. Sena se ile sa baka hore batho ba qobe Saule.

Re bona phapano e kholo lipakeng tsa Saule le Davida. Davida o ile a hohela bahale, empa batho ba ne ba qoba Saule. Banna ba Davida ba ne ba mo rata hoo ba ileng ba beha maphelo a bona kotsing hore ba ka mo tlela metsi a sebaka seo a neng a se rata. Saule o ne a atisa ho tletleba ka hore batho ba hae ha ba tšepahale ho lekana, empa o ne a sa tšepe Davida, ea neng a mo tšepahalla ka ho feletseng.

Tlhaloso ea John Maxwell ea Mekhahlelo ea Boetapele

John Maxwell o hlalositse mekhahlelo ea tšusumetso ea boetapele.¹⁷ Mekhahlelo ena ha e hlalose mekhahlelo ea maemo. Motho oa boemo bofe le bofe a ka ba mokhahlelong ofe kapa ofe oa tšusumetso ena. Moetapele ea ikhethang ka ho ba hloahloa ka ho fetisisa o tla phahama mekhahlelong ena ha nako e ntse e ea leha ekaba a ntse a lutse maemong a tšoanang.

“Boikarabello bo fuoa eo tšepo e itšetlehileng ho eena. Boikarabello kamehla ke pontšo ea ho tšepa.”
- James Cash Penney

(1) Boetapele ba Maemo

Boetapele ba motho bo ka `na ba qala ka maemo. Batho ba bangata ba maemong ba nahana hore ha ba hloke ho etsa letho le leng hore e be baetapele. Ha ba elelloe hore ba hloka ho sebeletsa ho fumana tšepo ea batho ba bona. Baetapele ba maemong a hlalosoang ba sekamela ho itšetleha ka matla hore ba mameloe. Ba ka itšetleha ka ho susumetsa batho ka moputso esita le likotlo ho e-na le ho qekisa batho ho kopanela sepheo `moho le bona. Mofuta ona oa boetapele o tloaelehile empa ha se hangata o fihlelang litholoana tse ntle ka ho fetisisa tse ka fihleloang.

Moetapele ea maemong a macha o tšoanela ho bontša hore o utloisisa nalane le meetlo ea mokhatlo. Ha a lokela ho hlahisa mehopollo kapa ho etsa liphetoho ntle le ho bontša hore o ananela se neng se etsoa pele. O lokela ho bontša hore o kopanela se leng bohlokoa ho mokhatlo `moho le bona.

Moetapele o tšoanela ho netefatsa hore batho ba na le tsohle tseo ba li hlohang hore ba sebetse hantle maemong a bona. O tšoanela ho etsa haholo ho feta kamoo ba lebelletseng bakeng sa maikarabello a boemo ba hae. O tšoanela ho etsa liphetoho tseo boholo ba batho ba hae ba bonang li le molemo.

(2) Boetapele ba Tumello

Mokhahlelo ona o bua ka “tumello” hobane batho joale ba batla ho latela moetapele. Moetapele o fihletse mokhahlelo ona ka ho ntlafatsa likamano tsa hae le batho. O bontšitse thahasello ea botho bophelong ba bona, eseng ea mosebetsi feela. Oa ba sireletsa khahlanong le ho ka tšoaroa hampe ke mokhatlo. O fumana mekhoha ea ho ba thusa ho atleha ka boena.

(3) Boetapele ba Tlhahiso

Ha moetapele a le mokhahlelong ona oa boraro, batho ba mo latela eseng ka lebaka la likamano feela, empa hape ka lebaka la litholoana tse ntle. Liketso tsa moetapele li ba thusa ho fihlela sepheo, kahoo batho ba sebelisana `moho le eena hobane ba

¹⁷ Litlhaloso tsa mekhahlelo ena ha se kaofela li tsoang hara lingoliloeng tsa Maxwell.

rata se etsahalang ka eena. Ka lebaka la moetapele, mokhatlo oa atleha, le batho bo-bona ba atleha. Mokhahlelong ona, moetapele o ba tsebisa tse lokelang ho fihleloa, a bile a supa tsela, a ntse a boloka boikarabello bakeng sa liketso tsa hae le liketso tsa batho ba hae.

(4) Ntšetso-pele ea Batho

Mokhahlelo oa bone ke ntšetso-pele ea batho, moo ba bang ba batho bana ba fetohang baetapele ba nang le kamano e otlolohileng le moetapele. Ba lumela ho litholoana tseo a li fihlelang, ba na le kamano ea botho le eena, hape ba ikutloela khotsofalo ea botho. Mokhahlelong ona, moetapele o tšoanela a tsetele karolong e ka holimo ea 20% ea batho ba hae ba atlehang. O lokela a ahe sehlopha sa batho ba tla mo thusa ho etella-pele.

(5) Botho

Mokhahlelo oa bohloano Maxwell o o bitsa "Botho", hobane moetapele o fetohile motho ea seng a tsejoa eo batho ba mo latelang ka lebaka la hore ke mang. Botumo ba hae ke hore ke moetapele 'me batho ba mo latela esita leha ba e-so kopane le eena ka sebele.

Qetello

Moetapele ha a na ho ba mokhahlelong o le mong le batho bohle ba hae. Mohlala, ba bang ba batho ba hae ba ka mo latela ka lebaka feela la hore o boemong ba matla (boetapele ba boemo), ha ba bang bona ba ikamahanya hobane ba bona hore boetapele ba hae bo hlahisa litholoana tse ntle (boetapele ba tlhahiso).

Moetapele o tšoanela ho hlahloba mokhahlelo oo a leng ho oona 'me a elelloe seo a hlokang ho se etsa hore a tle a fetele mokhahlelong o kapele. Ha a lokela ho khotsofalla ho lula mokhahlelong oo a neng a qala ho fumana katleho ho ona. Mohlala, baetapele ba bang ba khotsofalla ho lula mokhahlelong oa bobeli, moo ba ratoang ke batho bao ba ba etelletseng-pele. Moetapele o tšoanela ho ikemisetsa kamehla ho fumana boemo bo kaholimo ba boetapele.

Ho Tloha

Ka linako tse ling moetapele ea ntseng a hola a ka tloha mokhatlong o mong a ea ho o mong. Esita le moetapele ea holileng ea sebelitseng sebakeng se seng ka nako e telele a ka tloha.

Moetapele a ka tseba joang ha nako e nepahetse hore a ka tsamaea?

Ka nako tse ling moetapele oa tšebeletso oa tseba hore Molimo o mo bitsetsa sebakeng se seng. Molimo o khona ho tsebahatsa thato ea hae ka tsela e hlakileng. Motho ha a lokela ho itšetleha feela ka boikutlo ba kahare; ho tšoanela ho ba le

netefaletso ea tataiso ea Molimo. Ka tloaelo ha Molimo a tataisa phetoho, o tla etsa liphetho tse ikhethang tsa maemo kapa a hlahise lintho ka tsela e tiisang tataiso ea hae.

Ho na le lintho tse ling tse lokelang ho nahanoa ha u etsa qeto ea hore na u lokela ho tsamaea kapa che.

- U se ke oa tsamaea hobane ha oa ikemisetsa ho ikokobeletsa ba boholong.
- U se ke oa ea boemong bo bocha ka lebaka la tefo e holimo.
- U se ke oa ea mokhatlong o tla u hloka ho sekisetsa tumelo ea hau kapa melao ea boitšoarō.
- U se ke oa ea khahlanong le lintho tseo e leng tse tlang pele bakeng sa lelapa la hau ka lebaka la monyetla oa phahamiso. Hlokomela lelapa la hau ka tikoloho e nepahetseng bakeng sa kereke le sekolo kahohle kamoo ho ka khonehang. Khato ena e lokela ho ba molemo bakeng sa lelapa la hau.

Boemo bo bocha bo tšoanela bo be le menyetla e pharalletseng ea ntlafatso ea boetapele. Boemo bo bocha bo lokela ho leka-lekana le bokhoni ba hau esita le ho fihlellana hantle le menyetla ea bokhoni.

Leka ho lula u na le likamano tse ntle le batho bao u tlohang ho bona. Leha ekaba u nahana hore ba u entse hampe, u se ke oa bua lipolelo tse thata. Ha nako e ntse e tsamaea, ba ka hopola matla a hau 'me ba lebala liphoso tsa hau. Ho na le khonahalo ea hore u tla boela u buisana le bona hape, 'me ba ka ba le bokhoni ba ho u thusa nakong e tlang. U se ke oa iketsetsa lira.

Mohlala o seng motle...

Demase o ne a tsamaea le Moapostola Paulosi ka tšebeletso. E ne e le karolo ea sehlopha se neng se tsamaisa evangeli ho ea libakeng tse ncha tse makatsang, a bile a bona mehlolo le tšokoloho ea likete tsa batho. Likereke tse ncha li ile tsa qaloa, 'me tsa etsa khokahano metseng eohle e meholo.

Ka masoabi, Demase o ne a sa elelloe monyetla o motlehali oo a neng a e-na le ona. Paulosi o itse, "Hobane Demase o ntahlile ka baka la ho rata lefatše la joale" (2 Timothea 4:10).

Tlhaloso ea Jim Collins ea Mekhahlelo ea Boetapele

Re ile ra sheba tlhaloso ea Jim Collins ea mekhahlelo ea boetapele thutong ea bohlanga (Thuto ea 5). Boithutong boo, re ithutile semelo se ikhethang sa Moetapele oa Mekhahlelo oa 5.

Thutong ena re tla talima phapano e teng lipakeng tsa mekhahlelo eo. Sena ke seo Collins a se hlalosang ka mekhahlelo eo e mehlano ea boetapele. Tšebeliso ea mantsoe e hlahlobuoe bocha hape ho ekelitsoe le tlhaloso.

Mokhahlelo oa 1: Motho ea Nang le Bokhoni bo Boholo

Motho enoa o hlahisa haholo ka lebaka la talenta, tsebo, bokhoni, le mekhoha e metle ea ho sebetsa. Motho enoa e ka ba ha a boemong ba boetapele, empa o na le tšusumetso ka lebaka la mosebetsi oa hae o motle.

Mokhahlelo oa 2: Setho sa Sehlopha se Nkang Karolo

Motho enoa o thusa sehlopha ho fihlela sepheo sa sona hape o sebetsa hantle le sehlopha seo. E ka ba ha se moetapele oa sehlopha, empa o se susumetsa ka karolo eo a e etsang.

Mokhahlelo oa 3: Mookameli ea Nang le Bokhoni

Motho enoa o hlophisa batho le lisebelisoa ho fihlela sepheo. Ha se eena ea beileng sepheo seo, empa o amohetse sepheo se beiloeng ke moetapele. O laola lisebelisoa tse leng teng 'me o sebeletsa mokhatlo oa hae.

Mokhahlelo oa 4: Moetapele ea Atlehang

Moetapele o thusa batho ba mokhatlo ho ntšetsa-pele le ho kopanela pono. O ba thusa ho beha seo ba batlang ho se fihlela. O ba kenya thahasello ea ho inehela le ho itolobetsa bakeng sa ho fihlela pono e hlakileng. Ha a hlokomele se seng ntse se le teng feela. O nka boikarabello ba katleho ea mokhatlo ka ho fumana bathusi, ho fumana lisebelisoa, le ho etela-bocha morero oa mokhatlo.

Mokhahlelo oa 5: Motsamaisi oa Mokhahlelo oa 5

Motho enoa o na le limelo tsa Moetapele oa Mokhahlelo oa 4, empa o boetse o na le semelo se seng se bohlokoa kaholimo. Ka lebaka la boinehelo ba hae mokhatlong, o na le boikokobetso ba botho le boikemisetso. O aha mokhatlo oo hore o fihlele bo-hloahloa ba nako e telele.

Davida – Moetapele ea Tlotseng Meeli

Davida o ile a ipabola likarolong tse ngata. E ne e le molisana, sengoli sa lipina, sebini, seletsi sa harepa, moetapele oa khumamelo, moprofeta, mohlabani, molaoli oa mabotho, hape e le morena.

Davida e ne e le e monyenyanane ka ho fetisisa lelapeng labo le leholo. E ba ka tšohanyetso hore mora e monyenyanane e be eena moetapele ea hloahloa. Lelapa la habo le ne le se na tebello ea hore e ka ba moetapele, empa Molimo o ile a mo khetha.

Mosebetsi oa Davida oa pele e bile oa ho ba molisana. Mosebetsi ona o ne o sa bonahale o le bohlokoa, empa o ile oa mo hlophisetsa lintho tse kholo ka ho fetisang. Boikutloelo ba hae ba boikarabello bo ne bo le boholo hoo a neng a sa balehe kotsi. O ne a itšetlehile ka Molimo bakeng sa matla a ho phethisa boikarabello ba hae 'me o ile a bolaea tau le bere ka thuso ea Molimo.

Joaloka motho e mong le e mong ea nang le bokhoni ba ho ba moetapele, Davida o ne a le koetlisong le pele a ka tseba hore o ntse a koetlisoa. Likatleho tsa hae li ile tsa mo aha hore e be motho ea tšepang Molimo. E ile ea e-ba moetapele ea ke keng a lumella tšabo ho mo sitisa hore a ka etsa mosebetsi oa hae

Iketsetse setšoantšo sa hore na bophelo ba Davida bo ka be bo ile ba fapana hakaakang ha e ne e ka ba ha a ka a tsotella ho sireletsa linku. O ne a ka be a balehile ha tau e e-tla. Hamorao, ha a utloa phephetso ea Goliathe, a ka be a sa ka a ba le mohopolo oa ho tobana le seqhenqha seo.

Molimo o ile a roma Samuele ho tlotisa Davida. Tlotso e ne e bolela hore Molimo o ne a mo khethile, le hore Molimo o ne a tla mo fa thuso e ikhethang bakeng sa ho phethisa pitso ea hae. Ha ntat'a Davida a ne a maketse hore Samuele o ne a sa khetha e mong oa baholoane ba Davida, Samuele o ile a re, "Hobane motho o talima tšobotsi, empa Jehova eena o talima pelo" (1 Samuele 16:7). Makhetlo a mangata Molimo o ile a makatsa batho ka motho eo a mo khethetseng boetapele.

Liqholotso tse kholo tse ileng tsa hlahela Davida bocheng ba hae e bile menyetla. Leha ho le joalo, ke motho oa sebopeho sa Davida feela ea neng a ka hlokomela menyetla eo. Likete tsa banna li ile tsa utloa phephetso ea Goliathe, empa e bile Davida feela ea ileng a e bona e le monyetla. O ne a thahasella mpho e neng e tla fanoa e le moputso, empa ka ho feta moo o ile a loanela ho tlotlisa Molimo. O ile a re, "Ho tla joang hore Mofilesta eo o nyelisa makhotla a Molimo o phelang?"

Boetapele ke tšusumetso. Ka letsatsi leo Davida a bolaileng Goliathe, e bile eena moetapele oa 'nete oa mabotho, hobane mabotho a ile a qala ho sisinyeha kamora ho hlola hoa hae. Tlholo ea hae e ile ea ba etsa hore ba lumele hore ba tla hlola.

Davida e bile mohlabani oa Saule. O ne a sebetsa ka bohlale 'me botumo ba hae ba eketseha (1 Samuele 18:14). Leha e le hore Saule e ne e le moetapele ea hlolehang ea ileng a etsa Davida hampe, Davida o ile a mo tšepahalla. Nako ena e bile e ileng ea ntšetsa-pele semelo sa Davida ho tsoela pele. Hangata motho ea monyetleng oa hore e ka ba moetapele ebile a e-na le bokhoni bo matla o etsoa hampe ke moetapele ea holileng ea hlolehang. Moetapele e monyane o oela tekong ea ho hloka mamello 'me o leka ho tlosa hlompheho eo moetapele ea holileng a nang le eona

Ha Saule a ne a leka ho bolaea Davida, Davida o ile a ipata lithabeng. Banna ba bangata ba ile ba phuthehela ho eena, hobane litaba li ne li le mpe tlasa boetapele

ba Saule (1 Samuele 22:2). Leha Saule a ile a ba nka e le litlokotsebe, ha ba ka ba fetoha masholu. Ba ile ba tsoela pele ho loantša lira tsa Iseraele, leha Saule eena a ne a ba nka e le lira a bile a nka nako e ngata a ntse a ba tsoma.

Davida o ile a thusa ho sireletsa beng ba masimo le liphoofole ho lira tsa bona (1 Samuele 25:14-16). Ka nako e `ngoe o ile a roma banna ho kopa lijo ho morui oa mehlape eo ba neng ba e sirelelitse. Nabotho monga mohlape o ile a hlompolla Davida, a re ke bahlanka ba balehileng monga bona, kahoo a se ke a ba nea letho. Davida o ile a halefa `me a nka banna ho ea timetsa Nabotho. Ha a le tseleng, o ile a kopana le Abigaile, mosali oa Nabotho, ea neng a tllile ho bopa khotso. O ile a hopotsa Davida hore ho fihlela letsatsi leo Davida ha a e-so ka a bolaea molemong oa hae. O ile a re, "Etlare hobane Jehova a etsetse Monghali tsohle tse ntle tseo a li buileng bakeng sa hau, a u beile morena oa Iseraele, ha ke re, taba eo ea hau ea ho tšolla mali, ho se molato, le ho iphetetsa, e tla ba khopiso ho oena le ntho e hlabang pelo ea Monghali na?" (1 Samuel 25:30-31). Davida a mamela boeletsisi ba hae.

Davida o ne a se a ile a tlotsetsoa borena, empa ka nako e telele ho ne ho shebahala eka sena ha se na ho phethahala. O ile a ba molekong oa hore a leke ho inkela matla ka likhoka, empa ho e-na le hoo o ile a ema a tšepa Molimo. Ka lebaka la boikokobetso ba hae esita le ho tšepa Molimo, Davida o ile a fetoha moetapele ea hloahloa.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeleletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 8

1. Ngola serapa se le seng ho akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Ithute mekhahlelo e mehlano ea boetapele e hlalositsoeng ke Maxwell le mekhahlelo e mehlano ea boetapele e hlalositsoeng ke Collins. Itokisetse ho e ngola ka ho e hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala 1 Marena 12. Baetapele ba babeli ba hlaloso mona. Ngola ka liphoso tsa baetapele bana ba babeli.

Thuto ea 9

Khokahano le Tšebelisano-`Moho

Selelekela

Bakoetlisi ba lihlopha tsa lipapali ba utloisisa hore talenta ha ea lekana. Litho tsa sehlopha li tšoanela ho kenngoa thahasello ea ho etsa hantle ka ho fetisisa. Ke karolo ea bohlokoa ea mosebetsi oa mokoetlisi ho bua le sehlopha le ho ba khothaletsa ho sebetsa ka matla `ohle a bona. Letšoele le thoholetsa sehlopha hobane khothatso e thusa libapali hore li etse hantle ho feta. Haeba setho sa sehlopha se ithutile tsebo feela `me se etsa mosebetsi oa sona ho fumana tefo, hoo ha hoa lekana ho fihlela tlholo.

Molaoana ona ha o sebetse lipapaling feela, empa hape le mekhatlong eohle. Katleho ea mokhatlo e itšetlehile ka boinehelo ba batho ba oona. Boinehelo ba `nete bo bolela hore ba nehelana ka bokhoni ba bona esita le likelello tsa bona ho atlehisa mokhatlo.

Boinehelo ha bo kenngoa liketsong ke "tšebelisano-`moho." Motho ea tšebelisanong ke ea nang le khokahano, ea nkang karolo, a bile a inehetse.

Mehlala ea Tšebelisano-`Moho

Katlaase mona ke lipale tse khutšoanyane tsa kamoo motho a ileng a etsa se fetisang se neng se hlokoa hore a ka se etsa bakeng sa mokhatlo. Kamor'a pale ka `ngoe ho na le potso e reng "Hobaneng?" Sehlopha se tšoanela ho buisana ka mabaka ao e ka bang ke ka oona motho ea paleng eo a entseng seo.

George o ne a sebeletsa khoebo e rekisang mapolanka setsing se seholo. Mosebetsi oa hae e ne e le ho thusa bareki ho laela lithepa tsa bona likoloing tsa bona. O ile a hlokomela hore ka setsing kamoo ho ne ho na le sehlopha sa mapolanka se neng se oele faatše. Kamora ho thusa moreki, o ile a ea `me a hlophisa mapolanka ao ka makhethe, leha mookameli a ne a sa mo laela ho etsa seo. Hobaneng George a ile a etsa seo?

Michael e ne e le sebapali sa "basketball" a bapalla sehlopha se phahameng. Ka nako ea papali o ile a qala ho lahlela bolo serotong empa o ne a se monyetleng o motle. Ka potlako o ile a akhela bolo eo ho oa habo ea neng a le monyetleng o motle ho mo feta hore a hlabe ntlha eo. Hobaneng Michael a sa ka a leka hore a hlabe ntlha ka boeena?

Pyotr o ne a sebetsa setsing sa ho tšela mafura, a tšela mafura likoloing tsa bareki. Ha bareki ba ne ba le bangata, Pyotr o ne a matha hoa `nete ha a ea ho thusa moreki ea hlahlamang molemong oa ho boloka nako. Hobaneng Pyotr a ne a matha?

Ka letsatsi la Sontaha, Harold o ile a lemoha hore marulelo a kereke a ne a senyehile ka lebaka la sefate se ileng sa oela. Ka letsatsi la Mantaha, Harold o ile a reka thepa e hlokahalang `me a tla le lisebelisoa tsa hae ho lokisa marulelo ao. Moaho oo oa kereke e ne e se oa Harold hape ha a ka a fumana tefo bakeng sa ho etsa mosebetsi ona. Hobaneng Harold a ile a lokisa marulelo ao?

Elaine o ne a sebetsa khoebong e rekisang lithepa tsa ka lapeng e le molefisi. Ka le leng mantsiboea ha a ne a ea khefutsong, o ile a bona hore oli ea ho apeha e ne e qhalane faatše. Ho e-na le ho ea khefutsong, o ile a hloekisa oli eo e neng e qhalane. Hobaneng Elaine a ile a fana ka nako ea hae ea khefutso ho hloekisa oli e qhalaneng?

Carl e ne e le mosebeletsi oa kereke hape e le tichere ea sekolo sa Sontaha. Ka Sontaha se seng o ile a fihla kerekeng e sa le pele `me a fumana hore matloana a ne a sa hloekisoa. O ile a hloekisa matloana ao pele litho tse ling tsa phutheho li fihla. Hobaneng Carl a ile a hloekisa matloana ao?

Haeba e ka ba mong'a khoebo feela ea tsotellang katleho ea eona, khoebo eo ha e na ho sebetsa hantle. Haeba e ka ba molisa feela ea batlang hore kereke e atlehe, kereke eo e tla hloleha. Haeba e ka ba mokoetlisi feela ea batlang hore sehlopha se hlole, sehlopha seo se tla hloloa.

Ho Utloisisa Tšebeliso-`Moho

Hore motho a be tšebelisanong ho bolela hore o tla etsa sohle se matleng a hae, eseng feela se hlokoang. O tla sebelisa bokhoni ba hae le mehopolo ea hae bakeng sa mokhatlo. Ha a na meeli ea hore o tla sebetsa nako e itseng a sebetsa mosebetsi o itseng ka kotloloho. Ha se matsoho a hae feela a nkang karolo, empa le hlooho ea hae esita le pelo ea hae.

► Ke sefeng seo u nahanang hore se boleloa ke liqotsulo tse latelang?

Ha Pelo, Hlooho, Matsoho, le Litloaelo li lumellana, litholoana tsa ho tšepahallana, ho tšepana, le tlhahiso li tla fihleloa ka tsela e sa tloaelehang.¹⁸

Ka linako tse ling baetapele ba nahana hore batho ba tla sebetsa hantle hobane ba le tlasa tsamaiso kapa hobane ba lefuoa. `Nete ke hore batho ba sebetsa hantle ka ho fetisisa hobane ba ikutloela boinehelo bobona mokhatlong.

---

¹⁸ Ken Blanchard and Phil Hodges, *The Servant Leader: Transforming Your Heart, Head, Hands, and Habits* (Nashville: Thomas Nelson, 2003), 15

Mokhatlo o itšetlehileng ka baithaopi o ka fihlela se senyane haholo ha ho se na batho ba nang le tšebeliso-`moho. Batho ha ba na ho nehelana ka nako ea bona le lisebelisoa kantle le hore ba arolelana sepheo `moho le mokhatlo.

Batho ba mokhatlo ha ba boemong bo lekanang ba tšebeliso. Ba ka ba mekhahlelong e mengata e fapaneng.

Moetapele o ananela batho ba nang tšebeliso haholo `me o itšetlehile ka bona. Moetapele a ka `na a se ke a utloisisa hore ke hobaneng batho ba bang ba sa be le tšebeliso-`moho, empa mosebetsi oa hae ke ho ba phahamisetsa mekhahlelong o holimo oa tšebeliso-`moho.

Moetapele o tšoanela ho nka nako e ngata a ntse a phahamisa mekhahlelo ea tšebeliso-`moho ea batho ba hae. Ona ke o mong oa mesebetsi e bohlokoa ka ho fetisisa oa moetapele, `me ha ho na motho e mong ea tla khona ho o etsa hantle joaloka eena. Moetapele o phahamisa tšebeliso-`moho ho batho ba hae kapa oa e sitisa.

Likereke li na le batho ba nang le chelete empa ba sa nehele ka eona. Mekhatlo e na le batho ba nang le nako, empa ha ba fumanehe. Likhoebo li na le batho ba nang le mehopolo eo ba sa e arolelaneng le ba bang.

Ka nako tse ling balisa ba batla motho ea kantle ho kereke ho tla thusa kapa ho tšehetsa ka lichelete. Leha ho le joalo, ba na le batho ka kerekeng ba ka khonang ho thusa empa ba sa etse joalo, le ba ka khonang ho fana empa ba sa etse joalo. Bothata ke tlhokahalo ea tšebeliso. Batho ba kereke ha ba ikutloele kereke eo e le ea bona. Tšebeliso ke ponahatso ea khokahano: batho ha ba na ho ba le tšebeliso kantle le hore ba ikutloe ba hokahane kapa ho ipona e le ntho e le `ngoe le mokhatlo `moho le moetapele.

Nahana ka mohlala oa lelapa. Litho tsa lelapa li thusana ka mekhoha e mengata ba sa lebella moputso oa letho bakeng sa lintho tseo ba li etsang. Hobaneng ba etsa seo? Ke hobane ke karolo ea lelapa leo; ba na le khokahano.

Haeba batho ba mokhatlo ha ba fane ebile ha ba etse seo ba ka khonang ho se etsa, ha ba ikutloe ba na le khokahano. Haeba motho a utloa a e-na le khokahano, sepheo sa mokhatlo ke sepheo sa hae, litlhoko tsa mokhatlo ke litlhoko tsa hae, hape le likatleho tsa mokhatlo ke likatleho tsa hae.

Baetapele ka linako tse ling ha ba lemohe tlhokahalo ea tšebeliso-`moho. Ba lumela hore batho ba bona ba hloka koetliso, empa koetliso ha se tharollo bakeng sa motho ea sa etseng seo a ka khonang ho se etsa. Bothata ke hore ha a na khokahano.

Matšoao a ho Hloka Khokahano Mokhatlong

- Baetapele ba na le bothata ba ho fumana batho ba ka fuoang maikarabello.
- Litho li ikutloa li sa kenyeletsoa ha ho nkuoa liqeto.
- Litho li tloha ha bobebe ha ho na le mathata.
- Litho li nyefola mokhatlo oa tsona ho batho ba kantie.
- Litho ha li tšoenyehe ka katileho ea mokhatlo.
- Litho li ikhetholla ho mokhatlo.

Setho se senang khokahano se bua ka mokhatlo joaloka haeka ke ntho e ikhethang e arohaneng le litho tsa oona. O bua ka seo mokhatlo o tšoanelang ho se etsa. O sebelisa lentsoe *bona/ba* ho e-na le lentsoe *rona/re*.

Baetapele ba mokhatlo o se nang khokahano e ntle ba etsa sekheo lipakeng tsa bona le batho ba mokhatlo. Ba thata hore batho ba ka ba fihlela, esita le bakeng sa puisano. Baetapele ba boloka mosebetsi oa bona e le sephiri seo batho ba sitoang ho se utloisisa. Ha ba batle ho utloa litlhahiso kapa tsona litletlebo.

“Moea o mohono o ka senya; ha o khone ho aha.”
- Margaret Thatcher

Ha mokhatlo o le ka sebopeho sena, thato ea moetapele e ba eona feela `nete e tla fihleloa; ho iphapanyetsoa lintlha tse ling tsohle kaha batho ba phela ka ho pata liphoso tsa bona. Batho ba tšaba ho fuoa litaba le `nete ha ba utloa ba se na khokahano le boetapele.

Maquloana le lihlotšoana li ka thomeha mokhatlong o se nang khokahano. Lihlotšoana li etsoa ke batho ba itšireletsang ho liphetoho esita le ho boetapele. Ha batho ba utloa ho le kotsi kahara mokhatlo, ba tsepamisa maikutlo mathateng a bona ho e-na le ho liqholotso tsa mokhatlo. Ha ho sebetsoa ho qothisana lehlokoa, batho ba sitoa ho tsepamisa maikutlo linthong tse hahang, tsa katileho e se nang boithati.

Ka linako tse ling likopano tsa mokhatlo li bontša hore litho ha li na khokahano. Batho ba tsamaea hole le likopano haeba

- Ba nahana hore kopano eo ha e na bohlokoa mosebetsing oo.
- Ha ba nahane hore ho nka karolo hoa bona ho etsa phapano.
- Ha ba kopanele sepheo le moetapele `me ha ba batle ho ikamahanya.

Mekhatlo e meng e lahlehela ke batho ba bacha ba nang ba ka fetoha baetapele hobane ba bona hore ha ba na khona ho ba karolo e tsitsitseng ea tsamaiso. Baetapele ba lula litulong tsa bona ka ho boloka khokahano le batho ba nang le tšusumetso hape ha ba nee menyetla ho batho ba se nang khokahano. Batho ba bacha ba nang le bokhoni ba ka ea mekhatlong e meng e ba lumellang ka menyetla.

Likereke tse ling li ka etsisa mekhoha ea hau le mananeo a hau, empa batho ha ba atise ho tloha mokhatlong haeba ba utloa ba na le khokahano.

Hona ho bolela hore ntho ea `nete eo u ka emang ka matla ho hlolisana ka eona ke kamano ea hau le batho ba hau... Ntho e le `ngoe eo ba hlolanang le uena ba ke keng ba u utsoetsa eona ke likamano tseo u nang le tsona le batho ba hau...¹⁹

Mehlala ho tsoa Mangolong

Ha Roboame ea neng a le tlaase lilemong e e-ba morena, banna ba baholo ba ile ba mo eletsa hore a sebeletse sechaba. "Ha u ka ipea mohlanka oa sechaba sena kajeno, teng e tla `ne e be bahlanka ba hau kamehla" (1 Marena 12:7). Ba ile ba `molella hore a be le khokahano le batho bao ka ho ba bontša hore o tsotella litlhoko tsa bona. Teng, sechaba se ne se tla bona hore `muso o molemong oa bona, `me ba ne ba tla o tšepahalla. Ba ne ba tla kopanela sepheo, mathata, litlhoko, le mosebetsi oa `muso oo.

Roboame o ne a nahana hore setulo sa hae se lekane. O ne a nahana hore matla a hae a bolela hore ha a tlameha ho kopa tšebeliso. O ile a re o tla busa ka thata a se na tsotello ho sechaba.

Batho ba bangata ba ile ba arohana le Roboame. Ba ile ba re, "Le lefa ha re na lona ho mor'a Jese. Oeleng, Ba-Iseraele, ikeleng tenteng tsa lona! Davida, iponele ntlo ea hau!" (1 Marena 12:16). Batho ba sa utloeng khokahano mokhatlong ba tsotella litlhoko tsa bona eseng sepheo sa mokhatlo. Leha ekaba ha ba na ho tloha, ba sebeletsa sepheo sa bona feela.

Karabo ea Roboame e ne e le teko ea ho sebelisa matla. Ha a ka a leka ho utloisisa litlhoko tsa bona. O ile a romela `mokelli oa lekhetho, empa seo ha sea ka sa sebetsa. O ile a rera ho romela mabotho, empa Molimo o ile a mo hanela. `Muso oo ha oa ka oa hlola o kopana hape.

Jeroboame e ne e le lerabele le ileng la leka ho hlohleletsa hore sechaba se tsohele Salomone matla. O ile a hloleha eaba o ea Egepeta a baleha ho bolaoa. Kamora lefu la Salomone, Jeroboame o ile a khutlela Iseraele ho bona ha ekaba monyetla o le teng oa ho nka matla. O ile a etella-pele sehlopha sa baemeli ba meloko ho ea bua le morena e mocha, Roboame.

Roboame o ile a bolella batho ka booa hore o tla ba tšoara hampe, a lumela hore ha ba na khetho empa ba tla mo mamela (1 Marena 12:13-14). Sechaba se ile sa halefa, `me Jeroboame o ile a atleha ho nka meloko e leshome. Jeroboame o ile a

---

¹⁹ Ken Blanchard, Thad Lacinak, and Chuck Tompkins, *Whale Done: The Power of Positive Relationships* (New York: Free Press, 2002), 58

khannela batho borapeling ba melimo ea bohata hore ba tle ba se ke ba khutlela Jerusalema ho khumamela (1 Kings 12:26-28).

Maamong aa, ke ofe eo e neng e le moetapele ea hloahloa, hape ke ofe ea neng a le mobe? Bobeli ba bona ba ne ba le babe. Booatla ba Roboame bo ile ba nea monyetla ho moetapele ea rerang mano hape a le semelo se sebe.

Jeroboame o ne a ikemiselitse ho etsa leha e le eng feela hore a fihlele matla, ho kenyeletsa ho tlosa batho khumamelong ea Molimo. Baetapele ba bangata ba tšebeliso ba sa ntse ba sebelisa ho se khotsofale hoa batho ho ikahela tšusumetso; hangata ba sebelisa ho hloka botšepahi, ba hlohleletsa litšebo le ho se tšepahalle tsamaiso, hape ba ruta lithuto tse khelohileng.

Khokahano e Ahoa joang

Khokahano e etsoa hantle le motho ka bo-mong ho feta le batho ba bangata kapa ka mananeo. Moetapele ea batlang ho aha khokahano ea hae le batho ba hae o tšoanela ho qala ka melaoana e bobebe ea ho ba le setsoalle. O lokela ho ba babatsa ka makhabane a bona. O lokela ho qoqa le bona ka lintho tse sa amaneng le mosebetsi. O lokela ho bontša thahasello ho malapa a bona `moho le maemo a ba amang. O lokela ho ba hlompha hape a bontše hore o ba nka ba le bohlokoa.

U se ke oa ngolla motho taba efeng kapa efeng, esita leha e se e le lengolong la motho ka bo-mong, haeba u ke keng oa thabela hore taba eo e phatlalatsoe kapa e qotsoe. Ha u tsebe hore e ka tloha ea bonoa ke mang. Hopola ha u bua le batho moqoqong hore mantsoe a hau a ka tloha a qotsoa a bolelloa ba bang. U se ke oa bua lintho tseo u ka bang lihlong ho li hlaloesetsa batho ba bang hamorao.

Baetapele ba bang ba rata ho khahlisa batho ba bona hore batho ba tle ba batle ho ba latela. Empa, bakeng sa ho aha khokahano, ho bohlokoa ho feta ke hore u khahliso ke batho ba hau, ho e-na le hore uena u ba khahlise. Ho na le polelo ea boholo e reng: "Ha ba tsotelle na u tseba haholo hakae ho fihlela ba tseba na u tsotella haholo hakae."

Baetapele ba bangata ba na le bofokoli ba ho se tsebe ho mamela hobane ba nahana hore ba se ntse ba utloisisa maemo, ba tseba hore ho hloka hahala ho etsoe eng, hape ba loketse ho khohlisa ba bang. Batho ha ba be le tšebeliso le oena haeba maikutlo a bona a sa ncoe a le bohlokoa. Ka ho hloleha ho mamela le ho ananela tlatsetso, moetapele ha a bone bohlokoa ba batho ba hae ka hona ha ba fane ka bosebeletsi bo hloahloa.

Ka nako tse ling batho ba mokhatlo ba na le boikutlo bo matla. Ba bua a khalefo kapa ka pherekano. Moetapele a ka `na a etsa phoso ea ho leka ho ba supisa tsela athe ba mpa ba ikutloa ba hloka ho ntša maikutlo a bona.

Stephen M. R. Covey o hlalosa tjena:

- Ka kakaretso, ha feela motho a ntse a bua a phahamisitse maikutlo, ha a e-so ikutloe e ka ua utloisisoa.
- Hangata motho ha a na ho batla keletso ho uena ho fihlela a ikutloa a utloisisoa. Hangata ho fana ka keletso kapele haholo ho tla tsosolosa maikutlo ho feta – kapa ho ka etsa hore motho e mong a iphapanyetse seo u se buang.²⁰

Khetlong le tlang ha u le maemong ana, leka sena: ho e-na le ho leka ho fetola monahano oa motho ea phahamisitseng maikutlo, mo mamele. Bontša hore oa utloisisa ka ho tiisa maikutlo a hae (“U ikutloa u ferekana hobane...”) esita leha ekaba ha u lumellane le maikutlo a hae. U tla bona a qala ho theola maikutlo `me, qetellong a qala ho u mamela hobane a nahana hore oa mo utloisisa. Pele ba nahana hore oa utloisisa, ha ba nahane hore maikutlo a hau a bohlokoa.

Etella-pele ka ho botsa lipotso—eseng ho qhekella, empa e le ho utloisisa le ho susumetsa monahano. Haeba batho ba ka khonang ho thusa ha ba thuse, lipotso li tla ba thusa ho ba maemong a tšebelisano. Haeba ba kopanela le uena seo le nkang e le sa bohlokoa, u ka etsa hore ba u thuse ho fihlela sepheo. Botsa,

- “U nahana ke ntho efe eo re ka e etsang hantle ho feta kamoo re ntseng re etsa kateng?”
- “U nahana ke ntho efe eo re ka lekang ho e etsa?”
- “Re ka etsa mosebetsi o motle ka ho fetisa ka tsela e joang _____?”

Ha ba ntse ba u thusa ka mehopolo, ba tla boela ba batle ho thusa ka mosebetsi. Batho ha ba batle ho thusa haeba mehopolo ea bona e sa ananeloe.

Haeba u nahana hore mehopolo oa motho o motle, o tla nahana hore u bohlale. Moetapele o lokela ho ba le litsela tsa ho amohela litletlebo le litaba tse seng monate. Batho ha ba na ho bua kantle le hore ba utloe ho bolokehile. Haeba ba nahana hore ba tla otleloa ho fapana ka maikutlo, ha ba na ho hlahisa maikutlo a bona.

Tšebelisano-`moho e thusoa ke tloaelo ea ho ba le likopano pele ho kopano e kholo. Pele u ba le kopano le batho kaofela ho sisinya phetoho e `ngoe, bua le batho ka bomong le ka lihlopha tse nyenyane ho fumana maikutlo a bona le ho hlalosa morero oa hao. Ba botse seo ba se nahanang, `me u mamele ka hloko. Araba likhanyetso tseo ba ka bang le tsona e le hore li tle li se ke tsa hlaha kopanong e kholo. Batho ba kopanong ena e kholo ha ba tšoanela hore ebe ba tla makatsoa ke liqeto tsa moetapele. Ba lokela ba ee ba se ntse ba tseba seo ba se lebeletseng.

---

²⁰ Stephen Covey, *The Speed of Trust: The One Thing that Changes Everything* (New York: Free Press, 2006), 213

Baetapele ha ba lokela ho tloaela ho makatsa batho ka liqeto tsa bona. Haeba batho ba mokhatlo ba atisa ho makatsoa ke liqeto tseo baetapele ba bona ba li etsang, baetapele ha ba hlalose seo ba nkang e le sa bohlokoa hantle le kamoo ba tla se tšeetsa kateng. Tšepano mokhatlong e ba matla haeba batho ba ikutloela hore liqeto ha li na ho nkuoa hang-hang kantle ho hore ba ka utloisisa. Ba tla kopanela pono eo ha feela ba ka ba le sebaka sa ho e buisana le ho kenya letsoho ho eona pele e khotlaletsoa.

Moetapele o tšoanela ho nea batho monyetla oa ho fumana litaba tse mo susumetsang. Ha ba na ho kopanela sepheo sa hae le eena kantle le hore ebe ba susumetsoa ke taba e tšoanang.

Ho Sebeletsa Bareki

- ▶ Na kereke e na le bareki? Na taba ea ho sebeletsa bareki ea sebetsa tšebeletsong?
- ▶ Moithuti e mong a balle sehlopha 1 Petrose 5:2-4.

Molimo o nea balisa mosebetsi oa ho sebeletsa batho ba kereke. Re lokela ho lemoha litlhoko tsa bona 'me re ba hlokomele joaloka ha molisana a hlokomela linku tsa hae.

Joaloka baetapele ba kereke, re tšoanela ho ithuta melaoana ea ho sebeletsa bareki—eseng ka sepheo sa ho etsa hore khoebo e atlehe, empa ka sepheo sa ho araba litlhoko tsa batho. Sepheo sa rona sa mantlha ke ho phethisa mosebetsi oo Molimo a re neileng oona.

Mokhatlo o mong le o mong—ekaba khoebo, tšebeletso kapa mofuta o mong—o teng ka sepheo sa ho araba litlhoko tsa batho. Kahoo, mokhatlo o mong le o mong o hloka pono e hlakileng ea bosebeletsi. Melaoana e meng e sebetsa ka tsela e tšoanang ekaba khoebong kapa tšebeletsong.

Pono ea litšebeletso le seo e leng sa bohlokoa ho mokhatlo li lokela ho hlaka, e le hore bohle kahara mokhatlo ba tsepamise maikutlo ho seo e leng sa bohlokoa 'me ba tsebe hore na ho lebeletsoe boitšoaro bofe.

Likhoebos tse kholo li hlokomela hore bareki ba tsona ba bohlokoa ka ho fetisisa ke batho ba tsona: basebetsi le baokameli. Haeba baetapele ba hlokomela batho ba bona le ho ba khotlaletsa ho tliša likelello tsa bona tšebetsong, batho ba tla tsoa tseleng tsa bona ho hlokomela bareki. Botšepahi ba bareki ke seo u se fumanang ha u etsa tikoloho e susumetsang bakeng sa batho ba hao.²¹

Batho ba bangata ba amohela bosebeletsi ba boemo bo tlaase ba sa tletlebe hobane ha ba lebella hore bo ka ba botle ho feta moo. Hona ha ho bolele hore ba khotsofetse.

---

²¹ Ken Blanchard, Kathy Cuff, and Vicki Halsey, *Legendary Service: The Key is to Care* (New York: McGraw-Hill, 2014), 5

Haeba ho ka ba le khetho e ntle ho feta moo e ka hlahang, ba tla fetohela ho eona ka potlako. Kahoo, moetapele o sitoa ho nahanela hore tsohle li lokile kahobane feela batho ha ba tletlebe.

Haeba batho ba tlohela kereke kapa mokhatlo ka mabaka a manyenyane feela kapa ntle ho mabaka, ho na le tlhokahalo ea khotsofalo. Baetapele ha ba tšoanela ho emela hore ba utloe litletlebo.

Bokhabane bo tsitsitseng bo hloka lenaneo la koetliso le bointlafatso ba kamehla. Botsitso bo bohlokoa hobane haeba u etsa hore ho be le litebello tse phahameng empa u sitoa ho li phethahatsa, batho ba tla soetseha.

Bosebeletsi bo qala ka ho etsa setsoalle ho tloaelehileng. Ho ba le setsoalle ho motho ke ho mo tšoara joaloka motho, eseng joaloka thepa feela ea khoebo. Ha u qoqa le batho ka taba e 'ngoe e sa amaneng le thekisetano eo, ba ikutloela ba sebelisana le uena ka tsela ea setsoalle.

Ka ho feta ho ba le setsoalle, e-ba hlokolosi ka litlhoko tsa batho. Leka ho bona bohloki 'me u thuse ka tsela e ikhethang e fetisang bosebeletsi bo tloaelehileng.

Ho hlakile hore mokhatlo ha o na khona ho etsa motho e mong le e mong ntho tsohle, empa o tšoanela ho araba litlhoko tse itseng ka mokhoa o ikhethileng.

Nahana litaba tsena:

- Ke mofuta ofeng oa batho bao u batlang ho ba hohela?
- Ke sefeng seo u batlang ho se fihlela?
- Ke litlhoko lifeng tseo u lokelang ho li araba?

Moetapele o tšoanela ho iketsetsa setšoantšo sa hore bosebeletsi bo phethehileng e ka ba ha ho ka ba joang, ebe o matlafatsa le ho lokisa kutloisiso ea hae ka ho bua le batho bao a ba sebeletsang.

► Nahana ka mokhatlo oa hau. Ke batho ba mofuta ofeng bao u batlang ho ba hohela? Ke litlhoko tsa batho bafeng tseo u lokelang ho li fihlela?

► Nahana ka mofuta oa batho o fuoang bosebeletsi ke mokhatlo oa hau. Seo ba se batlang ke eng ha ba tla ho lona? U ka ba nea eng e fetisang seo ba se lebeletseng?

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang

1. Batho ba sebetsa hantle ka ho fetisisa ha ba ikutloela boinehelo ka bo-bona mokhatlong.
2. Moetapele o tšoanela ho nka nako ho phahamisa maemo a tšebelisano a batho ba hae.
3. Haeba batho ba mokhatlo ha ba nehelane ebile ha ba etse seo ba ka khonang ho se etsa, ha ba ikutloele ba e-na le khokahano.
4. Moetapele o tšoanela ho ba le mekhoha ea ho amohela litlelebo esita le litaba tse seng monate.
5. Baetapele ha ba lokele ho atisa ho makatsa batho ka liqeto tseo ba li etsang.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 9

1. Ngola serapa se le seng ho akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hao. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang Thuto ea 9. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala 1 Ba-Korinthe 12.

Thuto ea 10

Ho Aha Sehlopha

Selelekela

Kopa sehlopha ho buisana ka polelo e hlahang katlaase mona. E bolelang? Na ke taba ea 'nete? Hobaneng e le bohlokoa?

Ha ho letho la bohlokoa le kileng la fihleloa ke motho ea sebetsang a le mong.

► Sehlopha ke eng?

Sehlopha ha se feela palo e itseng ea balateli. Sehlopha ke batho ba 'moho ba kopantsoeng ke sepheo se seholo, tse bohlokoa tse tšoanang, tšebelisano-'moho, esita le boetapele bo ananeloang.

Qalella ho nahana hore na sehlopha sa hau ke bo-mang. Sehlopha ha se kereke ka kakaretso. Sehlopha ha se batho ba litulong semolao feela.

Hobaneng U Hloka Sehlopha

Lihlopha li ba le lisebelisoa, mehopolo, esita le matla a fetisang a motho ea leng mong. Lihlopha li phahamisa matla a motho hape li sireletsa mefokolo ea hae. Moetapele o tšoanela ho etsa bonnete ba hore batho ba fuoa maikarabello le maemo a nepahetseng hore matla a bona a tle a sebetse hantle ka ho fetisisa hape le mefokolo e fokotsehe.

Lihlopha li fana ka maikutlo a 'maloa mabapi le mokhoa oa ho arabela maemo. Woodrow Wilson, Mopresidente oa mehleng oa United States, o itse, "Ha rea lokela ho sebelisa likelello tsohle tseo re nang le tsona feela, empa le tsohle tseo re ka li alimang."

"Ha ho motho ea tlang ho ba moetapele ea hloahloa ea batlang ho etsa tsohle ka boena kapa ho fumana tlotla eohle ea ho etsa."
- Andrew Carnegie

Haeba sepheo sa hau se ka fihleloa ke uena u le 'notši, sepheo seo sa hau se ea fokola. Sepheo se seholo se hloka sehlopha se setle se nang le boetapele bo hloahloa. Ha sepheo se le seholo, le sehlopha se tlameha ho ba hloahloa ka ho fetisang.

John Maxwell o sebelisa setšoantšo sa ho hloa thaba ha a hlalosa bohlokoa ba sehlopha se matla. O se bitsa molaoana oa Mount Everest.²² Ha liqholotso li ntse li eketseha, bohlokoa ba tšebeliso-`moho boa eketseha.

Hore u fihlele toro e kholo, u lokela ho ba le sehlopha se hloahloa. “Sehlopha sa litoro” se na le boqapi, se kopane, se lumela ho kobeha, se kentsoe thahasello, sea tlatsetsana, se na le boikemisetso, ebile se na le boiphihlelo.

Sehlopha se tlameha ho ba le se loketseng toro. Ke ntho e sa utloahaleng ho ka re sehlopha se ka fihlela ntho e kholo haeba e se sehlopha se hloahloa. U tlameha ho ntšetsa-pele sehlopha le ho ntšetsa-pele toro e nepahetseng eo u batlang ho e fihlela. U lokela ho sebetsa ntšetso-pele ea sehlopha pele u ntšetsa-pele toro.

Likarolo tsa Sehlopha se Matla

Sehlopha ha se matla hobane feela se na le batho ka bo-mong ba matla. Talenta ea motho ka bo-mong ha e na ho etsa sehlopha se hloahloa ho fihlela litho li sebelisana `moho. Sehlopha ke batho ba `moho ba kopantsoeng ke sepheo se sehlo, lintlha tsa bohlokoa tse tšoanang, ts`ebeliso-`moho, esita le boetapele bo ananeloang.

- Haeba litho li na le sepheo seo e leng sa tsona ka bo-mong `me joale sepheo seo se kena-kenana le sepheo sa sehlopha, sehlopha seo ha se na ho ba matla.
- Haeba litho li na le ho se tšoane hoa lintlha tseo e leng tsa bohlokoa, sehlopha ha se na ho khona ho ba matla nako e telele.
- Haeba litho tsa sehlopha li sa sebelisane `moho ho tlatsetsana mefokolong ea motho ka mong, sehlopha seo ha se matla.
- Haeba litho li qabana hobane li sa latele tsamaiso e tšoanang, sehlopha seo ha se matla.

Mefuta e meng ea boetapele e ke keng ea aha sehlopha. Haeba moetapele o mpa a ipatlela thuso feela ho fihlela sepheo sa hae, a sebetsa hantle haholo a `notši hoo boiteko ba batho bo bonahalang bo sa hlokahale, kapa kamehla a etsa liqeto hoo lipuisano li sa hlokahaleng, ha a na ho aha sehlopha.

Moapostola Paulosi o entse tšoantšiso ka `mele oa motho ha a hlalosa kopano ea kereke ka ho 1 Ba-Korinthe 12. Boithati ke bothata ha litho li sa tele lithahasello tsa tsona hore li ka latela sepheo sa sehlopha. Boithati bo baka mohono le ho lelekisa maemo ka mabaka a fosahetseng. Boithati bo baka tlholisano e sa lokang pakeng tsa litho.

---

²² Melaoana e meng e tsoang ho John Maxwell thutong ena e kenyelletsa “sehokelo se fokolang”, “tholoana e senyehileng”, le “benche”, le hoja mantsoe le litlhaloso tsa melaoana li sa tšoane.

Bothata bo bong ke ha litho li ikutloa eka li ka khona ho fihlela sepheo sa bona ba le bang kante ho thuso ho tsoa ho motho e mong. Hape ho na le bothata ba litho tse batlang ho ba joaloka litho tse ling ho e-na le ho koala sebaka sa bona se ikhethang.

Molaoana oa Sehokelo se Fokolang

Matla a ketane a lekana hantle le matla a sehokelo sa eona se fokolang ka ho fetisisa. Ka mokhoa o tšoanang, matla a sehlopha a beheloa meeli ke matla a setho sa oona se fokolang ka ho fetisisa.

Setho se seng le se seng sa sehlopha se bapala karolo e amang mesebetsi ea litho tse ling. Haeba setho se hloleha karolong ea sona, se theola katleho ea litho tsohle tse ling ka ho hloleha ho etsa mosebetsi o neng o tla ba thusa. Bokhoni ba setho se sebetsang ka potlako ha bo na boleng haeba o tla lokela ho emela motho ea liehang.

Mosebetsi e meng e ka etsoa ke batho ba sa bapaleng likarolo tse ikhethang. Maemong ao, molaoana oa sehokelo se fokolang ha o sebetse. Mohlala, haeba u leka ho sututsa lori e qauoeng seretseng, bohle ba thusang ba ka sututsa hammoho, 'me ea matla ka ho fetisisa ha a na ho sitisoa ke ea fokolang ka ho fetisisa.

Maemo a tšoanang e ka ba ha ho kotuloa tšimo. Batho ba sebetsang butle ha ba na ho sitisa ba sebetsang ka potlako; hape haeba u hloka thuso e eketsehileng u ka eketsa batho.

Molaoana oa sehokelo se fokolang o sebetsa maemong ao batho ka bo-mong ba tlatsitseng likarolo tse hlokaahalang. Mohlala: Haeba liahi tse 'maloa li emela motho ea lubang seretse, ha ho na ea tla khona ho sebetsa ha eo a lieha.

Mekhatlong e mengata, ho na le batho ba 'maloa litulong tse khethehileng. E mong le e mong o etsa mosebetsi o leng bohlokoa ho ba bang. Haeba a sa etse mosebetsi oa hae hantle, bohle ba tla ameha. Bothata bona ha bo na ho rarolloa ha bobebe feela ka ho eketsa batho ho tla thusa hobane ba bang ha ba khone ho mo etsetsa mosebetsi ona.

Ho na le papiso e bitsoang "molomo oa botlolo." Ha botlolo kapa mohope o tletseng mokelikeli e ka sekamisoa, mokelikeli oo ha o na ho qhalana kaofela hang-hang. Phallo ea mokelikeli e tla laoloa ke boholo ba molomo. Ka mokhoa o tšoanang, mekhatlong e mengata ho na le mesebetsi le mananeo tse liehisoang ke hore e tlameha ho emela hore motho ea itseng a etse mosebetsi oa hae.

Haeba motho ha a khone ho phethahatsa boikarabello ba maemo a hae

- Litho tse ling tsa sehlopha li ka sitoa ho sebetsa le tsona.
- Litho tse ling tsa sehlopha li qala ho hlonamela sehokelo se fokolang.

- Sehlopha se lahlehela ke tšepo ho moetapele hobane o hloleha ho rarolla bothata.
- Sehlopha se theola litebello tsa sona tsa seo se ka li fihlelang.

Motho eo e leng "sehokelo se fokolang" sehlopheng o tšoanela ho fetoleloa boemong boesele hore a se ke a khina sehlopha.

► Ke mesebetsi efeng hape eo u ka e nahanang e ka bontšang "molomo oa botlolo"?

Molaoana oa Tholoana e Senyehileng

Ha tholoana e senyehileng e kenngoa ka serotong 'moho le litholoana tse ling, litholoana tse ling li tla phakisa ho senyeha. Ketsahalo ena e bontša litla-morao tsa boikutlo. Boikutlo bo nepahetseng esita le boikutlo bo fosahetseng bo ama ba bang, empa boikutlo bo fosahetseng bo ama ka ho fetisisa.

Ha u hira setho sa sehlopha, sheba boikutlo ho feta bokhoni. Motho ea nang le boikutlo bo nepahetseng a ka rupeleha le hona ho kenngoa thahasello, empa motho ea boikutlo bo fosahetseng ha a khone. Se ke oa hira motho ea boikutlo bo fosahetseng u nahana hore u tla mo fetola. Motho ea sehlopheng a le boikutlo bo fosahetseng o tšoanela ho tlosoa ha a sa fetohe.

"Re ke ke ra rarolla mathata a rona ka monahano o tšoanang le oo re o sebelisitseng ha re a baka."
- Albert Einstein

Ho Elelloa Motho ea Tloaetseng ho Etsa Likhathatso

Batho ba likhathatso ba leka ho fumana hlomphe le ho bonoa ba le bohlokoa ka ho hlasela batho ba boetapeleng (eseng feela moetapele ea ka holimo). Ba ka khetha motho a le mong eo ba mo hlaselang khafetsa. Ba senya batho ka bo-moong esita le mekhatlo. Moetapele o lokela ho hlokomela batho bana 'me a sireletse ba bang khahlanong le bona. Motho ea likhathatso a ka baka hore batho ba hau ba molemo ka ho fetisisa ba tsamaee.

Litšobotsi tsa motho ea likhathatso:

- O na le tleleho ea ho senya ea nako e fetileng.
- Hona joale o ntse a senya.
- O bua ka bathusi ba sa tsejoeng ka mabitso ha a tletleba.
- O bua hampe ka moetapele oa pele ha a ntse a rorisa e mocha.
- O bonahala a etsa setsoalle le moetapele e mocha kapele.
- O u rorisa haholo.
- O thabela ho tšoara batho ha ba etsa liphoso.
- Ha a e-so lule kerekeng kapa mokhatlong nako e telele.
- O bua leshano.

- O likhoka ebile o sehloho.
- O rata ho bontša chelete ea hae.
- O tla etsa lintho tseo e seng tsa Bokreste molemong oa hae.
- O tsamaea ka merero ea hae 'me a ke ke a fana ka tlaleho.
- O rata ho halefisa ba bang kapa ho ba ferekanya.
- O bua ka bophelo ba hae bo fetileng bo boima bo ileng ba mo matlafatsa.
- O koatisoa ke ha ho sa lumellanoe le eena.

Molaoana oa Benche

Sehlopha sa lipapali se na le libapali tse ngata ho feta ba bapalang ka lebaleng. Bakoetlisi ba fetola libapali ka nako ea papali ho tlisa bokhoni bo fapaneng esita le ho lumella libapali tsa bona tse hloahloa ho phomola. Benche e kenyelelitse libapali tsohle tse fumanehang tse nkang karolo papaling. Ba bang ba bona ke libapali tse nyenyane tseo e leng hona li ntseng li thuthuoa.

Mokhatlo o tšoanela ho tsoela pele ho sebetsa ho atolosa sehlopha. Ho lokela ho ba le baetapele ba bacha ba ntseng ba ntlafatsoa. Ho lokela ho be le batho ba litsebo tse ikhethang ba kenellang sehlopheng.

Benche e mokhatlong e tšoana le benche ea sehlopheng sa lipapali. Hangata batho ba bencheng ke ba boiphihlelo bo fokolang 'me ba ntse ba thuthuoa. Benche ea mokhatlo e kenyelletsa batho ba nang le litsebo tse ikhethang tse eketsehileng.

Libaka tse hloka halang tsa sehlopha u se ke oa li tlatsa feela. Lula u tsoela pele ho aha sehlopha se atolositsoeng. Fumana batho ba bontšang bokhoni le boinehelo. Ba lumelle ho thusa. Haeba ba sebetsa hantle, ba fe boikarabello.

► Ke lifeng tse ling tsa litsela tsa ho atolosa sehlopha sa kereke ea lehae? Hlalosa karolo le mofuta oa motho ea ka kenyeletsoang "bencheng."

Mokhoa oa ho Thaotha Litho tsa Sehlopha

Sehlopha se hloahloa se tla hohela litho tse hloahloa. Nahana ka mofuta oa batho ba hoheloang ke sehlopha sa hau. Ke bafe ba kenang sehlopheng? Ke bafe ba tlohang sehlopheng? Lipheto ho tsena li bontša hore na sehlopha sa hau se ntse se ba matla kapa se ntse se fokola.

Litho tsa sehlopha li thusa ka mabaka a fapakaneng—ho kenyelletsa khokahano ea botho le ba bang, thato e ntle, cheseho ea morero, le takatso ea ho etsa ntho e 'ngoe e bohlokoa.

Sheba cheseho ha u ketha batho ba tla kena mokhatlong, ho e-na le ho nahana hore u tla kenya batho thahasello hamorao. Pejana, re ithutile ka Moetapele oa Mokhahlelo oa 5. Enoa ke motho ea nang le tabatabelo ea hore mokhatlo o atlehe 'me ha a na

lithahasello tsa hae tsa botho. Moetapele o tšoanela ho ba le tabatabelo ena hape a batle batho ba bang ba tla e kopanela le eena.

Batla maikutlo a batho ba ka khonang ho thusa sehlopha. Ba mamele, ba meme ho nka karolo, ba fe boikarabello, u be u pharalatse karolo eo ba e bapalang.

Bakeng se lintho tsohle tseo u li etsang, ipotse potso ena, “Ke mang ea ka khonang ho nthusa?” Ntlafatsa u be u itšetlehe ka sehlopha se senyenyane sa batho ba nang le bokhoni esita le likamano tse ikhethang le uena.

► U ka hlalosa puisano e lipakeng tsa moetapele le motho eo a batlang ho mo kenyeletsa sehlopheng joang? Ke ka tsela efeng moetapele a ka hapang thahasello ea motho eo?

Mehato ea Sehlopha se Sebetsang `Moho

1. Etsa qeto ea ho aha sehlopha—sena ke qaleho ea letsete.
2. Tlisa `moho sehlopha se hloahloa ka ho fetisisa—sena se phahamisa bokhoni.
3. Lefa se hlokoang ho ntlafatsa sehlopha—sena se netefatsa kholo.
4. Etsang lintho hammoho le le sehlopha—sena se aha sechaba se phelang `moho.
5. Matlafatsa litho ka ho li nea boikarabello le matla—sena se haha baetapele.
6. Nea sehlopha thoriso bakeng sa likatleho—hona ho phahamisa sehlahlo.
7. Lebella ho netefatsa hore letsete leo le hlahisa litholoana—hona ho hlahisa ho ikarabella.
8. Hlahisa menyetla e mecha—hona ho atolosa bokhoni ba sehlopha.
9. Ba fe seo ba se hlokoang hore ba ka atleha—sena se hlahisa litholoana.

Thuto ho tsoa Mangolong

Absalome e ne e le mora oa Morena Davida. O ne a le litšobotsi li ntle haholo ebile a tsebahala sechabeng. Ha batho ba ne ba e-tla motse-moholo ka mathata a bona, o ne a re, “Hoja ke ne ke le morena, ke ne ke tla le thusa.” Batho ba ile ba qala ho ikutloa eka lintho tsohle li ne li tla ba ntle ka ho fetisang hoja Absalome e ne e le eena morena (2 Samuele 15:3-4).

Absalome a ka be a sebelisitse bokhoni ba hae ho thusa morena ho rarolla mathata. Ho e-na le hoo, o ile a baka ho hlokela morena botšepahi. Kahobane morena o ne a sa hlophisa mokhoa oa ho tseba mathata a sechaba esita le ho a rarolla, ho bile le monyetla oa hore motho e mong a bake ho hloka botšepahi. Moetapele e mong le e mong o lokela ho netefatsa hore batho ba na le tsela e ntle ea ho bua maikutlo a bona.

Banna ba baloang ka likete ba ile ba ikopanya le Absalome borabeleng ba hae, esita le metsoalle e meholo ea Davida. Absalome o ne a ikemiselitse hore batho ba ka shoa

ka lebaka la tabatabelo ea hae. Taba ea bohlokoa ho eena e ne e se hore batho ba ka fumana molemo empa e ne e le maemo bakeng sa hae.

Ntšetso-pele ea Litho tsa Sehlopha

Moetapele o tšoanela ho nahana hore na setho ka seng sa sehlopha se hloka boetapele le tsamaiso tsa mofuta ofeng. John Maxwell o re:

- Motho ea mocha ea nang le cheseho o hloka tataiso.
- Moithuti ea nyahameng o hloka keletso.
- Ea phethelang ka kelo-hloko o hloka tšehetso.
- Ea atlehang a itšetlehile ka boena o hloka ho fua boikarabello.²³

Ha u khethela motho boemo bo itseng, nahana hore na boemo boo bo hloka motho oa mofuta ofe. Maxwell o hlalositse mofuta ena ea batho:

- Motho ea hlahelang kapele kapa motho ea sebetsang kamorao moo e seng mahlong a batho
- Motho oa litsebo tse akaretsang kapa motho oa litsebo tse ikhethang
- Mohlahisi kapa mohlokomeli
- Motho oa batho kapa motho oa pampiri
- Moetapele kapa motšetsi
- Motho oa boiphihlelo ba nako e telele kapa motho e mocha
- Motho ea inahanang ka boqapi kapa motho ea inahanang feela
- Motho ea hloka tsamaiso ea ka nako tsohle kapa motho ea ikhannang
- Setho sa sehlopha se nkang karolo kapa motho ea sebetsang a le mong
- Motho ea inehelang ka nakoana kapa ea inehelang ka nako e telele²⁴

Moetapele o tšoanela ho arolelana le sehlopha lithoriso bakeng sa likatleho. Batho ba arolelanang katleho ba tla kenngoa thahasello ea ho sebetsa hantle ka ho fetisisa.

Ha a emetse sehlopha ho ba kante, moetapele ha a lokela ho bea litho tsa sehlopha molato bakeng sa ho hloleha hoa sehlopha. Moetapele o lokela ho jara molato, a ntse a elelloa hore o ne a ka khona ho ba moetapele ea atlehang ho feta moo. Haeba a sireletsa litho tsa sehlopha, ba tla mo tšepahalla.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

---

²³ John Maxwell, *17 Indisputable Laws of Teamwork: Embrace Them and Empower Your Team* (New York: HarperCollins Leadership, 2001), 50

²⁴ John Maxwell, *Developing the Leader within You* (Nashville: Thomas Nelson, 2005), 188

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Ha ho letho la bohlokoa le kileng la fihleloa ke motho ea sebetsang a le mong.
2. Sehlopha ke batho ba 'moho ba kopantsoeng ke sepheo se seholo, tse bohlokoa tse tšoanang, tšebelisano-'moho, esita le boetapele bo ananeloang.
3. U tlameha ho ntšetsa-pele sehlopha pele u ka ntšetsa-pele toro.
4. Boikutlo ba motho bo bohlokoa ho feta bokhoni ba hae ha u batla ho mo kenya sehlopheng.
5. Mokhatlo o lokela ho lula o sebeletsa katoloso ea sehlopha ka nako tsohle.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 10

1. Ngola serapa se le seng o akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang Thuto ea 10. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

Thuto ea 11

Tšebeletso e Nang le Morero

Boleng le Morero oa Mokhatlo

Mekhatlo e mengata, ho kenyelletsa likereke, ha e e-so kene tšebetsong ea ho nahana ka lebaka la boteng ba bona hobane ho bonahala eka lebaka leo le hlakile. Hobane ba inahanela lebaka la boteng ba bona, ho bonahala ho hlakile hore ba lokela ho etsa mesebetsi e itseng. Sepheo sa bona ke hore feela ba atlehe mesebetsing eo.

Baokameli ba leka ho etsa hore mosebetsi o etsahale hantle, empa baetapele ba tlameha ho nahana ka se hloakang ho etsoa. Ho bohlokoa ho etsa lintho hantle, empa pele re lokela re be re etsa lintho tse nepahetseng. Molisa ha a lokela ho ba mookameli feela, empa o lokela ho ba moetapele.

Ho na le tšebetso ea ntšetso-pele e leng bohlokoa ho mekhatlo eohle ekaba tšebeletso, khoebo, kapa mofuta o mong feela oa mokhatlo.

Kereke e ka 'na ea nahana hore lebaka la boteng ba eona ke hore ba be le tšebeletso e monate ea khumamelo, ho hlokomela litho tsa eona, le ho isa evangeli sechabeng. Empa likereke tse ngata ha li etse meralo ea ho phetha lintho tsena ka morero.

Mokhatlo o tšoanela ho etsa tšebetso ea ntšetso-pele e kenyeletsang boitliahlobo bo bongata haholo.

- Ke eng se bohlokoa ka ho fetisisa ho rona?
- Mokhatlo oo o teng ka lebaka lefe?
- Ho rona kateleho e bolela'ng?
- Ke likateleho lifeng tse ikhethang tseo re ka etsang moralo oa ho li fihlela?
- Re ka etsa eng hona joale ho fihlela sepheo sa rona?

Lipotso tsena li nyalana le methati e mehlano ea pele ea ntšetso-pele ea mokhatlo. Tšebetso ea ntšetso-pele ea mokhatlo e na le methati e latelang:

1. Tseo re li emelang
2. Morero
3. Pono
4. Sepheo
5. Leano
6. Khato
7. Likateleho

Mekhahlelo ena ha ea arohana ka ho feletseng. Mohlala, mokhatlo o ka rala leano o bile o ntse o kena tšebetsong ka nako eo ba ntseng ba hlakeloa ke tseo ba li emelang. Mananeo esita le mafapha a fapakaneng a mokhatlo a ka sebetsa methating e fapaneng ea tšebetso ena.

Tlhahlamano ea eona e bohlokoa kaha mothati ka mong o susumetsa o hlahlamang. Liphetofo methating o mong li tla tlisa liphetofo methating e hlahlamang. Mohlala, haeba mokhatlo o ka fetola kutloisiso ea lebaka la boteng, o tla fetola sepheo le kamoo ho hlalosang likatleho.

Tšebetso ena ha e etsahale ha 'ngoe feela. Morero oa mokhatlo le tseo mokhatlo o li emelang ha lia tšoanela ho fetoha kamor'a hore batho ba li utloisise, empa tse ling tsohle tsona li tla fetoha. Ho se na taba hore na sepheo se fihletsoe kapa che, sepheo se secha se lokela ho beoa. Kamor'a katleho kapa ho hloleha, mokhatlo o lokela ho boela o talima tseo o li emelang le lebaka la boteng ba oona, ba hlakise pono, ba behe sepheo se secha, ba rale leano le lecha, j.j.

► Ke hobane'ng ha mekhatlo e mengata e ke keng ea hlalosa morero oa bona?

Mothati oa 1: Ho Fumana seo re se Emelang

Tseo re li emelang ke mantsoe a bolelang lintho tseo re nkang e le tsona tsa bohlokoa ka ho fetisisa. Batho ka bo-mong ba na le tseo ba li emelang; lihlopha li thehoa ka batho ba kopanelang tseo ba li emelang. Mokhatlo o na le tseo o li emelang. O teng ka lebaka la ho tla sebeletsa tsona lintho tseo tse leng bohlokoa ho bona.

"Tšebeliso ea mekhoha ha ea lokela ho fokolisa tumelo ea rona ho Molimo, hape tumelo ea rona ho Molimo ha ea lokela ho re sitisa ho sebelisa mekhoha leha e le efe eo a re fileng eona bakeng sa ho phethisa merero ea hae."
- J. Hudson Taylor

Bakeng sa Mokreste, ekaba khoebong kapa tšebeletsong, ho khahlisa Molimo ke eona ntho ea bohlokoa ka ho fetisisa. Tse tlang pele bakeng sa mokhatlo o thehetsoeng ho khahlisa Molimo (etsoe ho sa lokela ho ba le mofuta osele) li tla nka ka botebo 'nete ea Bibe, kereke, esita le evangeli.

Esita le mekhatlo e sa ipoleleng e le ea Bokreste e atisa hore e thehoe holima lintho tseo e leng tsa bohlokoa tse ntle, hobane e teng ho arabela litlhoko tsa batho. Mokhatlo o mong oa khoebo o ne o entse lethathamo la tseo o li emelang ka tsela ena: botšephehi linthong tsohle, tlhokomelo ea boleng, likamano, le ho ithuta.

Bakeng sa khoebo efeng kapa efeng, e 'ngoe ea lintho tsa bohlokoa tseo e li emelang ke ho etsa phaello; hobane khoebo eo e ke keng ea phethahatsa morero oa eona kantle ho phaello. Leha ho le joalo, esita le bakeng sa khoebo, phaello ha se eona ntho e bohlokoa ka ho fetisisa ho tseo e li emelang.

Khoebo e 'ngoe e kholo e ile ea thathamisa tseo e li emelang ka tsela ena: polokeho, bosebeletsi, monate, le katleho. Katleho e bolela phaello bakeng sa khoebo, empa e ke keng ea fihleloa kante ho tseo khoebo e li emelang. Tse ling tsa lintho tsa bohlokoa tseo khoebo e li emelang li eketsa menyetla ea phaello, hobane batho ha ba batle ho ba bareki ba khoebong e sa arabeng litlhoko tsa bona.

Ho na le khonahalo ea hore ebe mokhatlo o thehuoe holima lintho tseo o li emelang tse se nang molemo, joaloka matla a se nang moeli a motho e mong kapa lehloeo ho sehlopha se seng sa batho. Mokhatlo o joalo ke ka seelo o ka bang matla nako e telele hape oa senya ka nako tsohle.

Lintho tseo e leng tsa bohlokoa li hlalosa hore batho ba mokhatlo ba lokela ho itšoara joang ha ba sebeletsa mokhatlo. Ha hoa lekana ho fihlela sepheo feela. Motho o tšoanela ho khotsofatsoa ke hore o fihletse seo joang. Mohlala, motho ha a lokela ho khotsofala ha a hlotse papaling eo a e qhekelletseng. Motho ea batlang thabo ea tlhoho ea 'nete ha a na ho qhekella, hobane o tla be a iqhekella boena hore a se fumane tlhoho ea 'nete.

► Nahana ka sepheo seo u nang le sona. Hobaneng u tšoanela hore u khotsofatsoe ke tsela eo u fihletseng sepheo sa hau ka eona?

Lintho tseo re li emelang li hlalammangoa ka bohlokoa ba tsona. Mohlala, khoebo e 'ngoe e beile botšephehi pele hobane botšephehi ha bo tšoanele ho sekisetsoa molemong oa ho fumana se seng sa bohlokoa. Khoebo e 'ngoe eona e beile polokeho pele ho bosebeletsi, hobane polokeho ea batho e bohlokoa ho feta boiketlo ba bona.

Tatellano ea tse emeloang e bohlokoa. Mohlala: haeba khoebo e nka phaello e le ntho ea bohlokoa 'me e emela botšephehi, ke eng eo mosebetsi a e etsang ha ho na le monyetla oa ho etsa phaello ka ho hloka botšephehi? O tla etsa joang haeba botšephehi bo ka mo hlolisa phaello? Haeba botšephehi bo tla pele ho phaello lethathamong la tse leng bohlokoa, o tla tseba seo a lokelang ho se etsa. Mokhatlo o fua tšobotsi ke tsela eo o sebetsang likhohlano tse pakeng tsa lintho tse ba nkang e le tsa bohlokoa. Se kaholimo-limo ka bohlokoa ho kereke ke ho tlotlisa Molimo, 'me ha ho na sepheo se lokelang ho fihleloa ka mokhoa o sa tlotliseng Molimo.

Mokhatlo o tšoanela ho fumana lintho tse leng bohlokoa ho oona ka boitliahlobo. O se ntse o latela tseo e leng tsa bohlokoa, 'me tseo li lokela ho lemohua.

Mokhatlo o ke keng oa bolela tseo o li emelang ka polelo joalo feela. Mokhatlo e meng e bolela tseo e li emelang empa ba sa li latele, 'me basebeletsi le bareki ba bona ba tla tseba hore polelo eo ea tse emeloang ha e bolele letho.

Lethathamo la lintho tsa mantlha tse emeloang le lokela ho ba lekhutšoanyane, li boleloe ka tsela e bobebe, li tsejoe ke bohle, 'me li sebelisoe maemong ohle.

Lethathamo leo la tse emeloang le lokela ho ba lekhutšoanyane (mohlomong 4-5), hobane batho ba sitoa ho tsepamisa maikutlo linthong tse ngata.

Lintho tse tlang pele ha li khethoe ka lebaka la hobane li hlahisa litholoana tse ntse. Haeba li ka khethoa ka lebaka leo, li tla lula li fetoloa molemong oa ho batla litholoana tse ntle ho feta. Tse tlang pele ha li khethoe ka lebaka la hore ke tsona tse sebetsang hantle, empa e le hobane kannete e le tsa bohlokoa ka ho fetisisa.

Ka linako tse ling mokhatlo oa qaloa o be o atlehe ka lebaka la sehlahisoa kapa mohopolo o itseng. Batho ba mokhatlo ba ka nahana hore mokhatlo oo o teng molemong oa ho hlahisa sehlahisoa seo kapa ho latela mohopolo oo. Leha ho le joalo, sehlahisoa seo kapa mohopolo oo ha se kamehla o phethisisang tseo e leng tsona tse tlang pele bakeng sa mokhatlo. Ho molemo ho mokhatlo ho tsitsisa tseo o li emelang, ebe o ikemisetsa ho etsa tsohle tse tla phethisisa tseo.

Mokhatlo o mong oa boromuoa o ne o thusa likereke ka tšehetso ea lichelete khoeli le khoeli. Boholo ba lichelete tsa oona li ne li sebetsa molemong oa tšehetso e tloaelehileng. Leha ho le joalo, baetapele ba ile ba lemoha hore seo e leng sa bohlokoa ho bona ke ntšetso-pele ea likereke tsa lehae tse etelletsoeng pele esita le ho tšehetsoa ho tsoa tikolohong ea tsona. Tšehetso e tloaelehileng eo ba neng ba e fana e ne e sitisa hore sepheo sena se ka fihleloa. Ba ile ba qalella ho fetola leano la bona esita le seo ba se etsang hore li lumellane le tseo e leng tsa bohlokoa ho bona. Ba ile ba eelloa hore lebaka la boteng ba bona e ne e le ho thusa likereke ka tsela e li matlafatsang ho e-na le ho li etsa hore li lule li sitoa ho ikemela.

“Mohloli o le mong feela o tšepahalang oa botsitso ke motheo o matla oa kahare [oa tseo e leng tsa bohlokoa] le boikemisetso ba ho fetola le ho amahanya lintho tse ling tsohle ntle le oona motheo oo.”²⁵ Mokhatlo o lokela ho bontša tse leng bohlokoa ka lintho tsohle tseo ba li etsang, ka `nete le ka tsela e tsitsitseng.

Lintho tseo e leng tsa bohlokoa bakeng sa mokhatlo ha li bolokoe ke boetapele bo `notši. Ho bohlokoa hore batho ba mokhatlo ba lumele ho lintho tsena tsa bohlokoa `me ba li latele. Haeba batho ba mokhatlo ba nang le tšusumetso ba sa lumele linthong tsena ba bile ba sa li tšehetse, mokhatlo oo ha o na ho ba matla. Mokhatlo o lokela ho lula o nea phahamiso ho batho ba bolokang tseo e leng tsa bohlokoa ho oona. Batho ba sa bolokeng tsena tseo e leng tsa bohlokoa ha ba lokela ho tsoela pele ba le litulong tsa

“Katileho e ke ke ea hlaha ho tsoa ho batho ba emeng tsii! Mekhoa ea fetoha, `me batho ba tlameha ho fetoha le eona.”
- James Cash Penney

²⁵ Jim Collins and Jerry Porras, *Built to Last: Successful Habits of Visionary Companies* (New York: HarperBusiness, 2004), XX

boetapele. Tikoloho e lokela ho khothaletsa tšehetso ea tseo e leng tsa bohlokoa ka matla hoo ba bang ba tla ikhethela ho tloha ha ba bang ba tla hoheloa.

Khalemelo e matla mokhatlong ha e bolele hore mokhatlo o thata hape ha o lumelle ho se tšoane. Haeba batho ba na le boinehelo, ba ka batla ba fapana linthong tsohle ntle le ho tse bohlokoa tseo ba li emelang. Khalemelo e matla e bolela hore batho ba mokhatlo ba lokela ho tšehetsa tseba tseo e leng tsa bohlokoa linthong tsohle tseo ba li etsang.

Tseo u li emelang li tla tšoareha ha u li bonahatsa ka tsela eo u itšoarang ka eona le ka tsela eo u batlang hore ba bang ba itšoare ka eona. Haeba u ikemiselitse ho etsa lintho tse khahlanong le seo u bolelang hore oa se emela ha ho na le seo u batlang hore se ka etsoa, seo u bolelang hore oa se emela ha se sona seo u se emelang ka 'nete. Ho na le ntho e 'ngoe e leng bohlokoa ho uena ho feta seo.

Se Ahiloeng Hore se ka Tšoarella

Collins le Porras ba ithutile ka likhoebo tse ileng tsa lula li le hloahloa ka nako e telele ha tse ling tsa mofuta oa tsona li ile tsa oa. Ba ile ba bitsa likhoebo tseba tse ntle ho feta tse ling "likhoebo tse nang le pono."²⁶

Likhoebo tse nang le pono li ruta basebetsi lintho tsa motheo tseo ba li emelang ka botlalo haholo ho feta likhoebo tse tetebelang. Likhoebo tseba li aha litloaelo tse matla hoo li bonahalang eka ke bolumeli mabapi le seo ba se emelang.

Likhoebo tse nang le pono li holisa le ho khetha botsamaisi ka hloko ho latela hore na ba lumellana joang le tsa mantlha tseo ba li emelang ho feta likhoebo tse tetebelang.

Likhoebo tse nang le pono li etsa hore batho ba tsona ba ikamahanye le tsa mantlha tseo ba li emelang ho feta likhoebo tse tetebelang.

Mokhatlo o lokela ho fumana mekhoha ea ho kenya tseo o li emelang tsa mantlha ho batho, ba rute batho hore li ka kenngoa tšebetsong joang, ba be ba itloaetse mekhoha ea ho fumana litlaleho le ho etsa litokiso. Liketso tsohle esita le melao eohle ea tsamaiso mokhatlo li lokela ho supa seo mokhatlo o se emelang.

Mothati oa 2: Ho Lemoha Morero

Morero oa khoebo o itšetleha ka tseo e li emelang tsa mantlha. Morero ha oa tlameha hakaalo ho fapana le oa mekhatlo e meng.

---

²⁶ Jim Collins and Jerry Porras, *Built to Last: Successful Habits of Visionary Companies* (New York: HarperBusiness, 2004), 71

Morero o tataisa le hona ho susumetsa tšebetso e khabane. Mokhatlo o lokela o hlahlojoa ho ea ka hore na o phethahatsa morero oa oona hantle hakae.

Morero le oona ha o fetohle. Ha o tšoane le sepheo se seng se fihletsoe, 'me joale ho se ho beuoe sepheo se secha. Mokhatlo o tla fetola litsela tseo o phethahatsang morero ka tsona ka linako tse ling. O lokela ho lula o ikamahanya le ho feto-fetoha hoa litlhoko molemong oa ho boloka lebaka la boteng ba oona la mantlha.

Pele motlakase o e-ba teng, ho ne ho se na lihatsetsi malapeng. Likhoebo li ne li isa lebeso malapeng kamehla. Litoropong tse ngata haajoale, batho ba bangata ba na le lihatsetsi 'me ba khona ho ipolokela lebeso matsatsi a mangata. Haeba khoebo e ne e le teng molemong oa ho isa lebeso malapeng feela, e ne e ke keng ea hlola e hloka hla. Leha ho le joalo, haeba lebaka la boteng ba eona e ne e le ho tliša lihlahisoa ka tsela e bobebe, e ka 'na ea fumana mekhoha e meng ea ho phethahatsa morero oo. Mohlomong e ka etsa setsi seo lebeso le lihlahisoa tse ling tsa lebeso li rekisoang ho sona. Mohlomong ba ka fumana lihlahisoa tse fapaneng tseo ba ka li isang malapeng ho e-na le lebeso.

Kereke e 'ngoe e ne e le sebakeng se tikolohong e ntseng e fetoha. Batho ba bangata ba fumanehileng ba merabe e fapaneng ba ne ba fallela sebakeng seo. Batho ba kereke ba ne ba sa tsebe hore na ba tla bolella sechaba seo se secha sebakeng sa bona evangeli joang. Kahobane kereke eo e ne e se na morero o ka ba neang pono bakeng sa tikoloho eo, ba ile ba rekisa moaho oo 'me ba fallisetsa kereke sebakeng se seng.

Mothati oa 3: Ho Arolelana Pono

Pono ke tlhaloso ea kamoo lintho li lokelang ho ba kateng. Pono ke eona karabo ea potso ena: "Lintho li ne li tla ba joang ha re atlehile ka ho feletseng?"

Pono ke ntho ea sebele joaloka kamoo ho tla ba kateng ha mokhatlo o ka atleha ka ho feletseng. Moetapele o tšoanela ho ba le setšoantšo sena ka kelellong ea hae 'me a buisane le batho ka sona ka mekhoha e fapaneng mokhatlong ka kakaretso. Moetapele o lokela ho bua esita le ho itšoara ka tsela eo batho ba mokhatlo ba ke keng ba ba le pelaelo ka cheseho ea hae le boinehelo ba hae ponong eo.

Batho ba sebetsa ho ea ka kutloisiso ea motheo ea seo e leng 'nete 'me ke eona ntho e laolang tsela eo ba talimang litaba ka bo-mong ka eona. Ba na le kutloisiso ea hore na lintho li eme joang ha li ne li lokela ho ba joang. Kutloisiso eo e laola hore na ba talimana joang le lipotso ka bo-mong tse tla hlaha.

"Moetapele o tlameha ho bopa tsela eo balateli ba nahanang ka eona mabapi le seo e leng sona, seo e leng 'nete, se nepahetseng, le seo e leng sa bohlokoa.... Baetapele ba ikemiselitse ho fihlela phetoho e tla tšoarella esita le hore ho be le tumellano e

tšoanang lipotsong tsena.”²⁷ Moetapele o tšoanela ho lula a hlalosa hore na lintho li lutse joang haajoale `me li lokela li lule joang.

Sehlopha sa balumeli se ile sa qala kereke sebakeng se futsanehileng sa toropo e kholo. Tseo e neng e le tsa bohlokoa ho bona e ne e le kanetso ea evangeli, kereke ea lehae, esita le lelapa. Morero oa bona e ne e le ho bonahatsa phelisano `moho ea kereke motseng ona o futsanehileng. Pono ea bona ke hore sebaka seo sa bona se tle se fetohle ka lebaka la hore batho ba tla qala ho phela bophelo ba kereke kamoo Molimo a neng a bo rerile kateng. Sepheo sa bona ke ho tsebahatsa bophelo ba kereke sechabeng seo ka litsela tse ikhethang.

Mothati oa 4: Ho Ipehela Sepheo

Sepheo ke mehato e ikhethang ea ho fihlela pono. Ke ntho e lokelang hore e khone ho lekanyetsoa hape ho be bobebe le hore se ka bonoa.

Sepheo se itšetleha ka seo mokhatlo o se emelang hobane se bontša hore na tseo seo mokhatlo o se emelang se tla ama bareki, sehlopha, sechaba, esita le lefatše joang. Sepheo se seng le se seng se lokela ho hlalosa hore na litholoana tsa tse emeloang e lokela ho ba life.

Blanchard o hlalositse likamano pakeng tsa se emeloang le sepheo ka tsela ena: “Sepheo ke molemong oa kamoso. Seo re se emelang ke taba ea joale. Sepheo se ea beoa. Seo mokhatlo o se emelang sea pheloa. Sepheo se ea fetoha. Seo re se emelang ke mafika ao re ka a tšepang. Sepheo se etsa hore batho ba tsamaee. Seo re se emelang se boloka boiteko.”²⁸

Sepheo ha se lokele ho ba ntho ea ka nako eohle. Se lokela ho fetoloa ha maemo a fetoha. Seo mokhatlo o se emelang sona ha se fetohle, empa sepheo sona se lokela ho fetoloa hore se tle se khone ho sebeletsa tse emeloang maemong a fetohang.

Khoebo e `ngoe ho la United States e ne e etsa lihlahisoa tse tsamaisang lipere. Ha likoloi li ntse li ata, ea e-ba batho ba fokolang haholo ba rekang lihlahisoa tse tsamaisang lipere. Kahobane khoebo ena e ne e se na morero o ka hlalosoang ka sepheo bakeng sa lihlahisoa tse ncha, khoebo eo e ile ea timela.

“Senotlolo sa ho etsa sehlopha se ipabolang, se chesehang, se feto-fetohang, hape se nakong, ke ho etsa bonnete ba hore batho ba hau ba khannoa ke seo ba se emelang ho fapana le ho khannoa ke sepheo.”²⁹

---

²⁷ Albert Mohler, *The Conviction to Lead: 25 Principles for Leadership that Matters* (Bloomington: Bethany House Publishers, 2012), 47

²⁸ Ken Blanchard, *The Heart of a Leader: Insights on the Art of Influence* (Colorado Springs: David C Cook, 2007), 145.

²⁹ Ibid, 117

Sehlopha se hloahloa se susumetsoa ke sepheo se sehlo. Sepheo ha se lokele ho ba holimo hoo batho ba tla nahana hore se ke keng sa fihleloa, ha ho ka ba joalo e tla ba ha se sepheo sa `nete. Leha ho le joalo, se lokela ho ba holimo hoo e tlang ho ba katleho e kholo e hlokang boiteko bo boholo ho se fihlela. Batho ba kantle ho mokhatlo ba ka `na ba nahana hore sepheo seo ha se fihlelehe, empa sepheo se lokela ho ba ntho eo sehlopha se kentsoeng thahasello se bonang hore se ka fihleleha.

Ho fihleloa ha sepheo ho tšoanela ho ketekoa le ho hopoloa molemong oa hore se bonoe e le matšoao tseleng e isang ponong.

► Se etsahalang ke sefe haeba sehlopha se ka leka ho sebetsa ka thata empa se hloka sepheo se khetholohileng?

Mothati oa 5: Ho Rera Leano

Leano ke ho etsa moralo oa tšebetso o tla fihlela sepheo. Leano le lokela ho thehoa ponong ea sebele ea maemo; lisebelisoa esita le bokhoni bo teng; sepheo se utloahalang empa e le se qholotsang.

Leano le boetse le kenyetsa ho beoa hoa melaoana ea tsamaiso. Basebetsi ba mokhatlo ba hloka litsela tse hlophisehileng tseo ba li latelang tse bontšang seo mokhatlo o se emelang hape tse fihlelang morero. Ha ho se joalo ha ho na boleng bo tsitsitseng.

Kereke e lokela ho rupela batho hore ba ka lumelisa baeti joang, hore ba ka rapela le motho ea aletareng joang, hore ba ka etsa molumeli e mocha morutuoja joang, ba ka araba joang litlhoko tsa nama tse ka kerekeng, le litloaelo tse ling tse ngata. Haeba kereke ha e buisane ka lintho tsena le ho etsa qeto ka mekhoha e metle ea ho li sebetsa, e ke keng ea ba le tebello ea hore li tla sebetsoa hantle.

Ho bea sepheo ho tla pele ho leano, empa sepheo se tla feto-fetoloa ha leano le se le etsoa. Leano le lona le tla feto-fetoloa ha ho se ho kenoa tšebetsong, ha u se u bona hore na tšebetso e hlahisa lifeng. Ha se hangata leano le ka bang letle hoo le sa hlokeng ho eteloa bocha. Ho phehella ho tsoela pele feela tseleng e fosahetseng ke phoso e fetisang ho qala ka tsela e fosahetseng.

Ho etsa liphetoho tse kholo tsa leano ho ka baka litšenyehelo tse ngata lehlakoreng la nako, mosebetsi le lisebelisoa, kahoo etsa leano le letle kahohle kamoo u ka khonang esale qalong ea tšebetso. Haeba u ka fumana tsela ea ho leka ntho e `ngoe ka mokhoa o fokolang pele, u tla tseba hore e tla sebetsa kapa che. Ho molemo ho tsetela katolosong ea ntho e lekiloeng `me e se ntse e sebetsa.

Sesole sa naha se raloa ka tsela eo se tla sireletsa sechaba ka nako ea ntoa. Linaha tse ngata ha li lule li le kahara ntoa boholo ba nako. Kahoo, likete tsa batho li koetlisetsoa morero o itseng, ebe ba qeta nako e ngata ea bona ba etsa lintho tse

ling lisele. Sesole se thatafalloa ke ho fumana morero oa sona ha se se ntoeng. Sesole hangata se eketsa melaoana le litsamaiso tse etsang hore batho ba phathahane feela ntle ho morero o hlakileng.

Haeba kereke e se na morero o hlakileng, e ka `na ea lula e phathahane ka ho etsa melao, tsamaiso, le mekhoha ea tšebetso.

Mothati oa 6: Ho Nka Khato

Tšebetso e lokela ho latela leano. Ho nka khato ho kenyeletsa ho fumana bathusi, ho etsa mosebetsi, ho laola liketsahalo, ho lokisa mekhoha ea tšebetso ka nako tsohle, ho boloka batho ba na le thahasello, le ho lebella katleho.

Mokhatlo o mong oa boromuoa o ne o thusa likereke tse baloang ka makholo ka tšebetso linaheng tse ngatanyana. Leha ho le joalo, ha ba ntse ba nahana ka seo e leng sa bohlokoa ho bona, ba ile ba lemoha hore mokhatlo oo o ne o ile oa qala ka batho ba tsamaisang evangeli ho e isa ho batho bao e neng e e-so ba fihlele. Ba ile ba lemoha hore kanetso ea evangeli e ne e le ntho ea mantlha e leng bohlokoa ho bona, `me ho romella evangeli libakeng tse ncha e ne e le oona morero oa bona. Ba ile ba etsa qeto ea ho bea sepheo se secha esita le ho rala tšebetso bocha. Ho e-na le ho tšehetsa likereke tse seng li le teng, ba ne ba se ba tla tsepamisa maikutlo tabeng ea ho fumana baromuoa le ho ba romela libakeng tse ncha.

Mothati oa 7: Ho Fihlela Likatleho

Katleho ha se ho atleha sepheong se seholo feela. Katleho e boetse ke ho fihlela ka mekhahlelo lintho tse neng li reretsoe ho fihleloa tse ngata. Tsoelo-pele efe kapa efe e khannelang ponong ke katleho.

Mokhatlo oa boromuoa o ne o sebetsa ho theha likereke ka lithupelo le mesebetsi. Ba ne ba na le likamano le likereke tse ngata. Boholo ba likereke tseo li ne li sa qaloa ke mokhatlo ona, empa li ile tsa matlafala ka tšusumetso ea mokhatlo oo. Baetapele ba mokhatlo ona ba ile ba lemoha hore seo e leng sa bohlokoa ho bona e ne e le ntšetso-pele le matlafatso ea likereke. Kahoo, morero oa bona oa mantlha e ne e se ho bolela evangeli le ho qala likereke, empa e ne e le ho eketsa bokhoni ba likereke ho etsa mosebetsi oo. Ba ile ba qala ho tsepamisa maikutlo tabeng ea ho ntlafatsa koetliso ea likereke.

Sehlopha se seng sa Bakreste se ile sa arolelana evangeli le batho bao e neng e le makhoba a lithethefatsi kapa tai. Ba bang ba batho bana ba ile ba sokoloha. Ba ile ba kena likereke ka ho fapakana, empa ba ile ba thulana le bothata ho ka fumana kereke e ba utloisisang le ho ba amohela. Ba ile ba theha kereke e ncha, e ileng ea etelloa-pele ke sehlopha sena se neng se ba boletse evangeli. Tseo e neng e le tsa bohlokoa ho kereke ena e ne e le evangeli le phetoho ea makhoba a lithethefatsi le

tai. Leano la bona ke ho rala mesebetsi le mananeo a tla araba litlhoko tsa moea tsa makhoba esita le bao e kileng ea e-ba makhoba a lithethefatsi le tai.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeleletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Tšebetso ea ntšetso-pele ea mokhatlo e na le methati ena: seo mokhatlo o se emelang, morero, pono, sepheo, leano, tšebetso, le likatleho.
2. Tseo e leng tsa bohlokoa li hlalosa hore na batho ba mokhatlo ba lokela ho itšoara joang ha ba sebeletsa ho fihlela sepheo.
3. Pono ke ntho ea sebele ea kamoo ho tla ba kateng ha mokhatlo o ka atleha ka ho feletseng.
4. Sepheo ke mehato e ikhethang ea ho fihlela pono.
5. Leano ke mosebetsi oa ho etsa moralo oa tšebetso o tla fihlela sepheo.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 11

1. Ngola serapa se le seng u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hao. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang Thuto ea 11. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.
4. Nakong e fetileng re ile ra talima mohlala oa Nehemia. Pele ho kopano ea boithuto e hlahlamang, bala Nehemia 1, 2, 4 le 6. Ngola seo u se bonang mabapi le mofuta oa Nehemia oa boetapele.

Thuto ea 12

Ho Etella-pele Lipheto

Selelekela

Kaho ea tempele e ne e qalile! Ho ne ho sa ntse ho ahuo motheo feela, empa sena e ne e le katleho e kholo. Letšoele le ile la khobokana ho keteka. Ba bangata ba ne hlaba litlatse 'me ba rorisa Molimo. Empa banna ba holileng eitse ha ba bona motheo oo, ba ile ba elelloa hore tempele eo e ncha e ne e tlo ba bokhabane bo fokolang haholo papisong le ea pele. Ba ile ba bokolla ka ho sareloa kaha tempele e ntle eo ba neng ba e hopola e ne e se e sena ho hlola e e-ba teng ka ho sa feleng. Masoabi ao le nyakallo eo li ne li kopane hammoho mohoong oa letšoele lena. E ne e le nako ea lipheto tse kholo, hape batho ba ne ba e-na le boikutlo bo fapa-fapaneng mabapi le likarolo tse fapaneng tsa lipheto tseo (Ezra 3:10-13).

'Nete ea Lipheto

Lefatše le ntse le fetoha ka potlako e kholo. Mahlale a hatela pele ka potlako. Lihlahisoa tse ncha lia hlahisoa. Batho ba bangata ba fetola litumelo tsa bona mabapi le bophelo, lefatše, esita le bolumeli.

Lipheto li ama mekhatlo. Mekhatlo e lokela ho fetoha ho fihlela litlhoko tsa tikoloho e ntseng e fetoha. Ha ea lokela ho fetola seo e se emelang kapa lebaka la boteng ba eona; empa e lokela ho fetola sepheo sa eona, leano, le liketso.

Moetapele o tšoanela ho etella-pele lipheto mokhatlong oa hae. Haeba a sa itokisetsa lipheto, o tla lula a sebetsana le lipheto tse hlahang kante. Moetapele ha a lokele ho lakatsa feela eka lefatše le ka fetoha ka mokhoa o tla thusa mokhatlo oa hae. Ha a lokela hore a ka amohela feela hore mokhatlo oa hae o tla lula o ntse o theo maamong ka lebaka la lintho tseo a sitoang ho li laola. Ho e-na le ho tletleba ka lefatše le ntseng le fetoha, o lokela ho fetola mokhatlo oa hae hore o fihlellane le litlhoko tsa lefatše le ntseng le fetoha.

“Ho se ho boletsoe hore ho bona bokamoso ke boikarabello ba moetapele bo ke keng ba abeloa motho e mong. Ho ka arolelana, empa ke mosebetsi oa moetapele ho nka nako e sa le kajeno hore a netefatse hore ho tla ba le kamoso.”³⁰ Moetapele o tšoanela ho etsa bonnete ba hore ho na le bokamoso bakeng sa mokhatlo oa hae ka ho o lokisetsa ho kopana le bokamoso. Haeba moetapele a sa etse sena, ha ho motho

---

³⁰ Ken Blanchard and Mark Miller, *The Secret: What Great Leaders Know and Do* (San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, 2014), 51

e mong ea tla se etsa. Haeba moetapele a ka fetoha mohlokomeli feela oa maemo a haajoale, mosebetsi oa sebele oa moetapele o tla be o sa etsoe.

► Ke hobaneng ho le bohlokoa hore moetapele a ka ngongoreha ka bokamoso?

Liphetoho li hlokahala eseng feela ka lebaka la liphetoho tse kantle, empa ka lebaka la tsoelopele ea mokhatlo. Ho hlakile hore mokhatlo o hlolehang o tšoanela ho fetoha, empa le oona mokhatlo o atlehang o tšoanela ho fetoha hore o tle o atlehe ka boemo bo holimo. Ha se liphetoho tsohle tseo e leng ntlafatso, empa ha ho ntlafatso kantle ho liphetoho.

“Boqapi ke phapano e lipakeng tsa moetapele le molateli.”
- Steve Jobs
(mothehi oa Apple Computer)

Batho ba bang ba leka ho qoba mathata ka ho qoba liphetoho. Ho bona, mohopolo o mong le o mong ke bothata hobane ke tlhahiso ea phetoho. Moetapele ea hloahloa oa bona hore mathata a ke keng a qojoa tseleng ea ntlafatso.

► Ekaba taba e ka etsahalang joang hore bothata bo bonoe e le monyetla?

Moprofeta o ile a bolella Morena Esekiasa hore kahlolo e ne e tla tla, empa eseng nakong ea ho phela hoa hae. Esekiasa o ile a ikutloa a sa amehe ha a utloa hore litholoana tsa ketso ea hae li ne li tla ama moloko o hlahlamang ho e-na le hore li hlahe hang-hang (2 Marena 20:16-19).

Moetapele ea tšepahalang o nahana kamoo liketso tsa hae li tla ama batho ba bang nakong e tlang. Litholoana tsa qeto e `ngoe li ka se hlahelle ka lilemo tse ngata, empa moetapele o lokela ho hopola hore o aha bokamoso ka liqeto tsa hae.

Liphetoho tse Ntle

Na phetoho ke ntho e ntle? Ha se kamehla. Ho nyotobela, tšenyeho, le ho bola, kaofela ha tsona ke phetoho, empa ha se phetoho e ntle.

U se ke oa fetola lintho molemong feela oa ho ba le phetoho. Phetoho e lokela ho etsoa ka hloko molemong oa ho fihlela sepheo se itseng.

Ha moetapele a ntse a qala, batho ba bangata mokhatlong ba tseba hore ba hloka liphetoho. Ka ho tlisa liphetoho tse hlokahalang, moetapele o tla eketsa tšepo ea bona. Ha a ntse a tsoela pele `me a etsa liphetoho tse boima le ho feta, tšepo ea bona e tla `ne e eketseha haeba liphetoho li ka tlisa litholoana tse ntle.

Liphetoho tse kholo ka ho fetisisa li etsahala ha mokhatlo o hlakisa seo o se emelang le lebaka la boteng ba oona, `me ebe o etsa liphetoho tse kholo sepheong le leanong. Hona ke tšebetso e tsoelang pele. Haeba li ka etsoa ka potlako haholo, batho ba bangata ha ba na ho ba le tšebeliso-`moho. Li ke keng tsa etsoa ke moetapele a `notši hobane seo mokhatlo o se emelang se lokela ho kopaneloa ke boholo ba batho ba mokhatlo.

Mekhatlo e mengata e hloka liphetoho litekanyetsong tsa bona tsa lichelete, hore chelete e tle e sebelisoa bakeng sa lintho tse ling tse bohlokoa ka ho fetisa 'me li hlahisa litholoana tse ntle ka ho fetisa. Hangata tšebeliso ea chelete ha e nyallane hantle le tseo e leng tse tlang pele bakeng sa mokhatlo. Liphetoho tse kholo litekanyetsong tsa chelete li tla etsoa haeba mokhatlo o ka fetoha ka lebaka la hore litekanyetsong tseo ke hona moo tseo e leng tsa pele ho oona li hlahang teng.

► Hobaneng ha tšebeliso ea chelete e supa lintho tseo e leng tsona tse tlang pele e le kannete?

Ho Utloisisa Maemo

Ke mosebetsi oa moetapele ho hlalosa maemo a 'nete hantle ho eena esita le ho sehlopha. Ha ho na le bothata bo lokelang ho rarolloa, hangata maemo a ba mabe ho feta kamoo re lekanyang kateng, tšebetso ea tokiso e nka nako e telele ho feta kamoo re ralileng kateng, le tefo e ba holimo ho feta kamoo re neng re lebeletse. Moetapele a ka tleloa ke teko ea hore a ka nyenyefatsa bothata boo molemong oa ho etsa hore batho ba be le tšepo, empa qetellong sena se tla senya botšepahi ba hae.

“Ho hloka hlahala sebete ho ema u bua; ho boetse ho hloka hlahala sebete ho lula faatše u mamela.”
- Winston Churchill

Moetapele a ka 'na a hlonama ka lebaka la batho ba nang le maikutlo a hanyetsang mehopollo ea hae, empa o lokela ho mamela lingongoreho le litlhokomeliso tsa bona ka hloko. O lokela ho nka litaba tsa bona ka botebo. Haeba a nahana hore mohopollo oa hae o motle hoo o tla sebetsa leha a sa nahanisisa maemo ohle, o tla itsoabisa e le eena hape o tla soabisa le bona batho ba lumelang ho eena. “U ke keng oa etsa letoto la liqeto tse ntle kantle le hore u qale ka ho tobana le linnete tse se nang mohau.”³¹

Ha u bopa leano, botsa potso ena, “Ke hokae moo re saletseng morao ka menahano, mekhoha, lithupelo, le litsebo?”

Bakeng sa ho ntšetsa-pele pono, botsa potso ena, “Ha u ne u ka ba le thuso eohle le chelete eohle eo u e hlokanang, ke ntho efe eo u ka lakatsang ho e fihlela?” Haeba ha u na karabo, ha u na pono.

► Buisanang ka seratsoana sena se tlang pele ho mona. Ke hobaneng ha potso ee e bontša hore na motho o na le pono kapa che? Hobaneng ho le bohlokoa ho ba le karabo ea potso eo?

³¹ Jim Collins, *Good to Great: Why Some Companies Make the Leap... and Others Don't* (New York: HarperBusiness, 2001), 70

Ho Hana Liphetofo

Batho ba bua lintho tsa mofuta ofeng ha ba hanyetsa phetofo?

Batho ba hanyetsang liphetofo tšebeletsong ba ka bua lintho tse kang tsena:

- “Mokhoa ona ke o ileng oa hlohonolofatsoa ke Molimo nakong e fetileng; ha rea lokela ho etsa ho hong ho hosele.”
- “Baetapele ba semoea ba nako e fetileng ba re rutila ho e sebetsa ka tsela ena; u ke ke oa re ba ne ba fositse.”
- “Ha re hloke mekhoha e mecha; re hloka ho rapela ka ho fetisang.”
- “Molimo ha a hloke hore re ka atleha; o re hloka hore re tšepahale, kahoo re lokela ho tsoela pele ka seo re ntseng re se etsa.”

Batho ba sa inehelang ka ho feletseng ntlafatsong ba ka bua lintho tse kang tsena:

- “Tsela eo esaleng re e sebetsa ka eona e sebetsa hantle; re fetola hobaneng?”
- “Ha ke na nako ea ho etsa mosebetsi o eketsehileng.”

Ho na le mabaka a fapaneng a ho hana phetofo, 'me ha rea lokela ho nahana hore batho bohle ba na le mabaka a tšoanang.

Batho ba hana liphetofo ha

- Ba sa utloisise lebaka la tsona
- Ba sa lumellane le mokhoa oa ho li tlisa
- Ba na le se leng bohlokoa ho bona se tla lahloa
- Ba tšaba mathata a macha a ka hlahang
- Ba natefetsoe ke ho lula sebakeng sa boiketlo
- Ba batla ho lula sebakeng seo bokhoni ba bona bo leng ho sona
- Ba hanyetsa boitlamo le ho intša sehlabelo ho eketsehileng
- Ba na le likamano tsa maikutlo kapa tsa bolumeli le mekhoha ea khale

Ho Lokisetsa Batho Phetofo

Moetapele ea hloahloa o fetisa batho hara liphetofo ka tsela e bang le litholoana tse ntle ka ho fetisisa hape e tšenyehelo e fokolang kamoo ho ka khonehang. Joaloka ha eka u ne u tsamaisa sehlopha leetong, etsa liphuputso hore u tle u khone ho ba hlahlosetsa seo ba ka se lebellang. Lula u itokisitse.

Sehlopha sa mantlha sa mokhatlo se lokela se fetisoa mehatong ea ho sibolla seo mokhatlo o se emelang esita le morero oa mokhatlo. Liqeto li lokela ho ngoloa faatše ka mongolo.

Ho arolelana morero ka ho o etsa oa rona bohle ho bohlokoa; ho seng joalo, e tla ba ke motho ea `notši ea ipatlelang thuso ka sepheo sa hae. Ho kopanela sepheo ho tlisa bonngoe ba sehlopha.

Hopola ho boloka khokahano le nalane ea mokhatlo. U se ke oa itšoara joaloka haeka tsohle tse entsoeng pele li ne li se na molemo. Bontša hore na ke ka tsela efeng ntšetso-pele ea kamoso e tlang ho aha holima se seng se ntse se fihletsoe.

► Ke hobaneng ho le bohlokoa ho lula re na le khokahano le nalane ea mokhatlo?

Moetapele e mocha lilemong o lokela ho bontša hore o nka likatleho tsa nako e fetileng li le bohlokoa. O lokela ho nka kopanelo eo mokhatlo o e arolelanang e le bohlokoa. Ha a lokela ho ananela tsoelopele le katleho feela.

Hlahisa mokhoa oa "ho boloka lintlha." Joaloka tlholisanong ea lipapali, sehlopha se tšoanela ho tseba hore na ho bolela'ng ho "hlaba ntlha" `me hape ho bolela'ng ho etsa "hloleha hampe." Letlapa la lintlha le bohlokoa bakeng sa ho itekola, ho etsa liqeto, ho itokisa, esita le ho hlola.

Hopola hore botho bo tšepahalang ba moetapele ke ntlha e ka sehloohong hore batho ba tle ba amohele pono. Batho ha ba na ho kholiseha ke pono kantle le hore ebe ba tšepa moetapele. Boloka tšepo eo ea bona ka ho lula u sebetsa ka botšepahi le boitlhompho. U se ke be oa ba qhekanyetsa le ka mohla, hape u se ke oa ba patela litaba tse neng li ka susumetsa liqeto tsa bona.

"Haeba sepheo se seholo sa molaoli oa sekepe e ne e ka ba ho sireletsa sekepe sa hae, o ne a tla se boloka boema-kepeng ka ho sa feleng."
- Thomas Aquinas

Moetapele o hloka mefuta e `meli ea tšepo ho tsoa ho batho ba hae. O hloka hore ba tšepo semelo sa hae. O boetse o hloka hape hore ba tšepo boiphihlelo ba hae. Ha ba lokele feela ho lumela hore o na le semelo se setle, empa hape le hore a ka khona ho etella-pele hantle. Ho na le batho ba lokileng empa ba sitoa ho etella-pele, hape ho na le batho ba nang le bokhoni bo boholo empa semelo sa bona se ke keng sa tšeptjoa.

Batho ba lokela ho tseba hore moetapele o tsotella lintho tseo ba li tsotellang. Haeba ba lumela hore ha a tsotelle, ba tla leka ho itšireletsa ka ho hana liphetoho le ho pata maikutlo le liketso tsa bona.

Boholo ba liphetoho tsa moshoelella ha lia lokela ho etsoa e le ho araba maemo a tlokotsi. Nakong a tlokotsi, nka nako ho hlahlobisisa maemo hantle. Hoo e leng tšoso ea sebele ke hofeng? Nahanisisa hore na ke lintho lifeng tse leng kotsing hape ke lifeng tse seng kotsing. Nahana ka mehato ea hang-hang ea ho araba e ka le qobisang kotsi eo kantle le ho ngola melaoana ea tsamaiso e tla ba ea moshoelella. Ke thuso efeng eo u ka e fumanang? Boloka mokhatlo o tsitsitse, o lutse ka khotso.

Ho Utloisisa Kamoo Phetoho e Amang Batho³²

Kamoo Phetoho e Amang Batho	U ka ba Tšehetsa Joang
Batho ba hloka tšepo ha ba tobana le phetoho.	Ba thuse hore ba ikutloe ba itokisitse.
Batho ba ikutloa e mong le e mong a eme a `notši leha bohle ba feta har'a phetoho e tšoanang. Ba ka sekamela ho sireletsa lithahasello tsa bona le ho ba le merero ea sephiring.	Ba thuse ho sebetsa hammoho esita le ho arolelana mehopolo molemong oa hore motho a se ke a ikutloa a le `notši.
Batho ba nahana pele ka tse tlang ho ba lahlehela.	Ba lumelle bo bua ka seo ba nahanang hore se tla ba lahlehela. U se ke oa etsa eka tahlehelo e nyane kapa ha se ea sebele.
Batho ba ngongoreha hore lipheto ho li etsahala kapele ho feta kamoo ba ka khonang ho sebetsana le tsona.	Ba lokisetse tsona ka lithupelo le tšehetso. Hlophisa lipheto ho ka tsela eo li ke keng tsa etsahala hang-hang.
Batho ka ho fapana ba tla ba mekhahlelong e fapaneng ea boitokisetso ba lipheto ho.	U se ke oa phakisa ho ahlola batho ba ka hlokang ho netefaletsoa ka litsela tse fapaneng.
Batho ba tloetse ho khutlela mokhoeng ea khale haeba lipheto ho li ke keng tsa kenngoa tšebetsong esita le ho hlokomeloa ka mokhoa o tsitsitseng.	Ba thuse ho tsoela pele ho tsamaea ka tsela e nepahetseng.

³² Lethathamo lena la tlhahiso-leseling le ntlafalitsoe ho tsoa ho Ken Blanchard and Phil Hodges, *The Servant Leader* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 2003), 66-67.

Ho Kenya Phetoho Tšebetsong

Mosebetsi oa moetapele ke ho hlalosa le ho manolla tse ling tsa lintho tsa bohlokoa tseo mokhatlo o li emelang, ebe o sebeletsa ho bona hore li tsamaisoa mekhahlelong eohle ea mokhatlo. Moetapele ha a na khona ho etsa sena kante le hore a ikamahanye le sebopeho sa tšebetso sa mokhatlo.³³

Mosebetsi oa moetapele ha se ho tsamaisa lintlha tsohle tsa mokhatlo. Haeba a ka etsa sena, o tla (1) thibela tsoelopele ea baetapele ba neng ba ka khona ho mo thusa hape (2) o tla etsa hore mosebetsi oa mokhatlo o be le meeli e fellang moo a tla khona ho e tsamaisa ka boena feela.

Leha ho le joalo, ha a na khona ho fetola mokhatlo kante le (1) tsebo ea hore na lintho tsohle li sebetsoa joang esita le (2) ho hlalosa kamoo seo mokhatlo o se emelang se ka kenngoang tšebetsong kateng mesebetsing eohle.

Sena se bolela hore o tšoanela a be a tseba mosebetsi oa lefapha ka leng, a thuse ho etsa liphetoho tse ikhethang tse hlokaahalang, a be a rupele le ho phahamisetsa boemong bo ka holimo baetapele ba tlang ho ntšetsa pele seo mokhatlo o se emelang mafapheng a bona.

...moetapele o sebelisa tsamaiso molemong oa hore lintho tseo mokhatlo o kholisehileng ka tsona li hlomphuo, li ntšetsoe pele, li phatlalatsoe, hape li kenngoe tšebetsong ka liketso tsa kopanelo.³⁴

Ha hoa lekana hore moetapele ea ka sehloohong a ka lula a ruta seo mokhatlo o se emelang. Esita le ho se bonahatsa ka liketso tsa hae ha hoa lekana. O lokela ho netefatsa hore sena se kenngoa tšebetsong mokhatlong ka bophara. O lokela ho fumana batho ba mokhatlo ba lumelang sena seo mokhatlo o se emelang e le kannete 'me ba e-na le bokhoni ba hore ba ka mo thusa ho kenya sena tšebetsong.

Tšebeliso ea chelete ea mokhatlo e bontša hore ke eng e tlang pele mokhatlong o joalo. Seo ba se bolelang e le morero oa bona ha se na ho ba 'nete ntle le hore se nyallane le litekanyetso tsa lichelete. Sena se bolela hore phetoho e kholo ea mokhatlo e tla lula kamehla e bolela phetoho litekanyetsong tsa chelete. "Baetapele ba atlehang ba ela litekanyetso hloko ka matla a maholo ka bo-bona hobane ke hona teng moo seo mokhatlo o kholisehileng ka sona e le kannete se bonahalang."³⁵

► U ka akaretsa seo karolo ee e se rutang mabapi le mosebetsi oa moetapele joang?

---

³³ Albert Mohler, *The Conviction to Lead: 25 Principles for Leadership that Matters* (Bloomington: Bethany House Publishers, 2012), 118

³⁴ Ibid, 121

³⁵ Ibid, 120

Ho Beha Sepheo se Seholo

Mokhatlo o tla ba le lintlha tseo o batlang ho li fihlela tse nyenyane, esita le tsa nako e khutšoanyane; empa kamor'a hore morero le pono li hlake, moetapele o lokela ho beha sepheo se seholo se tla tlisa tšusumetso esita le ho kenya thahasello ho mokhatlo.

Sepheo se seholo se lokela ho behoa kamor'a hore mokhatlo o fete tšebetso ea ho fumana seo mokhatlo o se emelang esita le morero oa mokhatlo tse hlalosoang Thutong ea 11, "Tšebeletso e Nang le Morero."

Sepheo se seholo e ka ba ntho e tla nka lilemo tse ngata ho fihleloa. Se lokela ho ba seholo ebile se phephetsa hoo se hlokanang ho sebetsoa ka boemo bo phahameng ba kopanelo ea mosebetsi, matla, le leano.

Sepheo sena se seholo se lokela ho ba bobebe hore batho bohle ba ka se utloisisa. Se lokela ho ngolola faatše 'me se lule se tiisoa. Ha se toro feela, empa ke tebello eo e leng ea sebele.

Sepheo se seholo se lokela ho kopanya mokhatlo. Baetapele ha ba lokela ho se qobella holima batho hang-hang. Se lokela ho tla kamor'a lipuisano tse ngata molemong oa hore batho ba inehelang ho sona ba bone e le sepheo se lokelehang.

Ha sepheo sena se fihletsoe, ha se sa tla sebetsa morero oa sona. Sepheo se secha se lokela ho behoa. Baetapele ba tšoanela hore ba be ba itokiselitse ho etella-pele peho ea sepheo se secha.

Tšebeliso ea Sekhahla

Sekhahla ke motsamao o tsoelang pele kamor'a ho sututsoa nakong e fetileng. Ha re bua ka sekhahla sa mokhatlo, re bolela hore batho ba itokiselitse ho tsoela pele ka liphetoho le khatelo-pele ka lebaka la katleho eo ba sa tsoa e fumana.

Joaloka moetapele, nahana hore ekaba sekhahla sefeng seo mokhatlo oa hau o se fumaneng ka lebaka la katleho e bileng teng pele uena u ka fihla. U ka sebelisa taba ee joang esita le hona ho e ekeletsa?

Nahana hore na ke ka tsela efeng u ka fetolelang likatleho tsa haajoale ho ba sekhahla. U ka sebelisa katleho ea haufinyane ho khothatsa batho ho boela ba iteka hape joang?

Le ka mohla u se ke be oa nahana hore sekhahla se tla iketsa hore se 'ne se tsoele pele: u se tsamaisa hape u se ekeletse ka likatleho tse ncha. Ka morero u etse moralo

le ho beha nako bakeng sa ho tataisa, ho khothatsa, esita le ho sebelisa sek'hahla. Keteka u be u phatlalatsa likatleho, u be seatla se bulehileng ho fana ka thoriso.

Ke lifeng lintho tse kenyang batho ba hau thahasello? Ke eng e ba fang boikutlo ba sek'hahla?

Suthisa mabaka a nyahamisang. Ke lintho lifeng tse sitisang litebello tsa batho esita le hona ho khina cheseho? Ke lintho lifeng tse etsang hore batho ba ikutloe ba tla sitoa ho atleha?

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang

1. Mekhatlo e lokela ho fetola sepheo sa bona, leano, le liketso molemong oa ho fihlela litlhoko tsa lefatše le ntseng le fetoha.
2. Moetapele o tšoanela ho etsa bonnete ba hore ho na le bokamoso bakeng sa mokhatlo oa hae ka ho o lokisetsa ho kopana le bokamoso.
3. Batho ha ba na ho kholiseha ke pono kante le hore ebe ba tšepa moetapele.
4. Moetapele ea hloahloa o fetisa batho hara liphetoho ka tsela e bang le litholoana tse ntle ka ho fetisisa esita le ka tšenyehelo e fokolang ka ho fetisisa.
5. Sepheo se seholo se nepahetseng se tliša tšusumetso, se kenya thahasello, hape se bopa bonngoe ba mokhatlo.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 12

1. Ngola serapa se le seng o akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang Thuto ea 12. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

Thuto ea 13

Ho Ntšetsa-pele Baetapele

Ho Ithuta ho Etella-pele Baetapele

Baetapele ba bangata ba na le tšusumetso ka lebaka la sebopeho sa bona sa ho thabisa, 'me ha se fihlele hole ho feta sebaka seo ba leng ho sona. Ba tsamaisa lintho tsohle tse etsahalang mokhatlong ka bo-bona. Ha ba ahe tsamaiso ea mofuta ofe kapa ofe hape ba bonahala ba sitoa ho bea baetapele ba ka tšehetsang pono e kopanetsoeng. Ka linako tse ling ba ka bonahala eka ke baetapele ba matla hobane ba na le taolo holima mokhatlo oa bona, empa mokhatlo oa bona o ke keng oa hola ho feta boemo bo itseng.

Mokhatlo ha o na ho ntlafala ntle le hore baetapele ba oona ba ntlafale. Mokhatlo o tla fella meeling eo baetapele ba fellang ho eona. Mokhatlo ha o na ho khona ho atolosa meeli ea oona pele baetapele ba ka fumana litsela tsa ho intlafatsa bo-bona.

Moetapele e mong e mocha lilemong o ile a fumana matla holim'a sechaba se seng. O ne a batla matla oohle e be a hae 'me a etse bonnete ba hore ha ho motho ea ka hlolanang le eena. Hore a tle a ithute ho etsa sena, o ile a etela moetapele e mong ea holileng eo e neng e ile ea e-ba mohatelli oa sechaba sa hae ka nako e telele. O ile a mo botsa, "Ke ka tsela efeng u etsang bonnete ba hore ha ho motho e mong ea tla u nkela matla?" Ba ne ba tsamaea 'moho hara tšimo e metseng litlama. Mohatelli enoa ea holileng o ne a nkile leqala, 'me ha ba ntse ba tsamaea hara litlama tseo, mohatelli eo o ne a otlala le ho liha faatše litlama tse neng li le telele ka ho fetisisa. Kamor'a ho shebella sena nakoana e seng kae, moetapele e mocha lilemong o ile a re, "Kea utloisisa."

Baetapele ba bang ha ba batle bathusi ba nang le mehopolo esita le bokhoni ba ho etella-pele. Ba ipatlela feela batho ba latelang litaelo tsa bona.

Baetapele ba ichebileng bobona hape ba nyoretsoeng matla, le ho hlomphuo, ba bile ba tšohile ho lahlehelo ke litulo, ha se hangata ba ka sebelisang nako le matla a bona ho rupela batho ba tla ba hlahlama.³⁶

Baetapele ba bang ba hlahisa maemo ao baetapele ba bacha ba ke keng ba hola. Ho na le moetapele a le mong feela le bathusi ba hae. Mokhatlo ha o hlahise mafapha le mananeo a ka hlokanang keketseho ea baetapele. Batho ba bacha lilemong ba nang le

---

³⁶ Ken Blanchard and Phil Hodges, *The Servant Leader: Transforming Your Heart, Head, Hands, and Habits* (Nashville: Thomas Nelson, 2003), 18

bokhoni bo matla ba boetapele hangata ba tloha mokhatlong oo ho iphumanela sebaka se seng se nang le menyetla.

Baetapele ba bacha ba hloka hahala ka mabaka a mabeli: (1) ho itokisetsa litulo tsa boetapele tsa kamoso le (2) ho atolosa mokhatlo.

Morena Heroda e ne e le 'musi oa Judea ea khethiloeng ke 'muso oa Roma. E ne e se Mo-Juda, 'me bongata ba batho ba naha eo ba ne ba sa batle hore e be ke 'musi oa bona. O ne a lula a belaela hore batho ba ne ba batla ho mo tlosa boreng. O ile a bolaea ba bang ba basali ba hae le bara ba hae ka lebaka la ho ba belaela. O ne a sa rupele mang kapa mang hore a ka mo hlahlama setulong sa hae. Kamor'a ho shoa hoa hae, mor'a hae e ile ea e-ba morena empa o ne a sitoa ho etsa mosebetsi oo hantle 'me 'muso oa Roma o ile oa mo tlosa. 'Muso oa Roma o ile oa bea 'musisi holima Judea, 'Me Judea ha ea ka ea hlola e e-ba le morena e mong.

Katleho ea nako e khutšoanyane empa ho se mohlhlami ke ho hloleha hoa nako e telele. Haeba mokhatlo ha o tsoele pele ho sebetsa hantle kamor'a hore moetapele a fihlele pheletso, ha a phethisisa boikarabello ba hae ka ho feletseng.

Motho o lokisetsoa litulo tsa boetapele bo holimo eseng feela ka ho thusa moetapele ea kaholimo, empa hape ka hore a sebeletse joaloka moetapele. Moetapele ea kaholimo o tšoanela hore a ikemisetse ho ba le baetapele ba ntseng ba hola mokhatlong oa hae: baetapele ba nang le mehopollo, ba nkang likhato, hape ba etsang liqeto.

Baetapele ba bacha ba lokela ho ntšetsoa-pele hape molemong oa kholo ea mokhatlo. Mokhatlo o ke ke oa khona ho hlalisa mananeo a macha kapa oa pharalla kante ho keketseho ea baetapele.

Ho bohlokoa ho ba le menyetla sebakeng sa batho bao e ka bang baetapele. Haeba mokhatlo o na le litulo tse itseng feela tsa boetapele 'me o sitoa ho li eketsa ho feta moo, o tla sitoa ho pharalla 'me o ke ke oa khona ho boloka batho ba nang le bokhoni ba ho ba baetapele. Mohlala, kereke e phelang hantle e na le batho ba ntseng ba eketsa ho nka karolo 'me ba batla ho qala litšebeliso tse ncha. Haeba ha ba na ho fua monyetla oa ho etella-pele, kereke eo e ke ke ea hola ka mokhoa o lokelang.

"Mang kapa mang ea ikarabellang a ke a boloke potso ena e bonolo ka hloohong ea hae, eseng 'Ke ka tsela efeng nka etsang see se nepahetseng ka linako tsohle,' empa 'Nka etsa joang hore see se nepahetseng se etsoe kamehla?'"
- Florence Nightingale

Ho hloleha ho ntlafatsa baetapele ba bang ho tla etsa hore liqeto tsohle li isoe ho moetapele ea kaholimo. Kahobane moetapele o na le meeli, batho ba tla lula ba mo emetse boholo ba nako.

Moshe o ne a le boemong bo bocha ba boetapele ha a ne a qeta ho ntša sechaba sa Iseraele naheng ea Egepeta. Batho ba ne ba tla ho eena hore a rarolle liqabang tsohle lipakeng tsa bona. Liqabang li ne li le ngata hobane sechaba se ne se le sengata haholo sebakeng se secha `me ho se na melao eo ba ka e latelang. Jethro o ile a etela Moshe `me a bona hore o ne a qeta letsatsi lohle kamehla a ahlola linyeoe tsa sechaba. Jethro o ile a mo eletsa hore a behe baahloli mekhahlelong e fapaneng hore ba ahlole boholo ba linyeoe. Ketso eo e ile ea theha baetapele ba nang le matla a sebele.

Moetapele ea tsepamisang maikutlo tabeng ea ho hohela balateli hangata o hloka thuso ea boetapele. Mokhatlo o ka eketsa balateli, kapa o ka atisa balateli ka ho hohela ebile o ntlafatsa baetapele.

Ntšetso-pele ea baetapele ha se boikarabello ba moetapele ea kaholimo a le `notši. Moetapele e mong le e mong oa mokhatlo, mekhahlelong eohle, o lokela ho thusa ho ntšetsa-pele batho ba mo potileng ka ho ba eletsa le ho ba arolela boikarabello.

► Ke hobane'ng ha mokhatlo o matla, o ntseng o hola, o hloka baetapele ba bangata?

Ho Elelloa Batho ba Nang le Bokhoni ba Ho Ba Baetapele

Khetho ea batho ba nang le bokhoni ba ho ba baetapele ke qeto ea bohlokoa ka ho fetisisa eo moetapele a e etsang. Tšebetso ea khetho e lokela ho ba hlokolosi hape e be le lintlha tse feletseng. Tse ling tsa limelo tse ka shejoang ho batho bao e ka bang baetapele li kenyeletsa: bohlale, ho ba le tšepo, boikemisetso ba ho nka boikarabello, sebete, boqapi, ho lumela ho feto-fetoha, le ho hloka boithati.

Ho ea ka John Maxwell, batho bao e ka bang baetapele ba atisa ho ba le limelo tse itseng. Ke bahlohlelletsi, ke ba susumetsang, ke ba ahang likamano, ke ba bokellang, ba tlatsetsa boleng, ba nka menyetla, hape ba qetella seo ba se etsang.³⁷ U se ke oa batla feela motho ea se nang bofokoli bo boholo; empa batla motho ea nang le matla a ikhethang.

Khetha batho ba se ntseng ba e-na le thahasello. U se ke oa hopola hore u tla fumana tsela ea ho fetola motho ea se nang thahasello.

Khetha batho ba nang le semelo se setle haholo ho feta ba litsebo. Litsebo li ka ntšetsoa-pele. Ha u na ho tseba haeba semelo sa motho se ka ntlafatsoa. Ntlafatso ea semelo ke e `ngoe ea mesebetsi ea mantlha ea tšebeletso empa u se ke oa bea motho litulong pele a ka ba le semelo se lokileng.

"Motsoalle oa ka oa hlooho ea khomo ke ea hlahisang se molemo ka ho fetisisa ka ho `na."
- Henry Ford

³⁷ John Maxwell, *Good Leaders Ask Great Questions* (New York: Center Street, 2014), 262-266

Moetapele o lokela ho beha mohlala oa seo mokhatlo o se emelang 'me a batle batho bao e ka bang baetapele, ba kopanelang seo ba se emelang ka ho tšoana le mokhatlo.

► Hlalosa hore u ka lemoha motho ea nang le bokhoni ba ho ba moetapele joang.

Ho Hohela Batho Bao e ka Bang Baetapele

Hangata baetapele ba tla hohela baetapele ba tšoanang le bona, empa moetapele ea nang le boitšepo a ka hohela baetapele ba nang le bokhoni bo tlatsetsang ba hae. Baetapele ba bangata ba tletleba ka hore ba hloka bathusi, empa ha ba na mosebetsi kapa pono e hohelang, hape ha ba na moralo oa kamoo ba tla sebelisa thuso eo.

Boleng ba moetapele le tšebetso li tla laola boleng ba batho bao a ba hohelang. Boqhetseke le katleho ea moetapele li hohela baetapele ba bang ba nang le bokhoni boo ba ka bo eketsang.

Baetapele ba latela moetapele eo ba nahanang hore o tla ba fihlisa moo ba batlang ho ba teng. Batho bao e ka bang baetapele ba hoheloa ke pono e kholo esita le sepheo se sehoho. Bao e ka bang baetapele ba hoheloa ke monyetla oa ho rupeloa.

Tataiso Bakeng sa ho Ntšetsa-pele Baetapele

(1) Nahana hore na mokhatlo oa hau o habile hokae.

Ke litlhoko lifeng tse ikhethang tsa mokhatlo oo? Qalella ho matlafatsa baetapele ba tla araba litlhoko tseo. Ke likarolo lifeng tsa khoho tseo mokhatlo oa hau o nang le monyetla oa tsona? Qalella ho ntšetsa-pele baetapele ba tla etella-pele khoho eo.

(2) Etsa hore ntšetso-pele ea baetapele e be ntho e khoho.

Batho ke letlotlo la bohlokoahali la mokhatlo. Mokhatlo o ka ba le meaho le matlotlo a mang, empa oa fokola ka lebaka la hore ha o na batho ba itetseng ba nang le bokhoni ba boetapele.

(3) Etsa tikoloho e tla lumella hore baetapele ba hole.

Nea batho bolokolohi ba ho etsa boiteko esita le ho etsa liqeto. Batho ba hlahisa boqapi ha ba na le bolokolohi. Batho ba sa matlafatsoang ba tla lahla sepheo sa bona kapa ba tlohe ba ee sebakeng sesele. Karolo e hlalositsoeng hantle, tlhaloso ea katleho, esita le lisebelisoa tse lekaneng ke lintho tse hlokalahalang ho ba matlafatsa.

Mananeo a macha, merero, mafapha, esita le mekhatlo, ke litikoloho tseo baetapele ba bacha ba ka ntšetsoang pele. Ka linako tse ling mokhatlo o tla lokela ho qala ntho e 'ngoe e ncha molemong oa ho etsetsa motho eo e ka bang moetapele monyetla.

(4) Thusa batho bao u ba etelletseng-pele ho etsa ho fetisang litulo tsa bona.

Motho ea setulong se itseng a ka 'na a nahana hore o lumelletsoe ho araba boikarabello bo itseng feela 'me kahoo tšusumetso ea hae e na le meeli. Motho a ka etella-pele le ho fetisa setulo sa hae ka

- Ho fetisa litebello tsa boikarabellong ba hae.
- Ho lekola le ho araba litlhoko ho feta kamoo ho hlokoang kateng ho eena.
- Ho aha likamano le ba bang ka ho ba khothatsa esita le ho ba thusa.
- Ho utloisisa esita le ho thusa ha ba kaholimo ho eena ba na le lingongoreho.

Ha se moetapele ea kaholimo feela ea loketseng ho rupela baetapele. Moetapele ka mong mokhatlong o tšoanela ho nka boikarabello ba ho ntšetsa-pele baetapele.

(5) Rala menyetla ea kholo bakeng sa bao e ka bang baetapele.

Lithupelo, menyetla ea ho lebella mosebetsi oa baetapele ba atlehang, esita le ho qoqa le baetapele, ke menyetla ea kholo. U se ke be oa lekanya feela hore u ka etsa lithupelo tsohle ka bouena. Bitsa borupeli ba nang le litsebo tse ikhethang tseo u se nang tsona.

Mohlala o seng motle...

Diotrefe e ne e le moetapele oa kereke ea lehae. O ne a batla hore e be eena feela moetapele ho batho ba habo. O ne a sa batle hore baapostola ba ka fuoa hlompho e fetisang ea hae (3 Johanne 1:9). O ile a bolella batho ba hae hore ba se ke ba amohela mang'osa a tsoang ho baapostola 'me o ile a leleka ba bang ba oona kerekeng.

Moetapele ea ikhohomolang, a bile a se na boitšepo o na le tšoho ea hore batho ba hae ba tla susumetsoa ke batho basele. O ba tima monyetla oa lithuto le litšusumetso tse neng li ka ba molemo ho bona. Qetellong, a ka 'na a fetoha lerabele khahlanong le Molimo ka ho hana tsamaiso ea batho ba tlotsitsoeng ke Molimo.

Molemo oa Menyetla ea Thupelo

Bakeng sa moetapele e mocha ea nang le cheseho, monyetla oa thupelo ke moputso le tlotla. Batho ba bang bao e ka bang baetapele ba ka 'na ba hiroa ka tšepiso ea lithupelo tsa boleng bo phahameng. Boiphihlelo ba kholo bo ba le boleng ka ho fetisisa haeba moetapele oa bona a ka nka karolo 'moho le bona ho ba tataisa ka mokhoa oa ho kenya tseo ba ithutang tsona tšebetsong.

Khanyetso e tloaelehileng eo motho eo e ka bang moetapele a bang le eona ha u leka ho mo nea boikarabello bo bocha e ba, "Ha ke na tsebo ea ho etsa sena," kapa "Ha ke tsebe haeba nka khona ho etsa sena." Motho eo e ka bang moetapele o kenngoa thahasello ke tšepiso ea thupelo.

John Maxwell o fane ka likhato tsena bakeng sa ho thusa moetapele e mocha ho qala tšebetso ea hae:

1. Fumana bopaki ba hore ba batla ho hola.
2. Fumana seo ba leng matla ho sona.
3. Eketsa boitšepo ba bona.
4. Ba nee sebaka sa ho ikoetlisa.
5. Ba koetlisetse boemo ba ntlafalo.
6. U `ne u tsoele pele ho ba ekeletsa boikarabello.³⁸

(6) Tsepamisa maikutlo ho ba nang le bokhoni bo boholo.

Jesu o ne a sa fe barutuo ba hae kaofela nako e lekanang. Sena o ne a sa se etse hobane barutuo ba bang ba le bohlokoa ka tlhaho ho feta ba bang. Batho bohle ke setšoantšo sa Molimo `me ba na le boleng bo sa feleng. Leha ho le joalo, bakeng sa thupelo ea boetapele, ha se batho bohle ba nang le bokhoni bo tšoanang. Ha re ka rupela ba nang le bokhoni ka ho fetisisa, re tla hlohonolofatsa batho ba bangata ka ho fetisisa haeba re arolela batho ba bangata nako ea rona eba re sekisetša ba ka khonang ho rupeleha. Re ke ke ra tseba ho rupela bohle ka botlalo kante le hore re ka tsepamisa maikutlo ho ba khethuoeng.

Hopola Molaoana oa Pareto o Thutong ea 7. 20% ea batho ba hau e tla fihlela 80% ea litholoana. Tsepamisa maikutlo a hau thupelong ea 20% ena.

Baetapele ba bang ba ikutloa ba khotsofetse ka ho eketsa balateli ba se nang boikemelo. Ho molemo ho fumana khotsofalo ka ho eletsa batho ebe ba atleha—ho tšoana le ho ba motsoali. Baetapele ba ipokellang ka balateli ho e-na le baetapele, ba tsepamisa maikutlo mefokolong ea batho ho e-na le matleng a bona. Ba lebeletse boinehelo bo fokolang ho tsoa bathong. Ba sebelisa nako holima 20% e katlaase ho e-na le ho 20% e kaholimo.

John Maxwell o fana ka keletso ena: “Se ke oa romela matata a hau sekolong sa lintsu.”

► Moelelong oa thuto ee, u nahana o ne a bolela’ng?

(7) Thusa batho ho phethela seo ba se etsang.

U ka thusa motho ho ithuta ho phethela merero haeba u mo bontša setšoantšo se seholo, u mo fa boikarabello, u mo thusa ho hlophisa nako ea hae, u mo fe mosebetsi-`moho le eena, `me u fane ka moputso bakeng sa mosebetsi o phethetsoeng feela.³⁹

---

³⁸ John Maxwell, *Good Leaders Ask Great Questions* (New York: Center Street, 2014), 269-273

³⁹ John Maxwell, *Good Leaders Ask Great Questions* (New York: Center Street, 2014), 185

(8) Nea batho monyetla o motle ka ho fetisisa oa katleho, empa u se ke oa ba etsetsa mosebetsi.

Ho na le liphoso tse tloaelehileng tseo re lokelang ho li qoba ka batho ba sa atleheng. U se ke oa hloleha ho ba etsetsa sebaka sa hore ba ka atleha. U se ke oa ba etsetsa seo ba ka khonang ho iketsetsa. U se ke oa tsoela pele ho ba nea monyetla kamora hore ebe u se u tseba hore ha ba na ho etsa seo ba lokelang ho se etsa.

(9) Ba thuse ho beha sepheo se ikhethang.

Ho ikarabella sebakeng se akaretsang kantle le ho ba le sepheo se ikhethang ho atisa ho sitisa tšebetso. Motho ea se nang sepheo se ikhethang o tla leka ho hlokomela lintho feela esita le ho qoba mathata. Tlhaloso ea mosebetsi e lokela ho ba le mesebetsi e ikhethang e 4 ho isa ho e 6, eseng lethathamo le lelelele.

(10) Ba thuse ho inehela sepheong se seholo.

Sepheo se seholo se hohela boiteko le boinehelo bo boholo. Sepheo se seholo, ha se etelletsoe-pele ke moetapele ea nang le bokhoni, se tla hohela baetapele ba bang.

► Ke efeng ea mekhoha ea ntšetso-pele e kaholimo eo u ileng oa e etsetsoa? Ke mekhoha efeng eo u lakatsang eka u ka be u ile oa e etsetsoa? Hobane'ng?

Ka linako tse ling motho e nang le bokhoni ba ho ba moetapele ha a tsebe bokhoni ba hae. Gideone o phetse nakong eo Iseraele e neng e futuheloa le ho hapeloa lithepa tsa eona ke lira. Ba-Midiane ba ne ba e-tla selemo le selemo ka nako ea kotulo ba nka lijo tseo.

Gideone o ne a kotula koro a itokisetse ho e pata pele Ba-Midiane ba ka tla. O ne a se na moralo oa ho rarolla bothata boo hape o ne a sa lebella hore e ka ba moetapele. O na a mpa a leka feela ho phela.

Lengelo le ile la iponahatsa ho Gideone 'me la re, "Jehova o na le uena, monna oa senatla" (Baahloli 6:12). Gideone o tlameha a ile a ferekana ha a utloa tumeliso ena. Ha a utloa hore o ne a tla lokela ho etella-pele sechaba ho se isa tlholong, o ne a nahana hore o ne a sa tšoanelehe. Lelapa la habo le ne le se na bohlokoa molokong oo, 'me hape e ne e se le moetapele feela ka lapeng la habo.

Pitso ea Molimo e atisa ho tla ho batho ba sa e lebellang. Ka linako tse ling bokhoni ba boetapele ha bo hlahelle ho fihlela re amohela pitso ea Molimo. Molimo o fana ka bokhoni bo hlokahalang ho phethisa pitso ea hae.

Botataisi

Botataisi ke mofuta oa thupelo. Tse ling tsa libopeho tsa boeletsisi lia latela.

Motho ea nang le boiphihlelo le tsebo o koetlisa motho e mong. Ka tloaelo morupeli o ba moholo ka lilemo ho feta moithuti, empa ha se setlamo.

Motataisi o fana ka nako ea hae ea botho esita le tlhokomelo ho moithuti, ho e-na le ho fana ka litaello ho sehlopha feela.

Ho na le kamano lipakeng tsa motataisi le moithuti e fetang boitlamo ba ho fana ka litsebo feela. Moithuti o hlompha motataisi 'me o batla ho latela mohlala oa hae, hape le motataisi ka boena o lakatsa hore moithuti a atlehe. Kamano eo e ka fetoha setsoalle se tebileng sa bophelo bohle. Moithuti a ka 'na a ikutloa eka boholo ba katleho ea hae bo hlahile ka lebaka la kamano ea hae le motataisi oa hae.

Moithuti ha a ithute tsebo ea mosebetsi feela, empa hape le maikutlo le lintho tse tlang pele, ho motataisi. O ithuta tekanyo ea boleng. O ithuta hore na mosebetsi oo o amana joang le lintlha tse ling tsa bophelo ba hae.

Nakong ea thupelo, motataisi le moithuti ha ba ithute mosebetsi feela, empa ba hlile ba etsa mosebetsi oo hammoho. Qalong, moithuti a ka ithuta ka ho lebella motataisi. Ha nako e ntse e ea, moithuti o tla 'ne a eketsa boikarabello boo a bo nkang. Nako e tla fihla eo moithuti a tla etsa mosebetsi ha motataisi oa hae a lebella tšebetso.

Moeletsi ha a na ho latela thuto e hlophisitsoeng feela, empa o tla nyalanya lithuto tsa hae le litlhoko tsa moithuti.

Ha moithuti a ntse a ithuta 'me a nka boikarabello bo eketsehileng, motataisi o fana ka tlhahlobo le tataiso moo ho lokelang ho ntlafatsoa. Ho bohlokoa hore motataisi a ka tšoea phoso ho moithuti ka tsela e mo thusang, a ntse a bontša kamehla hore o na le tšepo ho bokhoni ba hae hore moithuti a ka ithuta a ba a sebetsa hantle. Ho bohlokoa hore moithuti a be le boikokobetso 'me a mamele, a se ke a nahana hore o se a tseba ho lekaneng 'me ha a sa hloka ho utloa ho fetang moo.

Botataisi bo hloka ho nka nako. Bolelele ba nako bo tla ipapisa le hore na tsebo eo moithuti a hlokang ho ithuta eona esita le ho e kenya tšebetsong e kae, maemo a fapakaneng ao moithuti a lokelang ho itokisetša ho tobana le oona, le boholo ba kaho ea semelo bo lokelang ho etsahala. Bakeng sa mosebetsi o bobebe, botataisi bo ka etsoa ka matsatsi a seng makae. Bakeng sa mosebetsi oa bohlokoa, botataisi bo ka nka lilemo.

Ho na le khonahalo ea hore motho a ka fumana botataisi ho batho ba 'maloa, a ithuta litsebo tse fapaneng ho motataisi ka mong. Maemong ao, moithuti o tla ahua ka maikutlo le mefuta ea bophelo ea batho ba fapakaneng ho e-na le a le mong. Moithuti o tla lokela ho iphumanela tsela ea hore a leka-lekanye likarolo tsa bophelo ba hae le mosebetsi oa hae hantle.

Botataisi bo tšoana le ketso ea borutuo e neng e etsoa ke Jesu esita le baruti ba bang ba Ba-Juda. Ho ba morutuo oa moruti ho ne ho bolela hore moithuti ha a ithute tsebo feela, empa o ne a ithuta le sona semelo le mokhoa oa bophelo oa moruti oa hae.

Moapostola Paulosi o ile a sebelisa mofuta o mong oa botataisi ha a ne a memela banna ba bacha ho tsamaea le eena ka tšebeliso pele a ka ba khethela litulong. Ka lebaka la kamano ena ea botataisi, Paulosi ha a bua ka Timothea o 'mitsa mora oa hae.

Mefuta e meng ea boelets'i e bohlokoa bakeng sa ntšetso-pele ea moetapele. A ka ithuta tse ngata ka ho ithuta ka boena, ho lebella ba bang, esita le ho litichere. Leha ho le joalo, botataisi ba motho ka boena bo lokisetsa moetapele ea ntseng a ntšetsoa-pele katleho ka tsela e ikhethang.

Lipotso Bakeng sa Ntlafatso ea Baetapele e Tsoelang Pele

Moetapele o tšoanela ho sebelisa lipotso tsena ho thusa baetapele bao a ba tsamaisang. Li ka sebelisoa kaofela kopanong e le 'ngoe, kapa ho ka khethoa tse tla sebelisoa lipuisanong ka linako tse fapakaneng. Ha lia lokela ho sebelisoa hang feela, empa e be nako le nako hape khafetsa.

- Lintho tseo mokhatlo oa rona o li emelang ke life?
- U ntse u sebeletsa batho ba hau ka litsela life? Litlhoko tsa bona ke life? Moralo oa hau oa ho ba thusa ke ofe?
- Ke bo-mang ba sehlopheng seo u se etelletseng-pele? Na lipelo le likelello li na le tšebeliso?
- Moralo oa hau oa lilemo tse 5 ke ofe? Na sehlopha sa hau se tseba moralo oo?
- U sheba limelo lifeng ha u khetha motho ea tla ntšetsoa-pele (kapa eo u mo kenyang sehlopheng)?
- Tseo u lakatsang ho li fihlela ke lifeng ka ____? (motho kapa lenaneo)
- Ke eng eo u ntseng u e lekanyetsa? Na hoo ke se bohlokoa ka ho fetisisa? U ka lekanyetsa lintho tse bohlokoa ka ho fetisisa joang? Ke eng eo u ka e etsang ho ntlafatsa ntho eo u ntseng u e lekanyetsa?
- U ntse u etsa'ng ho intšetsa-pele? Ho ntšetsa-pele ____? (motho kapa lenaneo)
- U batla hore bokamoso bo ka fapana joang le kajeno? Na batho ba hau ba batla se tšoanang? Na u ba hlalositse hore ke hobane'ng ba lokela ho etsa

joalo? Na ba tseba hore ba ka etsa joang hore see se phethahale, hore na ba ka ba le tšebeliso joang?

- Na u phathahane haholo? Ke mang ea ka u thusang? Ke eng eo u ka e abelang motho e mong?
- Mpolelle hore na _____ (motho) o etsa'ng bakeng sa _____ (mokhatlo kapa lenaneo). (Etsa hore moetapele oa lehae a rorise litho tsa sehlopha sa hae moo ba ntseng ba utloa.)

Molebelli o ile a ea tlholisanong ea lipapali 'me ha a khutlela hae o ne a e-na le setšoantšo sa limathi. O ne a e-na le sehopotso.

Semathi se ne se ile tlholisanong ea lipapali 'me sa hlola. O khutletse hae ka mohope.

Monna-moholo o ile a ea tlholisanong ea lipapali 'me a lebella ha sehlopha seo a se rupetseng se hapa tlholo. O ne a na le lefa.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 13

1. Ngola serapa se le seng u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Ithute "Litataiso Bakeng sa ho Ntšetsa-pele Baetapele" tse leshome tse boletsoeng thutong ena. Itokisetse ho ngola esita le ho hlalosa tse supileng tsa tsona ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

Thuto ea 14

Ho Tšelela Merabeng Esele

Selelekela

Boetapele ba tšebeletso bo atisa ho ba bo kopantseng merabe e fapaneng ka lebaka la mosebetsi oa kereke oa ho bolela evangeli lefatšeng, hape hobane bonngoe ba semoea ba kereke bo etsa hore tšebeletso e kopantseng merabe e khonahale.

Motho ea sebeletsang morabeng osele o atisa ho talingoa e le moetapele ka lebaka la koetliso ea hae esita le boemo ba hae mokhatlong o mo fang thomo. Kahoo, motho ea tšebeletsong e kopanyang merabe o lokela ho ithuta boetapele.

► Ke mehlala efe ea likereke tseo u li tsebang tse nang le merabe e fetang o le mong?

Tlhaloso ea Boetapele ba Merabe e Fapaneng

Ho etella-pele merabeng e fapaneng ke ho khothatsa batho ba tsoang litloaelong tsa merabe e `meli kapa ho feta hore ba nke karolo `moho le oena ho aha sechaba se tšepahalang, ebe ba u latela le hona ho matlafatsoa ke uena hore ba tle ba fihlele pono e tlamang ea tumelo.⁴⁰

Ho Aha Sechaba se Tšepahalang

Qala ka ho aha sechaba se arolelanang bophelo hammoho, u nto fumana pono ea hore sechaba seo se ka fihlela lintho lifeng. Boitekong ba ho hloma kereke, sechaba seo e ka ba sehlopha se senyenyane feela pele kereke e ka thomeha. Ha kereke e ntse e hola, e lokela ho ba le likarolo tsohle tsa bophelo ba kereke. Hore sena se tle se etsahale, sehlopha se lokela ho etsa sena ka boikemisetso, haholo-holo haeba boholo ba sehlopha se ahue ka ba tsoang kante ho naha. Ba tšoanela ho hana kelello ea "rona le bona".

"Ho etsa lintho tse hlano tlasa maemo oohle ho bolela bokhabane bo phethahetseng; tse hlano tseo ke ho nka lintho ka botebo, ho fana ha moea, botšepahi, ho tiea, le mosa."
- Confucius

Botšepahi bo ntšetsoa-pele joang? Hona e lokela ho ba ketso ea maikemisetso. E hloka ho ipea kotsing, ho tla ba le liphoso tse ke keng tsa qojoa, ho hloka hlahala lerato le botšepahi tse lekaneng ho etsa litokiso le ho aha likamano. Haeba tsena li le sieo kamanong ena, likamano lia fokola, `me ha ho tšepo ea sebele e tla ahoa.

⁴⁰ Sherwood Lingenfelter, *Leading Cross-Culturally* (Ada: Baker Academic, 2008), 117

► Ho ka bolela'ng ho tšepa batho ka tsela ee?

“Ho kenya moea” ho bolela'ng? Ke taba e fetang ho theha boikutlo feela bo nang le tšepo. Ho kenyeletsa ho bopa maikutlo esita le ho susumetsa liketso. Sena se hloka ka bobeli taba eo ho lumeloang ho eona esita le boitšoarō ba litho tsa sehlopha.

Pono e Tlamang ea Tumelo

Bakeng sa boetapele ba tšebeletso, pono e tlamang e tla kenyeletsa evangeli, bophelo ba khalalelo, kereke, khaso ea Lentsoe. U se ke oa potlakela ho inahanela hore na sena se tla shebahala joang morabeng o mocha.

Hobane'ng ho sebelisitsoe lentsoe “e tlamang” moo? Pono e hlalosoang mona e tla le taelo ea Bibe le e hlokanang boinehelo. Pono ena e tšoanela ho susumetsa litho tsa sehlopha ho etsa boinehelo bo tebileng.

Ho Bontša Tsela

Moetapele o lokela ho etsa mohlala oa bophelo—a qala ka sehlopha se kahare-hare sa batho ba inehetseng, ebe oa atolosa. O tlameha ho thusa hore ho thehoe sehlopha se bontšang hore pono e shebahala joang bophelong ba 'nete.

Ho Biletsa ba Bang ho Latela

O mema ba bang ho latela pono eo. O etsa sena ka ho aha likamano tsa botho, ka ho tataisa batho ka bo-mong, ho ruta, esita le ka ho mema batho ho nka boikarabello.

Ho Matlafatsa ba Latelang

Moetapele oa sebele o fa batho ba bang boikarabello. O amohela ho ipea kotsing, o lumella boqapi, hape o hlalisa menyetla bakeng sa ba bang ba sehlopha.

► U bona eng mabapi le katamelo ee ho boetapele? Matla a katamelo ee ke afe? Mathata a eona ke afe?

Litsela tseo Merabe e ka Talimang Phahamiso ka Tsona

Merabeng e meng, motho o phahamisetsoa litulong tsa boetapele ha feela a fihletse lilemo tse ngata a nka karolo ka botšepahi. Baetapele morabeng o mong ba ne ba re ba hloka ho lebella ka hloko batho bao e ka bang baetapele nako ea lilemo tse leshome. Merabeng ena, ho ba thata ho motho ea fihlang ho fumana setulo se phahameng. Baromuoa ba tsieleha ka linako tse ling ha ba leka ho tlatsa sekheo sa setulo se itseng se hlokanang litsebo tse ikhethang, hobane batho ba lehae ba batla ho sebelisa motho ea ipakileng ka botšepahi ba nako e telele, ho e-na le ho sebelisa motho ea ipabolang ka tsebo e ikhethang eo feela.

Arnold o ile a sebetsa e le moromuoa ka lilemo-lemo morabeng oo motho ea toloka e neng e le motho feela ea etsang mosebetsi. Arnold kamehla o ne a leka ho fumana motho ea ka etsang mosebetsi o hloahloa ka ho fetisisa, leha a ne a sa ka a tseba motho eo ka nako e telele.

Khetlong lena, Arnold o ne a sebetsa morabeng oo boemo ba motho ea toloka bo neng bo nkoa e le bo phahameng mokhatlong. Baetapele ba ne ba lumella feela toloko eo ba tsebang hore ke setho se tšepahalang sa kereke. Ka linako tse ling Arnold o ne a tlameha ho fana ka thero a sebetsa le toloko e neng e sitoa ho etsa mosebetsi hantle, ha toloko e ntle ho feta eo e ntse e lutse feela kahara phutheho.

Merabe e meng e hlompha lilemo le boiphihlelo haholo ho feta thuto le talenta. Baromuoa ba atisa ho koetlisa batho ba bacha kaha ba na le tjantjello, ba itokiselitse liphetoho, hape ho le bobebe ho ba koetlisa ho e-na le ba seng ba holile. Leha ho le joalo, merabeng e mengata, likereke li tla hana boetapele boo ba bacha hobane hoo ho shebahala e le ho hlompholla batho ba baholo. Baetapele ba bacha lilemong ba lokela ho ba le mamello, ba be molemo, hape ba be le kelo-hloko lingongorehong tsa baetapele ba holileng. Baetapele ba holileng le bona ba tšoanela ba leke ho lokollela batho ba bacha boikarabello 'me ba lumelle sehlopha sa boetapele ho pharalla.

► Likoetliso li ka etsoa ka tsela efeng e tla hlompha lilemo le boiphihlelo ba batho?

Maikutlo a Merabe Mabapi le Litulo tsa Matla

Moetapele o khethoa joang? Moetapele a ka boloka setulo sa hae joang? Ho na le litsela tse peli tse fapaneng tsa kamoo merabe e talimang boemo ba boetapele.

Mokhoeng o mong oa ho talima litaba, moetapele o fua boemo ka lebaka la bokhoni le semelo sa hae. A ka khethoa ke batho bao a ba etelletseng-pele. O tla tsoela pele ho sebeletsa e le moetapele hobane a etella-pele hantle. Ha a na matla oohle, empa ho na le sehlopha seo a ikarabellang ho sona. Haeba a ka ba le likhaello tsa bophelo tse mo sitisang ho etsa mosebetsi, o tla lebelloa hore a itokolle. Haeba ha a khone ho etella-pele hantle, a ka tlosoa 'me hoa beoa motho e mong ka likhetho. Haeba a ka etsa ketso ea ho hloka boitšoarō kapa ea ho se tšepahale, o tla talingoa a sa tšoaneloe ke ho tsoela pele joaloka moetapele, haholo ha e le mokhatlong oa Bokreste.

Morabeng oa mofuta o mong, moetapele o fua boemo hobane e bile karolo ea mokhatlo ka nako e telele 'me a tsejoa ka ho tšepahalla mokhatlo. O khethoa ke ba fokolang ba nang le matla. Haeba ho ka ba le likhetho, e ba tseo eseng tsa 'nete; batho ba tla khetha motho eo ba tsebang hore o ananeloa ke ba boholong. O qetella a batla a na le matla a feletseng. A ka mamela likeletso, empa a ke keng a fetoloa liqetong tsa hae. Kamora hore e be moetapele ka lilemo tse ngata, ho tsoela pele hoa hae ho lula setulong ha ho sa laoloa ke hore o etella-pele joang. O se a fetile

boemo ba ho ba le moo a ikarabellang `me ha a lebella ho araba lipotso mabapi le liketso tsa hae. Esita le liketso tsa ho hloka boitšoaro kapa ho hloka botšepahi li se li ka hloloa ho etsa hore a tlosoe. Leha a se a holile haholo kapa a haelloa ke bophelo bo botle hoo a sitoang ho etsa mosebetsi, a ka `na a tsoela pele setulong sa hae leha a se a sa phethahatse boikarabello leha e le bofe. Balateli ba hae ha ba na ho mo tlosa ntle le maemong a seng a feteletse hoo a seng a ke ke a etsa letho ka ho feletseng.

Morabeng ona, phetisetsano ea matla ha e etsahale ka khotso ntle leha moetapele ka boikhetlo ba hae a fetisetsa setulo seo ho mojalefa oa hae eo a ikhethelang eena. Haeba sehlopha se ka etsa qeto ea ho tlosa moetapele enoa kantle ho thato ea hae, sena se ka hlahisa liqoso, ho hana tšebelisano-`moho, ho nka likhato tsa molao, likhohlano tsa sechaba, le kotsi ea hore mokhatlo o ka arohana. Ka masoabi, le mekhatlo ea tšebetso hangata e latela mohlala ona oa morabe oa bona `me ka hona ba silafalitse bopaki ba bona ba Bokreste hampe.

Francois e ne e le molisa oa kereke ka lilemo tse ngata. Ha a se a holile o ne a kula. O ile a fallela toropong e `ngoe, `me kereke ea hae e ile ea sebeletsoa ke balisa ba bararo ba neng ba kopanetse mosebetsi. Francois o ile a tsoela pele ho tšoara setulo sa ho ba molisa, leha a ne a tšoha a ile kerekeng.

Anna e ne e le moprista e moholo oa Jerusalema. Kamor`a hore a itokolle tšebetsong, moprista e moholo e ile ea e-ba mokhoenyana oa hae, Kaiafa. Anna o ile a tsoela pele ho ba le matla a kaholimo-limo, leha a ne a se na setulo sa semolao. Ha Jesu a ne a tšoara, masole ha a ka a mo isa kapela Kaiafa, empa ba ile ba mo isa ho Anna (Johanne 18:12-13, 24).

Baromuoa ba tsoang merabeng e meng ba na le ho ba le bothata ba ho utloisisa kamoo taba ea matla e sebetsang kateng mokhatlong. Ha ba utloisise hore na ke hobaneng motho a tla lula setulong sa matla leha a se a hloleha ho etsa mosebetsi. Ha ba utloisise hore na ke hobaneng makhotla a tsamaiso esita le likomiti li latela litaelo tsa moetapele ea kaholimo feela.

Moetapele ea sebeletsang morabeng o mong o lokela ho nka nako hore a ithute kamoo liqeto li etsoang kateng morabeng oo. Ha hoa lekana hore feela u ka fumana batho ba bangata ba lumellanang le ntho e `ngoe ka ho khetha. Likhetho li fana ka kutloisiso ea hore maikutlo a e mong le e mong a lekana ka boleng, eleng seo ho seng motho ea se lumelang hantle-ntle. Ho na le batho ba itseng ba nang le tšusumetso e ngata ho pharalla le mokhatlo, `me lingongoreho tsa bona li tšoanela li arajoe pele mokhatlo o ka etsa qeto.

Sebaka sa Matla

Merabeng e meng, baetapele ba leka ho aha likamano le batho ba mekhahlelong eohle ea mokhatlo. Monga feme a ka pholletsa le feme eohle a ntse a buisana le basebetsi hape a leka ho ba hopola ka mabitso a bona. Moetapele a ka 'na a thusa ho theola thepa loring kapa ho hloekisa moaho.

Merabeng e meng, moetapele o talingoa a le thoko haholo ho batho ba bangata ba mokhatlo. Ha ba lebella hore ba ka buisana le eena ka kotloloho. Ha ba na ho nahana hore ho tšoanelehile hore a ka etsa mesebetsi e fokolang. Haeba a ka etsa moqoqo le bona, ba ka thaba haholo ka lebaka la ho eloa hloko, kapa ba ikutloa ba sa phuthuloha.

Duane Elmer e ne e le mopresidente oa sekolo sa Bibelet naheng ea balichaba. Ka Moqebelo o mong mantsiboea, o ile a hlokomela hore mohloa o ne o sa kutoa, kahoo o ile a etsa mesebetsi ona ka boena. O ne a hopola hore ketso eo ea hae e tla etsetsa batho mohlala oa boikokobetso 'me sena se ne se tla thabisa ba bonang boikemisetso ba hae ba ho sebetsa. Leha ho le joalo, nakong eo baithuti le basebetsi ba fumanang sena, ba ile ba koata. Ba ile ba re ketso eo ea hae e entse hore batho ba nahane hore tsamaiso ea sekolo e fokola hoo mopresidente a neng a sitoa ho laela mang kapa mang hore a ka kuta mohloa. Sena se ne se boela se ka bolela hore mokhatlo oa bona o ne o le monyenyanane ebile o eiseha, hobane mopresidente oa oona o ne a etsa mesebetsi e fokolang. O ile a leka ho lokisa boemo bona ka hore likhoeling tse hlahlamang moo o ne a ema kantle ka boemo bo bonahalang e le ba matla 'me a lebella ha batho ba ntse ba sebetsa.⁴¹

Baromuoa ba baeti ba tsoang Amerika ba ne ba le lijong lelapeng le leng moo basali ba babeli ba neng ba fuoe mesebetsi oa ho ba apehela. Baromuoa bao ba ile ba phehella hore basali ba lule tafoleng ho ja 'moho le bona. Ba ile ba hanyetsana joalo ho fihlela qetellong basali ba lula tafoleng moo, empa ba ne ba ikutloa ba sa phuthuloha hoo ba neng ba sitoa ho ja letho.

Baetapele ba Bakreste ba sebetsang morabeng osele ba lokela ho sebelisa melaoana ea Bokreste morabeng oo. Rea tseba hore tsamaiso ea lefatše ha ea lokela ho lateloa ka kerekeng (Ba-Galata 3:28). Ha rea lokela ho tšoara batho ba bang hantle ho fetisa ba bang ka lebaka la maruo a bona kapa litulo tsa bona (Jakobo 2:1-4). Jesu o ile a re moetapele o lokela a ikemisetse ho sebeletsa, esita le mesebetsing oa boemo bo tlaase ka ho fetisisa (Johanne 13:14-16). Jesu o ne a atisa ho makatsa batho ka hore o ne a sa latele meetlo e amanang le maemo (Johanne 4:9, Luka 18:15-16).

Baromuoa ba lokela ho bea mohlala oa ho ba le lerato le hlomphe ho batho bohle esita le tabatabelo ea ho sebeletsa. Leha ho le joalo, ba lokela ho ba le qenehelo

---

⁴¹ Duane Elmer, *Cross-Cultural Connections* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2009), 167

lingongorehong tse nepahetseng tsa batho ba morabe. Ba lokela ho bontša hore ba hlompha meetlo eo batho ba se ntseng ba sebetsa ka eona `me ha ba na ho baka pherekano.

Moshe o ne a na le monyetla oa hore e ka ba `musi oa sechaba se neng se le matla ka ho fetisisa lefatšeng ka nako eo (Egepeta). Ho e-na le hoo, o ile a ikhethela hore a ka ikamahanya le sechaba seo e neng e le makhoba (Ba-Heberu 11:25). Nakong eo a neng a etsa qeto ena, o ne a sa tsebe hore Molimo o tla mo etsa moetapele ea bileng moholo ka ho fetisisa oa nako eohle. O ne a tla etella-pele sechaba sa makhoba ho ba isa tokolohong, a ba etelle-pele linaheng tse khopo ka lilemo tse 40, o ne a tla ba fa tsamaiso ea melao e neng e tla susumetsa le lichaba tse neng li tsoetse pele kamorao ho moo, a be a qale mofuta oa khumamelo o neng o tla phela ka mengoahakholo e mengata `me e lokisetsa Bokreste.

Qeto ea pele e kholo ea Moshe e ile ea ba ho ikamahanya le batho ba Molimo, `me a lahla bolumeli bo fosahetseng `moho le menyaka ea Egepeta ea sebe. Hoja o ile a etsa qeto e fosahetseng, o ne a ke ke ea e-ba motho oa bohlokoa morerong oa Molimo.

Moshe o ithutile lithuto tse ngata. O ithutile ho mamela Molimo pele a ka lebella hore batho ba ka mo mamela. Leha a ne a le moholo hakaalo, o ne a e-na le boikokobetso ka lebaka la ho itšetleha ka Molimo ka ho feletseng. Takatso ea hae ea ho batla ho tseba Molimo (Exoda 33:18) e ile ea `mea ea tšoaneloang ke ho buella Molimo. O ne a tsitlallela ho re Iseraele e ke ke ea khona ho etsa letho kantle ho Molimo (Exoda 33:15). O ne a tseba hore lebaka la boetapele ba hae e ne e se hore a ka inkela khanya.

Moshe o ne a rata batho bao a neng a ba etelletse-pele. Lekhetlong le leng Molimo o ne a batla ho timetsa sechaba ka lebaka la sebe sa bona, a bile a ithaopela hore o tla etsa Moshe moetapele oa sechaba se seng se seholo. Moshe o ile a re ho ka mpa hoa ahloloa eena sebakeng sa Iseraele ho e-na le ho ba moetapele e moholo ba se ba le sieo (Exoda 32:32). Haeba moetapele a ka tlohela batho ba hae ha bobebe feela ka lebaka la litulo sebakeng se seng sesele, ha a na pelo ea moetapele ea kang Moshe.

Sepheo sa Motho ka Mong le Meputso

Batho ba Amerika ba atisa ho nahana hore meputso ea batho ka bomong le tlotla ke tsona lintho tse kenyang thahasello ka ho fetisisa, hoo motho a ka li sebeletsang ka boiteko ba hae e le eena. Leha ho le joalo, merabe e mengata e lumela hore moputso oa kateleho ke oa sehlopha. Ba ka `na ba nyatsa ba ba ba sitisa motho ea lekang ho fihlela sepheo a le mong. Ha ba batle ha ho ka tlotloa kateleho ea motho ka bo-mong.

Batho ba Japan ba na le polelo e reng: "Sepekere se qhoballetseng se tla otloa ka hamore se kokobele." Hona ho bolela hore motho ha a lokela ho leka ho iphumanela tsotello molemong oa hae ho e-na le ho sebetsa le sehlopha.

Moetapele ea sebetsang morabeng osele o hloka hore a utloisise tsela eo morabe oo o talimang sepheo esita le meputso. Mohlomong meputso e ka fuoa lihlopha tse ka khonang ho fihlela sepheo joaloka sehlopha se sebetsang hammoho.

Ho Qoba Khapo ea Merabe

Hangata evangeli ha ea ka ea isoa merabeng e mecha ka tsela e bontšang hlomphe ho merabe eo. Evangeli e ile ea boleloa joaloka molaetsa o tsoang ho morabe o phahametseng e meng, 'me e ne e tsamaisoa 'moho le tlhaloso ea mekhoha ea bona. Ho batho ba bangata ba neng ba sokoloha, ho amohela evangeli ho ne ho bolela hore ba ne ba tla inehela le ho mekhoha ea balichaba.

Mantsoe ana *khapo ea merabe* a bohlokoa. Khapo ea merabe ha e bolele feela hore morabe o mong o alimme lintho tse ling ho tsoa ho o mong. Khapo ea morabe e etsahala ha sechaba se seng se talima morabe osele joaloka haeka o fetisa oa sona 'me ba o latela. Bacha ka ho khetholoha ba leka ho etsisa morabe oa balichaba ka moaparo, ho bua, esita le seo ba nkang e le sa bohlokoa. Batho ba bacha ba laba-labela mesebetsi e neng e le sieo pele, joaloka oa ho fetolela puo, molemong oa hore ba khone ho sebetsa le baetapele ba bacha.

Maemong ao morabe o mong o ntseng o hapuo ke o mong osele, litulo esita le tšusumetso ea pele li tla fokola. Ha maemo a fetoha ka sekhahla se phahameng, bacha ba na le monyetla le hlomphe bakeng sa ho fokotseha hoa lilemo. Meetlo ea khale e hanoa ke meloko e mecha. Bacha ha ba na thahasello ea nalane esita le matšoao a bochaba a sechaba sa habo bona hobane ba lahlile hlomphe ea morabe oa bona.

Baromuoa ha ba na mokhoa oa ho thibela khapo ea merabe kante le haeba e le bona balichaba ba pele ba ho ba le tšusumetso holima mekhoha ea pele-pele. Libakeng tse ngata, lithahasello tsa balichaba tsa khoebo li se li qalile ho hapa merabe.

Ka bomalimabe, baromuoa ba bangata le bona ba kentse letsoho khapong ea merabe, ba e tlišitse ka kerekeng. Mosebetsi oa boromuoa ke ho hloma lipontšo tsa setso se itseng tsa kereke ea bibeleng. Kereke ea setso se itseng e ba le boikemelo ba ho iketsetsa, ea itsamaisa, hape ea ikatisa.

Ntšetso-pele ea setso e sitisoa ke

- Melao ea tsamaiso e behoang e hlaha hole
- Ho kenyelletsa esita le ho ntšetsa pele meetlo ea balichaba
- Boetapele ba balichaba

- Mekhoa ea basele ea ho etsa liqeto
- Tšebeliso ea chelete ka qhekanyetso⁴²

Baromuoa ba balichaba ba atisa ho tla ka lisebelisoa le lithepa tseo baetapele ba naheng eo ba se nang tsona. Moromuoa ea sebetsang ho hloma kereke ha a lokela ho ba molisa oa kereke eo e ncha. Haeba moromuoa e ka ba eena molisa oa pele, tšebeliso ea hae ea lichelete le monehelo ea hae li tla hlahisa mosebetsi oo molisa oa naheng eo a ke keng a o khona.

Moromuoa o lokela hore kamehla a bonoe e le molichaba ea koetseng sekheo sa mosebetsi o ikhethang oa nakoana. O tšoanela a fane ka koetliso e eketsehileng ho batho ba lehae ba bontšang kholo le boinehelo, 'me e mong oa bona e be molisa oa kereke eo e ncha.

Balisa ba lehae ba tšoanetse ho tšetsoa ke kereke ea lehae, hape haeba ho hloka-hala joalo ba itšebelitse. Haeba ba ka tšetsoa ke balichaba, kereke ea lehae ha e na ho bona boikarabello ba eona ba lichelete. Ba tla nahana hore kereke eo ke ea mokhatlo oa balichaba ha se ea bona.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Mosebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 14

1. Ngola serapa se akaretsang thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho tlhaloso ea boetapele ba merabe e fapaneng e hlahang qalong ea Thuto ena. Itokisetse ho e ngola esita le ho e hlalosa ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

---

⁴² The Willowbank Report: Consultation on Gospel and Culture "Lausanne Occasional Paper 2" (1978). Retrieved from <https://www.lausanne.org/content/lop/lop-2> on March 14, 2020.

Thuto ea 15

Tlaleho ea Tšebetso

Letlapa la Lintlha

Nakong ea papali ea lihlopha tse phahameng ea bolo ea maoto, ho bonesoa letlapa le lehlo la lintlha moo bohle ba ka le bonang. Letšoele le tlileng ho boha papali le thabela ho tseba hore na sehlopha se ntse se sebetsa joang, empa letlapa la lintlha le bohlokoa ka ho fetisang ho mokoetlisi oa sehlopha le ho litho tsa sehlopha seo.

► Ke hobane'ng ho le bohlokoa ho mokoetlisi le libapali hore ba tsebe lintlha nakong ea papali?

Letlapa la lintlha lea hloka hahala bakeng sa ho utloisisa hore na papali e ntse tsamaea joang, ho lekola katleho ea leano, ho etsa liqeto, ho lokisa, esita le ho hlola.⁴³

Moetapele o tšoanela ho ba le bokhoni ba ho hlalosa "lintlha" tsa mokhatlo ho batho bao a ba etelletseng-pele esita le ho ba boholong holima hae.

Mekhatlong e mengata, ha ho na mokhoa o sebelisoang bakeng sa ho lekola tšebetso ea moetapele. Bohle ba na le maikutlo a itseng ba ipapisa le mohopolo ea bona hore na moetapele o tšoanela ho etsa eng. Moetapele o lokela a be le bokhoni ba ho lekola tšebetso ea hae a be a e hlalose, haholo-holo ho ba beileng litebello bakeng sa hae.

Moetapele o boetse o tšoanela ho ba le bokhoni ba ho hlahloba a be a lokise tšebetso ea batho bao a ba etelletseng-pele. O lokela ho etsa sena ka tsela e ke keng ea ba nyahamisa kapa hona ho fokotsa tšusumetso ea hae ho bona.

► Ho tla etsahala'ng ha moetapele a khalemela batho ba hae ka tsela e sa tsotelleng boikutlo ba bona?

Ho Sebetsa le Lekhotla

Hangata mokhatlo o ba le lekhotla la botsamaisi e leng lona tsamaiso e kaholimo-limo mokhatlong oo. Ka linako tse ling ba bitsoa lekhotla la bahlokomeli. Moetapele oa mokhatlo e ka ba eena molula-setulo oa lekhotla kapa ho ka se be joalo. Moetapele ea kaholimo-limo oa mokhatlo (mophethahatsi) o ikarabella tlasa lekhotla lena.

Lekhotla la bahlokomeli le na le matla a ho qetela a ho sebetsa likhohlano tsa mokhatlong tseo botsamaisi bo sa li rarolang. Ho bohlokoa hore lekhotla le kopanele pono e tšoanang e akaretsang ea mokhatlo esita le tlhaloso ea likatleho bakeng sa

⁴³ John Maxwell, *17 Indisputable Laws of Teamwork: Embrace Them and Empower Your Team* (New York: HarperCollins Leadership, 2001), 153-155

mokhatlo. Mekhatlo e meng e bile le mathata ka lebaka la hore moetapele le basebetsi ba hae ba bopile pono e neng e fapana le pono ea lekhotla la tsamaiso bakeng sa mokhatlo.

Mophethahatsi o tsamaisa basebetsi ba bang ba mokhatlo, 'me basebetsi ka tloaelo ha ba lokele ho nka litaello ka kotloloho ho tsoa ho litho tsa lekhotla la tsamaiso. Ke boikarabello ba mophethahatsi ho thusa basebetsi hore ba ka atleha. O lokela ho ellooa hore ha a isa tlaleho ho lekhotla la tsamaiso hore basebetsi ba hloleha kapa ba entse liphoso, o ntse a tlaleha hore o hlotsoe ke tsamaiso.

Lekhotla la tsamaiso ke lona le behang melao ea tsamaiso e akaretsang esita le sepheo bakeng sa mokhatlo. Mophethahatsi o laola mesebetsi ea mokhatlo 'me o etsa liqeto mabapi le hore ho tla fihleloa sepheo se akaretsang sa lekhotla joang.

Ke liqeto lifeng tse ka etsoang ke mophethahatsi kantle le ho buisana le lekhotla la tsamaiso? Sena se tla laoloa ke likamano tse leng teng lipakeng tsa mophethahatsi le lekhotla. Haeba moetapele o sebelitse hantle setulong sa hae ka nako e telele, lekhotla le mo tšepela hore a ka etsa liqeto tse ngata. Haeba o etsa liqeto tse eeng li be le litla-morao tse mpe, lekhotla le tla tšoenyeha 'me le batle ho nka karolo liqetong tse ngata.

Ha moetapele a etsa liqeto tse ntle tse hlahisang litholoana tse ntle, tšepo ea lekhotla la tsamaiso ho moetapele eo ea eketseha. A ka boela a eketsa tšepo ea bona ka hore kamehla a bolele seo e leng 'nete ea maemo, a lule a ba tsebisa litaba molemong oa hore ba se ke ba makatsoa ke mathata a ka boelang a nka nako e ngata hore ba ka a mamela ba ba a utloisisa.

► Ke hobane'ng ho le bohlokoa hore moetapele ea ka holimo-limo mokhatlong a ka ikarabella tlasa lekhotla?

Mohlala o sa nepahalang...

Osiase e ne e le morena ea matla ea ileng a etsa hore sechaba se rue, a atolosa naha ea sona, a ntlafatsa mabotho, hape a ntšetsa-pele mekhoa ea temo. O busitse ka lilemo tse 52.

Nakong eo a fihlelang lilemo tsa puso tse 40, tšusumetso ea hae e ne e le matla haholo. Batho ba bangata bao a neng a ba busitse ba ne ba sa ka ba e-ba le morena e mong osele. Liqeto tsa hae li ne li hlahisa litholoana tse ntle. O ile a qala ho nahana hore o ne a sa hloke ho mamela mang kapa mang.

Osiase o ile a qala ho italima e le matla a feletseng ka boena. Kahobane morena o ne a tsoa lelokong la Juda 'me baprista bona ba tsoa lelokong la Levi, motho a le mong o ne a ke keng ea e-ba morena le moprista. Osiase o ile a etsa qeto ea ho nka tsamaiso holima khumamelo e neng e etsoa tempeleng 'me a etella-pele khumamelo

(2 Likronike 26:16-21). Molimo o ne a ba neile melao ka tsela eo morena a neng a se na ho khona ho ba moprista hobane lichabeng tse ngata, morena o ne a entsoe molimo oo ba o khumamelang.

Osiase o ile a otloa ka lepera 'me a phela lilemo tse 11 tsa ho qetela tsa bophelo ba hae a phela ntlong ea hae a le mong, a busa ka ho ba le baemeli. Baetapele ba bangata ba sebelelitseng ka nako e telele ba ile ba qetella ka masoabi ka lebaka la boitšoaro le liketso tsa boikhohomoso lilemong tsa ho qetela tsa bophelo ba bona.

Tlhokeho ea Kananelo ea Tšebetso

Ke joang motho a tla tseba hore na o fihlela litebello tsa bao a tlalehang ho bona kapa che? O hloka hore ba mo etsetse hlahlobo ea tšebetso ea hae.

Hlahlobo e ka ba ea semolao 'me e ka kenyeletsa lintlha kaofela, kapa e ka ba e lokolohileng ebile e le bobebe. Mokhoa oa hlahlobo o sebetsang ka ho fetisisa hape o le molemo ka ho fetisisa ke ha moetapele a bolella motho ka bokhutšoanyane seo a se etsang hantle le se lokelang ho ntlafatsoa. Hlahlobo ena ha ea phethahala ka ho feletseng; ha e akaretse lintlha tsohle tsa tšebetso ea motho. Ntle le hoo, moetapele o babatsa limelo tse ling tse itseng 'me o lokisa le liphoso.

Batho ba bangata ba italima ka seiponeng letsatsi le leng le le leng ho bona hore na motho a ka ntlafatsa chebahalo ea hae joang. Kantle ho seipone na u ne u ka tseba hore na u shebahala joang? U ne u tla etsa qeto ea hore na u shebahala hantle kapa che ka ho fumana likarabelo ho tsoa ho batho ba bang. Karabelo ea tšebetso e tšoana le seipone bakeng sa mosebetsi oa rona.

“Ha ho letho le leng le ka nkang sebaka sa mantsoe a thoriso a 'maloa a khethiloeng hantle, a nakong, hape a tšepahalang. A fumanoa mahala hape a theko e boima haholo.”
- Sam Walton

Ke lumela ka ho tiea hore ho fana ka tlaleho ke leano le theko e bobebe ka ho fetisisa la ho ntlafatsa tšebetso le ho kenya khotsofalo. Le ka etsoa kapele, ha le lefelloe letho, 'me le ka fetola batho kapele.⁴⁴

Batho ba lakatsa ho ananeloa. Ke tlhoko ea mantlha ea botho. Batho ba kenngoa thahasello ke tšepo ea hore ba tla ananeloa ke ba bang. Haeba motho a ka tingoa kananelo ea tšebetso ea hae, thahasello ea hae e atisa ho theoha.

► Ho etsahala eng haeba mosebeletsi a sa fumane kananelo ea tšebetso ea hae hohang?

---

⁴⁴ Ken Blanchard, *The Heart of a Leader: Insights on the Art of Influence* (Colorado Springs: David C Cook, 2007), 11

Tlhophiso ea Moetapele

Hore a tle a khone ho fa ba bang kananelo ea tšebetso, moetapele o lokela hore pele ho moo a ke a itlhahlobe ka boikokobetso. Haeba o nahana hore ha a na liphoso, o tla sitoa ho mamella liphoso tsa ba bang.

Moetapele o lokela hore a be a ntse a tsoela pele ho itlhahloba, a ntse a intšetsa-pele hape a ntse a intlafatsa ka boikokobetso. O lokela a be a hlokometse liphoso tsa hae. ho seng joalo, ha a na khona ho lokisa ba bang.

Moetapele o batla hore batho ba ka ikarabella ho eena mabapi le mosebetsi oa bona, empa o tšoanela a nahane hore eena o ikarabella tlasa mang. Leha ekaba ke eena moetapele ea kaholimo-limo mokhatlong, ho ntse ho e-na le e mong eo a ikarabellang tlasa hae: mohlomong lekhotla la botsamaisi, batšehetsi ba mokhatlo, esita le batho bao a ba sebeletsang. O tšoanela ho utloisisa boikarabello boo ba hae, hore a tle a khone ho lebella ho ikarabella ho nepahetseng ho batho bao a ba etellang-pele.

Moetapele o boetse oa ikarabella ho batho ba mo sebeletsang, hobane ke eena ea ikarabellang ho ba etsetsa maemo ao ba a hlokang hore ba atlehe. Baetapele ba bang ha ba hopole boikarabello bona bo mahlakore a mabeli. Moetapele o lokela ho amohela liphoso tsa hae 'me a lemohe nako eo a sa kang a nea batho ba hae seo ba neng ba se hloka.

Nebukadnesare e ne e le morena e moholo ea ileng a ikhohomosa ka tseo a neng a li fihletse 'me a iphamisa ho e-na le ho khumamela Molimo. Molimo o ile a mo fetola ntho e neng e ka ke phoofolo ka lilemo tse supileng molemong oa hore a tle a lemohe hore o tlasa matla a Molimo (Daniele 4:28-37).

Ka lilemo tseo tse supileng, Nebukadnesare o ne a khasa har'a naha a bile a ja joang. O ne a sitoa ho ka sebetsa joaloka morena, empa ha a ka a tlosoa setulong sa hae. O ne a phela morabeng oa linaha tsa bochabela moo setulo se sa itšetlehang ka bokhoni.

Heroda o ile a etela sechaba sa sebaka se neng se itšetlehile ka eena ho tsa moruo. Kahobane ba ne ba batla melemo ho eena, ba ne ba mo rorisa, ba re "Lentsoe leo ke la Molimo, eseng la motho." Ha Heroda a utloa thoriso ena, ho e-na le hore a ikhopotse hore e ne e le motho kahoo thoriso eo e ne e se ea 'nete, o ile a e amohela. O ne a batla ho ikutloa e le molingoana kannete. Molimo o ile a mo otlala hang-hang ka bokulo, 'me o ile a jeoa ke liboko a ba a shoa (Liketso 12:20-23). Pherekano ea ketsahalo ena e ne e totobetse ho bohle—motho ea neng a rorisoa joaloka molimo o ile a shoa kapele ka tsela e bohloko hape e nyonyehang.

Khothatso esita le Thoholetso

Ho tiisa le ho ananela mosebetsi oa motho ho ka etsoa ka litsela tse ngata. Ho lesa motho hore a ka etsa mosebetsi oa hae kante ho tšitiso ke tsela e 'ngoe ea ho bontša tšepo. Haeba u ka lula u mo bolella hore a etse eng le hore a e etse joang, u bontša hore ha u mo tšepole hore a ka etsa mosebetsi oa hae hantle.

Khothatso e hahang e sebetsa ho feta ho tšoaea liphoso. Batho ba bangata ba nyahamisoa ke ho tšoaoua phoso. Boholo ba batho ba tla itšireletsa ha ba nyatsuoa; ho e-na le ho leka ho lokisa boitšoarō ba bona, ba tla leka ho bo sireletsa.

Bangoli ba bang ba boetapele ba lumela hore esita leha ekaba motho a fosa boholo ba lintho 'me a nepa tse fokolang, tsela e molemo ka ho fetisisa ea ho mo aha ke ho tiisa kananelo ea moo a nepang 'me u se ke oa bua letho hohang ka seo a se fosang. Tšebetso ea hae ha e tlamehe hore e be e phethehileng hore a lokeloe ke thoriso. Ketso efe le efe e bontšang boiteko bo matla le tšisinyeho efe le efe e isang tseleng e nepahetseng li ka rorisoa. Litholoana e tla ba hore motho eo o tla etsa liketso tse nepahetseng haholo ho feta 'me o tla fokotsa liketso tse fosahetseng.

Baetapele ba bangata ba etsa phoso e mpe ea ho hlokomela liphoso tseo batho ba li etsang feela. Ha ba ele hloko lintho tse nepahetseng hobane tseo ha se mathata. Ba ichebetse feela hoo e leng mathata. Molateli o nahana hore tseo a li fihletseng ha li bonoe hobane ha ho buuoe ka tsona.

Moapostola Paulosi o ngoletse balumeli ba Korinthe a lokisa liphoso tse ngata, haholo-holo tšebelising ea lineo tsa moea. Empa talima kamoo a qalang lengolo la hae kateng (1 Ba-Korinthe 1:4-7). O ba thoholetsa kamoo ba neng ba e-na le lineo tse ngata tsa moea kateng. Joale etsa setšoantšo sa ha e ne eba o qalile ka ho ba omanyā mabapi le kamoo ba neng ba sebelisa lineo tseo a sa qala ka thoholetso ena. Ba ne ba tla arabela taba eo joana, "Na ha a hlokomele hore re na le lineo tse ngata tsa moea? Ebe ha a ananele kamoo re leng matla kateng mabapi le lineo tsa moea?" Paulosi o ananetse matla a bona pele a ka bua ka liphoso tsa bona.

► Talima mangolo a ngoletsoeng likereke tse supileng tse Asia ho Tšenolo 2-3. Lengolo ka leng le qala ka tsela efe?

Mefuta ea ho thoholetsa e ka beoa ka mekhahlelo e 'maloa ea lihlopha tse peli.⁴⁵ Ho ea ka Blanchard le Bowles, mefuta ena eohle e molemo, empa mofuta oa bobeli sehlopheng seo sa peli ke oona o sebetsang hantle ka ho fetisisa.

---

⁴⁵ Ken Blanchard and Sheldon Bowles, *Gung Ho: Turn on the People in Any Organization* (New York: William Morrow, 1997), 146

E Hlophisitsoeng kapa E Iketsahallang Feela

Mohlala oa thoholetso e hlophisitsoeng e ka ba ho fana ka lengolo. E iketsahallang feela e ka ba moputso kapa thoriso e neng e sa lebelloa.

Ea Sehlopha kapa Ea Motho ka Bomong

Sehlopha se amohela thoholetso ka katleho ea sona. Motho ka mong a ka fua moputso kapa thoriso ka lebaka la karolo ea hae e ikhethang.

E Akaretsang kapa e Ikhethang

Mohlala oa thoholetso e akaretsang ke ha motho a tlotloa ka lebaka la bolelele ba nako eo a e sebelitseng. Thoholetso e ikhethang e ka etsoa ha motho a etsa se seng se ikhethang bakeng sa moreki.

Ka Tloaelo kapa Ka Tsela e Ikhethang

Mpho ea moputso, lengolo la tlotlo, kapa lejoe la tlotlo e ka ba thoholetso e tloaelehileng libakeng tse ling. Mpho e arabang tlhoko kapa thahasello ea botho e ka ba e ikhethang.

Haeba motho a sa sebetsa hantle empa a e-na le lenyora la ho atleha, u ka `na oa sitoa ho mo thoholetsa ka `nete, empa u ka mo khothatsa. Bontša kananelo ea boinehelo ba motho eo le tšepo ea hore a ka atleha nakong e tlang.

► Ke mefuta efe ea kananelo ea tšebetso eo u ka thabelang ho e fumana? Ke mefuta efe eo uena u e sebelisang ho ba bang?

Nahana ka Josefa

Josefa o ile a rekisoa ke bana babo hore e be lekhoba. Hamorao o ile a hlola lilemo teronkong ka lebaka la ketseletso.

Josefa ha a ka a lumela ho hloloa ke bohloko. Ho e-na le hoo o ile a khetha ho thusa. O ile a fetoha moetapele ka ho sebeletsa. O ne a laola thepa ea monna eo a neng a mo sebeletsa (Genese 39:4). Hamorao, o ile a fetoha mohlokomeli teronkong.

Molimo o ile a fetola maemo a Josefa `me a mo beha litulong tse phahameng naheng ea Egepeta. Ha bana babo Josefa ba e-tla, o ile a ba tšoarela, a eelloa hore Molimo ke eena ea neng a laola bophelo ba hae (Genese 50:20). Molimo o ile a sebelisa Josefa ho pholosa Egepeta, lichaba tse ling, esita le lelapa la habo tlang.

Batho ba bangata bao e ka bang baetapele ba nyahamisoa le hona ho utloisoa bohloko ke ho hlokeloa toka hoo ba ho etsetsoang. Ba ikutloela ba ke keng ba fumana phahamiso ka lebaka la batho ba ba hanelang ka menyetla. Josefa o ne a tseba hore Molimo o taolong holima bophelo ba hae.

Ho Nyatsa le Ho Lokisa

Kamehla u hopole hore batho ba bangata ba arabela ho nyatsuo ka ho itšireletsa. Ba ikutloa ho nyatsuo ho fokolisa boleng ba bona. Ha ba nyatsuo, hang-hang ba batla ho itokafatsa.

Ho na le polelo ea khale e reng: "Ha sesebelisoa seo u nang le sona feela e le hamore, u batla ho bona bothata bo bong le bo bong e le sepekere." Baetapele ba bang ba sebelisa ho nyatsa joaloka hamore, 'me ba leka ho lokisa bothata bo bong le bo bong ka ho "kokotela" motho e mong. Moetapele o tšoanela ho aha kamano ea tšepano le batho ba hae molemong oa hore ba tsebe hore o batla ho ba thusa.

Pele ho ketso ea ho nyatsa le nakong ea ho nyatsa, moetapele o tšoanela a bontše kananelo ea limelo tsa motho eo. Hlokomela mosebetsi o motle oo a o etsang. Bontša tebello ea hore motho eo a ka sebetsa hantle. Ananela boleng ba likamano tsa hau le motho eo.

Motho eo o batla ho bona hore u ikutloa joang ka eena. Ha u mo khalemela, o shebile matšoao a itseng. Seo a nahanang hore ke maikutlo a hau ka eena se tla susumetsa litholoana tsa khalemelo eo ho feta litaba tseo le li buisanang.

"Tšepa, empa netefatsa."
- Ronald Reagan

Kahohle kamoo ho khonehang, hlalosa litla-morao tsa ketso e fosahetseng kantle le ho bea molato, u ka ba oa jara molato joaloka moetapele ha ho khoneha. Bolela tšepo eo u tla tsoela pele ho ba le eona esita le litebello tse ntle.

► Fana ka mohlala oa kamoo u ka khalemelang motho u sebelisa tataiso e kaholimo.

Puisanong ea ho khalemela boitšoaro bo fosahetseng, leka ho rarolla bothata bo le bong feela ho e-na le ho hlahisa letoto la liphoso. Haeba u ka ba bolella lintho tse ngata tse fosahetseng ka bona, ba ka fihlela qeto ea hore ha ba na boleng.

U se ke oa soma. U se ke oa sebelisa mantsoe a kang "le ka mohla" kapa "kamehla" ha u hlalosa liphoso tsa bona. U se ke oa pheta-pheta lintho tse fosahetseng ho feta kamoo ho hlokalang kateng.

Ha u sebetsana le motho ea nang le mathata (ho kenyeletsa le moetapele ea kaholimo ho oena), nahana ka lipotso tsena: motho eo o fetile linthong life bophelong, motho eo o ikutloa joang ka maemo ao a leng hara oona, le hore motho eo seo a hlileng a se batlang ka 'nete ke sefe?

Sehlopha se lokela hore ka morero se ithute ka liphoso le ka ho hloleha. Sekaseka phoso—eseng ho beha motho molato, empa ho ithuta ho eona. Kamorao ho moo, phoso ha ea lokela ho sebelisoa ho boloka lintlha khahlanong le motho.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang

1. Moetapele o boetse o tšoanela ho ba le bokhoni ba ho hlahloba a be a lokise tšebetso ea batho bao a ba etelletseng-pele.
2. Ha moetapele a etsa liqeto tse ntle tse hlahisang litholoana tse ntle, tšepo ea lekhotla la tsamaiso ho moetapele eo ea eketseha.
3. Batho ba kenngoa thahasello ke tšepo ea hore ba tla ananeloa ke ba bang.
4. Khothatso e hahang e sebetsa ho feta ho tšoea liphoso.
5. Sehlopha se lokela hore ka morero se ithute ka liphoso le ka ho hloleha.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 15

1. Ngola serapa u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang Thuto ea 15. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

Thuto ea 16

Ho Bua Kapel'a Batho

Matla a Puisano

"Polelo e buuoeng ka motsotso o tšoanelang, e joalo ka liapole tsa khauta pitsaneng ea silefera" (Liproverbia 25:11). Taba e nepahetseng e buuoeng ka nako e nepahetseng, `me e buuoeng ka bokhabane, ke mosebetsi oa bonono. Ho buisana hantle ke tsebo e ka ntlafatsoang.

Batho ba fihlela maikutlo ka bohlae ba hau, ka boitšepo ba hau, esita le ka seo u ka se fihlelang ho ea ka bokhoni ba hau ba ho tseba ho bua. Hore u tle u sebetse hantle tšebeletsong ho tla itšetleha ka bokhoni ba hau ba ho susumetsa ba bang.

Boholo ba tšebeletso bo na le puisano. Thero, ho ruta, ho eletsisa, le ho khotatsa kaofela li etsoa ka puisano. Boholo ba baetapele ba tšebeletso ke libui tse hloahloa. Ke ntho e sa tloaelehang haholo hore motho ea se nang makhabane a ho bua hantle e ka ba moetapele ea atlehang.

► Ho na le polelo ea khale e reng, "Pene e matla ho feta sabole." U nahana hore see se bolela'ng"

Matla a `mele a ke ke a bapisoa le matla a mohopolo o buuoeng ka katleho. Sebetsa se ka qobella batho ho etsa taba e itseng, empa mohopolo o hapa likelello le lipelo. Ke ka lebaka lena mebuso e meng e beang meeli ea bolokolohi ba puo.

► Moithuti e mong a ke a balle sehlopha Jakobo 3:1-8. buisanang ka seo lengolo lena le se bolelang mabapi le matla a puisano.

Lengolo lena la Jakobo le bua haholo ka bokhoni ba leleme ba ho etsa tšenyō. Matla a puisano a ka sebelisoa ho aha kapa ho senya. Molimo o khethile puisano, e matlafalitsoeng ke Moea o Halalelang, e le eona tsela eo ka eona a tla fihlela morero oa hae oa pholoso.

Ka lebaka la matla a puisano, Mokreste o lokela ho e sebelisa ka hloko ka nako tsohle. Joaloka sebui, u lokela ho latela melao ea boitšoarō ea Bokreste. Kamehla u be ka lehlakoreng la `nete. Le ka mohla u se ke oa buella ntho eo u sa e lumeleng. Le ka mohla u se ke oa leka ho laola batho ka ho ba bolella lintho tseo ehlileng e seng `nete, kapa ka ho ba tima litaba tse ka bang bohlokoa ho bona.

Ho ba le Setsoalle

Mokhoa oo u buisanang le batho ka oona o ama likamano tsa hau le batho. Tšebelisano ea botho ea moetapele le batho ba bang e bohlokoa. Batho ba batla ho tseba hore moetapele oa ba hlomphe hape oa ba ananela. O lokela ho bontša ka boitšoarong ba hae hore o nka batho ba le bohlokoa.

U tšoanela ho ikoetlisetsa ho sebelisana le batho ka tsela eo ba e ananelang. Batho ba bang ba nahana hore ha ba lokela ho etsa lintho ka tsela eo ba sa e tloaelang, empa u lokela ho ikoetlisa hore u ka ba le boitšoarong bo nang le setsoalle.

Boitšoarong ba hau bo lokela ho bontša setsoalle le hlomphe tseo u nang le tsona ho batho ka tsela eo le bona ba tla elelloa. Haeba ho se joalo, boitšoarong ba hau ha bo tsamaellane le pelo ea hau.

Haeba u ka bonahala eka ha u na thahasello ha u lumelisa motho kapa leha u ka talima nq'e `ngoe hosele ha u tšoara motho ka letsoho, o tla tseba hore ha u mo nke a le bohlokoa. Haeba u moetapele, batho ba bang ba utloa e le monyetla ho buisana le uena. Ba etse hore ba ikutloe ba na le boleng ka ho ba fa tlhokomelo le thahasello. U ka `na ua nahana hore ha u na ho ba le nako ho etsa sena ho batho bohle, empa esita le metsotsoana e fokolang ea ho tsepamisa maikutlo ho motho e bohlokoa.

Kantle le ha ekaba moetlo oa heno ha o lumelle sena, lumelisa motho ka letsoho le tiileng, u mo talime kahara mahlo, u bue ka lentsoe le nang le setsoalle, `me u bososele. Motho oa monna o lokela ho ema ka maoto haeba motho a ka mo lumelisa a ne a ntse a lutse faatše.

► Ikoetlise boitšoarong bona.

Ho Hlola Tšabo ea Ho Bua Kapela Batho

E `ngoe ea lintho tse tšosang batho ka ho fetisisa ke ho bua kapela batho.

► Ke hobane'ng ha batho ba tšosoa ke ho bua kapela batho?

Batho ba bangata ba tšaba ho bua kapela batho hobane

1. Ha ba tsebe seo ba tla se bua.
2. Mehopolo ea bona ha ea hlophiseha.
3. Ha ba na bonnete ba hore batho ba tla thabela kamoo ba tla sebetsa kateng.

Sesosa sena sa pele sa tšabo se ka lelekoa ke takatso e matla. Sebui se lokela hore se be se na le molaetsa oo se batlang ho o bolela. Haeba u kopuo ho fana ka thero kapa thuto, u tšoanela ho rapela le ho batla tšusumetso ea Molimo ho fihlela u ka ba le taba ea bohlokoa eo u tla e bua.

Sesosa sa bobeli sa tšabo se tlosoa ka boitokiso. Nka nako ho nahana hore na u tla hlalosa mehopolo eo ka tsela efeng. Bea lintlha tsa hau faatše joale u etse qeto ea hore u tla li fana ka tlhahlamano efeng. Etsa moralo oa hore u tla qetella litaba tsa hau joang. Lipolelo tsa hau tsa ho qetela li lokela ho tiisa taba eo e leng ea bohlokoa ka ho fetisisa `me u kope karabelo eo u e batlang.

Sesosa sa boraro sa tšabo se tlosoa ke katleho. Kamora hore u bue `me u fumane karabelo tse ntle, u tla ba le boitšepo ba nakong e tlang.

Malapa a mang a baromuoa a ne a le kopanong e kholo. Motsamaisi o ile a kopa bo-ntate ba babeli hore ntate ka mong a hlophisetse e mong oa bana ba hae hore a ka bua metsotso e fokolang ka bophelo ba boromuoa. Ntate e mong o ile a lokisa mora oa hae ea neng a le lilemo li 10 ka ho mo thusa ho nahana lintho tse thahasellisang tseo a neng a ka li bua mabapi le bophelo ba bona e le baromuoa. Ba ile ba ikoetlisa hammoho `me ba ngola mantsoe a seng makae karetaneng hore a tle a mo thuse ho hopola seo a neng a tla se bua. Ha a ema kapela letšoele, o ile a bua ka boitšepo; `me letšoele le ile la natefelo a ke puo ea hae.

Ntate e mong eena ha a ka a etsa boitokiso ba letho le mora oa hae. Ha mohlankanyana a neoa sebaka sa hore a ka bua, o ne a sitoa le ho sisinyeha ke tšabo, o ne a sitoa ho nahana hore o tla bua'ng, `me o ile a iikutloa a hobosehile ka lebaka la tšebetso ea hae e neng e se ntle.

Ho Khetha Sehlooho sa Puo

Sehlooho se tšoanela ho tsamaellana le ketsahalo ea kopano. Ipotse, "Ba lebelletse eng ho tsoa puong ee?"

Puo e tšoanela ho ba molemo. Ipotse, "Hobaneng ba hloka ho utloa taba ee? E tla ba thusa joang?"

U hloka botšephehi ka sehlooho. Ipotse, "Hobaneng ba ka lokela ho `mamela ha ke bua taba ee?" haeba ho hloka hore u ka bua ka sehlooho se itseng seo u nang le tsebo e fokolang ka sona, u lokela ho etsa liphuputso. Tsela e haufi ea ho etsa liphuputso ke ho bua le motho ea hlompheoang ea nang le tsebo e pharalletseng ka sehlooho seo.

Sehlooho se lokela ho ba le khokahano le litaba-tabelo le boitsebelo ba bamameli. Ipotse, "Hobaneng ba lokela ho tsotella? Nka etsa joang hore ba utloisise?"

Ho Etsa Hore Puo e be Monate

Khang e hapa maikutlo, empa e etsa hore ba bang ba bamameli ba be khahlanong le uena. Sebetsana le khang haeba u tlamehile ka lebaka la kholiseho, empa u se ke oa bua ka taba e bakang khang molemong oa hore feela u ka hapa maikutlo.

Eba hlokolosi mabapi le ho bua ka taba e tsosang khang `me e le ncha ho uena. Nako e thusa ho tlisa teka-tekano mehopolong e mecha.

Lipale mabapi le liphihlelo tsa hau le lithuto tseo u ithutileng tsona li ka ba monate, empa u se ke oa bua ka uena haholo hoo ekang puo e mabapi le uena.

Hangata therisano ea ho bua e tla ka tšohanyetso hoo sebui se sitoang ho itokisetsa hantle. Maemong a joalo sebui se tla lokela ho nka ho tsoa boiphihlelong esita le tsebo ea sona. Sebui se lokela ho lula se ntse se ithuta e le ho eketsa pokello ea lintho tseo a ka buang ka tsona lipuong tsa hae.

Ho Hapa Maikutlo

Sebui se tšoanela ho tsosolosa thahasello ea bamameli khafetsa puong eohle ea hae. u se ke oa inahanela hore batho ba mametse.

Ho na le matšoao a mangata a bontšang ha bamameli ba mametse ka hloko. Bamameli ba talimile sebui, ba na le ponahalo ea hore ba nahana, ba oma ka lihlooho kapa ba etsa molumo oa likarabelo o utloahalang, ba sekamela pele hanyane, ba iphapanyetsa litšitiso, ba bile ba arabela metlae ea sebui kapa maikutlo a mang. Ha u bona matšoao ana, u tla tseba hore ba mametse.

Puong ea hau eohle u ka sebelisa maqheka a fapakaneng ho etsa hore ba boele ba u ele hloko. U ka sebelisa: lipalo-palo tsa morao-rao, metlae, papiso ea bophelo kapa ea histori, qotsulo e thahasellisang, potso e sa hlokeng karabo, bothata ba bophelo, boemo bo inahaneloang, ho pheta-pheta poleloana kapa lepetjo, ketsahalo ea hona joale kapa boemo ba naha, kapa boiphihlelo ba botho.

Mosebetsi o ka etsoang: Etsa hore moithuti e mong a hlalose puo kapa thero eo a sa tsoa fana ka eona. O lokela ho hlalosa maqheka afe le afe ao a a sebelisitseng ho a hlahang serapeng se kaholimo. Sehlopha se lokela ho buisana ka maqheka a mang hore na a ka be a ile a sebelisoa joang puong. Haeba nako e lumela, lipuo kapa lithero tse `maloa li ka hlahlojoa molemong oa ho ruta baithuti ho sebelisa maqheka ana.

Pele u bua ntlha ea bohlokoa, etsa bonnete ba hore bamameli ba mametse. Etsa ho hong ho hapa maikutlo a bona.

U se ke oa bua ntlha ea bohlokoa ka nako ea tšitiso ea nakoana. Haeba ho na le ntho e sitisang tlhophiso metsotsoana e seng mekae, hlahloba seo u se buileng `me ema ho fihlela tšitiso e fetile, ebe u khutlisa maikutlo a bona.

Ha Oliver a ne a ntse a fana ka thero, ngoana e monyenyanane o ile a tsamaea kapele ho kereke a bitsa `m'e oa hae. Boholo ba batho ba ka kerekeng ba ile ba sheba ngoana eo. Oliver o ile a boela a bua seo a neng a se a se buile pele ngoana a nkuoa, eaba o phahamisa lentsoe ka metsotsoana hore a ka hapa maikutlo a letšoele hape.

Ho Phethela Puo

1. Hlophisa lipolelo tse qetellang puo lentsoe ka lentsoe.
2. Akaretsa seo u batlang hore bamameli ba se hopole haholo ka mokhoa o ka hopolehang.
3. Koala ka bokhutšoanyane.
4. Se ke oa kopa tšoarelo bakeng sa liphoso tseo u nahanang hore puo e bile le tsona.
5. Koala ka ho etsa qholotso kapa boipiletso bo susumetsang maikutlo a bona.

Ho Kopanya Mahlo

Sebui se lokela ho talima likarolong tsohle tsa bamameli, a ntse a kopanya mahlo ka kotloloho le ba bangata ba bona kamoo ho ka khonehang.

Lintlha tsa boikhopotso tsa puo li lokela ho etsoa ka mokhoa oo li ka baloang ka ho li qekotsa feela, molemong oa hore sebui se se ke sa bala ho feta tekanyo. Tseba lintlha tsa hau hoo ho ka hlokahalang hore u ka li qekotsa feela.

Boleng ba Lentsoe

Liphoso tse tloaelehileng tsa boleng ba lentsoe ke ho bua ka potlako haholo kapa butle haholo, ho korotla, lentsoe le molumo o sa fetoheng, molumo oa maiketsetso, ho lula u hatella taba e itseng ho se phetoho-phetolo. Boleng ba lentsoe la hau bo tla ama tšusumetso ea molaetsa oa hau. Ho ntlafatsa boleng ba lentsoe la hao, nahana lintlha tse latelang:

- Bua ka ho hlaka le ka nepo.
- Bua ka mokhoa oa hau oa ho qoqa moo ho loketseng.
- Feto-fetola lebelo, matla, molumo le bophahamo.

► Buisanang ka mehlala ea litsela tseo motho a lokelang ho feto-fetola likarolo tse 'ne tse hlahang polelong e kaholimo (lebelo, matla, molumo, bophahamo).

Kamano le Bamameli

Puo ke ho sebelisana le bamameli, esita le haeba bamameli ha ba arabele ka ho bua. Ba na le tsela eo ba ikutloang ka eona esita le seo ba se nahanang mabapi le seo u se buang, 'me maikutlo ao a ka fetoha nakong eo puo e ntseng e tsoela pele.

Sethala se phahameng ebile se le seholo se fa sebui seriti, empa se mo behella hole haholo le letšoele hoo ho sebelisana ho ka bang thata. Haeba letšoele ha le leholo, sebui se lokela ho ema boemong bo lekanang le ba bamameli 'me a sebelise sethala se senyenyane.

Molemong oa ho hapa maikutlo ka tsela e nang le hlompheho, ho bua hoa hau ho lokela ho amoheleha. Mohlala, haeba u ka hloella holima tafole hore u tle u bue, bohle

ba tla mamela; empa kahobane ketso eo ea hau ha ea tloaeleha, ba ka `na ba se nkele molaetsa oa hau hloohong. Mekhoa e itseng ea boitšoarō le moaparo e lebeletsoe bakeng sa boemo boo. Haeba u ka sutha haholo ho se lebeletsoeng, ba ka `na ba u nka u se sebui sa semolao.

Leka ho utloisisa litšekamelo tsa bamameli ba hau `me u se ke oa ba khopisa kantle ho lebaka. Haeba u ka ba koatisa ka ntho e `ngoe e sa amaneng le morero oa hau, ha u na ho fihlela letho. U se ke oa leka ho lokisa mathata oohle le ho se utloisise hohle hoa bona puong e le `ngoe.

Papiso: Haeba u qhatsa lebese ka nkhang u le tšela ka botlolong, u lokela ho tšela butle hape ka hloko, ho seng joalo boholo ba lebese bo tla qhalanela faatše. Ka tsela e joalo, haeba u leka ho fetola bamameli ba hau haholo ka nako e le `ngoe, ha ba na ho amohela phetoho eo.

Ho qoba litloaelo tse itseng ho tla matlafatsa likamano tsa hau le bamameli ba hau.

- U se ke oa lebisa puo e phoqang ho bamameli.
- U se ke oa batla bamameli ba u hauhele. Mohlomong ba tla fokotsa hlomphe ea bona ho uena haeba ba u hauhela.
- Qoba ho itšireletsa ka liketso tsa hau kapa ka sebopeho sa hau ntle le haeba sena ke sona sepheo sa puo. Bontša melaoana e leng bohlokoa ho feta morero oa hau.
- Qoba ho ithorisa ka tseo u li fihletseng. Ela hloko lipale tsa botho tse ka utloahalang eka oa ithorisa.

Ho Susumetsa

- Bakeng sa ho susumetsa kapa ho ipiletsa maikutlong, leka ho shebana le bongata ba letšoele.
- Tataisa bamameli ka mehato e isang qetong. Ho fetola maikutlo a bona, u lokela u ba thusa ho nahana ka tsela e ncha. Mehato e isang qetong ke:
  - A. Ho lemoha bothata
  - B. Ho hlalosa bothata bo ikhethang
  - C. Ho nahana ka litharollo tse ka bang teng esita le likhanyetso ho tsona
  - D. Ho hlalosa tharollo e ntle ka ho fetisisa
  - E. Ho rera ketso e tla tlisa tharollo
- Lebella lingongoreho esale pele `me u li arabe.
- Haha ngangisano ka mabaka pele u ka susumetsa ka maikutlo.

Ho Hlaka le Bonngoe

Lebaka la ho bua ke hore u utloisisoe. U se ke oa sebelisa mantsoe a reretsoeng ho khahla litho tse itseng tsa bamameli ha ba bang bona u ba siea ba sa utloisisa letho. Tse ling tsa lintlha tse latelang ha li sebetse mofuteng oa thuto oo e leng oa ho hlalosa.

- Etsa bonnete ba hore polelo e `ngoe le e `ngoe e utloisiseha hang-hang. Momameli ha a na ho khona ho khutlela morao ho hlahloba kapa ho laola lebelo la phetiso ena.
- Eba le sehlooho sa polelo e le `ngoe, se beuoeng ka mokhoa o hopolehang.
- Lahla litaba tsohle tse sa tlatsetseng morerong.
- Hokahanya mohopolo ka mong le mohopolo o fetileng kapa sehlooho.
- Boloka sehlooho se ntse se bonahala boleleleng ba puo ea hao.
- Khetha tlhahlamano e ntle ka ho fetisisa ea lintlha tsa hau.
- Tiisa ntlha ka `ngoe hantle pele u tsoela pele.
- Rala mokhoa o nang le thello e ntle oa ho fetela ntlheng e `ngoe.

Tloaelo ea ho Ngola

Sebui se lokela ho itloaetsa ho ngola lipuo le lingoliloeng. Tloaelo ena e tla ntlafatsa bokhoni ba hae ba ho bua ka mokhoa o hlakileng. Boikoetliso ba ho khetha mantsoe a matle ka ho fetisisa ao a tla a sebelisa ha a ngola bo tla mo thusa ho khetha mantsoe a matle ka ho fetisisa ha a bua.

Ho ngola ho thusa sebui ho ikoetlisetsa ho hlalosa mehopolo. Haeba u ka qala ho ngola taba e `ngoe `me ebe ha u tsebe hantle hore u ka e ngola joang, u boetse hape ha oa hlophiseha hore u ka bua ka mohopolo oo. U hloka ho nka nako ho nahana hore na u tla hlalosa taba joang ka mongolo.

Ho ngola ho thusa motho ho elelloa ha a hloka tsebo e eketsehileng. Haeba a se na bonnete hore polelo e itseng e nepahetse hantle, a ka etsa liphuputso ka eona. Kamehla u hopole hore mantsoe a hau a ka qotsoa, ekaba a buuoeng kapa a ngotsoeng. Haeba u ka bua ntho e sa nepahalang hantle, batho ba tla ithuta hore ba ka sitoa ho itšetleha ka seo u se buang.

“Haeba ha u khone ho e hlalosa ha bobebe, ha u e utloisise hantle ho lekana.”
- Albert Einstein

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeleletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la Thuto ena.

Lipolelo Tse Hlano Tse Akaretsang

1. Batho ba fihlela maikutlo ka bohlae ba hau, ka boitšepo ba hau, esita le ka seo u ka se fihlelang ho ea ka bokhoni ba hau ba ho tseba ho bua.
2. Bontša ho ba le setsoalle le hlomphe ka tsela eo batho ba tla eelloa.
3. Sebui se tšoanela ho hapa thahasello ea bamameli khafetsa puong eohle ea sona.
4. Bakeng sa tšusumetso, tataisa bamameli ka mehato e isang qetong.
5. Ho ngola ho thusa sebui ho ikoetlisetsa ho hlalosa mehopolo.

Mesebetsi ea Baithuti ea Thuto ea 16

1. Ngola serapa u akaretsa thuto e fetolang bophelo e fumanoang thutong ena. Hlalosa bohlokoa ba taba ena. E ka ba le melemo efeng? Kotsi e ka bakoang ke ho se tsebe taba ena ke efeng?
2. Hlalosa hore na u tla sebelisa melaoana eo u ithutileng eona thutong ena joang bophelong ba hau. Thuto eo bo fetola lipehelo tseo u lakatsang ho li fihlela joang? U rerile ho fetola liketso tsa hau ka tsela efeng?
3. Tšoara ka hlooho Lipolelo tse Hlano tse Akaretsang Thuto ea 16. Itokisetse ho li ngola ka ho li hopola ha re qala kopano ea boithuto e tlang.

Thuto ea 17

Litaba tsa Botho: Chelete, Nako le Moaparo

Tlhokomelo ea Chelete

Molaoana oa Ho Fana ka Tlaleho

► Moithuti e mong a balle sehlopha Mattheu 25:14-30. Lengolo lee le re bolella eng ka tlhokomelo ea chelete?

Chelete ke sesebelisoa sa bohlokoahali bakeng sa tšebeletso. Baetapele ba lokela ho laola chelete hantle hore ba tle ba atlehe ka ho fetisisa. Re tla fana ka tlaleho ho Molimo bakeng sa lisebelisoa tseo a re fileng tsona hore re ka li hlokomela.

U hopola pale ea Mosamaria ea ileng a thusa moeti ea neng a lemalitsoe (Luka 10:30-35)? Morero oa pale ena e ne e le ho bontša se boleloang ka hore u rata batho bao u kopanang le bona. Leha ho le joalo, re ka hlahisa ntlha e 'ngoe ka ho ela hloko lintlha tse itseng, leha e le hore ntlha ena e ka ba e ne e se morero oa sengoli hakaalo.

Mosamaria o ne a e-na le esele, hape o ne a e-na le chelete ea hore a ka lefella tlhokomelo ea monna eo. Ho ne ho tla etsahala'ng ha e ne eba o ne a ile a senya lisebelisoa tsa hae pele a ka kopana le monna ea lemetseng? O ne a tla ba boemong boo a neng a ka sitoa ho mo thusa. Ho na le batho ba bangata ba boelang hore ba utloela ba mahlomoleng bohloko le tlhokahalo ea polelo ea evangeli, empa ha ba hlokomele lisebelisoa tsa bona ka tsela eo ba ka arabang bohloki. Ha ho na mohla ba ka khonang ho thusa ba bang.

Chelete e ka sebelisoa linthong tse jeoang li fele, kapa e ka sebelisoa linthong tse bang le boleng bo tla tšoarella lefatšeng lena kapa ka ho sa feleng. Hoa hlokahala hore re ka sebelisa chelete bakeng sa litlhoko tsa rona; empa kahohle kamoo ho ka khonehang, re hloka ho tsetella bokamoso.

Batho ba bangata ha ba ke ba tsetele le ka mohla hobane ba nahana hore ha ba na ho lekaneng. Empa haeba a ka boloka 'me a tsetela hanyane, chelete e tšoanang nako le nako, qetellong ho tla ba le litholoana tse kholo. Sehoai, ho sa tsotellehe hore se futsanehile hakae, se eelloa hore se lokela ho bolokela hore se tle se leme hape. Re lokela ho fumana mekhoha ea ho boloka le ho tsetela lisebelisoa tsa rona.

► Ke mekhoha efeng e meng ea ho boloka le ho tsetela lichelete tse nyenyane?

Molaoana oa Tumelo

Moapostola Paulosi o ile a fa kereke ea Filipi tšepiso e kholo. Ba ne ba intšitse sehlabelo hore ba tšehetse tšebeletso. O ile a ba tšepisa hore Molimo o tla ba tlatsetsa ka tsohle tseo ba li hlokang (Ba-Filipi 4:19).

Jesu o ile a bolella barutuoa ba hae hore ba se ke ba phela ka lipelaelo, empa ba tšepe Molimo hore o tla ba nea seo ba se hlokang (Mattheu 6:25-34). 'Muso oa Molimo o ne o lokela ho ba oona ntho e tlang pele ho bona, esita le pele ho litlhoko tsa bona tsa mantlha.

Tumelo ha e bolele hore re lahla boikarabello ba ho fumana seo re se hlokang e le rona esita le batho ba itšetlehileng ka rona. Re tšoanela ho sebetsa hore re tle re arabe litlhoko (Ba-Efese 4:28). Haeba motho a sa hlokomele lelapa la hae, ha se mohlala oa molumeli (1 Timothea 5:8).

Motho ha a tšoanela ho lula a sa etse letho a emela hore Molimo o tla mo nea seo a se hlokang. Molimo o hlophisitse hore re tla fumana phaello ka ho sebetsa le ka ho hlahisa ntho e 'ngoe ea boleng.

Tumelo e bolela hore re eleloa hore ha re na khona ho phela kante ho tlhohonolofatso ea Molimo. Matla a rona le menyetla ea ho sebetsa e tsoa ho Molimo, 'me o re thusa le ka lintho tse sa hlaheng mosebetsing oa rona. Kahobane re itšetlehile ka Molimo, re lokela ho rapela kamoo Jesu a re rutileng, "U re fe kajeno bohobe ba rona ba tsatsi le leng le le leng."

Re lokela ho fana ka liatla tse bulehileng ho ba bang hobane

- Rea tseba hore Molimo oa re hlokomela.
- Mosebetsi oa rona ha o hlahise tsohle tseo re nang le tsona.
- Ha re tšoaneloe ke litlhohonolofatso tsa Molimo.
- Re bontša lerato la Molimo ka ho fana.

Ha rea lokela ho ba joaloka ngoana ea ichebileng boeena ea nkang kuku e kholohali kapa a pate lipompong tsa hae hobane a tseba hore ha a na ho fumana tse ling. Molimo o atetsoe haholo 'me ha a hloke hore re be meharo kapa re be ba patang, joalokaha eka a ke ke a re ekeletsa.

Moetapele oa tšebeletso ha a hlokomele chelete eo e leng ea hae feela, empa le matlotlo a tšebeletso. Molimo o tla hlokomela mosebetsi o latelang thato ea hae. Leha ho le joalo, thato ea hae ha se kamehla e bonahalang e totobetse ho rona. Ka linako tse ling batho ba tsepamisitse maikutlo tabeng ea ho hlokomela setsi se itseng, 'me ba iphapanyetse ho batla tataiso e hlakileng ho Molimo. Ka nako tse ling batho ba leka ho etsa se nepahetseng, empa ha ba se etse kamoo Molimo a batlang. Ha se kamehla re ka bang le temoho e phethahetseng linthong tsena, empa ho hloka

chelete bakeng sa tšebeletso ho lokela ho re susumelletsa ho batla ho utloisisa thato ea Molimo ka ho fetisisang.

Molaoana oa Botšepahi

Molaoana oa tumelo o tataisetsa ho molaoana oa botšepahi. Ha rea lokela ho etsa ntho e sa thabiseng Molimo le ka mohla, hobane re batla ho mo thabisa hape re batla ho hlohonolofatsoa ke eena.

Haeba u itšetlehile ka Molimo ebile u mo tšepa, u tla hana menyetla ea ho fumana molemo ka ho etsa ketso ea ho hloka botšepahi. Ha monyetla o tla, u lokela ho nahana potso ena, "Na Molimo a ka fana ka tsela ee?" Haeba monyetla oo ke ho fumana se seng ka ho hloka botšepahi, re tseba hore eo ha se tsela eo Molimo a fanang ka eona. Motho ea etsang ntho e fosahetseng ka lebaka la ho fumana molemo ha a tšepe Molimo bakeng sa litlhoko tsa hae.

Motho ea tšebeletsong o atisa ho hlokomela lisebelisoa tseo e seng tsa hae. Ho bohlokoa ho eena ho hlalohanya chelete eo e leng ea tšebeletso ho chelete eo e leng ea hae. Merabeng e meng, batho ha ba utloisise molao ona habonolo. Leha ho le joalo, ekaba ke tšebeletsong, 'musong, kapa khoebong, motho a ke ke a neoa setulo sa matla kante le hore ebe batho ba nahana hore o tla khona ho etsa tlhalohanyo ena. Haeba motho a ka sebelisa chelete ea setsi joaloka haeka ke ea hae, o silafatsa botšepahi (1 Ba-Korinthe 4:2).

Moetapele oa tšebeletso o lokela ho etsa melao e tla baballa tlaleho ea chelete ea mokhatlo ka hloko. Ha a tšoanela ho bokella le ho sebelisa chelete a 'notši. Batho ba 'maloa ba lokela ho kenyeletsoa polokong ea litlaleho esita le tšebelisong ea chelete.

Molaoana oa Tšebetso ea Tšebeletso

Molimo o ralile hore tšebeletso e lokela ho tšebetsoa ka chelete. Leha ho le joalo, ka makhetlo moetapele oa tšebeletso o tla iphumana a le maemong ao tšebeletso e se nang tšebetso e feletseng.

Ho moetapele oa Mokreste, chelete ha ea tšoanela ho ba eona lebaka la ho lumela setulo sa boetapele kapa lebaka la hore a ka sebetsa ka boiteko bo matla ka ho fetisisa. Tšusumetso ea tšebeletso ke tlameho ea ho utloa Molimo, takatso ea ho khahlisa Molimo, le lerato bakeng sa batho bao a ba sebeletsang (1 Petrose 5:2, 1 Ba-Korinthe 9:16, Johanne 21:15-17).

Ha Jesu a roma barutuo a ho ea sebeletsa, o ile a re, "Le neiloe feela, neang feela" (Mattheu 10:8). Ho fosahetse ho lefisa tšebeletso. E 'ngoe ea likhalemelo tse matla haholo ka Bibeleng e ile ea fuoa monna ea neng a ithaopela ho lefella matla a moea molemong oa hore a ka etsa phaello ka oona (Liketso 8:18-23).

Tšebeletso ha e hlahise chelete joaloka mefuta e meng ea mesebetsi, hobane ha e fane ka sehlahisoa kapa bosebeletsi tse ka rekisoang. Tšebeletso e tšehetsoa ke feela ha batho ba nang le mesebetsi e meng ba etsa qeto ea hore e lokela ho tšehetsoa.

“Mosebetsi oa Molimo o etsoang ka tsela ea Molimo o ke ke oa haelloa ke thepa.”
- J. Hudson Taylor

Moetapele oa tšebeletso a ka khothaletsa batho ho tšehetsa ka ho ba bolella molemo oa tšebeletso, le ka boinehelo ba hae ho eona. Hangata o tla sitoa ho emela tšehetso pele a ka qala tšebeletso eo. Litlaleho tsa tšebeletso ea hae li tšoanela ho fanoa nako le nako, tsa sebele, hape tse tšepahalang ka ho feletseng.

Batho hangata ba fetoha batšehetsi hobane ba bona molemo oa tšebeletso, eseng hobane mosebetsi a hloka tšehetso. Moetapele oa tšebeletso ha a lokele ho leka ho batla tšehetso ka ho bua ka litlhoko tsa hae, empa ka ho hlahisa litholoana le ho hlalosa pono ea tšebeletso ea hae. Ho boetse ho molemo ho aha likamano le batho bao a ba sebeletsang molemong oa hore ba bone boinehelo ba hae 'me ba ananele bosebeletsi ba hae ho bona.

Batho ba bang ba ka batla ho tšehetsa moetapele boena ho e-na le ho fana mokhatlong. Moetapele o lokela ho ba seli hore a se ikahela tšehetso e le eena ho e-na le ho aha mokhatlo. Mosebetsi oa hae ke ho aha mokhatlo.

Moetapele o lokela ho qoba sekoloto. Ho kalima chelete ke ho sebelisa chelete ea kamoso. Sekoloto se tlosa bolokolohi ba ho etsa liqeto kamoso. Sekoloto se bolela hore u etsa liqeto mabapi le bokamoso u e-so fihle ho bona. Sekoloto ke ho sebelisa lisebelisoa tsa kamoso leha litlhoko tsa kamoso li so tsebahale.

Moetapele o tšoanela ho qoba sekoloto sa hae e le motho, kaha se tla etsa tšebeletso ea hae meeli ea ho etsa liqeto kamoso. Moetapele o tšoanela ho qoba ho kenya mokhatlo sekolotong. Sebelisa feela chelete eo Molimo a e faneng. Se ke oa kalima, ka ho nahana hore Molimo o tla le hlokomela ka mokhoa oa ho lefa sekoloto seo. Haeba Molimo a batla ho fana ka se hlokoang bakeng sa tlhoko e 'ngoe e ikhethang, a ka etsa sena pele u ka kalima, eseng kamorao. Ho kalima ho tlosa e 'ngoe ea litsela tsa ho lemoha thato ea Molimo, kaha ho bolela hore ha u na ho emela ho bona seo Molimo a tla fana ka sona.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la melaoana e mabapi le chelete.

Ho Hlokomela Nako

Bohlokoa ba Nako ho tsoa ka Bibeleng

► Moithuti e mong a balle sehlopha Pesaleme 90:9-12. Ke lipolelo lifeng tsa bophelo tse fumanoang ho tsoa lengolong lee?

Bibele e re bolella hore nako e bohlokoa hobane bophelo bo lekanngoa ka eona. Lengolo lena le re bolella hore re ele hloko matsatsi a rona kaha bophelo bo feta kapele. Nako e bohlokoa hobane bophelo bo bohlokoa.

Bibele e hlalosa nako e le sesebelisoa se lekanyelitsoeng. Jesu o ile a re o sebetsa kantle ho tšenyō ea nako, hobane nako ea mosebetsi e lekanyelitsoe (Johanne 9:4).

Jesu o ile a bapisa tšebeletso ka mosebetsi oa ho kotula (Mattheu 9:37-38). Kotulo kamehla e sebetsoa ho na le boikutlo ba hore e potlakile, hobane e lokela ho sebetsoa pele kotulo eo e lahleha. Khaello ea basebetsi e hlahisa mathata kaha nako e lekanyelitsoe. Jesu o ile a hlahisa ntlha ea hore tšebeletso e potlakile, 'me e potlakile le ho feta ka lebaka la khaello ea basebetsi.

Lelapa la lihoai le ka hlabisoa lihlong ke mora ea ka senyang nako ka nako ea kotulo (Liproverbia 10:5). Ka ho fetisisa, Mokreste o lokela ho hlajoa ke lihlong ha a ka senya nako ho e-na le ho etsa sohle seo a ka se khonang hore a phethise thomo ea kereke pele nako e fela.

Bibele e re bolella hore re sebelise nako ea rona ka tsela e molemo ka ho fetisisa (Ba-Efese 5:16, Ba-Kolose 4:5). Menyetla e mengata e na le nako e lekanyelitsoeng. Sekhoba se tlohela menyetla e fete hobane se ke keng sa sebetsa ka thata.

► Moithuti e mong a balle sehlopha Liproverbia 6:6-11. Lengolo lee le bolela eng mabapi le nako le monyetla?

Moapostola Paulosi o rutila hore tšebeletso e lokela ho tšehetsoa ka lichelete (1Ba-Korinthe 9:4-14, 1 Timothea 5:17-18). Leha ho le joalo, hangata o ne a sebetsa ho iphelisa hobane o ne a batla ho ba le bokhoni ba ho bolela evangeli kantle le ho kopa letho (1 Ba-Korinthe 9:18). Sebakeng se seng, o ne a sebetsa motšoare le bosiu (1 Bathesalonika 2:9). Ka linako tse ling o ne a iphelisa eena hammoho le sehlopha sa barumuoa seo a neng a e-na le sona (Liketso 20:33-34).

Leha e le hore tšebeletso ea Paulosi e ne e lokeloa ke tšehetso, o ne a sa emele tšehetso pele a ka inehela tšebeletsong. O ne a ikemiselitse ho hlokomela nako ea hae hore a tle a khone ho etsa lintho tsohle tse neng li hlokahala.

Tšebeliso ea Nako e Nang le Sepheo

Batho ba bang ha ba na sepheo sa nako e telele. Ba itšebeletsa feela mosebetsi oa kajeno ba sa nahane haholo ka bokamoso. Kamora ho qeta mesebetsi e hlokahalang ea letsatsi ka leng, ba tlohela karolo e setseng ea letsatsi e itsamaele feela ba sa etse letho la bohlokoa.

Motho ea nang le sepheo ha a senye nako, hobane o shebile bokamoso. O tseba seo a batlang ho se fihlela nakong ea lilemo tse itseng. Ha a etse feela se lokelang ho

etsoa kajeno, empa o etsa lintho tse tla thusa ho fihlela sepheo sa nako e telele. Kamehla mosebetsi oo a lokelang ho o etsa o mongata ho feta nako eo a nang le eona. Neng le neng ha a fumana nakoana kamora ho phethela mosebetsi o hlokahalang, o khetha tsela eo a ka sebelisang nako e setseng ho hlahisa se molemo.

Motho ea batlang ho sebetsa maamong a holimo, a botsebi, ha a senye nako kaha o lula a intlafatsa. O fumana litsela tsa ho etsa mosebetsi oa hae hantle ho feta. O nka nako ho ithuta ho batho ba bang. Oa bala hape oa ithuta. O lula a e-na le seo a se etsang.

Moetapele ea holang ka tsela e matla ha a na ho senya nako a lutse a emetse litaelo ho tsoa ho motho e mong. A ke keng a nahana hore ha ho mosebetsi oo a ka o etsang ha feela a sa laeloa ho etsa ho hong. O tseba hore ho na le lintho tseo a ka li etsang ho ntšetsa-pele mosebetsi—batho bao a ka buang le bona, taba e lokelang ho hlophisetsoa, ho lebelloa, kapa ho hlahlojoa. Ha a senye nako hobane feela a fihletse se hlokoang ke mosebetsi oa hae.

Batho ba bangata ba nka nako e ngata ba sa etse letho hobane ba nahana hore ha ho letho leo ba ka le etsang. Motho ea nang le nako e ngata ea ho lula a sa etse letho ha se motho ea nang le sepheo sa nako e telele, ha se motho ea batlang ho sebetsa boemong bo holimo ba botsebi, hape ha se moetapele ea holang ka matla.

Iketsetse setšoantšo sa haeba motho e mong a ka ithaopela ho u nea mpho e khethehileng. Ka matsatsi a mashome a mararo u tla fumana \$1,000 letsatsi ka leng. U ka sebelisa chelete ena ho reka lintho tsohle tseo u li batlang. Qetellong ea letsatsi ka leng u tla boloka seo u se rekileng, empa u tla lokela ho khutlisa chelete e setseng.

► U ne u ka sebelisa chelete eo joang?

Haeba u le bohlale, u ka leka ho reka lintho tse tla lula li e-na le boleng ho uena le kamora matsatsi ao a mashome a mararo. U ne u ke keng oa e sebelisa boholo bakeng sa boithabiso kapa ho reka lijo tse theko e phahameng. Ka 'nete u ne u tla etsa bonnete ba hore ha u qete letsatsi ka leng u ntse u na le chelete e ngata eo u tla lokela ho e khutlisa.

Nako ke ntho e joalo. U ka sebelisa nako ea hau linthong tse se nang ho ba letho hamorao, kapa u ka e tsetela linthong tse tlang ho ba le boleng. Qetellong ea letsatsi ka leng, nako eohle e sa sebelisoang ea lahleha. U ke ke oa e bolokela hamorao.

U ka boela oa sebelisa setšoantšo sena bophelong esita le tabeng ea bosafeleng. Nakong ea bophelo ba hau u ka tsetella bosafeleng. Qetellong ea bophelo ba hau, tsohle tse sa kang tsa tseteloa bakeng sa bosafeleng li tla lahleha.

Letsete la Nako

Boithutong ba lintho tsa bohlokoa tse tlang pele (Thuto ea 7) setšoantšo se re bontšitse kamoo mesebetsi e fapanang ho tloha ho e bohlokoa ho isa ho e seng bohlokoa le ho tloha ho e potlakileng ho isa ho e sa potlakang. Mosebetsi e ka ba ha oa potlaka, empa o le bohlokoa haholo bakeng sa bokamoso. Mohlala, ho ithuta bouena esita le ho koetlisa batho ba bang ke lintho tsa bohlokoa empa ha lia potlaka.

“Sebetsa, hobane bosiu boa tla,
Tlase maholimo a likelloang ke
letsatsi;
Ha mahlaseli a lona a sa ntse a
benya,
Sebetsa, hobane letsatsi lea rura.
Sebetsa ha leseli la ho qetela le
thothofala,
Le thothofala ho se hlote le khanya.
Sebetsa, ha bosiu bo ntse bo fifala
Ha mosebetsi oa motho o felile.”
- Annie Coghill

Se ke oa sebelisa nako ho tse hlokahalang haajoale feela. Tsetela nako bakeng sa bokamoso. Leka ho tsetela nako letsatsi ka leng linthong tse tla ba le boleng lilemong tse ngata tsa kamoso.

U tšoane le motho ea lemanang lifate. O tseba hore sefate ha se na boleng ho fihlela se holile ka lilemo-lemo. Ha a se lemele litlhoko tsa hae tsa haajoale. O etsa sena bakeng sa kamoso.

Tšitiso le Tiehiso

Re lokela ho hopola hore Molimo o na le matla holima merero ea rona (Jakobo 4:13-17). Ka linako tse ling maemo a fetoha hoo merero ea rona e liehisoang.

Ka linako tse ling Molimo o sitisa morero oa rona e le ho fihlela morero o fapaneng. Re lokela ho ikemisetsa ho tlohela morero oa rona `me re arabele maemo esita le litlhoko tse potlakileng tsa ba bang. Ha rea lokela ho ikutloa eka re senya nako hobane Molimo o tseba se molemo ka ho fetisisa `me o taolong.

Ka linako tse ling mosebetsi oa rona o liehisoa ke hobane re lokela ho emela motho e mong osele hore a phethele se seng. U se ke oa senya lihora kapa matsatsi u ntse u eme; fumana se seng sa bohlokoa seo u ka se sebetsang ha u ntse u eme.

Linaheng tse ngata, nako e ngata e sebelisoa maetong le ho ema mekolokong. Etsa moralo oa ho sebelisa nako eo. U lokela u lule u ntse u e-na le seo u ka se balang kapa oa se ngola molemong oa hore nako e se ke ea senyeha. Batho ba bangata ba re ha ba ithute hobane ba hloka nako, empa ba qeta nako e ngata ba tsamaea ka bese kapa ba emetse se seng ba le liphaposing ba sa etse letho ha ba lutse teng.

Mohlankana ea bitsoang Abe o ne a tlameha ho sebetsa ka thata hore a thuse lelapa labo. O ne a ahela batho makhoakhoa ka lifate tseo a neng a li ratha ka selepe. O ne a qeta matsatsi a mangata a lema masimo. Ka nako tse ling o ne a nka buka a e tšoarella le letsoho la mohoma hore a tle a bale. Ka makhetlo a mang ha e le bosiu o ne a bala ka khanya ea mollo. Ha a se a holile, o ile a ithutela ho ba ramolao.

Qetellong o ile a khetheloa ho ba litulong tsa 'muso a ba a qetella a fihletse ho ba mopresidente oa United States. (Motho eo ke Abraham Lincoln).

Likamano

Likamano li hloka nako, 'me likamano li bohlokoa ho Mokreste. Kamano ea hae le Molimo e hloka nako—eseng feela ea ho sebeletsa Molimo, empa le ea ho nka nako a 'notši thapelong. Bohle re likamanong le lelapa le metsoalle 'me re lokela ho nka nako, eseng feela ho fihlela lipehelo, empa le ho bontsa hore re tsotella batho.

Re lokela ho tsetela nako eseng feela tlhahisong ea litholoana tse ka bonoang, empa hape bakeng sa likamano. Re fumana thuso esita le lisebelisoa ho tsoa likamanong, empa likamano li na le boleng kahobane batho ba na le boleng.

► Re ka re'ng ka nako eo re e nkang re qoqa le metsoalle? Ke ka tsela efeng u ka ahlang hore na nako eo e tsetetsoe hantle kapa e senyehile?

Nako e sebelisoang moqoqong e ka ba le molemo ka litsela tse ngata: E ka bopa maikutlo le tseo e leng tsa bohlokoa; e ka fana ka tlhahiso-leseling; e ka bontša lerato; e ka khothatsa esita le ho tšelisa; kapa e ka hlasimolla le hona ho aha motho moeeng. Leha ho le joalo, batho ba bangata ba tlohela lihora li fete feela ho se morero oa letho o fihleloang.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeleletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la melaoana e mabapi le nako.

Moaparo

Ho hlakile hore moaparo ke karolo ea bohlokoa ea bophelo ba motho. Motho ka mong o etsa khetho mabapi le moaparo oa hae haeba o na le mabaka a mang a fetisang feela bohloki ba mantlha.

Moaparo ke tsela ea pele eo motho a itlhalisang ka eona. Kahoo, moaparo oa motho o bontša seo a se nahanang ka eena le seo a batlang hore ba bang ba se nahane ka eena. Re ke ke ra arola kamano ea moaparo le semelo sa motho; moaparo ke tsela ea morero ea ho bonahatsa semelo.

Lintlha tse Lokelang ho Eloa Hloko ho tsoa Bibeleng

Bibele e fana ka lipallo tse 'maloa mabapi le moaparo oa Mokreste.

1 Timothea 5:2 e re bolella hore moetapele o tšoanela ho sebelisana le batho ba boleng bo fapaneng ka bohloeki bo feletseng. Karolo ea boitšoaro bo hloekileng ba moetapele, e le e motona kapa e motšehali, ke ho apara ka tsela e ke keng ea baka litakatso tse fosahetseng tsa 'mele ka boomo.

1 Petrose 5:5 e re bolella ho apara boikokobetso. Moapostola ha a bue ka liaparo ka ho khetholoha, empa o re bolella ka tsela ea tšoantšetso hore boikokobetso bo lokela ho ba seaparo sa rona. Leha ho le joalo, sena se boetse se bolela hore ha rea lokela ho apara ntho e khahlanong le boikokobetso.

Batho ba bang ba khetha ho apara lintho tse tla ba etsa ba shebahale ba phahametse batho ba bang. Lintho tse kang tšupa-nako, mekhabiso, kapa lintho tse fapaneng tsa liaparo li ka etsoa ka mokhoa o hlakileng hore li theko e boima. Batho ba bang ba batla ho iponahatsa ho ba bang hore ba fihletse katleho ea boemo bo holimo. Ba batla ho bonahala ba phahametse batho ba bang. Hona ha se boikutlo ba mohlanka. Takatso ea ho bonahala o phahametse batho ba bang ke takatso ea lefatše eo Mokreste a lokelang ho e hana.

Moetapele kapa molisa a ka apara ka tsela e hlomphehang ho feta batho bao a ba etelletseng-pele. Hona ha se ho iketsa hore a shebahale a ba phahametse, empa e le ho hlompha batho bao a ba sebeletsang. O apara hantle ho bontša hore o batla ho sebeletsa hantle. Mohlala, khoebong ea lijo e litheko li phahameng, basebeletsi ba ka apara hantle ho feta bareki. Hoo ha se ho iketsa hore ba phahamele bareki, empa e le ho hlompha bareki ka basebeletsi ba bona. Motho ea hanang ho apara hantle ketsahalong e hloka hore a apare hantle o bontša ho hloka hlompho ho batho ba amehang.

U ka nahana joang ka motho ea tlileng lenyalong a apere liaparo tsa mosebetsi tse litšila? Ka mokhoa o tšoanang, u ka nahana joang ka moetapele ea ka tsamaisang ketsahalo ea bohlokoa empa a sa hlophisa tsela eo a shebahalang ka eona? Chebahalo ea hae e ka bontša ho hloka hlompho.

► U ka hlalohanya joang phapano pakeng tsa lintho tse etselitsoeng ho iphahamisa, le moaparo o bontšang boinehelo basebeletsing? Ke lintho lifeng tse ka aparoang bakeng sa o mong le o mong oa merero ee, ho ea ka sepheo sa motho ka mong?

Ba-Roma 12:10 e re bolella hore re hlomphane ho e-na le ho ipea kaholimo ho ba bang. Temana ena ha e bue ka moaparo ka ho khetholoha, empa e bolela hore ha rea lokela ho leka ho iketsa ba phahametseng ba bang ka moaparo oa rona.

Moaparo oa Mokreste o lokela ho bontša hore o na le semelo seo Molimo a ratang ha a e-ba le sona. Semelo se kahare sa motho se bohlokoa ho feta chebahalo ea kantle, empa chebahalo ea hae e lokela hore e bonahatse semelo sa hae.

Lintlha tse Lokelang ho Eloa Hloko Mabapi le Kahisano esita le Khonahalo

Moetapele o tšoanela ho ba makhethe le ho hloeka chebahalong ea hae. Ha a lokela ho ba le chebahalo e tla hlabisa metsoalle esita le batho bao a ba etelletseng-pele lihlong.

► Ke lintlha lifeng tseo e leng tsa bohloeki le moaparo o makhethe?

Moetapele o lokela ho apara ka mokhoa o lokelang tšebetso eo a eang ho eona. Mohlala, ha a thusa mosebetsing oa ho aha, ha ho hlokahale hore a ka apara ka tsela ea ha a ea kerekeng.

Lintlha tse Lokelang ho Eloa Hloko Mabapi le Tšebetso e Khethehileng

Mosebetsi e meng e itseng e na le mokhoa o ikhethang oa ho e aparela. Basebetsi ba bang, ba kang masole le mapolesa, ba apara seaparo se tšoanang sa tšebetso. Ha lepolesa le apere seaparo sa tšebetso, le fumana tšebeliso-`moho ka potlako hobane ho tla lemohua hang-hang hore ke lepolesa. Haeba lepolesa le sa apara seaparo sa mosebetsi, tšebetso ea lona e ka ba boima kaha le tla lula le tlameha ho netefatsa matla a lona pele le ka etsa mosebetsi oa lona.

Ngaka e apara seaparo se ikhethang ha e le tšebetsong sepetlele. O batla hore a ka lemohua habobebe hore ke ngaka.

Iketsetse setšoantšo sa ha u se u le sepetlele. Basebetsi ba u bea phaposing eo ho eona u emetseng tlhahlobo. Ho kena monna ea apereng sekipa se nang le setšoantšo sa sehlopha sa `mino oa batho ba sa laoleheng, se litšila, a tenne borikho bo tabohileng. Moriri oa hae o molelele o manyetse, `me o na le metako molaleng. Qalong u ka nahana hore basebetsi ba rometse mokuli e mong ka phaposing eo. Ebe monna eo o bua a re, "Lumela, ke `na ngaka." U ka itšoara joang?

► Paleng e kaholimo mona, ke hobane'ng mokuli a ka belaela hore monna eo ha se ngaka ea sebele?

Batho ba na le litebello mabapi le moaparo oa tšebetso e khethehileng. Haeba motho o apere ka tsela e fapaneng le kamoo ba lebeletseng, ho tla ba boima ho eena hore ba ka mo tšepa. Sena se sebetsa maemong a mangata, ho kenyelletsa a molisa le a moruti.

Moaparo ke tsela ea ho bontša hore u nkile seo u se etsang ka botebo. Haeba u ka aparela boetapele ka mokhoa oo u aparelang ho ea bapala papali e `ngoe, kapa ho phomola lapeng, kapa ha u etsa mosebetsi oa matsoho, batho ba tla nahana hore ha u nke boetapele ba hau bo le bohlokoa.

Boetapele ke tšusumetso. Haeba motho a ka ba le khoao mabapi le bokhoni ba hau ka lebaka la chebahalo ea hau, tšusumetso ea hau e tla fokotseha. Ke molaoana o bonolo: Motho o tšoanela ho shebahala joaloka seo a leng sona. U kopana le batho ba bang lekhetlo la pele kamehla. Ba bangata ba bona ba etsa qeto ka potlako hore na ba batla ho susumetsoa ke uena kapa che. Kahobane moaparo oa hau ke ntho ea pele eo ba e bonang, ha oa tšoanela ho apara ka mokhoa o tla fokolisa tšusumetso ea hau.

Lumella baithuti ba bang ho arolelana ka litsela tseo ba lebeletseng ho fetola sepheo kapa liketso tsa bona ka lebaka la melaoana e mabapi le moaparo.

Qetello

Qetella Thuto ena bo fetileng ka khotatso 'me u qholotse baithuti hore ba tsoele pele ho intlafatsa esita le ho tsoela pele ho ithuta hore ba ka kenya melaoana eo ba ithutileng eona tšebetsong joang. U ba hopotse hore ba lokela ho sebetsa haholo-holo bakeng sa katoloso ea mosebetsi oa Molimo le tlotlisong ea Molimo le moputso o sa feleng.

Liqotsulo tse latelang li ka sebelisoa ho khotaletsa baithuti hore kamehla ba etse sohle se matleng a bona.

Ha se monyefoli eo e leng mong'a litaba; ha se motho ea bontšang kamoo motho ea matla a khothoang kateng, kapa moo moetsi oa liketso a ka beng a li entse hantle ho feta. Tlotla ke ea motho ea hlileng a leng ka lebaleng la lipapali, eo sefahleho sa hae se sentsoeng ke lerole le mofufutso le mali; ea lehang ka matla; ea etsang phoso, ea tla haelloa khafetsa le khafetsa, hobane ha ho boiteko ntle le phoso le bofokoli; empa ea hlileng a lehang ho etsa liketso; ea tsebang tjantjello e kholo, boinehelo bo boholo; ea intšang sehlabelo bakeng sa morero o molemo; eo ho ka ba molemo ka ho fetisisa, qetellong a tlang ho tseba tlhoho ea katleho e phahameng, hape eo ha ho ka ba hobe ka ho fetisisa, haeba a hloleha, bonyane a hloleha a ntse a iteta sefuba haholo, e le hore sebaka sa hae se se ke sa hlola se e-ba hara meea eo e hatsetseng hape e lihlong e sa tsebang tlhoho kapa hona ho hloloa.⁴⁶

Qotso e latelang ho nahanoa hore e hlaha lipampiring tsa molisa e mong naheng ea Zimbabwe, tse ileng tsa fumanoa kamor'a hore e be mo-shoela-tumelo a bolaeloa tumelo ea hae.

Ke karolo ea kopano ea ba se nang lihlong. Letaese le se le betsuoe. Ke tlotse mola. Qeto e entsoe. Ke morutuo oa hae 'me nke ke ka hetla, ka tlohela, ka khoehlisisa, ka checha, kapa hona ho khutsa.

Tsa ka tse fetileng li lopolotsoe. Bojoale ba ka bo etsa kelello. Bokamoso ba ka bo bolokehile. Ke qetile 'me ke phethetse ka bophelo bo tlaase, ho tsamaea ka pono ea mahlo, moralo o monyane, mangole a boreleli, litoro tse se nang mebala, lipono tse thapisitsoeng, lipuo tse tloaelehileng, bophelo bo boleng bo tlaase, le sepheo se fokolang.

Ha ke sa hloka bophahamo, katleho, maemo, phahamiso, thoriso, kapa botumo. Ha kea tlameha ho ba ea nepileng, kapa oa pele, kapa ea kaholimo,

---

⁴⁶ Theodore Roosevelt "Citizenship in a Republic: The Man in the Arena" (Public Address) (April 23, 1910)

kapa ea eloang hloko, kapa ho rorisoa, kapa ho putsoa. Ke phela ka tumelo, ke itšetlehile ka boteng ba hae, ke tsamaea ka mamello, ke phahamisa ka thapelo, le ho sebetsa ka matla a Moea o Halalelang.

Sefahleho sa ka se shebile pele. Motsamao oa ka o potlakile. Sepheo sa ka ke leholimo. `Mila oa ka e ka `na ea e-ba o patisaneng, tsela ea ka ea e-ba e thata, ba tsamaisanang tsela le `na ba ka fokola, empa motsamaisi oa ka oa tšepahala `me morero oa ka o hlakile.

Ha ke na ho rekoa, ho kheloso, ho faposo, tsela, ho hoheloa, ho khutlisetsoa morao, ho thetsoa kapa hona ho liehisoa.

Nke ke ka qeaqea ha ke tobana le ho tsoa sehlabelo kapa hona ho tsilatsila kapel'a mohanyetsi. Nke ke ka kena lipuisanong tafoleng ea sera, kapa ho thuisa ka letša la botumo, kapa ho likoloha moferefereng oa ho ba foofo.

Nke ke ka tela, nke ke ka thola, kapa ka tlohela ho fihlela ke finyelletse qetellong, ke bokelletse, ke rapetse, ke lefile, `me ke phatlalalitse, ka lebaka la Krete.

Ke morutuoa oa Jesu. Ke tlameha ho fana ho fihlela ke oa, ho phatlalatsa ho fihlela bohle ba tseba, le ho sebetsa ho fihlela a e-tla. `Me ha a e-tla ho tla lata ba hae, a ke ke a ba le bothata ba ho ntseba. Mebala ea ka e tla be e hlakile!

Ho Bopa Pono: Methati ea Katiso ea Tšebeletso

Timothy Keep

Selelekela

Kholo le katoloso ea Kereke tlotlisong ea Jesu Krete e lokela ho ba *tloaelo* 'Musong oa Molimo. Neng le neng ha "bonyopa" e ne e le thato ea Molimo, e ne e e-ba tao kapa teko e lokisetsang nyopa eo hore e be le litholoana tse kholo.

Nalane ea Iseraele esita le kereke li supa taba ena. Litšoantšo tsa 'Muso li supa taba ena (Mattheu 13:31-33). Litšepiso tsa Jesu li khothaletsa taba ena: "Mohlatsoana, se tšabe, hobane ho khahlile Ntat'a lona ho le fa 'muso" (Luka 12:32); "Ka 'nete-nete ke re ho lona: Ea lumelang ho 'na, mesebetsi eo ke e etsang, o tla e etsa le eena, o tla etsa le e fetisang ena, kahobane ke ea ho Ntate" (Johanne 14:12).

Ho se kope ke ho hloka kutlo. Ho feta moo, ha re sa kope, re tla fumana seo re se "kopileng" — ha ho letho!

Matla a kopanetsoeng ao Jesu a rutileng ka oona Thomong e Kholo (le libakeng tse ling) a nka hore Molimo o batla kholo ea kereke (Mattheu 28:18-20).

Ho tla ha Moea o Halalelang ho tiisa ho hola ha kereke (Liketso 1:8).

Matla le tsoelopele ea Kereke ea Testamente e Ncha li bontša kamoo kereke e lokelang ho hola kateng.

Joale mokhoa oa rona oa bosebeletsi e lokela ho ba ofe ha re ntse re itšetleha ka matla a Molimo le ho lebella kholo le katoloso ea kereke? Re lokela ho etsa eng?

Kholo le katoloso ea Kereke *hangata* li etsahala ka mekhoha e hlophisitsoeng, ho e-na le boiphihlelo bo hapang maikutlo kapa mehlolo. Ha litsoseletso li fihla, haeba taolo e sa sebelisoe, litholoana tsa nako e telele li tla ba nyenyane.

Tsela e hlophisehileng eo Jesu a ileng a etsa tšebeletso ea hae ka eona, hammoho le tlhophiseho ea likereke tsa Jerusalema le Antioke le mosebetsi o hlophisehileng oa Paulosi, li bontša tlhokahalo ea taolo bakeng sa kholo e tšoarellang.

Tsela e laolehileng eo Nehemia a ileng a tsosolosa marako a Jerusalema a neng a helehile ka eona e ne e le ea bohlokoa hore a atlehe.

Tse latelang ke methati e tsoelang pele ea ho bopa pono (ho ntšetsa-pele le ho phethela morero o mocha) eo Morena a nthutileng ka boiphihlelo ba ka ba bosebeletsi le ka ho ithuta ka banna ba kang Nehemia.

Mohato oa #1 – Ho Lemoha

Baetapele ba hloahloa ntho ea pele ke hore ke bamameli ba hloahloa. Kantle le hore ebe u na le tabatabelo, ha u ka ke oa etella-pele thomo ea Morena ka katleho.

...Ha fihla Hanani, e mong oa banab'eso, na e-na le banna ba bang ba Juda; ka ba botsa taba tsa Ba-Juda ba phonyohileng, e leng masala a setseng a kholeho, le tsa Jerusalema; ba re ho 'na, "Masala a setseng a kholeho, a ahileng naheng eane, a mahlomoleng a maholo le sekhobong; lerako la Jerusalema le ntse le le likheo, le mamati a teng a lutse a chele ke mollo" (Nehemia 1:2-3).

Nehemia o ile a mamela—ka thapelo le ka kelello le pelo e bulehileng. Mamela seo Molimo a u bolellang sona ka mantsoe, mathata, maipolelo, le lithoko tsa ba bang. Nehemia o ile a mamela ka pelo ea hae!

Nehemia o ile a ithuta sohle seo a ka se khonang ka bothata boo. Botsa lipotso. Batla ho tseba. Bokella lintlha. Hangata re etsa liqeto pele re tseba lintlha. Baruti le barmuoa ba entse phoso ena hangata. Hangata re khannile litabatabelo tsa rona; re file batho seo re nahanang hore ba se hloka.

Nehemia o ne a susumetsoa ke lerato. Ha ho na tšebeletso e tlang ho atleha e sa susumetsoe ke lerato.

Mohato oa #2 – Thapelo

Thapelo e bohlokoa haholo bakeng sa ho fumana kelello ea Molimo.

Eitse ha ke utloa taba tseo, ka lula ka lla, 'me ka hlola bofifing litšiu tse ngatanyana; hape ka itima lijo, ka rapela pel'a Molimo oa maholimo (Nehemia 1:4).

Joaloka Nehemia, rapela Lentsoe la Molimo; rapela litšepiso tsa Molimo.

Joaloka Nehemia, rapela ka boikokobetso. Nehemia o ile a ipolela sebe sa hae le sebe sa sechaba.

Joaloka Nehemia, rapella ho hlaka hoa pono le moralo. Esita le pele morena a ka botsa, Nehemia o ne a se a ntse a etsa moralo mohopolong oa hae.

Hobane Molimo ha se Molimo oa mofere-fere, empa e le oa khotso... (1 Ba-Korinthe 14:33).

Matsatsing ao, a tsoela thabeng ho rapela, 'me a qeta bosiu a ntse a rapela Molimo. Ha letsatsi le chabile, a bitsa barutuo ba hae, 'me har'a bona a ikhethela ba bang ba leshome le metso e 'meli, bao a ba reileng baapostola (Luka 6:12-13).

Batla bohlale bo ka sebelisang, tsebo le mekhoha ea ho fihlela ntho ena.

Ha e mong ho lona a hloka bohlale, a bo kope ho Molimo, o sitsang bohle ka phano e kholo, o se na ho khanana, 'me o tla bo neoa (Jakobo 1:5).

Batla temoho.

Barutuo, le se ke la lumela meea eohle, le mpe le leke meea, hore na ke e tsoang ho Molimo... (1 Johanne 4:1).

Batla bonngoe.

Hape, ke re ho lona: Ba babeli ho lona ha ba lumellane lefatšeng, ntho tsohle tsee ba li kopang, ba tla li neoa ke Ntate ea maholimong (Mattheu 18:19).

Ha ba [kereke ea Antioke] ntse ba sebeletsa Morena, ba itima lijo, Moea o Halalelang oa re, "Nkhetheleng Barnabase le Saule, ba ee mosebetsing oo ke ba bilelitseng oona" (Liketso 13:2).

Joaloka Nehemiah, rapela ka tebello.

Feelana, a kope ka tumelo, a se ke a lika-lika; hobane motho ea lika-likang o joalo ka leqhubu la leoatle le tsukutloang, le akheloang hohle ke moea. Ea joalo a se ke a tšepa hobane a ka neoa letho ke Morena (Jakobo 1:6-7).

Joaloka Nehemia, rapela ka tieo.

Eare hobane ba itime lijo, ba rapele, ba ba bea matsoho, 'me ba ba roma [ho ea mosebetsing oa boromuo] (Liketso 13:3).

Linako tsa thapelo ka linako tse ling li telele. Haeba ha u ntse u rapela, moroalo oa morero o mong kapa tšebeliso e 'ngoe o ntse o phehella ho tla kelellong, tsoela pele ho o rapella. Empa hopola hore nako ea Molimo e bohlokoa joalo feela ka thato ea hae.

Mohato oa #3 – Ho Etsa Moralo

Hana ho emela mohlolo!

Hape, bosiu bona boo, ka nyolosa molapo, ke ntse ke qamaka lerako (Nehemia 2:15).

“Leka lintho tse kholo bakeng sa Molimo; lebella lintho tse kholo ho Molimo,” ho rialo William Carey. Hang ha u lumela hore u fumane tlhaketso bakeng sa tšebeliso kapa morero o itseng, qala ho nka khato. Empa hopola ho rapela le mokhahlelong oa moralo. Mona ke tse ling tsa linotlolo tsa moralo o atlehang:

U ka `na oa hloka ho nka leeto la ho hlahloba ho “hloela naha.”

Botsa lipotso tse tobang taba: Eng? Neng? Hokae? Mang? Hobane’ng? U se ke oa nahanela letho. Etsa lintho ka ho phethahetseng. “‘Me seo le se etsang, leha e ka ba eng le eng, le se etse ka pelo e ratang joaloka hoja le etsetsa Morena, eseng batho” (Ba-Kolose 3:23).

- Ke litokisetso lifeng tse lokelang ho etsoa?
- Ke mang ea tla nka boikarabello?
- See se tla etsahala hokae?
- E tla ba litjeho tse kae? Ke joang e tla bolokoa e phela?
- Ke mang ea tla ikarabella litšenyehelong, bosebeletsing, mosebetsing, j.j.?
- E tla qala neng?

Etsa tsela ea tšebetso e hlakileng ea mohato ka mohato ea hore morero o tla phethoa joang. Mehato e be e ikhethang e bileng e totobetseng kahohle kamoo ho ka khonehang. Nehemia ha a ka a atleha hobane feela a ne a rapetse le ho itima lijo, empa hobane o ne a e-na le bohlae ba ho arola morero o moholo ka likaroloana tse nyane “tse ka lomehang”.

Abela batho mesebetsi. Thonyetsa batho boikarabello. Hlakisa mesebetsi oo motho ka mong a o abetsoeng.

Beha sepheo se hlakileng, ka linako tse hlakileng, libaka, mesebetsi, j.j.

Mehlala e mengata e hlahang mangolong ea tlhokahalo ea ho etsa moralo—Noe, Moshe (ka ho khetholoha ha a ne a aha tabernakele), Joshua (setsebi sa maqiti a ntoa), Davida (ka ho khetholoha ha a ne a lokisetso kaho ea tempele), le Nehemia ha a ne a hlophisetsa batho ho tsosolosa marako a neng a oele a Jerusalema.

U se ke oa nahana hore kahobane tšebeliso e hlohonolofalitsoe ke Molimo, ha e hloke moralo. Kamoo morero o leng bohlokoa ka ho fetisisa, ho bolela kamoo moralo le tlhophisetso li leng bohlokoa ka ho fetisisa!

Mohato oa #4 – Ho Nka Khato

Hang ha moralo oa hau o lokile, o sebetse!

Eaba Eliashibe, moprista e moholo, le baprista banab’abo, ba tloha, ba haha... (Nehemia 3:1).

Ha u se u entse moralo ka hloko, joale sebetsa moralo! Se ke oa lieha ho sa hlokahale. Tieho e ka nyahamisa le ho liha lipelo tsa batho ba Molimo, 'me e ka tima cheseho ea hau. Mohau oa Molimo, matla le tlhokomelo ea hae, li tla tla ha re etsa ka thato ea hae. 'Me hopola sena: Mosebetsi oa Molimo ke 10% ea tšusumetso le 90% ea mofufutso.

Joaloka Nehemia, etsa qeto ea ho nka khato e tiileng. Khato e sa tsitsang ea moetapele e tla nyahamisa batho ba Molimo.

Joaloka Nehemia, sebetsang ka bonngoe. Batho ba ile ba sebetsa ka pelo e le 'ngoe mesebetsing ea bona e fapaneng.

Joaloka Nehemia, sebetsa ka ho intša sehlabelo. Nehemia ha a ka a lumela ho tšoaroa ka tsela e ikhethang, empa o ile a intša sehlabelo 'moho le liahi. Toro ea 'nete e qosa boitelo ba ea nang le toro eo. Ha ho na toro e ka lefelloang ke motho e mong osele! Molimo o tla u hlohonolofatsa ka tšehetso ha u etsa hore bophelo ba hau, lineo, nako, le lisebelisoa li fumanehe.

Joaloka Nehemia, sebetsa ka tumelo. Nka mehato ea pele, esita le ha u sa tsebe hore Molimo o tla le hlokomela joang bakeng sa mehato e hlahlamang.

Mohato oa #5 – Tiisetso

Mosebetsi ofe le ofe o moholo 'Musong o tla hloka mamello, phehello, le tiisetso.

Ka ba romela mangosa, ka re: Ke tšoeroe ke mosebetsi o moholo, ke sitoa ho theoha (Nehemia 6:3).

Nehemia o re nea mohlala o phethahetseng oa mamello. Ena ke melaoana eo u lokelang ho e hopola:

Joaloka Nehemia, lebella khanyetso. Ema ka ho tiea!

Joaloka Nehemia, hlahloba hape u ikamahanye le litaba tse ncha, liphephetso, le litšokelo.

Joaloka Nehemia, khothatsa liahi. Baetapele ba atlehang ba utloisisa matla a ho ba le tšepo ea 'nete—tšepo e hlahisoang ke tumelo e tiileng ponong.

Joaloka Nehemia, mamella ho isa qetellong 'me u se ke oa tela. Ho latella ho fihlela u phethetse ho bohlokoa haholo. Hangata hona ho hloka lilemo tsa ho phehella ka botšepahi.

Ha ho monate ho tsamaea, leha ho le joalo ke eona teko ea limelo tsa rona tsa botsitso le mamello. Ho "tsamaea le ho se tepelle" ke ho ikhannela pele ho ka fihlelehang e le tekanyo ea matla... Ha re le maemong a bokulo ekaba 'meleng

kapa maikutlong, kamehla re batla lintho tse monate bophelong. Bophelong ba rona ba nama, sena se lebisa boitekong ba rona ba ho qhekella mosebetsi oa Moea o Halalelang; bophelong ba rona ba maikutlo, ho re lebisa ho fetelleng le ho senyeng boitšoaro ba rona; `me bophelong ba rona ba moea, haeba re tsitlallela ho hloella holimo `ka mapheo joaloka ntsu' (Esaia 40:31), ho tla fella ka ho senyeha ha rona semoeeng.⁴⁷

William Carey o ile a re, "Ke khona ho sebetsa joaloka lekhoba. Ke khona ho phehella ntho efe le efe eo e leng ea ho tiea. Ho sena ke molato oa sohle." O ile a fihlela lipehelo tsa ho fihleloa tse kholo tse nkileng lilemo tse ngata tsa mosebetsi.

Qetello

Nehemia e ne e se motho eo mang kapa mang a neng a lebeletse hore e ka ba moetapele. Empa khahlanong le mathata oohle, ka temoho, thapelo, moralo, ketso, le mamello, o ile a phetha marako a Jerusalema ka matsatsi a 52 feela! Sena e bile lefa leo a le siileng. Uena u tla siea lefa lefe?

---

⁴⁷ Oswald Chambers, *My Utmost for His Highest* (July 20 entry). Accessed from <https://utmost.org/dependent-on-god%E2%80%99s-presence/> on March 14, 2020.

Lisebelisoa tse Khothaletsoang

Libuka:

Blanchard, Ken and Phil Hodges. *The Servant Leader*. Nashville: Thomas Nelson, 2003.

Blanchard, Ken and Mark Miller. *The Secret: What Great Leaders Know and Do*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, 2014.

Collins, Jim. *Good to Great: Why Some Companies Make the Leap... and Others Don't*. New York: HarperBusiness, 2001.

Collins, Jim and Morten Hansen. *Great by Choice: Uncertainty, Chaos, and Luck—Why Some Thrive Despite Them All*. New York: HarperBusiness, 2011.

Collins, Jim and Jerry Porras. *Built to Last: Successful Habits of Visionary Companies*. New York: HarperBusiness, 2004.

Covey, Stephen. *7 Habits of Highly Effective People: The Ultimate Revelations of Steven Covey*. New York: KMS Publishing, 2011.

Covey, Stephen. *The Speed of Trust: The One Thing that Changes Everything*. New York: Free Press, 2006.

Maxwell, John. *Developing the Leader Within You*. Nashville: Thomas Nelson, 2005.

Maxwell, John. *17 Indisputable Laws of Teamwork: Embrace Them and Empower Your Team*. New York: HarperCollins Leadership, 2001.

Maxwell, John. *21 Irrefutable Laws of Leadership: Follow Them and People Will Follow You*. Nashville: Thomas Nelson, 1998.

Mohler, Albert. *The Conviction to Lead: 25 Principles for Leadership That Matters*. Bloomington: Bethany House Publishers, 2012.

Smith, Mark and Larry Lindsay. *Leading Change in Your World*. Marion: Triangle Publishing, 2008.

Lisebelisoa tsa Marangrang:

HowWeLead.org le KenBlanchard.com ke mabota a marangrang a nang le lisebelisoa tsa Ken Blanchard.

Litšoantšo tse bapalang li ka fumaneha ho YouTube.com tsa Ken Blanchard le John Maxwell.

Ho JohnMaxwell.com, u ka fumana lisebelisoa tsa litšoantšo tse bapalang, ho kenyelletsa setšoantšo sa mahala letsatsi le letsatsi.

Tlaleho ea Tšebetso ea Moithuti

Lebitso la Moithuti _____

Saena nako eohle ha mosebetsi oa moithuti o phethetsoe. Mosebetsi eohle ea moithuti e lokela e be e phethetsoe ka katleho hore a fumane Lengolo le tsoang ho Shepherds Global Classroom.

Thuto	Kakaretso ea Mohopolo	Tšebetso ea Moithuti	Khopolo ea Tse Kahare	Mosebetsi oa Mangolo
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				

Kopo ea Certificate of Completion ea Shepherds Global Classroom e ka etsoa leboteng la rona ho www.shepherdsglobal.org. Li-Certificate e tla romeloa ka marangrang ke mopresidente oa SGC ho barupeli le batsamaisi ba tla tlatsa kopo bakeng sa baithuti ba bona.

Shepherds Global Classroom

Tlhaloso ea Lenane-thuto

LENANE-THUTO LA LITHUTO TSA METHEO EA THUTO

Litumelo tsa Bokreste

Ena ke thuto ea thuto-molimo e hlophisitsoeng, e hlalolang lithuto tsa Bokreste mabapi le Bible, Molimo, motho, sebe, Krete, pholoho, Moea o Halalelang, kereke, le lintho tsa bofelo.

Ba-Roma

Thuto ena e ruta thuto ea bolumeli mabapi le pholoho le boromuoa kamoo li hlalosoang kateng bukeng ea Ba-Roma, 'me e bua ka litaba tse 'maloa tseo e bileng likhang kahar'a kereke.

Tsa Bofelo

Thuto ena e ruta libuka tsa Bible e leng tsa Daniele le Tšenolo hammoho le likarolo tse ling tsa mangolo a boprofeta 'me e hatisa lithuto tsa bohlokoa tse kang ho khutla ha Krete, kahlolo ea bofelo, le 'muso o sa feleng oa Molimo.

Thuto le Ho Phela Bophelo ba Khalalelo

Thuto ena e fana ka tlhaloso ea Bible ea bophelo ba khalalelo boo Molimo a bo lebeletseng e le ho matlafatsa Mokreste.

Thuto le Tšebetso ea Kereke

Thuto ena e hlalosa moralo le morero oa Molimo bakeng sa kereke le litaba tsa Bible tse kang ho ba setho sa kereke, kolobetso, selallo, boshome, le boetapele ba moea.

LENANE-THUTO LA LITHUTO TSA LIPATLISISO TSA BIBELE

Re Hlahloba Testamente ea Khale

Thuto ena e ruta litaba tsa bohlokoa le lithuto tsa libuka tse 39 tsa Testamente ea Khale.

Re Hlahloba Testamente e Ncha

Thuto ena e ruta litaba tsa bohlokoa le lithuto tsa libuka tse 27 tsa Testamente ea Ncha.

Melaoana ea ho Toloka Bibe

Thuto ena e ruta melaoana le mekhoha ea ho hlalosa Bibe ka nepo e le ho tataisa bophelo ba rona le kamano ea rona le Molimo.

LENANE-THUTO LA LITHUTO TSA BOEVANGELI LE BORUTUOA

Selelekela ho Tsa Boithaloso

Thuto ena e ruta motheo oa mahlale, nalane, tsebo e pharalletseng bakeng sa pono ea lefatše ka Bokreste, 'me e bontša kamoo tumelo ea Bokreste e lumellanang le mabaka le 'nete.

Bolumeli ba Lefatše le Lihlotšoana tsa Borapeli

Thuto ena e fa molumeli oa evangeli kutloisiso ea lithuto esita le mekhoha e nepahetseng ea ho arabela lihlopha tse leshome le metso e robeli tsa bolumeli.

Boevangeli le Ho Etsa Barutuo ka Bibe

Thuto ena e fana ka melaoana ea Bibe e tataisang mekhoha ea boevangeli. E hlalosa mekhoha ea boevangeli hape e fana ka lithuto tse ka sebelisoang ho laea balumeli ba bacha.

Khaho ea Semoea

Thutong ena baithuti ba ithuta ho ba le maikutlo a Jesu, ho amana le Molimo ka tsela eo Jesu a neng a amana le Ntate oa hae ka eona, ho ikokobetsa joalokaha Jesu a ile a etsa, ho latela melao ea Jesu ea moea le ea botho, ho mamella mahlomola joalokaha Jesu a entse, le ho kopanela phuthehong ea Bakreste (kereke) e thehiloeng ke Jesu.

Bophelo bo Phelehang ba Bokreste

Thuto ena e sebelisa melaoana ea semoea e ka sebelisoang tšebelisoang ea chelete, likamano, tikoloho, likamano le 'muso, litokelo tsa botho, le likarolo tse ling tsa bophelong tse sebetsehang.

Lenyalo le Lelapa la Bokreste

Thuto ena e fana ka tsela eo Bokreste bo talimang ntšetso-pele ea motho ka mekhahlelo ea bophelo 'me e sebelisa melaoana ea mangolo mabapi le maikarabello le likamano tsa lelapa.

LENANE-THUTO LA LITHUTO TSA BOETAPELE BA BOKRESTE

Boetapele ba Tšebeletso

Thuto ena e hatella haholo ho semelo sa Bokreste ebile e ntse e ruta baetapele ho tataisa mekhatlo ea bona ka tšebetso ea ho lemoha hore na tsa boleng ke life, ho eelloa morero oa bona, ho kopanela pono, ho beha sepheo, ho rala leano, ho nka khato, esita le ho fihlela likatleho.

Bophelo le Tšebeletso ea Jesu

Thuto ena e ruta bophelo ba Jesu e le mohlala oa bosebeletsi le boetapele nakong ena ea mongoaha-khoho oa bo-21.

Melaoana ea Puisano

Thuto ena e ruta thuto ea bolumeli ea puisano, mekhoha ea ho bua ka katleho, le mekhoha ea ho lokisetsa le ho fana ka lithero tsa Bibeale.

Selelekela ho tsa Khumamelo ea Bokreste

Thuto ena e hlalosa kamoo khumamelo e amang likarolo tsohle tsa bophelo ba molumeli, hape e fana ka melaoana e lokelang ho tataisa mekhoha ea ho khumamela ea motho ka mong esita le ea phutheho.

MANANE-THUTO A THUTO EA NALANE EA KEREKE

Re Talima Nalane ea Kereke 1

Thuto ena e hlalosa kamoo kereke e ileng ea phethahatsa thomo ea eona le ho sireletsa thuto ea bohlokoa ho tloha nakong ea kereke ea pele ho fihlela ho Nchafatso.

Re Talima Nalane ea Kereke 2

Thuto ena e hlalosa kamoo kereke e ileng ea atoloha le ho tobana le liqholotso nakong ea ho tloha ho Nchafatso ho fihlela mehleng ea kajeno.